

СРЕЩУ ТЕЧЕНИЕТО

Григор Симов Божилов

СПОМЕНИ

**от затворите и
Независимото дружество за
защита правата на човека**

съдържание:

— I част —

Спомени от затворническите години, 1970 – 1986 г.

стр.

4. Кратка предистория	37. Килията ни в "седмо"
6. Първо бегство през граница – 1970г.	39. Осмо отделение – шивалната
7. В "ДС", на ул. "Развигор" № 1	41. Ловешкият затвор
10. Второ бегство – 1971г.	43. В Старозагорския затвор
12. Така започна затворническата ми одисея	44. Славяни или прабългари – ненужен спор
13. Разказът за лагера край Ловеч	46. В първи "отряд" на Старозагорския затвор
15. Софийски затвор, обект "Рудина"	48. Политическите затворници
и слуховете за амнистия
18. Нова жизнена цел ...	49. На дело за "кумулация" на присъдите
18. "Шпионската група"	50. Отказвам да работя
19. "Пистолетът" на Угринов	51. "Ужас и безумие"
21. Бегството от затвора	53. В шести отряд
27. В югославския затвор	55. Освобождаване от затвора
29. Политическото ми ограмотяване!	55. Среци с Илия Минев
57. Трета градска болница	57. Отново в затвора
30. Чаят "трепач" и завръщането	59. Обвинителен акт
32. "Посрещането"	64. Делото
33. Седмо отделение – 1974 - 75 г.	64. Боян Мечката стреля с "Калашников"
34. Вътрешна присъда за "шпионаж"	65. Пак в Старозагорския затвор
35. Борис Арсов не е забравен	67. Съветският комунизъм и политиката на запада
34. д-р Васил Пеев и българският "ГУЛАГ"	68. Поредното освобождаване и подслушвателят
37. Първи слухове за "Хелзинки"	

— II част —

"Откритото писмо – апел"

**и "Независимото дружество за защита правата на човка"
1986 – 1990 г.**

69. Спомени за "Откритото писмо – апел"	93. Избирането на Воденичаров
76. Един от протоколите за разпит в ДС	94. Първата ни публична изява
78. Следствието продължава	96. "За селото и за България"
79. Строго секретно писмо на МВР	97. Своеобразният ми арест в Трън
80. Интерниране в Силистренско – 1987г.	98. Екопоходът на "Екогласност"
83. Внезапно освобождаване от изселването	99. След десети Ноември
84. Международен паспорт	100. Митингът на СДС в Кюстендил
86. Събранията на дружеството в София
и Асеновград	102. Първите демократични вестници
90. Клеветническата кампания	103. Недописаната история на НДЗПЧ
	104. СДС – подставена организация

— III част —

СДС не отвори архива на ДС 1990 – 2001 г.

106. За човешки правдини	119. "Речник на дисидентите"
109. Кому е нужна България без българи?	120. Подписка и нова пресконференция
110. Законът за досиетата - ЗДДБДС	123. И молбата на Тошо Пейков
остана - глас в пустиня
116. Безрезултатните пресконференции	
117. Дружество на политическите затворници	

Комунизмът – дела и документи

125. Христо Цачев – спомени от Белене

134. България -след 9-ти септември 1944 г.

135. Идеалът на комунистите и реалността в

137. Секретните указания на БСП

138. Институцията на доверените
лица

— I част —

Спомени от затворническите години

Кратка предистория

Дедо ми Божил е загинал в балканските войни, 1913 г., с предсмъртната въздишка: **"Еее..., моя' дечѹца..."**! Оставил е 5 сирачета, едно от които, баща ми - на три годинки! А аз съм роден 1952 г. и помня как 1957 г. дойде ред и в нашето село комунистите насила да наложат ТКЗС-то, – конфискуване на целия селски имот и стопанско имущество, и превръщане на селяните, от независими, собственици и грижовни стопани, в безимотни и безправни ратаи на партийните секретари!

В ония години хората по селата често ходеха при съседите си и почти всяка вечер се събираха, на седянка или разговор, а приближаващото "Текъезе", беше главна тема. Мъжете бяха предпазливи, но жените неприкрито споделяха опасенията и страховете си, че без имот, ни чака гладуване и робуване.

Тревогите и страховете на жените от махалата, от идващото бедствие, наречено, "Текъезе", аз, тогава петгодишно момченце, приемах буквално! Призракът на Текъезето, бе станал причина, неколкократно да изпадам в шок, по време на сън, от който трудно ме събуждали! Така, веднъж ме събудили с усилие, и аз в полусън, с ужас съм сочел възглавницата и съм викал: "текъезеее"! Но като разбраха, каква е причината за моя кошмар, родителите ми, бързо ме успокоиха и вече избягвах да споделят своите тревоги пред мен!

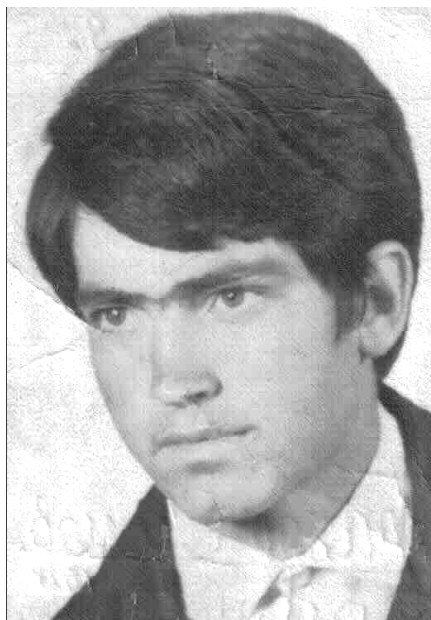
Така или иначе, наложиха Текъезето! Взеха ни земята, добитъка, волската кола и плуга, и ни остана само едно женско теленце, което порасна и стана крава, и аз доста години я пасох, заедно с другите съседски момчета.

Понеже селото ни бе измежду последните, в които насила налагаха Текъезето, хората вече добре знаеха какво се случи в другите села, и им беше ясно безнадеждното политическо положение в България и в света, затова в нашто село нямаше физическа съпротива срещу пладнешкия грабеж на добитък, имот и инвентар, но психически, мнозина преживяха много тежки месеци и години, а някои и не го преживяха !

И от тогава, до сега, за прехраната си, селяните разчитат главно на това, което сами си произведат в малките градинки, и на млекото на една коза или крава. Но ето че селата вече са на доизживяване и фактически са ликвидирани, а с тях се ликвидира и народността и държавата ни!

В наща махала няхаме електричество до 1960-та година. Тогава купихме и първия си радиоапарат, най-големия тогава, – марка "Концерт"! В повечето къщи, вечер мъжете тайно слушаха западни късовълнови радиостанции и които си имаха доверие, коментираха новините.

Още помня как баща ми ядосано прещракваше клавишите на радиото, поради силното бръмчене и пищене на заглушителните станции. Най-трудно беше слушането на "Гласът на Америка", защото, още щом дикторът кажеше: "Америка зове България!", и започваше такъв грохот, че повече неможеше да се разбере нито дума! А от "Свободна Европа" съм запомнил някои сатирични предавания на Костадин и Миладин. Това помня от слушането на късовълновите радиостанции и напрасните надежди от онова време!?

16 годишен, 1968 г.
(снимка за паспорт)

По-бедните, като нащо семейство, свикнаха по-бързо с Текъезето, понеже не станахме победни, а трудът и грижите за имота, намаляха! Помня как, щом започнеше буря или градушка, баща ми, полу на шега, а вероятно, и с тъга, казваше: – "Да му мисли, който има имот"! А имота и добитъка вече бяха почти безстопанствени!

От дете помня и "джазовата" песничка: **"Джипките на МеВеРе, откараха ни в Белене; джипси, джипси, джипси бѐ, почва нов живот ..."**, но макар, и от нашето село да е имало лагерист в Белене - Васил Николов - по този въпрос се знаеше твърде малко! А Васил е закаран в Белене, само затова, че е бил стражар.

От съседното ни село Завала, една нощ, през 1948 г., затова че комунистите ги преследвали и малтретирали, че са земеделци, 28 души вързали кмета, натоварили малко багаж на преднището, на една волска кола и преминали в Югославия, а от там, по света.

Говореше се, че в Старозагорския затвор има политически затворници, но незнаехме нищо по-конкретно! През шеесетте години, заради ръкописни позиви, срещу отнемането на селските имоти, в затвора лежа нашият съсед, Григор Митов Тончев (Гóча Шевáрски), който, след като излезе от затвора, скоропостижно почина!

В училище ни възпитаваха да вярваме в комунизма, и ние децата, повече или по-малко, вярвахме. И чак след осми клас, 1967-ма година, когато отидох в София да уча "Електрически инсталации в сгради", научих много неизвестни ми дотогава неща и започнах сериозно да се съмнявам в правотата на комунистическата ни система.

Не ме смущаваше това, че често няха стотинки за трамвай и трябваше да ходя пеша, от училището ни, на "Руски паметник", до квартал "Левски", на другия край на София!

Замислях се обаче, след като в училището ни няколко пъти идваха лектори, да ни убеждават, колко зле били онези младежи, които са избягали на запад. Как спели под мостовете и събирали фасове.

Дотогава, почти нищо не знаех по тези въпроси и се питах: защо бягат на запад, въпреки рисковете да бъдат убити или осъдени, и защо не бягат от запад на изток?

След тези лекции започнах и аз да се замислям за бегствата през граница и за много други, свързани с това неща. Постепенно, от случайни разговори научавах, че на запад хората са по-свободни, заплатите са доста по-големи, а в магазините има всичко, и най-важното, че хората могат да пътуват свободно, дори и на изток в комунистическите държави, а ние няхахме право да пътуваме на запад, дори в Югославия!

– "Ето този човек е работник, французин, и може да дойде в България на почивка", – каза един човек, сочейки паркирана западна кола, на площад Възраждане! От такива примери разбирах, че не ни разрешават да пътуваме на запад, не ни позволяват да слушаме западни радиостанции, и не допускат да имаме какъвто и да е контакт със запада, за да сме изолирани и да не научим за огромните предимства на живота в демократичните държави! Тези факти бяха почти шок за мен, защото се оказваше, че през всичките години са ни лъгали, и в училището и в държавата, а ние сме им вярвали!

Така, от дотути разговори и от дребни, на първ поглед, факти, в мен бързо се преобръщаха внушаваните ни дотогава, идеологически клишета и представи, и постепенно осъзнах, че не трябва да се примирявам и да се подчинявам на тази лъжлива и злонамерена система! И както в приказката за голия цар, само от няколко дребни факти, истината започна да се сглобява, и ако не всичко, основните неща ми ставаха ясни!

Бяха ни внушили, че комунистическата система е много мощна, а това си беше верно, и затова за некаква съпротива, почти не бях и помислял. Предполагах, че мнозинството от българите не ги притесняват толкова тези въпроси, но аз няхах намерение да се примирявам и затова реших да се опитам да избягам, където и да е на запад. Което съвсем не значи, че по-малко от другите обичам и уважавам близките си, родния край и България.

След като завърших професионалното училище по ел. инсталации, започнах работа в "Софстрой" и ме настаниха в работническо общежитие. В стаята, в която бях разпределен, пребиваваше и един юрист от Етрополе, на когото по политически причини забраняваха да работи по професията си, и вместо това, всеки ден разтоварваше по два камиона цимент! Това ни разказваше самият той. В същата стая изживяваше дните си и последният жив участник в "Илинденското въстание"! За голямо съжаление името му не помня, но този илинденски въстанник бе обиколил много страни в Европа и ни разказваше, че на "пиаците", където се събират търсещите работа емигранти, най търсени за работа, били българите! Това споменавам, понеже тези, които ограбиха и запустиха България, цинично обвиняват българите, че били мързеливи.

Първо бегство през границата – 1970 г.

Че ще бягам на запад, реших, 69-та година, когато бях на 17 години. Между другото, 16 -17 годишен, заедно с моите приятели – съученици от село, бяхме започнали да пийваме и аз няколко пъти се бях напивал. Пеех с ясен глас, по селските кръчми – младежки, македонски и сръбски песни, които от шеесетте години, насам, са популярни в западна България. От тогава помня и полушеговития девиз: "Само Левски и сръбска музика"! Но след като реших да бягам, прекратих пийването, главно, поради опасните идеи, които вече имах!

Първото бегство предприех в началото на май, 70-та година, като исках да премина през Югославия и да стигна до Италия или Австрия, а от там, евентуално, в Канада, където смятах да работя и да уча "електроника", понеже се увличах по радиотехниката.

От слушане на сръбски радиостанции и от народните им песни, а и от близостта на диалекта ни със сръбския, бях понаучил сръбски, което ми даваше известен кураж да предприема това рисковано бегство. Знаех, че граничните патрули минават покрай границата, само от време на време, и е по-вероятно да не ги срещна. Знаех и за секретни постове, стоящи в засада, но считах че е по-вероятно те да са разположени на по-леснодостъпни и оживени места. Затова, повече се опасявах от евентуални сигнални ракети, каквито бях чувал, че се залагали, и които се задействали при докосване на опънати ниско над земята жици.

От нашето село, границата е на по-малко от десет километра, през невисоки ридове, но проблема е, не толкова преминаването, колкото доближаването на границата, защото активисти на "партията" и местни селяни, бяха инструктирани да съобщават за всеки непознат!

А ето как се проверяват и "инструктират" овчарите и живеещите в крайните села: При човека, когото искат да проверят и сплашат, отива агент, който се преструва че иска да мине границата, и ако "проверяваният" не го обади на властта, – загазва! Така граничните райони се прочистват от нелоялни на комунистите, местни жители, и остават само дресираните! Затова, последните километри към границата се преминават, или нощно време, или през най-големите гъсталаци. Тръгнах към границата привечер, но под връх "Завалска китка" вече стана напълно тъмно, и попаднах на непроходими търнаци. Включих за кратко, едно малко фенерче, но след минута, то престана да свети, затова отложих напредването към границата и излязох на върха, за да мога сутринта, от високото да преценя накъде да тръгна. Тревата беше мокра от росата, затова накръших току що разлистващите се клонки, и върху тях преспах до съмване.

Другия ден, по светло доближих, границата и в тъмната нощ я преминах, северно от село Вrabча, Трънско, и на около два километра след границата, в тъмнината и през гъсталаците, слязох в една долина с река, а покрай нея, черен път. Тръгнах по пътя, макар че посоката в която ме водеше, на североизток, ми се видя "съмнителна", но знаех от картата, че в този район няма река, която да отива от сръбско, към границата, и както вървах, очаквах скоро реката да свие в ляво, към Сърбия! Такава рекичка обаче имало, но не бе отбелязана на картите! Сгреших, че не повярвах на компасчето си, което носех, а се подлъгах по съзвездието "Голямата мечка", която

бях свикнал да виждам вечер, на северозапад. Късно след полунощ, обаче, Голямата мечка се измествала на североизток, което тогава не съм знаел!

Изгря месечината и както вървах, реката наистина сви наляво, но аз вече съм се движел близо покрай границата, по черния път по който патрулират югославските граничари! Отсреща, ярко светеха улични лампи на едно българско село, а в югославската част на този край, нямаше ток (По-късно разбрах, че селото, чиито светлини се виждаха отсреща, е "Несля" или "Невля").

Тъкмо се успокоих, че вече се движа в правилна посока, когато двама души извикаха: – "Стой, стой"! Грееше месечината, а граниচারите се бяха спрели под сянката на едно дърво и там ме изчакаха, затова не ги виждах. Невярвах да са граничари, понеже не знаех че съм близо до границата, и в първия момент помислих, че са селски патрули, и продължих да вървя към тях, за да видя какви са, и да преценя как да реагирам. Граниচারите обаче, отстъпваха назад и продължаваха да викат, стой, стой! И чак като излязоха заднешком от сянката на дървото, видях насочените пушки и едно много голямо куче, и се спрях.

– "Одákле си", питат. – "Из Бýгарське", отговорих. – "И си прéшао"? – "Прéшао сам", казах (От къде си? – От България. – И си преминал? – Преминах).

Тогава заредиха пушките, и с "гóре рúкье", пред тях, та до заставата, като в тъмното газехме през поточетата, пресичащи черния път! Ако кучето им, наистина, не беше по-големо от мене, щях да се опитам да бягам, но в случая прецених, че нямам шанс!

В заставата ме държаха до сутринта. Войниците разговаряха с мен и ми съчувстваха, а помежду си говорят: – "Трябвало е да бяга, – няма стрелят"! А друг каза: – "Утре в милицията ще го бият"! И сигурно затова, утре ден, като ме вкараха в милицията в Цариброд, и като ме попитаха нещо, – понеже дотогава не бях влизал в милиция, – започнах малко да заеквам!

Съвзех се за секунди, но от тогава започнах да имам известни затруднения, при произнасяне на по-сложни думи!

Бях непълнолетен, затова, още същия ден ме предадоха през Калотина, на българските граничари, и с ръце в белезници на гърба, пренощувах в умивалнята на заставата в Калотина. Следващия ден пренощувах в една от арестантските килии в Драгоман, и там написах:

"По-добре лъв в клетка, отколкото овца на паша"! И този мой надпис се наложи да го чета още два пъти, през следващите няколко години.

От Драгоман, вероятно на следващия ден, с арестантска камионетка ме закараха в София.

В Държавна сигурност, на улица "Развигор" № 1

За онези, които не са минали по този път, описвам накратко условията и порядките в ареста на "Държавна сигурност": Направо с камионетката слязохме в един сутеренен гараж. От гаража, по тесно и тъмно стълбище, два етажа по-нагоре, ме изведоха в осветени коридори с червени пътеки, като на всеки ъгъл на коридорите имаше червени въртящи се лампи! При влизане в коридора и на всеки ъгъл, милиционерите командват: – "С лице към стената!"; грубо ме сбутват; щракват ключа на въртящите се лампи; оглеждат зад ъгъла и ако няма никой, тръгваме, до следващия ъгъл, като единия милиционер върви пред мен, а другия, след мен! Влязохме в една стая, където ми изваждат всичко от джобовете, записват ми данните, събличат ме гол, карат ме да се наведе, за да ми погледнат задника, и ми дадоха да облека някакви стари военни дрешки!

От тази приемна стаичка се влиза директно в ареста, но мен вероятно са ме водили първо при следовател, защото помня, че след това пак, минахме през коридора и спряхме пред една врата със "шпионка". Пак командват и ме бутат, – "С лице към стената"! След малко вратата се отваря и тръгваме по дълъг около 10 метра, тъмен коридор – тунел. Този "тунел" всъщност е вътрешен коридор, разделящ арестантските килии на два блока. На края на тъмния коридор, пак през такава врата с шпионка, влизаме в следствения арест на "ДС". Арестът е на най-горния етаж на сградата, като в същата сграда, на долните етажи, е и четвърто районно управление на МВР.

Килиите бяха 35, с размери, около 1,40 на 2,50 метра, като по-голямата част от пода е повдигната като нар, на който има два душека и само до вратата има свободно място около 50 см., където стои кофа за тоалетни нужди и пластмасова дамаджана за вода. До тоалетна ни изкарват за по минутка, само сутрин и вечер. В килиите през деня се разрешава да се лежи, само два часа след обед, когато надзирателите извикат: – "Легай", и след около час, – "Ставай". Часовници няма. Можеш да седиш или стоиш, но времето минава изключително бавно и бързо те наляга умора и изтощение, а след няколко дни, и глад!

Храната беше "за неработещи затворници" и се докарваше от Централния затвор. Горедолу, след седмица огладняваш яко, а след две-три, започва да се чувства и силна скомина в зъбите и венците, поради липсата на витамини. Който има пари, следователят може да разреши, ако си е признал всичко, – да му се купува и малко допълнителна храна. През ден ни извеждаха за по 5 минути, на "разходка" на покрива, който бе покрит с ламарина и ограден със стена и мрежа, така че се виждаха само покривите на няколко по-високи сгради.

В 7-ма килия бяхме с едно турче от Попово. Тяхната група е била задържана край Пирот. По-късно вкараха при нас и друго момче от Дупница, и той за бегство. Килиите бяха 35, като винаги, почти всички бяха пълни, което личеше по светещите малки прозорчета, над килийните врати. А в килиите в които няма никой, крушката не светеше!

Прекарах един месец в следствения арест на ДС, на "Развигор"¹. По принцип, условията в българските следствени арести бяха многократно по-лоши отколкото в затвора, но все пак, сравнително цивилизовани, в сравнение с предишни години! *(Но няма сравнение, примерно, със следствените арести в тогавашна Югославия, където на арестантите всяка седмица се разрешава свиждане и храна. А у нас, следствените, все едно са живи погребани в продължение на месеци, а някои, и години. Нито свиждане, нито вест от близките, а за храна от вкъщи, да не говорим. Така че, както по отношение следствените арести, така и във всичко друго, – колкото по-добре бе в Югославия, в сравнение с България, – още по-добре бе, по-на запад, в сравнение с Югославия! Тази "градация", съществува и днес, и всеки който пътува на запад, ще я усети. Но вината за това не е в нас!)*

По време на това следствие в ДС, на въпроса на следователя: Съжالياвам ли и сбъркал ли съм, че съм тръгнал да бягам през границата, – отговарях, че съм сбъркал и съжالياвам, – за да получа по малка присъда! — "Съжالياваш че са те хванали"! – Допълваше ме следователят, защото беше очевидно!

Може да се каже, че имах късмет, защото само година-две преди моето бегство, т. е. до 68 година, присъдите за бегство са били, – до 15 години затвор! Тогава е сменен старият наказателен кодекс, и за бегство вече "даваха", само до 5 години.

Бях непълнолетен, т.е. не бях навършил 18 години, и затова, след приключване на следствието щяха да ме карат "по етапен ред" до затвора за непълнолетни в Бойчиновци. С арестантска катафалка, без прозорци, ме откараха до старата Централна гара. Там заедно с други затворници и арестанти, пренощувах на голия под, в "етапното" на гарата, като хлеба, дето ми дадоха за пътуването, ми послужи за възглавница!

Когато на 10-ти Май, тръгнах към границата, гората в трънско още не бе се разлистила, понеже сме по-на високо, а когато с влака преминавахме през искърското дефиле, около 10-ти юни, отдавна вече бе лято и гората бе зелена. И понеже съм израсъл сред природата, заради тази пропусната пролет, ми стана тъжно! А когато стигнахме Бойчиновци и влакът, забавил ход, преминаваше покрай затвора, – от вида на високите огради с бодлива тел, и внушителните вишки, – по внушителни и от тези във филмите за концлагерите, – ми потекоха сълзи, които с мъка се опитвах да скриям от конвоиращите ни милиционери, понеже бях с белезници!

Първоначално ни настаниха, за около седмица в приемната, която представляваше стая с войнишки (затворнически) легла. В етапното в София и по пътя, вече ми бяха разказали за някои от "порядките" в Бойчиновския затвор. Управата си беше упълномощила измежду затворниците,

по-големи и по-безскруполни момчета, които да са отговорници с червени ленти на ръце, и с групи помощници около себе си, биеха когото си искат. В Бойчиновци се изтърпяваха присъди до 18 годишна възраст, а навършилите 18, ги преместваха в другите затвори. Но "отговорниците", ги държеха там, до навършване на 20 г.

Така, отговорникът на приемната, един ден отключва наща врата, нахлътва с тайфата си и заради някаква уж изчезнала му цигара (а пушенето бе забранено), започна да бие наред. Накараха едно момче да се наведе и го удариха през кръста, с дебела, груба, дървена патерица! За "ритуала" с патерицата, вече ми бяха разказали още в София, а на мен ми се видя доста абсурдно, но ето че беше факт. Мен ме отговорника ме удари изненадващо с юмрук в стомаха и ми изкараха въздуха, и ме пита: – "Удари ли те някой?", а аз, чак като можах да си поема малко въздух, отговорих: – "Не"!

При постъпването ни в Бойчиновци, ни раздадоха изключително мръсни затворнически дрехи, явно никога непрани! От тях веднага хванах екзема, от която се отървах постепенно, чак след няколко години. По-късно се убедих, че това, с непраните дрехи, не беше нормалната практика по затворите, но ето че имаше и такива случаи.

След десетина дни, прекарани в приемната, ме разпределиха в кухнята Там още първия ден, заместник готвача и "отрядния председател", биха с маркуч останалите момчета, работещи там, затова, че той, – заместник готвача, предишната вечер бил забравил да изключи един електрически казан !? Мен ме пропуснаха, като нов! А главният готвач, – възрастен, около 65 годишен затворник от Монтана (доколкото помня, беше за убийство), беше кротък и въобще не се намесваше.

След този случай обаче, дали по внушение на администрацията или просто за сплашване, същите двама, с помощта на още няколко от битите преди това момчета, – на два пъти биха и мен, с юмруци, без никакъв повод, като от един от юмручните удари, получих аритмия (нарушаване ритъма на сърцето), която спрях трудно, след часове. Аритмия бях получавал и преди това, та не се притесних много.

"Заместник готвача", със сини хищни очи, като на тигър, беше от Плевен, а "отрядния председател" на кухнята, с червена лента, беше от Гара Пирин и мисля че се казваше Асен!

До делото ми оставаше седмица, затова гледах да не реагирам, за да не дам повод да ме съдят и за криминално престъпление, но си казах, че ако ме осъдят на затвор, при тези условия, ще трябва задължително да се отбранявам, ако трябва и с нападение! Подобно поведение никак не ми беше по характера, но тези правила налагаше администрацията на затвора в Бойчиновци, по т.н. съветска **"макареновска система"** за "превъзпитание" на малолетни и непълнолетни затворници, при която, децата или младежите – затворници, се бият, едни други, а управата задкулисно дирижира всичко!

За делото ми, ме закараха по етапен ред до Перник, а от там със закрыта Уазка, без да зная къде ме карат, се озовах в съседното ни село Филиповци - Трънско, където в киносалона бяха подготвили "публичен процес", и даже, – "обществен обвинител", – местен партиен секретар!

Може би, поради липсата на обвинителни аргументи и поради присъствието на многото хора, – като непълнолетен, ме осъдиха на 8 месеца – условно. Върнаха ме пак по етапен ред до Бойчиновци и на следващия ден ме освободиха. Така се отървах, само с два месеца и половина, прекарани в ареста и затвора, но и за момент не съм помислял да се отказвам от идеята и целта си! Въпрос на не дълго време беше да направя следващ, по-решителен опит!

Второ бегство – 1971 г.

Две олющени снимки от пролетта на 1971 г.,
неколко дни преди второто бегство.

Остатъка от 70-та година и началото на 71-ва, минаха в безуспешно търсене на възможности да се подготвя по добре. За съжаление, не намерих начин да осигуря, нито по-добри възможности, нито повече информация, нито пари, за следващ по-успешен опит!

Предстоеше есента на 71-ва година да влизам в казармата, но нямах никакво намерение, нито да нося **червена петолъчка** на челото си, нито да служа за въоръжена охрана на комунистическата система!

Една сутрин на село дойде милиционер, с призовка: – утре да се явя в МВР Трън! Не знаех за какво ме викат, но понеже не бях подстриган според тогавашните партийни норми (виж снимките), реших да тръгвам за границата, защото не желяех за пореден път милиционерите да се гаврят с мен, понеже преди този случай, два пъти ме бяха задържали на улицата и ме стригаха насила, – веднъж в София и втория път в Брезник, а съм бил свидетел на такива случаи и с други момчета!

Нямах никаква готовност да тръгна веднага, затова отидох до София да си взема заплатата от

"Софстрой", където работех като ел. монтажник. Но вместо очакваните 60 лева, получих 30! – Много малко за каквато и да е подготовка.

Вечерта, както и преди първия опит за бегство, се отбих в София при моя братовчед Пламен. Само на него казах, че тръгвам за границата. Той на шега или сериозно, ми предложи да ставаме горяни (въоръжени групи, съпротивлявали се на комунизма, в началото на 50-те години)! Отговорих му, че това ще е лудост, понеже при техниката с която разполагат комунистите, а ние нямаме нищо, – много бързо ще ни изстребят!

Така мислех и казах тогава, но скоро щях да променя мнението си!

От София до село се прибрах към полунощ, с автобус (миньорката), в същия ден, в който ми връчиха призовката, и без да се отбивам в нас, продължих напреко през планините, към сръбската граница. План нямах, просто трябваше да мина границата и да се придвижвам през Югославия, на риск и на късмет, – пеш, на автостоп и с товарни влакове, – до Австрия или Италия. А единственото на което разчитах, бе, че разбирах сръбски!

Границата преминавах, и първия и втория път, за два дни!

Първата нощ се придвижвах до където мога да стигна в тъмното. Чаках да се разсъмне и тръгнах отново. През деня се придвижвах през гъсталациите, по-близо до границата, и вечерта тръгнах, внимателно и на риск! Тогава, 1970 - 71-ва година, още не бяха започнали изграждането на високата ограда от бодлива тел с ел. сигнализация, т.н. "кльон", и границата беше само една разорана лека, широка няколко метра.

Преминах я около полунощ, на същото място, както и първия път, северно от с. Врабча. До известна степен падината низ която се спусках в сръбско, ми бе позната от първия опит, доколкото в тъмното виждах само силуетите на най-близките дървета. Вървейки почти опипом, минах покрай една махаличка, където ме посрещнаха с лай, глутница кучета. Поукротих ги тихо и продължих, но стана абсолютно тъмно и повече неможеше да се върви, а трябваше и да почина, но беше мокро навсякъде. Вървах като се ориентирах само по наклона на местността. Минах през

една дървена портичка на някакъв двор и се сетих та я откачих, и я занесох на петдесетина метра, и там върху нея поспах, докато се развидели. Рано сутринта стигнах реката, която ме заблуди първия път, но сега не тръгнах по черния път покрай нея, а само я пресекох и тръгнах напреко през планината. Зад билото излязох на друг черен път, който минава по високо плато, някъде източно от Погановския манастир, и след няколко часа слязох на шосето Цариброд – Пирот, мисля че, на разклона за село Желюша. А преди това, хвърлих работните дрехи, които бях облекъл върху по-официалните, за да не се изцапат.

За няколко часа стигнах пеша Пирот, като по шосето имах едно премеждие: Срећна ме милиционер с мотоциклет, а малко след това ме задмина и спря пред мен на двадесетина метра. Гледаше ме, но аз бях добре облечен, продължавах да си вървя спокойно и си придавах напълно безгрижен вид! Поогледа ме малко, запали мотора и си замина!

Динари нямах и се опитах да продам неколките есенции ("мирис", както им казваха сърбите), които носех. Уж се търсели в Сърбия, но продавачките в един магазин, на главната улица в Пирот, ми ги купиха, само за да ми направят услуга! Носех и туристическа кама, която набързо продадох за 7 динара, на едни деца на улицата.

Така с около 15 динара в джоба, което правеше около 2 лева, – намерих автогарата, купих си билет за автобуса до Ниш и вечерта бях вече там, но за по-нататък, пари нямах!

По тъмно, излязох от Ниш, пеша, по посока на Белград. Мисля, че на табелата в Ниш пишеше: **"Београд 200 км"**. Вървах няколко километра, но нощно ходене пеш по главен път не беше никак удачно. Неможех да опитам автостоп, защото в тъмното се виждаха само фаровете на идващите коли, и неможеше да се разбере каква кола идва. Така можех да стопирам милиционерска кола! Също, ако ходя продължително време, ще направя впечатление на евентуална патрулна кола, защото нормален човек не би се движел десетки километри пеш, нощно време! Неможех и да легна или седна да почивам край пътя, защото бе валил дъжд! За тези неща мислех, докато ходех покрай асвалта. Тогава чух локомотивни свирки, но от към другата страна на Ниш и си помислих, че ще е по-добре да опитам с товарните влакове, отколкото да клеча до сутринта, прикрит край пътя. Но трябваше да се върна обратно през центъра на Ниш, защото на излизане от града минах по мост над Нишава, а друг мост в страни едвали имаше!

Върнах се обратно, и на една улица, посред нощ, във вече безлюдния град, за беля се спрях пред една витрина с радиоприемници и "уоки-токи" радиостанции, понеже бях любител радиотехник. Може би с това съм привлякъл вниманието, може би не, но разбрах че съм надценил "слободията" в Югославия, когато двама милиционери ме засекоха на следващото площадче! Поискаха ми лична карта и аз им дадох българския си личен паспорт. Единия го прегледа и четейки печата с датата на адресната ми регистрация, помисли че това е граничен печат и ми върна паспорта, като мислеше че съм минал легално границата. Попита ме обаче: – "Имаш ли пари?", – и аз, без да помисля, казах, – немам, което беше фатална грешка! Отведоха ме в милицията и ме оставиха при дежурниуя, до сутринта.

Утре ден ме вкараха в стая при двама следователи. Разказах им на сръбски, какъв ми е случая и за къде съм тръгнал, и единия възкликна съчувствено: – "Григоре! Какво да те правим?" И си говореха помежду си: – "Сега съдията ще го осъди на 10 дена затвор! Няма пари да си плати затвора! А да му спрем некоя кола, да го закара до границата, ще искат пари!"

Накрая ми дадоха някакъв лист и ми обясниха да отида при съдията, на еди-коя си улица, за да ми напише присъдата!? Намерих съдията, дадох му листа, който не бях и погледнал, и докато той в неговия кабинет пише присъдата, в коридора разговаряме със служителките. Едната вика: – "Горката му майка, сега се тревожи"! И ме съветвах да ида на гарата, да се кача на некой влак и да се крия от кондукторите! Събраха помежду си малко пари и ми казват: – "Тези пари няма да ти стигнат за билет, но поне за хлеб да имаш"!

Излезе съдията, подаде ми "присъдата" и каза: Сега иди накъде искаш, но се пази от милицията, да не те хванат пак!

Отидох на гарата, видях набързо кога има влак и понеже имаше доста милиционери и щяха да ме познаят, защото много от тях ме бяха видели сутринта в сградата на Милицията, веднага излязох и тръгнах към товарната част на гарата, да видя как е там. Но и там имаше милиционери, а аз си нямах никаква представа за реда на една товарна гара, защото в трънско няма влак! Затова се отдалечих в една градинка, купих си списание за маскировка и седнах на една пейка.

Уж криех със списанието лицето си, но след около час, дотичаха запъхтени двамата следователи и викат: – "Къде си бе, цял ден те търсиме? Началника ще ни оволни заради тебе!" Отведоха ме пак в милицията. Там ме пребъркаха и ме попитаха: – "Откъде са тези пари?" Казах им, че са ми ги дали жените в съда, но те, явно не ми повярваха и единия следовател, каза иронично: – "Заради сините очи са ти ги дали".

Озовах се в "Нишкия общински затвор". Прочетоха ми присъда за 10 дни затвор, вероятно от листа, който ми даде съдията, защото не го бях погледнал. Но това, вече нямаше значение!

Така започна затворническата ми одисея !

В нишкия общински затвор изтърпяваха присъди осъдените по бързата процедура, за дребни престъпления, с присъди до 3 месеца. През деня ги извеждаха на работа и аз обикновено оставах сам. Оглеждах и пробах на здравина решетките на прозорците на коридора, които гледаха към двора на един адвокат, но сигурно не съм бил първия, защото през този затвор са минали доста българи, неуспели бегълци като мен! Не ме изкарваха на работа, понеже вече бяха имали доста случаи на опити за бегства на други българи, и то съвсем наскоро.

В източна Сърбия, не зная откога и по каква причина, викаха на всеки българин, "Братко"! Така се обръщаха и към мен, както затворниците, така и надзирателите!

Знаех и предполагам какво ме чака, ако ме върнат пак в България, но за десетте дена неможах нищо спасително да измисля. Последната нощ, преди да ме връщат за България, написах с пиронче върху поцинкованата ламарина на преминаващ покрай леглото ми вентилационен отдушник от мазетата – нагоре: "**Тази нощ е решаваща**"! Бях решил, когато останалите заспят, за последно да опитам да изкъртя некая от решетките в коридора, защото те не бяха зазидани, а циментирани в дупки във вътрешната стена. Но и този път силите не ми стигнаха да ги изкъртя. Така, на десетия ден, с белезници, във влака, до Цариброд ме конвоира само един милиционер, но нямах реална възможност за бегство, а само изхвърлих от джобовете си, останалите ми пари и компаса, за да си намаля неприятностите в ДС. На следващия ден ме върнаха в България. Там български офицер, може би полковник, ме удряше и риташе, и затова, че съм имал голяма коса, и с ръчна машинка за стрижене, ми направи "път" или кръст, през главата! Пренощувах в умивалнята на заставата в Калотина, на една табуретка, с вързани с белезници ръце на гърба, а граничарите се изреждаха на прозорчето да видят докарания "диверсант" (Така шепнеха помежду си)!

През нощта, за да пия вода, си прехвърлих ръцете с белезниците, отпред, през краката, и така можах да отвия крана на чешмата. След което пак по същия начин ги върнах отзад.

Следваше ареста в граничното управление, в Драгоман, и пак в "ДС" София!"

Неколко дни бях сам в килията, после вкараха един германец с големи бакембарди и осанка на Барон! На следващия ден, когато го обръснаха и подстригаха по социалистически, и от Барона вече нямаше и следа! Тогава знаех само няколко немски думи, но с още десетина общоизвестни международни думи и термини, успяхме малко да се разбираме. Оказа се, че **Курт Май Валът** е собственик на колбасарско магазинче в западен Берлин, в което и работел. Още помня адреса му: "Щиглетцер Дам, – хунданд зекс (106)". Залюбили се с източногерманка и решил да я измъкне при него в западен Берлин, през България и Югославия, в скривалище в колата си, но ги хванали!

– "Сега, моя магазин ще фалира", – каза той!

По късно, не го видях в затвора и незная какво е станало с него.

Веднъж или два пъти седмично, надзирателите минаваха по килиите с една кошница книги и даваха по една книга за четене. Имаше няколко книги и на немски, и моя съкилийник написа с клечка, в началото на книгата, "невидимо" писмо до своята любима, и после ѝ подвижна внимателно от прозорчето, следващия път да вземе книга! Така, след седмица, когато пак минаха с книгите, Курт получи отговор и разцелува страницата с тайното писмо!

В килиите летно време, поради горещината, поради липсата на проветрение и от смрада на тоалетната кофа, беше много задушно. Затова германеца често се принуждаваше да вика: – "Луфт, луфт! Нихт луфт!" (Въздух, въздух! Няма въздух!)

Когато дойдоха да го изведат на разпит, и както беше редът, отварят със силно трясване, големото резе, дълго колкото е широка вратата, и го питат тихо: – "Наме?" (Име?) – "Майвалът", – отговори той. Но милиционерите не разбраха дали е същия, спогледаха се, удариха вратата, пошушукаха отвън и пак отварят със същия въпрос: – Наме? – "Майвалът", отговори пак германеца, и те пак удариха вратата, и отново шу, шу, шу, отвън, и пак отварят и питат: – Наме? Защото само тази дума знаеха. Този път германеца си каза пълното име, и го изведоха!

За себе си, мога твърдо да кажа, че никога и при никакви обстоятелства, не ми е минавало през ума, да се откажа от стремежа си да избягам на запад! Затова, върху плексигласовото табло с правилника за вътрешния ред, с телче отчупено от метлата, която ни даваха за една минута сутрин, за да пометем килията, – написах: **"ПЪТЯТ Е НАЧЕРТАН, ЦЕЛТА Е ЯСНА!"**, с което иронизирах и известния тогава комунистически лозунг!

И този път следствието в ДС, на ул. Развигор 1, трая един месец, и ме преместиха в 7-мо отделение на Софийския централен затвор. Седмо, както по-късно разбрах, е прочуто наказателно отделение, където изолират осъдените на смърт, наказаните с карцер, и политическите затворници! Политическите държаха в седмо, докато им излезе окончателната присъда и после ги превеждаха в Стара Загора, но известна част, по съображения за изолиране, оставяха в седмо или ги пръскаха и по другите затвори.

По времето на комунизма не признаваха официално, че има политически затворници, но "осъдени за престъпления против НРБ"! А бегълците през граница (след 1968 г.), се водеха **"авантюристи"**, и в затворите ги държаха при криминалните!

В килията в седмо бяхме 5 - 6 души, всичките за бегство. Спомням си, че едно от момчетата беше от Дупница, и един случай, при който по случайност ми се размина много як бой! А случаят бе такъв: В съседната ни килия имаше изолирани, т.н. "запечатка", и от нашата килия с канап, с тежест накрая, се опитваха да им подадат цигари през прозореца. Но понеже между двата прозореца имаше ламаринена водосточна тръба, при залюляването, за да стигне до другия прозорец, тежестта често се удряше в тръбата и тропаше. След няколко подобни опита, милиционерите или "старшините", както им казвахме в затвора, отвориха внезапно вратата на килията ни, а в този момент аз, на свой ред, бях на решетките на прозореца, опитвайки да прехвърля пратката! Отведоха ме в празна килия и първо ме питаха откъде съм? – "Имаш късмет", – каза единия милиционер, като им каза, че съм от трънско! И наистина, там не се шегуваха. От килията чувахме всеки ден, как свистят и плющят палките в коридора или в други килии, а тогава палките на "народната милиция" бяха "телескопични", изваждаха се като старите антени на колите, и на края имаха оловна пръчка с топче, покрити с гума!

Пето отделение – дърводелната и разказът за лагера край Ловеч

В седмо стоях само докато получа обвинителния акт и ме преместиха в пето отделение на СЦЗ. Пето и шесто отделения заемаха двете тавански крила на затвора. Имаха предимството че

са най-високо, и че прозорците бяха ниско, на нивото на очите, като в нормални стаи, и се виждаше известна част от София, на запад от затвора. В килиите на другите отделения, прозорците бяха много високо и се виждаше наистина само късче небе. За да надникнеш през тях, трябва да подскочиш, да се хванеш за ръба на прозореца и да се набереш на мускули, а и да не те види надзирател! Освен това, на всички килии от източната страна на затвора, в каквато бях първоначално, прозорците бяха закрити с ламарина, за да няма никаква видимост!

В първата ми килия в пето отделение, повечето бяхме за бегство и под 20 годишна възраст, и поне половината ни разговори бяха на такава тема. Имената на Триест, Нова Горица, Снежана и Марибор, намиращи се на границата между Югославия, Италия и Австрия, се споменаваха често!

Във втората килия, в която ме преместиха, срещнах още по-интересни хора! Единият беше "Душата", криминален с благ характер, изкарал до тогава 32 години затвор, от които 7, преди 9-ти 44-та г. Но по-важен бе другият човек, от Гара Пирин, но името му не съм запомнил. Той е бил лагерист в известната сега Ловешка кариера и ни разказваше за преживяното там!

– Не го слушай, – подшушна ми друг, – той не е политически, а е за кражба на цимент! Но за мен бе важно това което разказваше и което научавах за първи път!

Тук пиша това, което съм запомнил:

– *"Вкарват ни през портала и гледаме група лагеристи с нови, току що отсечени тояги. Помислих, че са ходили на разходка до гората и са ги отсекли, – разказваше бившият лагерист, – но като ни почнаха с тоягите, къде кого стигнат, и с бой, ни гониха чак до бараките!"*

А бячите са били криминални рецидивисти, и те лагеристи, но назначени от управата за бригадири, – убийци! Лагеристите в Ловеч са били криминални или набедени за такива. Най-известен бяч, от лагеристите – убийци, е бил циганина Шáхо. Когато бях в Софийския затвор, и той беше там. Колко лагеристи е убил не се знаеше! На вид бе жива отрепка, – направо дрипа. Той не излизаше от затвора за да не го убият и когато му свършва поредната присъда, веднага извършваше някакво дребно престъпление и още същия ден го връщаха в затвора, където за благодарност, властта му пазеше мизерния живот!

Зверските убийства са извършвани не само от назначените лагеристи, те са били само помощници, но най-вече от надзирателите! Един от тях е бил Вутов, който бе надзирател и в Кремиковския затвор, когато бях там, 71 - 73 година! За него бивши лагеристи казваха, че стъпвал върху гърба на лагеристите и с дръжка от кирка (сап), разбивал главата на поредната жертва! Убийства са извършвали и самите началници на лагера, – дори установили цял ритуал!

За друг надзирател в лагера, руснака Ковальов, който също беше след това в Кремиковци, (кротък човек) не съм чул и немога да кажа нищо лошо!

Утрепаните били слагани в чували и когато се съберат повече, ги карали с камион до Белене, на остров Магарец, фактически, за храна на свинете, защото ги заравяли символични, или въобще не ги заравяли, назначените за гробари, лагеристи!

За по-голяма гавра, надзирателите започнали да раздават сутрин чувалите на набелязаните за деня жертви, да си ги носят сами до кариерата, и се знаело ясно, че комуто дадат чувала сутрин, вечерта ще го донесат в него, убит!

По думите на моя съкилийник, този лагер е бил закрит, след като един лагерист успял да избяга от лагера и да стигне до Югославия, а югославяните го предали на ООН! Други казваха, че комунистически големец изпратил за "превзпитание" сина си в лагера и там набързо го убиха, та затова решили да затворят лагера! Може би и двете версии са верни, а може и да са легенди!?

А какво е било състоянието на въпросния избягал лагерист, та да има такъв силен ефект на запад, може да се добие представа от следното:

– *"В лагера нито имаш време, нито възможност, да се събличаш или къпеш. Затова като захриха лагера и стигнах в къщи, трябваше да ми разпорят панталона, за да може да се*

отлепи от краката ми! От ударите с тояги, а и от пръскащите се остри парченца отчупени камъчета, краката се разраняват, постепенно отичат и се залепват плътно за панталона! В бараките лежахме на дървени рафтове, на два етажа. Вечер лягах като труп, и сутрин ставаш. Не си гледаш нито крака, нито ръце!"

Работата на лагеристите е била да къртят, да натрошват и да товарят с ръце камъните във вагони. Лагеристите е трябвало за един час да натоварят влакова композиция, а през цялото време ги биели с тояги!

Това съм запомнил от този бивш лагерист, но разказът му, бе преломен за мен! Ето и един "партиен документ" по темата за ловешкия лагер:

И Н Ф О Р М А Ц И Я

за резултата от проверката на режима в трудовата група край Ловеч

Преди известно време в ЦК на Партията се получиха сигнали за наличието на много тжък режим и груби извращения в трудовата група край Ловеч.

По решение на Секретариата на ЦК, комисия в състав: Борис Велчев, Апостол Колчев, Никола Ангелов и Съботин Генов извърши проверка, която потвърди, че сигналите са верни.

Една предварителна бележка

Трудовата група (до 10. VIII. 1961 год. "трудова-възпитателно общежитие") е създадена веднага след разформирването на трудововъзпитателните общежития в страната, през 1959 Ъписмено решение за това няма, но на ръководството на МВР е възложено да организира такава група. А правилник за режима в лагера има едва от месец февруари т.г., след получаване на сигналите в ЦК.

В нея е трябвало да се изолират от обществото най-опасни престъпници – крадци, мошеници, пияници, развратници и пр., мъже и жени, с много престъпления и присъди, лежали не един път в затвори и лагери, с една дума непоправими нетрудови елементи, които се изпращат без срок и без присъда, за поправка, при най-тежък режим.

От създаването на групата (от 170 души, докарани от ТВО Белене) през нея са минали над 1200 души. От тях 810 са пуснати на свобода като неправилно задържани, 150 души са умрели и 223 мъже и 31 жени се намираха в лагерите край Ловеч и с. Скравена, Ботевградско, по време на проверката.

Какво по-конкретно констатирахме

За режима:

В трудовата група, в продължение на повече от две години, до момента на получените в ЦК сигнали, е съществувал най-тежък режим.

а) задържаните, разпределени в звена, бригади и чети, са работили главно на каменни кариери, при извънредно висока трудова норма /примерно, на един човекоден – начукване и превозване на 15 вагонетки или 11 кубика камъни/, която постоянно е повишавана.

Това е налагало да се работи без работно време, почти без почивка и при най-голямо напрежение, като постоянно се тича, т.е. При работен режим, непосилен даже за хора изключително здрави физически.

б/ другият най-съществен белег на тежкия режим е бил физическото насилие.

Всеки новодошел в групата е получавал най-малко 10 – 15 удара с гума, пръчка или тояга, с оглед бързо да се „аклиматизира“.

Всеки, който работел бавно (независимо от причините), или не изпълнява „нормата“ си, също е подлаган на бой с пръчки и тояги, в процеса на работа, и след това.

Особено жестока е била разправата с онези, които са правили опит за бягство.

Изобщо, боят е бил единственото средство за респектиране и принуждаване на въдворените да работят.

До средата на 1961 година боят е нанасян от служителите на МВР, включително и от началника на групата, майор Гогов.

След това физическата разправа с въдворените е възложена на звеневите и бригадните, излъчени от тяхната среда, които със старание стигащо до садизъм са изпълнявали тази своя единствена задача.

в/ въдворените са живеели при крайно мизерни условия: слаба храна, лоши помещения, без медицинска помощ, без контакт със своите близки... **(централен партиен архив)**

Дойде време за делото ми. Закараха ме пак в килиите на МВР Перник, и на следващия ден, в съда. Било е август, 71 година, защото съдията ми честити, че на следващия ден, 19 август, навършвах 19 години. Като ме попитаха: – "Признаваш ли се за виновен", отговорих: – "Пред закона, – да, но пред съвестта си, – не"! Осъдиха ме на 3 години и 6 месеца; добавиха условната ми присъда от първото бегство, и определиха обща присъда, от 4 години и 2 месеца! Тогава, на 19 годишна възраст, четрите години, ми се виждаха като 40! Затова веднага се настроих, в никакъв случай да не излеждам тази присъда, което значи: – Бегство от затвора или смърт! Пето отделение, работехме в дърводелната. Там се произвеждаха канцеларски бюра и легла. Още първите дни ми посочиха на коя греда е обесен Никола Петков, но тогава не знаех кой е той! А на "карето", по-стари затворници показваха едно високо дърво, което било посадено от Александър Стамболийски!

Започнах работа в "кройчици" (машинния цех), като няколко дни помагах на различни машини, и скоро ме оставиха да работя сам на една веригопробивна машина, с която се правеха правоъгълни дупки в дървени детайли. Работата не беше тежка, и ако бях осъден за някакво престъпление, което, повече или по-малко, оправдаваше такава присъда, щях да си я "излежа". Аз обаче, не приемах да живея в комунистическа България, която считах за затвор, камо ли да кротувам години в затвора, само затова, че исках да напусна страната!

Наскоро след присъдата, бях вече скроил план за бегство от затвора! Ето как: Машината на която работех бе до стената на цеха. Измежду тухлите на немазаната стена се виждаше външния зид на затвора, на разстояние няколко метра! Този факт, естествено, ме накара да помисля за възможността да се прокопае тунел! Работата можеше да се маскира по следния начин: Край всяка машина, на която се обработват по-дребни детайли, беше скована примитивна маса, за подреждане на детайлите. Някои заворници се бяха изхитрили и бяха обковали отстрани масата със шперплат, така че можеха незабелязано да подремнат под нея, когато няма работа. Набързо сковах и аз свой шкаф, но опрях до стената на цеха, с цел да служи за прикритие на капака на тунела! Пода беше застлан с павета, и мислех, под прикритието на шкафа, да извадя едно "каре" от паветата, да скова капак, да подреда паветата върху капака, така че, когато е поставен на мястото си, и се поръси с малко дърводелски трици, въобще да не личи! Така, капака с паветата можеше да се отмести и да се копае, а при сигнал, да се постави на място и да се маскира с дърводелските трици, каквито имаше в изобилие. Трици и талаш, постоянно се изнасяха от цеха и покрай тях можеше евентуално да се изнася и изкопаната пръст, и да се маскира някъде в двора (Но това едва ли щеше да е възможно). Ясно ми беше, че идеята е юношеска и вероятността за успех е незначителна, но не исках да се примирявам и подчинявам на отредената ми от престъпната власт, съдба!

Точно по това време научих, че онези от нашето отделение, които не са нужни в производството, щели да ги "превеждат" за кремиковския затвор. Бях подочул какви са условията в Кремиковци и знаех, че повечето затворнически бригади работят извън лагера, в завода, и реших че от там ще е доста по-лесно да се избяга.

Затова и аз започнах, както няколко души отдавна правеха, да не работя както трябва. Цивилните началници на цеха ме увещаваха да работя, понеже дотогава бяха доволни от мен, но като мина седмица, получих известие, че ме превеждат за Кремиковци.

В другата част на дърводелната, в шесто отделение, излежаваше присъда, също за бегство, Свилен, от село Глоговица, Трънско. Между двете дърводелни нямаше преграда и можехме да се виждаме. Той вече беше изкарал няколко години в затвора, затова доколкото можеше, ми помагаше и ме съветваше.

Софийски затвор – обект "Рудина"

Така се наричаше официално, кремиковският затвор, или – "затворнически лагер". Там ме преместиха, Ноември 71 година, в новосформираната 26-та (или 16-та?) бригада. В новата бригада почти всички бяхме бегълци през граница, затова на работа ни извеждаха 7 милиционери, с кучета, и с автобус ни караха до новостроящ се цех в завода. Там се спускахме през една дупка в тунел под цеха, където облицовахме тунела с някаква изолация и с тухлена зидария, споявана с "водно стъкло".

Първите дни, докато сутрин ни строяваха, броеха и качваха в автобуса, вероятно надъхани от началниците си, надзирателите ни блъскаха, ритяха, ругаеха и насъскваха кучетата срещу нас, но постепенно се укротиха.

Бригадите в кремиковци бяха тридесет и няколко, с по двадесет-тридесет души, като почти всички работеха в завода, но на другите бригади, охраната бе от един - двама милиционери. Помещенията бяха бараки, които се заключваха преди проверка, – вечер около 19 ч., а през деня, доста време стоеха отворени и когато е почивен ден, можехме да се виждаме всички, да разговаряме, и за известно време, да се разхождаме между бараките. Оградени бяхме с няколко реда мрежи и висока ограда от бодлива тел, с "козирка".

Повечето затворници бяха в "комбина" по двама–трима, което ще рече, че са приятели и споделят колкото имат храна и пари. От месечната ни заплата, 80% отиваха за затвора или държавата, а 20%, т.е. около 20 - 30 лева, бяха за нас, но ние получавахме само 5, 8, 10 или 15 лева, в зависимост от режима на който сме осъдени. А режимът на повечето от нас, бе строг, т. е. 8 лева на месец и по едно свиждане на 2 месеца, когато близките можеха да ни донесат храна, плодове и зеленчуци, общо до 5 килограма.

Аз станах комбина с Петър Григоров от кв. Левски, с когото се познавахме от дърводелната, и естествено, се уговорихме заедно да бягаме от затвора!

Работихме само около седмица в тунела и се отказаха от нас, защото зидарията дето зидахме с водното стъкло, се беше изкривила и разместила! Тогава разтуриха 26-та бригада и повечето от нас преместиха в 27-ма, която работеше в София, на строителни обекти на ДС.

Първо работехме в Лозенец, в една голяма и дълга сграда. Там видях, че други затворници подават скришом писма на преминаващи граждани, с молба, или "по подразбиране", да им ги пуснат в пощата. Понеже писмата се проверяваха, аз почти не пишех, защото за мен не бе приемливо да ги четат моите подтисници! Затова реших и аз да използвам случая, като надписах три плика с новогодишни картички (наближаваше 72-ра година), и с трепереща ръка, защото надзирателите бяха наблизко, ги подадох на един преминаващ, но той веднага ги даде на най-близкия надзирател! Явно не бях преценил човека, по външния вид.

За това нарушение ме спряха от работа и не излизах десетина дни. През това време наща бригада, започнали да събарят стари къщи в кв. Левски, "Сухата река", до пожарната, и да разчистват терен за строеж на блок на МВР. С Пешо разговаряхме за създаването се положение и той каза, че ако има възможност да избяга сам, няма да я пропуска. След няколко дни, моя комбина, Петър, избяга през прозореца на една от несъборените още къщи, докато другите обядваха. Забрави бегството на Петър ме извика началника на затвора, Попов. Не му казах нищо, а той накрая каза: – "Ние ще го хванем! При жена му ще го хванем!", – понеже той бе женен или згоден. Петър, не го хванаха в България, защото беше запомнил точно маршрута от София до границата, през Трън, както му го бях описал, – а го хванали сърбите! Но това разбрах доста по-късно.

След като той успя да избяга, станахме комбина с Йордан Александров Лозанов (Данчо Мурука), от село Кремиковци, но не бяхме много близки. Викахме му "Мурука", защото бе много по стар от нас. Сигурно е бил на триесе и неколко години!

Аз повече се сблизих с Христо (Ицо), от Перник, кв. ДМЗ, бл. 10, и с Иван (Грозни) от село Сливата Ломско. След затвора, за съжаление, с тях не сме се виждали, но останах с най-добри впечатления и от двамата!

Това са подробности, но ги споменавам заради имената на хората, които уважавах и уважавам, макар че много по-късно, Данчо Мурука, бе прокурорски свидетел срещу мен! Но това той направи, от глупост, подвеждан от ДС!

Нова жизнена цел – борба против комунизма, за свобода и демокрация

Считах че щом не харесвам и не приемам тази политическа система, ще се стремя да я напусна, макар и с рискове за живота си! Но през 71-ва година, в софийския затвор и в Кремиковци, постепенно разбрах, че комунистическият режим е наложен с чужда сила и се поддържа с лъжи, насилие и принудителна изолация от света!

Така, след като осмислих преживяното и чутото, и особено, разказаното ми за Ловешкия лагер, в мен се оформи и затвърди основната цел на живота ми: **"Борба против комунизма, за свобода и демокрация"**! И ако случайно остана жив, като второ свое задължение, смятах да напиша, **"Речник и граматика на нашия трънски диалект"** (Западнобългарско "наречие", което с малки различия, се говори от двете страни на цялата сръбско-българска граница, – от Дунава, та до Албания!) За жалост, много, много по-късно разбрах, че да се бориш против комунизма е все едно да се бориш с "княза на света", но поне диалектния речник вече е готов, но не е отпечатан!

По отношение борбата с комунизма, няхах никакви илюзии за някакъв успех, а още по-малко, за **"близка свобода"**, но просто я считах за свое човешко задължение!

Може би защото така ни бяха възпитали комунистите, според тогавашните ми представи, борбата неможеше да е без оръжие. И действително, до "Хелзинкските споразумения" от 1975 година, друга форма на борба, против подтисническата комунистическа власт, почти нямаше!

Първоначално мислех да започна сам, с пушка и земянка, преценявайки реалистично, че ще мога да оцелея, най-много, месец! С течение на времето, обаче, виждах, че има доста хора с които може да се направи и нещо повече, а предполагах че има и емигранти, които биха се включили, със своята подготовка, връзки и средства.

В такава посока разсъждавах и разговарях с по-надеждните приятели и колеги, но виждах, че без да се избяга на запад, за елементарна подготовка и екипировка, е чиста илюзия да се постигне нещо реално! А на запад, подготовката трябваше да е, или скрита от местната власт, или след легално военно обучение, да се напусне службата, и екипирани, тайно да се прехвърлим в България!

"Шпионската група"

Наща затворническа бригада работехме в София и околностите, по строителство и ремонти, на обекти на МВР и ДС. Христо Угринов, един от колегите затворници, осъден за опит за бегство, тогава много по-възрастен от нас, – около 50 годишен, започнал да събира из тези обекти, данни, които според него биха представлявали интерес за западните разузнавания, а от там, и за борбата против комунизма! Той беше доста приказлив и убедителен, на "потайни" теми, и набързо събрал цяла група помощници. Мен ме покани последен и ме представи на групата, на поляната в средата на кремиковския "лагер". Там бяха, Данчо Мурука и още две момчета, чиито имена отдавна не помня (Помня само, че едното беше от Шумен, а другото от София). Разбира

се, веднага се включих във "важната" дейност и даже си мислех, че вече не губим напразно времето си в затвора, а вършим нещо много полезно!

Тогава работехме в школата на ДС в Симеоново, бивш американски колеж! Записахме номерата на колите в, и пред школата, и вечер ги предавахме на Угринов. Макар че по думите на самия Угринов, който казваше че имал роднина работещ там, в школата имало работилничка за смяна номерата на колите!

Понеже правехме пристройка, точно до кухнята на школата, броехме и колко хлеба и купички кисело млеко се докарваха, и даже намерихме бележка с адреса на хлебозавода, от който докарват хлеба! В Панчарево пък, работихме няколко дни на преустройството на една стара вила на МВР (вероятно, конфискувана навремето), която според Угринов се преустройваше за таен арест! По искане на Угринов, начертах план, с инсталациите на вилата, и му го дадох.

Школата на ДС в Симеоново представляваше особен интерес за нас, защото според Угринов, там се обучават и изпращат на запад, комунистически подривни агенти. Често виждахме из различните МВР обекти, – негри, араби и други, явно чужди граждани, които се обучаваха в България, за многобройните прокомунистически партизански подривни "фронтове", по различните крайща на света. А един от охраняващите ни милиционери, веднъж ни каза да пазим тишина, защото в къщичките, които бяха в западната страна на двора на школата, – "почивали" възрастни руснаци!?

Планирахме още, ако някой от нас успее да избяга от затвора, първо да се постарее да достави на останалите, малък фотоапарат, с цел да се заснемат по-важни обекти от школата в Симеоново и от затвора!

Всичко това сега изглежда ненужно и глупаво, но тогава мислехме, че е важна част от "борбата между двете противостоящи си световни системи", – комунизма и демокрацията, както ни втъпяваше пропагандата, и се радвахме, че имаме принос в тази борба.

Между другото, за тази ни "тайна дейност" знаеха много хора в кремиковския затвор, защото Угринов имаше слабост да се хвали че прави нещо важно, и помня как веднъж ме представи на друга група негови познати затворници, като новото момче в групата!? И въпреки че много хора знаеха, тогава никой не ни издаде!

"Пистолетът" на Угринов

Лятото на 72-ра година, наближи времето Угринов да излезе от затвора, и понеже ни бе разказвал, че имал скрит пистолет в някаква вила в Бояна, до паметника на скиорката, се разбрахме на определена дата да го донесе и скрие през нощта, в тоалетната на строителния ни обект в кв. Сухата река. Попитах го, какво ще правим, ако по някаква причина не може да го донесе? Да речем че неочаквано го арестуват или си счупи крак, но той многократно ме увери, че нищо неможело да му се случи и ще направи както сме се уговорили!

Разбрах, че или не разсъждава, или няма намерение да направи това, което обещава! Така и стана. Угринов не се появи! И по-добре, защото лекомислено планирах, заедно с Данчо Мурука, с помощта на пистолета, некая вечер да "отвлечем" затворническия автобус с който, често пъти, по тъмно ни прибираха от София, и да се насочим към границата, в посока Петрохан! Аз Щях да карам автобуса, а Данчо с пистолета, да държи охраняващите ни милиционери, легнали между седалките, след като ги обезоръжим! А всъщност, аз едвали щях да мога да карам автобуса, защото преди затвора бях "подкарвал" автобуса, с който работеше брат ми Борис, само няколко пъти, по стотина метра!? Да не говорим за останалата част от "плана", който всъщност беше: Първо действай, а после мисли! ...Така е, когато си затворник!

А понеже сега е модерно да се наричат терористи всички съпротивляващи се с оръжие на някаква власт, възниква въпросът: не сме ли били и ние терористи, щом мислехме за оръжие и въоръжена борба?

! Да, за съжаление, и днес, в интерес на силните на деня, още не е формулирана дефиниция на тероризма, но това явление съвсем не е толкова сложно за обяснение и формулиране! Едва ли подлежи на спор, че тероризъм е – всяка въоръжена борба против демократично и законно избрана власт, управляваща на основание утвърдени международни норми, и съобразяваща се с основните човешки права и свободи!

Не може да е тероризъм обаче, въоръжената борба срещу чужда окупация, или против диктаторски режим, който не допуска свободни избори, и където е забранена, елементарна, опозиционна политическа дейност, а за човешки права и свободи, какъвто бе случаят в България, не може и да с мечтае!

Разбира се, борбата против какъвто и да е режим, и при каквито и да е условия, не може да оправдае убийства или тормоз, на невинни цивилни граждани, особено, когато това се прави целенасочено! – И именно това е тероризъм!

Всичко това добре го знаех и разбирах, но още не знаех, че всяко насилие, макар и на първ поглед, справедливо и оправдано, – води до ново насилие! Незнаех и за Божия закон, че и мисълта за насилие е грях!

По това време в Кремиковския затвор се разпространиха въшки! Приличаха на малки, прозрачни житни зрънца и се натрупваха по вътрешните ръбове на дрехите. Но за около седмица се отървах от тях, като нахисвах дрехите във вода, а "пренаселените" дрехи, изхвърлих!

Времето минаваше, а удобен случай за бегство от обектите на които работим, неможах да издебна. Веднъж, край блока, който строехме до пожарната в "Сухата река", кв. Левски, бяхме с Данчо "Мурука". Единия от надзирателите нареди да му запалим печката във вишката, иззидана до единия ъгъл на блока, откъм пожарната. Докато палехме печката с дърва и нафта, надзирателят мръдна на някъде. Веднага помислих да използваме момента! Парцала натопен с нафта, който държех, пузнах на земята и бързо си изтрих краката в него, с цел да не могат да ни проследят с куче! Казах на Данчо да направи същото и тъкмо хвърляхме последен поглед, да няма некой наблизко, – повдигнах нагоре глава и виждам старшината да стои точно над нас, на плочата, на втория етаж на блока, и ни наблюдава, а дотогава никога не бях го виждал да се качва горе! Бързо дадох знак на Данчо, и все едно нищо не е било!

Лошото бе, че не се пазехме само от надзирателите, но и от неколкото наши колеги, криминални, които управата точно за това държеше при нас. Криминалните не бяха лоши момчета, но надзирателите често ги инструктираха и трябваше да се пазим от тях. Така, един ден, когато събаряхме стари къщи в кв. Гевгели, до Западния парк, едно от тези момчета ме предупреди: – "Внимавай много, всички тебе пазят! Аз нямам нищо против тебе и няма да те издам, но се пази от другите!" На това момче му викахме, Кабачето, и между другото, той ми измисли прекора, "Графа" или "Графчето", и така ми викаха докато бях в Кремиковския затвор.

Есента на 72-ра година, бригадата ни работеше на две места. Половината ни сваляха от затворническия автобус, до пожарната, в кв. Левски, а другите (с тях и Данчо), работеха в "Младост". Една вечер в бараката ни в Кремиковци, Данчо ми каза, че утре трябва едновременно да избягаме, той от Младост, а аз от кв. Левски! – "Добре, казах, но ако един от двамата не намери начин да избяга, какво ще правим?" – "Неможе да не намери начин", каза Данчо! – "Трябва да избягаме едновременно!" Така спорихме с него няколко минути и видях, че се получава като с пистолета на Угринов, и си рекох: Той може би има възможност да избяга когато реши, но при мен не е така, и той го знае. В такъв случай, ме поставя в много рисково положение. Явно неможеше да разсъждава логично, и затова прекратих разговора! Утре ден, Данчо действително избяга! Бяха го хванали чак след няколко месеца, на гара Тулово!

Тук ще спомена и един случай с техническия ни ръководител на обекта в "Сухата река". Той беше цивилен, пенсиониран инженер – мостостроител. Веднъж както се бяхме събрали няколко затворници, той неочаквано ни попита тихо: – "Абе момчета, между вас има ли от новите партизани?" – "Има, има", – отговорихме му, полу на шега. – "Ицо е един от тях!" (Ставаше дума

за Моя приятел Ицо, от Перник). И от този ден Ицо не работеше почти нищо, защото техническия разпределяше работата! А Ицо действително бе избягал от казармата с автомата си, макар и не специално по политически подбуди, но беше много свестно и сериозно момче!

Отмина 72-ра година и започна 73-та. Вече работехме на строежа на друг блок, в кв. Красна поляна, Разсадника, пред родилния дом. И тук, както на предишния строеж, бях неофициално, главен майстор, понеже бързо свикнах и предимно аз правех кофражите, а от кофража зависеше скоростта на напредване на строежа. Това ми даваше известно предимство, никой да не ме пита какво правя и къде отивам, в рамките на строителната площадка.

Някъде преди 1 май, 73 г. Гошо "Чепинеца", от село Чепинци Софийско, започна да ме навива да бягаме заедно. Той беше осъден за изнасилване, а и не го познавах добре, затова отказах, но той продължи да настоява, и веднъж му казах: Добре, хайде да тръгваме!

От западната страна на строения от нас блок, имаше временна постройка, от която една стаичка бе за техническия ръководител, а другата склад. Зад тази постройка можеше да се прескочи в съседен, частен двор. Веднага се шмугнахме зад постройката и Гошо първ прескочи ниската ограда, но видях че коленете му се огъват и аз помислих че е пийнал, и се ядосах (а сега допускам, че може да е било и от страх!), понеже се намираше начин некой цивилен, срещу пари, да донесе скришом алкохол! Извиках му да се връща, и така незабелязано приключи, този опит.

За 1-ви май събраха от кремиковския затвор, пет-шест, от главните комарджии, а комарджии бяха повечето затворници. Включиха и мен в тая група, и ни закараха в Софийския затвор, в Седмо отделение. Целта беше да отчетат дейност, че са взели превантивни мерки за "празника", да изолират по-вероятните нарушители на реда! Предполагам, за мен е имало донос, че се готвя да избягам, затова попаднах в тази група. Първоначално се поуплаших, защото се опасявах, да не е разкрито нещо от плановете или намеренията ми, които споделях с доста хора! Но това явно беше само превантивна мярка за 1 май, и след седмица пак бях в Кремиковци.

По принцип бях решил да бягам от затвора, макар да ми остава и един ден от присъдата. Но докато бях в седмо, за първ и единствен път, си помислих, че ако бях в централния затвор, щях да си "излежа" оставащата ми една година и като изляза от затвора, по-добре и по-лесно щях да се подготвя и предприема следващото бегство! Но в Кремиковци, при положение че имам възможност да избягам, неможех да стоя доброволно в затвора!

Бегство от затвора

На 15 Май, с Гошо Чепинеца тръгнахме! Бяхме снабдили и облекли зелени работни дрехи за в гората. Гошо резна жицата на телефона, намиращ се в стаята на техническия ръководител на строежа, и прескочихме в частния двор! Щом излязохме през портичката на улицата, веднага започна викане и стрелба, но ние вече бяхме набрали скорост и свихме по първата прека за да объркаме преследвачите си! Познавах малко района, колкото да вземем посока на запад, към покрайнините на София. Тичахме около 500 метра, след това от умора, а и да не правим впечатление, ходехме забързано. За щастие, заваля дъжд и ние започнахме пак да тичаме, без вече да правим впечатление никому! Така след петнаесетина минути бяхме извън София, югозападно от Западния парк. Скрихме се в първата горичка; изчакахме да се стъмни и поехме по посока на днешния кв. Люлин, който тогава още на бе започнат да се строи. Но още на първата височина се натъкнахме на телени заграждения, и се сетих че това най-вероятно е военен обект. Дадох си сметка колко е опасно в тъмното да се натъкнем на охраняващ военен караул. Бързо се изтеглихме, по-встрани, и през следващото било, покрай една, слязохме на днешния бул. Европа. Пресякохме го в посока северозапад, и след малко пресякохме и околоръстното шосе, през моста над една рекичка. След моста, през околоръстното, имаше дълги камари от бали слама. Качихме се на билото на една камара и се заровихме под сламата, с която бяха покрити балите.

Там прекарахме остатъка от нощта и следващия ден. Вечерта пресекохме ломското шосе и някъде след полунощ, край едно село (Драговищица), се качихме на тавана на един обор и там подремнахме до сутринта. Когато дойдоха краварите, започнаха да се ядосват, че едно теле било умряло. Измъкнахме се от обора, излязохме над селото и видях че сме в подножието на Стара планина, някъде северно от ломското шосе и източно от Беледие хан.

Имахме 20 – 30 лева и Гошо слезе в селото да купи нещо за ядене. Бяхме остригани, със зелени работни дрехи и гуменяци (гумени галоши)! Гошо се върна от магазина, с малко храна и бутилка коняк. Изкачихме първата гола височина над селото (западно от днешната каменоломна Балша) и зад билото направих колибка от клони, а Гошо, като видя как правя колибата, и той си направи. Там пренощувахме и продължихме на северозапад през била и потоци. На първия поток изсипахме коняка, от който бяхме изпили само около 200 грама и наляхме в бутилката вода. Привечер стигнахме до асвалтов път. Помислих че Ломското шосе свива в дясно (а в същност, това е било отклонението за гр. Своге, през с. Чибавци) и тръгнахме успоредно на шосето, отдалече в дясно, през планините и доловете.

Сигурно е било облачно или понеже се движехме дотогава само рано сутрин, и късно вечер, затова асвалтовото шосе за Своге, ни бе поубъркало посоката. Усъмних се на следващия ден, но продължихме да се движим и чак когато чух пред нас локомотивна свирка, разбрах че сме близо до Своге!

Вечерта оставих Гошо да почива, като му казах, че ще ида да огледам накъде да вървим утре. Но той се уплашил че може да го изоставя и като се върнах при него след двадесетина минути, го намерих заспал и сигурно е сънувал кошмар, че наистина съм го изоставил и са го заловили, защото щом го побутнах, той полусънен, силно се уплаши и започна на лакти да се отдърпва назад, като бълнуваше: – "Той ме изостави! ... Здравко Стоянов... Зелените тояги...!" Опомни се бързо, но не го питах кво е сънувал, защото ми беше ясно! Здравко Стоянов беше офицер в Кремиковския затвор, и се беше проявил като бияч, та неговите тояги сънуваше Гошо Чепинещан. Настанихме се на върха над Своге, над Дефилето и там пренощувахме. Сутринта Гошо слезе в края на града и купи от една лавка, малко наденица и 10 шоколада. Наденицата беше малко и я изядохме веднага, а шоколадите оставихме за запас! Тръгнахме обратно по билото, вече с ясна посока и след два дни бяхме край най-високото било, източно от Петрохан, може би в границите на някакъв резерват, понеже местността бе обградена с някакви боядисани колове.

Следващия ден пресекохме шосето за Берковица, северно от билото на Петрохан, след което пак прехвърлихме билото, но този път на юг. Минахме южно от един телевизионен ретрансатор и тръгнахме нагоре и на запад, по южното било, към връх Ком.

Когато се стъмваше излезе силен, много студен вятър и ни обгърна ледено студен облак. Нямахме нито време, нито имахме сили да търсим някакво по-заветно място, затова, като видях няколко ели, с клони до земята, обрасли в мъхове, – притиснах клоните на една ела, и седнахме върху тях. Така елата ни пазеха малко завет. Имаше опасност да измръзнем, затова както бях клекнал, разкопчах дочената куртка и я закопчах през коленете и главата си, както бях свит, с глава върху коленете, така че да дишам под нея! Така направи и Гошо, и в тази невероятна поза, без да мърдаме, изкарахме до съмване! Тогава побързахме да се спуснем по-ниско, по южния склон на планината, за да се постолим. Движейки се надолу и на запад по склона, преминахме през един водосборен канал, вероятно за водоснабдяване на Годеч.

Минахме над едно селце (Кóмщица). От планината към селото, се спускаше дълбока долина и течеше рекичка, а покрай нея черен планински път. Там направихме малка колиба от клони и суха шума.

Според изминатия път, на запад от Петрохан, ми беше ясно, че сме близо до границата. Заваля дъжд, колибата ни протече и върху нас започнаха да падат глисти от старата шума, с която бяхме покрили колибата. Сигурно защото сме били изтощени и измръзнали, не продължихме на сутринта, а останахме в колибата. Над нас по черния път, един овчар си изкара

стадото към планината. Кучето му се отби към колибката ни, подуши входа и без да лавне, си отмина! А иначе, колибата не се забелязваше от пътя.

През деня напалихме огън в колибата и по едно време, както стоехме отвън, колибата се подпали и изгоря, а вътре бяха останали неколкото шоколада. Разровихме изгорялата шума и ги намерихме разтопени, но станиола ги бе запазил. Сутринта тръгнахме на запад, нагоре по склона. По дългото голо било, на което излязохме, имаше съборена стара ограда от бодлива тел, с големи дървени колове. Най-вероятно това бе границата. В това се уверихме, когато на слизане по западния склон, попаднахме на едно кладенче, край което имаше консервени кутии със сръбски надписи!

Слязохме до една река, слизаща от балкана и тръгнахме по черен път, над първото селце. Там някъде, от около 100 метра, ни видя един военен офицер, и явно ни наблюдаваше, а ние действително бяхме прекалено съмнителни на вид! Военният не посмя или не бе сигурен как да реагира, а ние, щом прехвърлихме билото, ударихме на бяг и се отбихме от пътя, за всеки случай. Попаднахме на една воденичка, която си мелеше, а в нея нямаше никой. Пробахме житото от коша, видяхме че може да се яде и си напълнихме по един джоб. Излязохме пак на черния път, но пред нас на един селски разклон имаше хора и затова се отбихме, и напреко, далече от хората излязохме северно, на една височина, на пътя за селцето. От височината видяхме селото и излязохме над пътя да починем и да видим дали ни преследва кой. Само след пет минути на пътя под нас спря мотоциклет и явно същият военен, ни видя и нещо извика. За секунда, с пълна скорост прехвърлихме откритото място, и въпреки че военният започна да стреля, аз на скорост скочих от първата скала, а след мен и Гошо, в някакви гъсталаци. Не мислех нито колко е високо, нито върху какво ще паднем, но нито се контузахме, нито даже се одраскахме, и без да се обръщаме, давахме максимума от беговите си възможности, – през скали и гъсталаци! Трябваше с най-голяма скорост да се отдалечим от мястото и от селото, защото допусках, че след истрелите, може от селото и околността да се съберат някакви доброволци, и щеше да стане лошо. Гошо неможеше вече да ме следва по нанаторницето и като видях че при изкачването на един слог, му се подгнаха коленете, го хванах временно за ръка и това му помогна да се съвземе и да продължим да тичаме. Известно време ни преследваха лай на кучета и човешки гласове, но завая силен дъжд, а и ние вече бяхме взели голям аванс пред преследвачите ни, защото бягахме "на живот и смърт" а не за слава или пари!

Продължавахме да тичаме леко, в северна посока, но вече без сили. Дъждът спря. Преследвачите ни, вече не се чуваха и ние се спуснахме в една долина, и пресекохме, явно същата река, през която минахме, когато влязохме в Сърбия, но този път, по на север или северозапад, и в по-горното и течение. Зад реката имаше гора и в нея спряхме да починем и се опомним. От екстремното тичане, в джобовете ни бяха останали само по няколко зърнца житото!

Прехвърлихме и този хребет и зад билото, в същата гора, направихме колиба от клони, напалихме в нея огън и изсушихме, напълно мокрите си дрехи! Сутринта се спуснахме към следващата долина. Бяхме на километър от село и хората си изкарваха добитъка на паша. Изчакахме да се разотидат пастирите и в най-близката градина, под гораата, наскубахме пресен лук и чесън. Това ни бе храната за деня, понеже вече бяхме свършили шоколадите и друго няхаме. Беше около петнадесетия ден, от как избяхме от кв. "Красна поляна" в София.

Привечер тръгнахме на запад и преминахме, по мост над малка клисура, в долния крй на селото, над същата река, още по-нагоре по течението ѝ. В тъмното минахме покрай барачка (бунгало). Може би по идея на Гошо, решихме да видим има ли нещо интересно за нас. А на нас ни трябваша, най-вече, цивилни дрехи и малко храна. Трудно отворихме вратата, но без да счупим нещо. Отвътре взехме бравичка и одеало, а Гошо изтърси една възглавница и взе празната бяла калъвка.

В дворчето имаше няколко кошера и отворихме капака на един, за да се опитаме да намерим мед. Но по тревата в тъмното плъзнаха много пчели. Една ужили Гошо и за голямо

съжаление не успяхме да затворим кошера, а трябваше да го оставим отворен и да бягаме от пчелите. На около километър по-нагоре, изкарахме остатъка от нощта в росата на една поляна, като до сутринта неможахме да се стоплим, въпреки одеалото. Стоплихме се, чак когато изгря слънцето.

Към обед тръгнахме по близкия черен път и на около 2 километра, на запад от селото в нивите над пътя видяхме мъж и жена да си работят. Реших да им поискаме хляб! Казах им че сме български войници и че искаме да избягаме през Югославия, към Италия или Австрия, и питах имат ли малко хляб? Човека каза че имали много малко и извика намираля се наблизко техен съсед по нива. Другият обаче започна да ни увещава да се предадем и че щели да ни откарат в лагер, откъдето после ще заминем на запад. Виждаше се че мисли само как да ни предаде! Все пак ни дадоха малко хляб и ние вървейки го изядохме, а щом се скрихме от погледа им, пак затичахме с пълна скорост!

Беше ясно, че единия от селяните ще отиде до селото и ще обади на властта, затова се отклонихме от пътя и напреко през една клисура, преминахме най-вероятно, същата река?, но този път, на югозапад, в посока на Пирот. През клисурата излязохме на друг черен горски път и тръгнахме по пътя, на запад или северозапад, успоредно на реката.. Покрай пътя имаше отделни изоставени стари къщи. Привечер над пътя видяхме още една такава къща и решихме, ако няма проблеми, да пренощуваме в нея. Огледахме добре, наоколо нямаше никой, и влязохме! Вътре имаше печка и часовник - будилник. Набрахме коприва покрай обрасналата къща, запалихме печката и сварихме копривата. Изядохме голата копривена чорба и преспахме на топло.

Аз почти винаги знаех къде приблизително се намираме и прецених че вече трябва да сме подминали Пирот, от север, и ще трябва да се придвижим на югозапад, към магистралата и ж.п. линията. В тази посока се насочихме сутринта, право нагоре през гората, и в една стръмна ливада, цял час ядохме киселец и млечка. После излязохме на едно голо плато, което прекосихме, но изчаквахме да се стъмни, защото бе открито, а приближавахме село и шосе, явно за Пирот. Вече по тъмно, излязохме на това шосе и когато минавахме покрай селце или махала, срещу нас се зададе кола, и за да не ни освети с фаровете, се изкачихме над шосето. Колата отмина, а ние се озовахме пред вратата на една черква. Сега не мога да си спомня защо решихме да влезем в черквата, във всеки случай, не за да се помолим и запалим свещ, защото тогава не бяхме вярващи! (В протокола за разпит, в ДС, Гошо пише: "Гришата не искаше, но аз настоях ~~Државата~~ да бъде затворена с дървено мандало и в тъмното бе трудно да я отворим, но аз си помогнах с дръжката на секирчето, и с малко натиск я отворих! Вътре с изненада намерихме храна! Първо кутия с килограм захар на бучки, която изядохме докато оглеждахме какво има. След това Гошо намери боб, ориз и брашно, и започна да ги слага в бялата калъфка от възглавница, която носеше. От черквата, Гошо взе още, шишенце с олио и няколко съдинки. Не ми беше приятно че взима тези неща, – първо че е от черквата, и второ, че ще трябва да носим "походна кухня", в бялата калъфка, но не му казах нищо.

Дотогава не бях ходил на черква и няхах представа как трябва човек да се държи вътре, но знаех от обща култура, че в краен случай, човек може да вземе (открадне) каквото му е потребно за оцеляване, когато е изпаднал в крайна нужда или в екстремна ситуация! За съжаление, обрахме и монетите от иконите, макар че няхаха никаква стойност, и тръгнахме надолу по една долчинка, към ж.п. линията София – Белград, западно от Пирот. Там в гората, напалихме огън и Гошо започна да вари боба в едно канче. Но до изгрев слънце боба неможа да се сvari и го разсипахме, – затова пък, ориза се сvari за 10 минути.

Продължихме надолу по долината, но сигурно сме били още гладни, щом Гошо влезе през търните в първата малка градинка, край която минахме, и започна да скубе зелените, дребни картофи. Беше около 1-ви юни, картофчетата бяха много дребни и ми беше жал за собственика на градинчето, но ги изпържихме и изядохме!

Слязохме в долината, по която минаваше ж.п. линията и току що построеното шосе, от Пирот до Бела паланка. Първо вървахме по асвалтиран междуселски път, по който се разминахме с няколко местни хора. Външният ни вид, обаче, не бе за пред хора! Остригани, окъсани, брадясали, и на всичко отгоре, Чепинеца носеше бялата възглавница с походната кухня! Поради това, аз вървах отпред, като си придавах безгрижен вид и свируках популярни сръбски песнички!

Отминахме този рисков участък, излязохме на ж.п. линията и вървахме по нея до вечерта и цяла нощ. Трудно се ходеше по линията, защото траверсите са близо една до друга и трябва да се ходи с дребни крачки, а по релсите трудно се пази равновесие! И двата начина са много уморителни, а покрай линията, на повечето места, няма път. Хубавото бе, че не срещнахме хора и не минахме през нито едно населено място!

Естествено, с този начин на придвижване и с това темпо нямаше да стигнем доникъде. Така можеше да продължим най-много до Ниш, като до там трябваше да се снабдим с цивилни дрехи от нечий простор и да търсим някакъв превоз! Имаше вариант, ако не се оправим с превоза и се наложи да вървим пеша, да свием от Ниш, на юг към Гърция, защото е много по-близо отколкото Австрия и Италия!

На един участък от линията, където шосето бе близо, видяхме на една отбивка, паркиран фолксваген – костенурка, вероятно на турски гастарбайтер. Поогледахме го и понеже не се виждаше добре вътре, нарочно разклатихме колата, и на задната седалка се размърда човек в спален чувал. Оставихме колата и продължихме пак по линията, докато се съмна. Тогава видяхме близо до линията, друга черква, и понеже бяхме свършили олиото и вече съжалявахме че взехме малко, решихме да проверим и нея! С много усилия счупихме катинара на вратата, намерихме олио и взехме две бутилки, по литър, но слабо си давахме сметка, че **в Божия храм, не се влиза със взлом!** И нищо чудно, това да е било главната причина, за последвалото развитие!

Продължихме по линията, без много да му мислим, оглеждайки се само да намерим скрито място, където да има вода и дърва, за да сготвим нещо! Покрай нас имаше гора, но нямаше вода. Движехме се покрай пълноводната река Нишава, но тя не е за пиене и готвене. Наблизо след черквата има клисура, през която минава линията, а голям железобетонен мост, на новото шосе, пресича клисурата над линията, в посока - Бела Паланка.

След клисурата, гората свърши и се виждаше, че излизаме в неголяма равнина. От левата ни страна имаше дълъг и висок, горист брег и ние се упътихме към него. Там, настрани от линията, се разположихме, без да имаме вода. Поради липса на избор, изпържихме брашно в олио, на което в трънско казваме "гулумач", на което другаде вероятно викат "булумач". За гладни, това не е лошо ядене, но без вода стана още по-зле!

Незнам защо, излязохме за малко над гората в една нива! Може би за по-скришно, но се налута някакъв човек, сигурно да си види нивата и ни попита, откъде сме. – "От Пирот", казах. – "От кои сте тамо" – продължи човека, основателно усъмнил се в нас! – "Какво те интересува"? Му отговорих на сръбски, понеже нямаше какво друго да кажа! Човека си замина, а ние слязохме пак, под гористия брег, като си мислехме, че той човек едва ли ще си остави работата, да ходи до селото, да ни предаде!

Но малко по-над нас, минавало новото шосе, а май точно в тоя ден, му е било откриването, и селянина се обадил на минаващ там милиционер! И няма след половин час, се събуждам от говор. На десетина метра от мене, един милиционер пита нещо Чепинеца, а той, нито разбира какво го пита, нито може да му отговори, затова сочи мене! Понадигнах се, все едно се каня да му отговоря, а същевременно, за секунди закопчах разкопчаните си гуменяци. Дадох знак на Гошо с глава, и беж със всичка сила, но Гошо остана като закован.

Започна викане и стрелба, а аз бягах под гората, която наблизо свършваше, и затова бягах покрай нея, наляво и нагоре, по една долчинка, в посока - запад! Пред мен видях мост, явно на шосето, на парапета на който, имаше десетина души, младежи, гледащи кой стреля и кого

гонят! Бях се откъснал вече стотина метра от милиционера, (и както се казваше във вица: "Водех го с една обиколка"), но той продължаваше да тича, да стреля и да вика: "Дръжте го!", за да привлече вниманието на хората!

Аз трябваше да мина под моста, и разчитах, че след него, променяйки посоката, ще се откъсна от преследвача си! Но за моя изненада се оказа, че след моста, зад шосето, излязох на голямо поле, а най-близката гора бе на километър през полето! Но най-лошото бе, че полето се оказа пълно с народ, понеже било почивен ден, неделя, и всеки си бе излязъл на нивичката. А в същност, това явно бе "блок", разпределен на парчета, за лично ползване, на хората от Бела Паланка, затова имаше толкова много народ.

Продължавах да тичам и през блока, въпреки хората, но вече силите ми свършваха! Изпод моста се показа и преследващия ме милиционер, и пак започна да вика: "Дръжте го, дръжте го!". Хората по нивите стоеха и гледаха, а някой каза: – "Мож да има оръжие!".

Положението ми беше безнадеждно! Поради непознаване на местността, при бягането бях попаднал в капан! От скоростното тичане по нанагорницето, вече няхах сили да бягам и това се виждаше! Бърках се в джоба за да ги плаша че имам оръжие, и действително имах джобно ножче, но за съжаление не можах да напипам в тесния джоб. Това подежда само за кратко, и след известно колебание, двама – трима се затичаха и ме хванаха! Няхах никакви сили да се браня, а и в тази ситуация, бе и безсмислено!

Дойде и запъхтеният милиционер, и започна да ме налага с палката, докато се умори напълно! Намериха частна кола и ме подкараха към близкото градче, Бела Паланка.

Наблизо, на шосето имаше пропускателен пункт за плащане на "пътна такса". И ако с Гошо бяхме откраднали кола, каквото намерение имахме, пак щяхме да се забием в този пункт, защото въобще не бяхме го очаквали!

В милиционерския участък на Бела Паланка, моя милиционер, пак се умори да ме бие с палката, и след кратък разпит, ме затвориха с белезници в ареста! Някъде отвън допиташе песен, която знаех и харесвах. А в песента, уместно или неуместно, се пееше:

***"Как исках драги, от наща любов да сътворим наш малък, топъл дом,
в който малки дечица се гонят – най хубав подарък за теб и за мен!***

***Целувай, целувай драги, моля те, свършва нашата любов!
За целувките ти ще тъгувам и ще помня прегръдката ти."***

А за мен наистина идваше краят, защото връщане назад не предвиждах!

Привечер докараха и Гошо. Той сиромаша, нямаше представа от карта и от посоките на света, и нямаше почти никакъв шанс да се справи сам! Пообикалял покрай Нишава и понеже не знаел, че съм заловен, след няколко часа се върнал да ме търси на мястото, където се "разделихме"! Там го подгонили и хванали, в търнаците!

Така, на 2-ри юни, на седемнадесетия ден от бегството ни от София, бяхме пак зад решетките. А мен, вече трети път ме залавяха сърбите!

Беше ми ясно, че с този начин на придвижване, няхахме особен шанс. Ако бях сам, сигурно щях да съм по-предпазлив и по бърз, но неможех да не се съобразявам с характера и възможностите на Чепинеца. А той ми каза, че никога не бил излизал извън (голяма) София, и само веднъж бил ходил на Витоша!

(През тези дни, докато съм бил в неизвестност, майка ми отишла в Петрич, при пророчицата Ванга, да разбере какво става с мен, и тя ѝ каза: "Небой се за него! Той сега лети като сокол, ... но пак ще се върне!")

Това вероятно е било по същото време, когато се спускахме низ едно голо било в Стара планина, и аз тичах с големи крачки, и наистина имах чувството, че летя! А Гошо се сърдеше, че тичам.

На същото било, от западната му страна, видяхме неголям каменен кръст. Неразбрах чий е, но си помислих че може да е на някой загинал хайдутин. И по повод на кръста, и нашето несигурно положение, казах на Гошо:

– Поне по един такъв кръст да остане след нас, пак ще е добре, но да не разберат комунистите, че сме загинали, та да не се радват!

– "Не говори такива работи" – сепна се той.

– Казвам ти, че предпочитам да умра в некая пещера, и никои да не разбере, та близките и приятелите ми да не страдат и да не се отчайват!

В югославския затвор

В килията в Бела Паланка ни държаха в белезници, с ръце на гърба. Аз вече имах опит с белезници и си прехвърлих ръцете, през краката, отпред. С малко повече усилия, понеже беше по-пълнен, и Гошо успя да направи така. А пред килията имаше коридорче и щом започвах да отключват външната врата на коридора, и докато отключат вратата и на килията, ние премествахме ръцете си пак отзад!

Нощно време беше хладно, а бяхме с летни дрехи. Лежахме на пода с белезници и нямаше нито завивка, нито постелка! Още първата вечер, се наложи да лежим с опрени гърбове, и само така можехме да поспим!

На другия ден намерих в килията кибритена клечка. Разцепих на две клечката и не след дълго отворих моите, а след това и Гошовите белезници! Така бе доста по-поносимо и трябваше само да се ослушваме, – щом щракне вратата, ние щракахме белезниците си, които държахме през останалото време, заключени само на едната ръка!

Знаех че в Югославия, най-вероятно ще ни осъдят за незаконно преминаване на границата, на 20 - 30 дни затвор. Затова не бях крайно притеснен, понеже ни оставаха най-малко две седмици живот, а през това време можеха да се случат много неща!

В Бела паланка ни държаха около 5 дни. Осъдиха ни на по 20 дена, за границата, и ни закараха с кола в "Нишкия общински затвор", където се озовавах за втори път!

Там около две седмици правехме истински фурор, с невероятния си глад и апетит, вследствие голямото ни изтощение и недояждане по време на бегството! Колеги ни бяха затворници, осъдени до три месеца, за дребни престъпления. Изяждахме веднага всичко, кой, каквото ни дадеше. Стар недояден маргарин; кашон с парчета твърд стар хлеб. Даваха ни, кой каквото намери!

Първоначално бяхме в общите помещения, но понеже през деня, изкарваха другите на работа, а ние оставахме сами, ни отделиха в малка килия за двама и вече бяхме по цял ден заключени! Изкарваха ни по един час на "каре", в квадратния вътрешен двор с павета, обграден от четирите страни с високи сгради. На карето кацаха гълъби; ние с Гошо ги гледахме и веднъж, началникът на затвора, който преди това ми беше удрял шамар, каза ехидно:

– "Бугарчета, да бяхте и вие като тези гълъби, да литнете, а?" Защото знаех, че нашата мисъл бе само как да избягаме!

Започнахме да се тревожим, защото присъдата ни, от 20 дни затвор, вече изтичаше! Тогава ни съобщиха, че ще има следствие за кражбата ни в последната черква, край Бела паланка! Ние още първите дни правехме всичко възможно да предизвикаме дело, но чак сега, това беше факт. В тази черква бяха ходили на оглед, но за другата, край Пирот, за наше съжаление, не пожелаха да се заинтересуват.

Целяхме да изпросим присъда от няколко години затвор, за да имаме повече време да търсим възможност да избягаме, или нещо друго да измислим, но в никакъв слуай да не се връщаме в България!

Крайно интересно беше делото ни за кражбата! След като ни осъдиха на по една година затвор, областният вестник "Нúшкье нóвине", под заглавие: "На разбивачите две години" (Обијáчима двé гóдине), между другото, писа и това:

"За първe път в съдебната практика, прокурорът и обвиняемите бяха на една страна и заедно искаха по-голема присъда! А когато съдията прочете присъдата, – и двамата подсъдими, извикаха: – Мáло, сúдия, мáло!" А Гошо, наистина извика така.

Тази статийка бях изрязал, но в следващия затвор ми я взеха, при обиск! Това което писа вестника беше верно, но имаше и други куриози: Назначеният ни, служебен защитник пледираше за условна присъда, и когато, за да ни оправдае, се опитваше да каже нещо в наша защита, Гошо извика: – "Не го слушайте, он лаже"! А ние се държехме така, защото ако ни осъдят условно, веднага ни връщаха в България!!

Докато бяхме в Нишкия затвор, през него минаха още няколко бегълци от България. Един от тях излизаше на работа с другите затворници и се бе опитал да избяга, но го хванали и го пребили от бой! Видяхме го да седи окървавен на карето, до стената, откъм входа на затвора! Дали се казваше Симо Григоров или нещо подобно, не помня точно, но беше от Плевен!

След като ни осъдиха, за нас най-важно беше в кой затвор ще излежаваме присъдата, и ще има ли някакви шансове за бегство!

В Нишкия общински затвор изкарахме около 3 месеца, докато излезе окончателната ни присъда, и щяха да ни местят в Сремска Митровица, където събирали всички чужденци.

Двамата милиционери, които щяха да ни конвоират, бяха избрали успешна тактика! След като ни претърсиха абсолютно щателно (защото Гошо говореше, че ще скрие игла за отваряне на белезниците), закопчани един за друг с белезници, ни закараха в ресторанта на гарата! Черпиха ни по едно пиене и взеха една бутилка за из път! В купето на влака извадиха бутилката, играхме карти с милиционерите, и не след дълго, Гошо беше пиян. Помнеше, че трябва да бягаме, но правеше само смешни опити, за удоволствие на Милиционерите! Бяхме вързани един за друг и аз сигурно не съм го гледал одобрително, щом единият милиционер, самодоволно каза на другия, сочейки към мен: – "Тоя ще го пребие, стигнат ли в Митровица"!

Затворът в Сремска Митровица беше много голям. Около месец бяхме в приемната, която бе отделна сграда, най-старата, от комплекса затворнически сгради. Там пак си изкарах боя, защото веднъж не бях чул звънеца за ставане и един по-злобен надзирател, само това е чакал. Тогава ми взеха и изрезката от нишкия вестник!

Докато бях още в приемната, при някаква възможност, се видяхме с моя комбина от кремиковския затвор, Петър! Той избяга от Кремиковци, година и нещо преди мен, но след като минал границата, убил човек, за да не го заловят, но пак го хванали и го осъдили на смърт! А понеже според югославския закон, нямал навършени 21 години и не бил пълнолетен, а на непълнолетни не изпълнявали смъртни присъди, затова, заменили присъдата му на 20 години затвор! От Сремска Митровица, пак се опитал да избяга през канализацията, но го измъкнали от каналите и го били жестоко!

Заварихме още един българин, от Ловеч, който бил там от 6 години! Името му забравих, защото оттогава минаха 30 години (чак сега – 2010 г. прочетох в показанията пред следователя на Гошо Чепинеца, че човека се е казвал **Иван**, и май беше военен), но случаят му е такъв: При опит да избяга на запад, стигнал до юго-австрийската граница. Там го засекли югославски войници, които били на учение. При престрелка, той ранил един войник, и го хванали. След нахлуването в Чехословакия, на войските от Варшавския договор, написал от затвора в Югославия, "протестно писмо", срещу участието на България в окупацията на Чехословакия, за което, в България задочно го осъдили на 20 години!

Споделих с него, че ние с Гошо или ще избягаме от затвора, или ще трябва да издействаме допълнителна, вътрешна присъда, за да не ни върнат в България.

– За какво ви е вътрешна присъда, – каза той?

– Ще чакаме политически промени, – отговорих.

– Аз ги чакам 6 години, но няма!

През цялото време го залъгвах, че нама да го върнат в България, но разбира се, го излъгах! Между другото, той беше забравил български и говореше само на сръбски!

В България се говореше, че за един върнат беглец, комунистическата ни власт дава на Югославия, от 300 – до 1000 кг. телешко месо! А от югославяните научих, че за върнат румънец, Румъния давала вагон царевица! Тази престъпна търговия с избягали роби, продължи десетилетия, а за хилядите стремящите се към свобода, бегълци от комунизма, това означаваше смърт или многогодишен каторжен затвор! Всичките тези ужасии нямаше да се случат, ако комунистическа Югославия не връщаше политическите бегълци от окупираната от Съветския съюз, и насилствено комунизирана източна Европа !

А сега се сецам и за още един показателен случай: Във Войводина, където се намираще затвора ни, има голямо унгарско малцинство и половината затворници бяха унгарци, и понеже аз съм беглец, един унгарец разказа следния случай от детството си:

Живеем на село, а някъде наблизо имало затвор или лагер:

– "Една сутрин, като влязох в плевнята ни, заварих десетина разсъблечени жени и момичета, които сушеха дрехите си. Те били заловени бежанци от Унгария. Държали ги в близкия затвор, преди да ги върнат обратно. От затвора избягали през канализацията и затова били мокри и изцапани! "Най-възрастната от тях ме прегърна и ме помоли да не казвам на никого за тях. Избери си, каза, да любиш която искаш от нас, но не ни издавай! Аз и посочих най-малката, а жената каза: – Еее, моля ти се, недей нея, тя ми е дъщеря"! ...

Но така или иначе, жените били отново заловени !!

Политическото ми ограмотяване!

Поради много по-голямата отвореност на Югославия към запада, тамошната преса бе несравнимо по-обективна и богата на външнополитическа информация! Когато българските вестници бяха само един сгънат лист, в Югославия, и общинските ежедневници, бяха многостранични свитъци, каквито са и днешните български вестници.

В Нишкия затвор прегледах и прочетох всички събирани стари вестници и списания. А в Сремска Митровица имаше и читалня със всички вестници и списания, където, щом имаше възможност, четех. Така че, ако до тогава имах само откъслечна представа за политиката на запада, там научих почти всичко за основните политически партии и за отношението на всяка от тях към съветския блок. **И от тогава, преценявах западните демократични партии и техните лидери, по пробния камък: отношението им към Съветския съюз!** И общо взето, разбрах, че "делото на давещите се, си е тяхно дело", и че американците, с които ни плашеха комунистите, всъщност, нямаха никакво намерение да ни освобождават, макар че хората у нас, щом се чуеха взривове или рев на самолети, си викаха, един на друг, полу на шега: – "**Наще идат!**"! А че никак не беше шега да кажеш – "Наще идат", – показва следният случай, за който наскоро ми разказа един познат от трънско: – "Возехме се в трамвая с един приятел и над нас мина ниско самолет. Приятелят ми, каза: – "Идат наще!", и на следващата спирка го прибраха! Видях го отново, чак след три години! Плавското военно списание "Фронт", научих, че до втората световна война, България е произвеждала свои бойни самолети ДАР и ЛАЗ! По-важното бе, че научих за леките, изстрелвани от рамо, противосамолетни ракети, – съветските "Игла" и американските "Стингър". Това, и други технически новости, като очилата за нощно виждане, например, ми даде основание да вярвам, че е възможна, не само символична, но и ефективна партизанска борба против комунистическата военна империя! Разбира се, реална партизанска борба, би била възможна и ефективна, само при подходяща международна обстановка и с политическа подкрепа от запада, а тези условия не бяха налице, нито тогава, нито по-късно!

По това време се случи аферата с "Гюнтер Гийом", съветник на западногерманския канцлер, Вили Брант. Гийом бе разкрит че е комунистически агент и бе арестуван. От тази афера, а и от всичко което вече знаех, останах с убеждение че и самият Брант, а и социалдемократите, са комунистически агенти, защото, освен всичко друго, дотогава не бях чул, нито прочел, да са казали и дума против СССР и комунизма!

А условията в затвора в Сремска Митровица, бяха доста по-добри, в сравнение с българските затвори. В основната сграда от затворническия комплекс, помещенията бяха за по 100, 120 души, като всеко крило на етаж, бе цяло помещение. Леглата бяха разположени на два етажа, покрай двете стени, а по средата дълъг ред маси с пейки покрай тях. Пода бе асвалтов и се забръсваше всеки ден с нефта, а не с вода! Умивалнята и тоалетната бяха в дъното на помещението и бяха достъпни през цялото денонощие! Освен това, имаше и бойлерче за топла вода!

Чаят "трепач" и връщането ни в България

Веднъж Гошо каза, че ако се накиснат в гореща вода два пакета цигари и престоят, не помня колко дни, и после водата се изпие, се получава жълтеница (или симптоми на жълтеница)! И понеже жълтеницата е заразна, най-вероятно ще карат "болния" в болница, а от там, естествено може да се избяга по-лесно!

Реших да опитам. Така и така, реален шанс за бегство нямаше. Не помня колко дни киснаха цигарите, и на местоработата си, почнах да пия чая "трепач"! Сигурно подобен чай, само с една цигара е вреден, а какво остава, с 40?!

Още с първите глътки усетих, че това чудо, много пари и стяга устата и гърлото, и макар да бях решен да го изпия, без да се замислям, все пак си помислих: Ако изпия целия буркан, или ще се отровя, или изобщо няма да мога да ходя, а камо ли да бягам! Тревожното парене в стомаха, ми помогна да се откажа, макар и с малко закъснение, от неразумния експеримент, и колкото можах, повърщах за да намаля пораженията от ужасната отвара!

Слава Богу, в следващите дни не забелязах никакви последствия, но покрай машината, на която работех, и зад която повърщах, цял месец се носеше ужасна воня!

Вече минаваше година и присъдата ни свършваше! Почти се бях отказал от варианта, да си издействам по-голема присъда, поради отрицателното мнение на по-стария затворник от Ловеч, а и затова, че трябваше да извърша реално престъпление, за да заслужи присъда, примерно от 5 години, каквато ми беше нужна! Оставаше варианта, да нападнем и обезоръжим конвоиращите ни към България милиционери, в някакъв напълно отчаян и обречен "щурм", но въобще не можехме предварително да знаем, каква ще е реалната обстановка, за да имаме какъвто и да е план и готовност! В такива случаи се разчита на всяка случайна възможност!

В цеха за тракторни и автомобилни джанти, в който работехме в затвора, направих "кама" от парче ръчна ножовка! Ножовките им бяха твърди и златисти на цвят, но много чупливи, което разбрах по-късно!

Получихме цивилните си дрешки, които предишната година ни бяха дали колегите от нишкия затвор, и аз скрих камата в чорапа, под десното си стъпало! Трябваше да отидем, от сградата, в която ни дадоха дрехите и ни снимаха, до основната сграда в рамките на затворническия комплекс. Гошо вече бе там. Мен ме съпровождаха двама надзиратели, и за беля, още с първите крачки, поради прегъването на стъпалото, камата се пречупи на две и парчетата започнаха да дрънчат едно о друго, при всяка крачка! Получи се ужасно положение! Ако откриеха камата, естествено щяха да ме пребият! Опитвах се да ходя така че да не се чува дрънченето, и някак си успях! Стигнахме благополучно в сутеренния етаж на основната сграда, където заварих Гошо! Останахме сами, и докато чакаме да ни извикат за конвоирането, се събух и с облекчение изхвърлих двете парчета от ножа!

Бях облечен изцяло в черно и Гошо прие това, за лоша поличба! Той пък нямаше горна дреха и затова му дадох, нова, бяла, домашна, вълнена жилетка, с дълъг ръкав, която ми бяха донесли на свиждане, сестра ми Сетка и съпругата на брат ми, Троянка. Вероятно защото живееха в Перник и София, и нашите власти не бяха направили "връзка" с моя случай, и им бяха разрешили да пътуват до Югославия, но на майка ми не бяха разрешили.

Пред портала ни чакаше едно много малко милиционерско микробусче, викаха му - Мáriaца, което отпред имаше два реда седалки, а отзад закрита кабинка за арестанти. Бяхме с белезници, с ръце отпред. Мен ме разположиха на задната седалка, между двама милиционери, а Гошо остана сам отзад в кабинката. Мислех че ще ни карат на гарата, но те били измислили друго! Щяха да ни карат директно с колата, около 300 километра, до Димитровград (Цариброд), на българската граница! Това беше изненада и нов удар за нас, защото силно намаляваха, и без това нищожните ни шансове за бегство!

След няколко часа път, започнахме да се преструваме на гладни, с надежда да се отбием в некое крайпътно заведение! Това не стана, а ни купиха храна с малкото пари които бях изкарал в затвора. Спряха колата и ме преместиха отзад при Гошо, за да хапнем. Бяха ни купили хлеб, наденица и по една бира! На мен въобще не ми бе до ядене и пиене, затова въобще не можех да преглътна нито един зальк, но накрая, насила отпих една глътка бира, понеже ни наблюдаваха и щяха да разберат, че симулираме.

Преди пак да ни разделят, казах на Гошо: – "Аз съм до Димитровград"! А той: – "Аз стигнали в България, в знак на протест, **ще си извадя очите**"!? Неговя "избор" ми се видя доста поткачен, но не случайно е казано: "Не намирай кусури на другите, а гледай своите"! (Споменавам това, заради последвалото развитие, с мен, няколко години по-късно!)

"Наядохме се" и заехме пак местата си. По-нататък измислихме нов претекст. Искяхме да спрат някъде, да ходим по нужда! Но конвоиращите ни милиционери, бяха добре инструктирани и никъде не спряха, а чак когато влязохме в Ниш, ни вкараха в Милицията!

В Ниш, след като ни качиха отново в катафалката, явно, не са затворили добре вратата на кабинката, където бе Гошо! Вече се беше стъмнило и на светлината на уличните лампи, той забелязал, че в процепа на вратата, вече не се вижда резето!

Движихме се по "Сичевачката клисура", между Ниш и Бела паланка. Само скали и много тунели, като от десно долу някъде бе река Нишава. Изведнъж чухме силно трясване! Милиционерът, зад когото бе прозорчето към кабинката, се опита да запали лампата, за да види какво става, но лампата не светна. Продължиха да карат още малко, докато намерят отбивка. А като спряха и отвориха задната врата, вътре нямаше никой!

Гошо бе скочил в движение, с белезниците на ръце, макар че колата караше много бързо, и едновременно бе бутнал та затворил вратата, и това трясване бяхме чули!

Обърнаха колата и тръгнахме назад, но неможаха да видят нищо, защото фаровете осветяваха само асвалта! От десно, високи скали и нагоре не се виждаше, а от лево пак скали и долу някъде бе реката, но в пълна тъмнина!

Въобще нямаше смисъл да се опитват да го търсят и затова се върнаха още назад за да излязат от клисурата и да могат да се свържат по радиостанцията, за да съобщят за бегството. Попитаха ме как е облечен, и аз, естествено, промених цветовете на дрехите му!

Бегството на Гошо, доста ме зарадва и ободри, и само си виках: дано успее да се крие по дълго време, защото страшно неприятно ми беше, не толкова че ни връщат, а че ще зарадваме комунистите!

В милицията на Цариброд влязох за трети път с белезници! Веднага ме настаниха в познатата ми килия, и тук трябваше да намеря начин да се самоубия! Повдигнах се на мускули, на прозорчето, за да разгледам, и там намерих парчета стъкла. Взех едно и го пречупих, за да е по остро! Искях да разрежа артерията на една от ръцете си, – там където се проверява пулсът! Там налягането е по-високо и няма опасност кръвта да спре да тече, след като изпадна в безсъзнание!

Започнах да търкам надлъжно, където е пулса, с парчето стъкло, но кожата също се движеше и неставаше нищо. Опитвах да опъвам някак кожата на китката, пак нищо! Пречупих стъклото още веднъж, опитвах и на другата ръка, но не ставаше, защото търках не напреко, през сухожилията, а по дължина на артерията. Напреко през сухожилията щях да прережа само някои малки вени, а артерията е дълбоко между жилите, и предполагах, че нямаше да се получи нищо, понеже вече знаех за много подобни неуспешни опити.

Свалих от прозореца друго парче стъкло и продължих опитите, но със същия успех! Така опитвах около 5 – 10 минути, и отведнъж ми се доспа така тежко, сякаш съм изпил конска доза приспивателно! И още в момента прецених, че това е някаква екстремна, защитна реакция на организма, но по-вероятно е било от пренапрежение!

Вече неможех да правя нищо. Ще спя, си рекох, и без това вече немога нито да мисля, нито да правя каквото и да било, а утре сутринта, ще видим! (А драскотините от стъклата, и след 30 години, още личат на ръцете ми!)

Сутринта, с по-ведър ум, реших все пак да видя "как ще ме посрещнат наще", след като Гошо бе успял да избяга, защото наистина се радвах!

Годината беше 1974-та, около 24-ти Юни. За трети път югославските комунисти ме връщаха насила в България!

Посрещането

"Наще" хубаво ме посрещнаха! Още докато ме караха с джипа, към заставата в Калотина, командващият граничарите (под)полковник, неколкократно с викове нареди на шофьора да спира, с цел да ме принуди да сляза, та да ме разстреляли! Намерил с какво да ме плаши! Но аз седях невъзмутимо и не слязох доброволно, за да не му правя това удоволствие, а те не ме свалиха насила, и джипа продължи.

Вечерта обаче, явно същият полковник, ми организира голям бой! В умивалнята на заставата в Калотина, където пренощувах след всяко връщане от Югославия, слязоха десетина войници – граничари, водени от един пълничък ефрейтор. Застанали в кръг около мен, и както бях с белезници отзад, започнаха да ме удрят с юмруци! Най активен бе ефрейтора и още двама-трима, а останалите, повече симулираха че удрят. Аз се държех на крака, с лека презрителна усмивка на лицето, въпреки силните удари, включително и саблени по врата, от които се олюлявах. Усмивката ми помръкна, чак когато един много силен удар в гръдите, ми предизвика аритмия! Стана ми тешко, гърлото ме стягаше, пред очите ми притъмняваше, но още се държех на крака! Поумориха се момчетата и един по един, гузни, се изнизаха. Остана само ефрейтора, който преди това ми бе разказал, че били много уморени, понеже току що се връщали от границата, където заровили едно германско семейство (А источногерманци постоянно правеха опити да избягат на запад, и през България)! Беше ми казал също, че жена му била от едно трънско село, та затова след боя, ме попита: – "Ще ме търсиш ли, като излезеш от затвора?" Отговорих му прямо: – "Ти въобще не ме интересуваш!" И действително, никога не съм мислел за лично отмъщение. Тези хора: следователи, милиционери, надзиратели, – като представители и изпълнители, на престъпната комунистическа власт, за мен бяха, нещо като "неодушевени предмети". Много добре съзнавах, че вината е в системата, а вината на всеки отделен изпълнител, е вторична. Затова, мислех само за смяна на системата! Знаех и виждах, че лошата политическа система, прави от нормални хора, – зверове!

Вече не помня, но вероятно този бой ме е амбицирал, та затова съм се отказал да се самоубивам, или просто съм размислил! В ареста на Гранични войски, в Драгоман, престоях няколко дни. Един от охраняващите ареста, войници, дълго ме разпитва за Югославия и запада, и накрая каза, че и той ще бяга, щом се уволни. А по повод мои неволни изрази на сръбски, каза: – "Скоро от тук мина един, който беше напълно забравил български, и говореше само на сръбски!"

Без съмнение, ставаше дума за българина от Ловеч, изкарал около 7 години, юго-затвор! Това бе последното, което чух за него! Дано е още жив и здрав!

Седмо отделение 1974 – 75 г.

Този път в ареста на ДС, на Развигор, ме държаха само десетина дни. Там разбрах, че имам издадена задочна присъда, 3 години, за бегството ми от затвора. Но междуременно бил подпален софийският районен съд и много дела, включително и моето, за бегството ми от затвора, били изгорели. (След десетина години бяхме заедно в затвора с подпалвача на съда. Викахме му "Ван дер Любе", но името му не помня)

След Развигор, пак се намерих в 7-мо отделение на Софийския затвор, и направо, в "подготвителната" килия за карцера! Там заварих ... Гошо Чепинеца!? След като изскочил от югославската камионетка, скочил в река Нишава, с ръце в белезници, и без да умее да плува, в пълната тъмница, някак си подскачайки по дъното, от камък на камък, преминал пълноводната река, но не успял да отвори белезниците и след три дни го хванали!

В подготвителната килия, се чака заповедта за наказание, – карцер! Това бе законен начин да се удължи карцера, който иначе бе максимум, 2 по 14, т.е. 28 дни. Разликата от карцера е само това, че в карцера дават през ден малко чорба, а в "подготвителната", всеки ден, както на всички неработещи затворници. Всичко друго е еднакво, включително това, че се спи на пода! Само вечер дават за през ноща, по едно одеало.

Още първите дни дойдоха началниците на затвора да ни видят и да преценят дали да наредят на надзирателите да ни бият! Единственото нещо, което ни питаха бе: – "Биха ли ви в Югославия"? – "Оо, много!" отговорихме! И след кратко шушукане, началниците си отидоха с доволни физиономии. А всъщност, от големия бой ни спаси само факта, че от бегството ни бе изминало година и нещо, и повечето началници, по някакъв повод бяха сменени. И то, май точно заради редовните жестоки побоища над затворници в 7-мо, при така наричаната – "операция варел", – след някаква издънка с пребит затворник, който се оказал с връзки на високо ниво!

В седмо оделение, почти всеки ден биеха някого! Боевете ставаха обикновено, когато на смена са надзирателите Илия и Здравко! Те бяха "щатни" биячи! За бой ползваха телескопичните милиционерски палки или тежки кабели! От преживели тази процедура знам, че са ги връзвали за една стълба или за парапета в коридора, или ги събаряли на пода, ритали ги и скачали върху гърдите им! За последното, са ми разказвали, най-често!

В умивалнята в седмо, стоеше постоянно един голям варел, пълен със студена вода. От него гребехме с кофа и плискахме в тоалетните, защото в тях нямаше вода. В този варел, след боя хвърляли пребитите, за да се свестят, и ако искат, – продължавали боя! Това си продължаваше десетилетия, и преди мен, и през цялото време докато бях по затворите!

В седмо се разминах с боя. Само веднъж надзирателят Илия, докато биеше някого в килията ни, се обърна към мен с думите: – "И на тебе съм ти мераклия, но се пазиш"! (т.е. не съм му давал повод, макар че те биеха и без повод!)

Но най-известен бияч в софийския затвор, беше Боян Мечката! Славата си е придобил през педесетте и началото на шеесетте години, когато седмо е било буквално претърпано с политически, а по мое време, не се проявяваше. (Говореха, че се занимавал само със смъртните, при извеждането им за разстрел. Тях просто ги удряли с бухалка и ги извличали, полу-мъртви!)

Осъдените на смърт бяха също в седмо, но с тях неможехме да имаме никакъв контакт. Тях изкарваха до тоалетната на бегом, един по един, и то само нощно време! Вероятно голяма част от битите са били смъртните, а между тях имаше и политически! Явно, затова ги извеждаха до тоалетна, само нощно време, за да немогат да разберат, за какво им отварят килията през

нощта! А ние, от затворените килии неможем да видим, нито кого бият, нито кои точно, и колко са биячите, а само слушахме плющенето и охканята!

В Централния затвор, както се казваше Софийския, всички килии са, два на четири метра, а във всяко оделение има по 40 килии. След 1944 г. и през петдесетте, по време на масовите комунистически кампании за арестуване, измъчване, съдене и избиване на всички, посмяли да дигнат глава, или само да споменат за свобода и демокрация, килиите така са претърпвали с политически затворници, че не е били възможно да се седне! – "Краката ни отичат и се подуват от непрекъснато стоене и само ако некой умре, тогава сядаме върху него!", казваха стари затворници. Доктор Васил Пеев, за държани при такива условия, свещеници, казваше:

— "Бледи и изтощени, но вярата им сияе в лицата!"

Ще завърша темата за редовните побоища в седмо, със запечаталя ми се спомен, за Ангел Стратиев, от село Елов дол, Пернишко: В 35-та килия, където ме преместиха след карцера, есента на 74-та година, докараха Ангел. По време на пореден бой в коридора, виждам че кожата на ръцете му е настръхнала, понеже беше с къси ръкави, и му викам, на шега: – "Страх ли те е бе?" – Не бе, не ме е страх, но ме е яд, че немога да направя нищо!

Ангел бил граничар на гръцката граница. Там, по време на един инструктаж, публично казал, че няма да стреля, ако види семейство с деца да минават границата! Заради това изказване му взели автомата и няколко месеца бил в истинска немилост. А когато му върнали оръжието, избягал с автомата си в Гърция. Но не след дълго, гърците го върнали на комунистите в България. Тук го осъдиха за "шпионаж", и изкара присъдата си в Старозагорския затвор!

В Седмо, както почти винаги и навсякъде в затворите, се говореше за амнистия, а един надзирател даже ни сподели тихо, че скоро на някакъв пленум, щели да преименуват България, на "Социалистическа република България", вместо дотогавашната "Народна република", и намекна, че по тоя повод ще има амнистия!? И когато в килията коментирахме тази новина, казах, че това ще се направи, за да може после да се добави, само думата, – "Съветска", и да станем, "Съветска социалистическа република България"! Но замисляното "преименуване", така и не се осъществи.

Вътрешна присъда за "шпионаж"

Есента на 74-та година, ненадейно ме вдигнаха от седмо и ме закараха на Развигор! А там докато ме преобличаха и записваха, ми попадна едно голямо тапицерско кабарче. Прибрах го скришом и в килията грижливо го забодох в един перваз, със съвсем сериозното намерение, ако работата излезе дебела, както подозирах, да опитам с него да се самоубия!?

Опасенията ми се оказаха основателни! Цял ден ме разпитваха за събираните с Угринов сведения през 72-ра година в школата на ДС в Симеоново. Отричах всичко, но късно вечерта ми пуснаха запис от малък ролков магнетофон (тогава още нямаше касетофони), в който Угринов си признаваше и ме посочваше, като негов помощник!

Продължих да мълча, но не ме и питаха повече, а ме прибраха в килията. Там взех кабарчето и дълго го въртях в пръстите си, мислейки какво мога да направя! Неможех да измисля нищо, и се учудих, как съм си представил, че може да се самоубия с него?

Гледах кабарчето, в безисходното положение, мислейки трескаво как да се самоубия, и сигурно от напрежението така горех, все едно имах 42 градуса температура! Това продължи около час, и пак "смъртно" или спасително ми се доспа, както няколко месеца преди това в Цариброд, и вече не бях в състояние да правя нищо!

Сутринта размислих и погледнах на положението по друг начин: Понеже за другите участници в "шпионското дело", Угринов не каза нищо, а и следователите също, – си казах, че "все пак, ще е победа", ако не разкрият останалите, а ще пострадаме само двамата с Угринов! Но ако продължа да мълча, ще се разровят повече и може да ги разкрият! Много по-късно разбрах, че в

нашето дело е замесен и д-р Васил Пеев, който в това време е бил следствен в ДС, за опит за бегство през граница!

Поради тази логика, по време на двумесечното следствие, започнах да си приписвам много по-голяма дейност, за да не проличи, че и други са участвали! Това правех защото допусках че ДС може да разполага със записките на Угринов, а от тях, поради големия им брой, може да се усъмнят, че и други са участвали! А Угринов ме бе издал, защото е знаел, че съм избягал от затвора и е бил сигурен, че вече съм на запад.

В записаните на магнетофона признания, Угринов, освен другото, каза, че това е вършел "за пари"! Незнаех дали е така, но мислех че е казал това, само по "тактически" съображения, затова и аз повторих в общи линии, това което чух той да признава! А иначе, поне за мен, за никакви пари неможеше да става и дума.

По средата на следствието ме дигнаха от ареста, и с Чепинеца ни закараха в Монтана (Михаиловград), на дело за преминаването на границата, след бегството ни от затвора. Това щеше да ми е трета присъда за бегство и очаквах да ми дадът максимума, – 5 години. Когато на делото, един по един ни попитаха: – "Признаваш ли се за виновен?", – и двамата отговорихме: – "Не!", и естествено, ни осъдиха на по 5 години, при "усилено строг режим"!

След делото разрешиха свиждане с моите близки, които бяха дошли с две коли, и аз, за да "успокоя" старата си майка, ѝ казах: – "За мене повече не се грижи! Аз вече съм отписан. Чака ме и друга, още по-голема присъда, най-малко 10 години, а ти не си сама, имаш още 4 деца.

Но майка ми (Бог да я прости), с тридесет лева земеделска пенсия, за тринадесетте години, които прекарах по затворите, и година и половина, изселване, – не е пропуснала нито едно свиждане, независимо в кой затвор на България бях!

Борис Арсов не е забравен!

Есента на 74 г. на една страница на вестник "Работническо дело" бяха поместени две малки статийки. По-отгоре пишеше "Хуманен Акт", където тържествено се съобщаваше, че по случай годишнината от "социалистическата революция", се дава амнистия на емигранти "невъзвръщеници", които доброволно се завърнат в родината!

В другата статийка със заглавие "Демагогски ход", пишеше, че по повод една година от преврата, президентът на Чили, Пиночет, дава амнистия на всички задържани след преврата срещу комуниста Алиенде, които се съгласят да напуснат страната!

Набиваше се в очите, че ако заглавията на двете статии се разменят, щяха да си дойдат на място, защото по амнистията от "хуманния акт" пуснаха показно от затвора, само един-двама, явно техни хора, и толкова! А пет-шест души, повярвали на уловката, дълги години търкаха нарове на родните затвори, след наивното си завръщане от запад! Такъв беше "Хуманият акт"!

Но след "демагогския ход" на Пиночет, – стотици, ако не и хиляди задържани чилийци – комунисти, бяха освободени и радушно бяха приети в много европейски страни, включително и в България! А в същото време, в "социалистическата ни родина", – хиляди младежи, без да сме извършили каквото и да е престъпление, ни мъчеха години в затворите, само за това, че искахме да видим свят и да напуснем режима, превърнал родината ни в затворнически лагер! Обаче, на комунистическата ни власт, и през ум' не ѝ минаваше да ни амнистира, а още по малко, да ни разреши да напуснем страната, както бе направил Пиночет! Така че, нека всеки сам да разсъди, за "хуманния акт на Живков" и за "демагогския ход на Пиночет"!

Същата есен бе оповестено, че бил задържан некой си Борис Арсов, опитвал се от чужбина да организира борба против комунистическата власт в България. Търсел помощ от различни правителства и пращал обръщения и декларации. – Дейност, напомняща за времето на Раковски! Игвава неможем да разберем нищо повече от това което писаха в комунистическите вестници, но с течение на времето научих доста неща!

По това време, мен и още двама души (Христо Угринов и доктор Васил Пеев) ни съдеха за "шпионаж", затова че като затворници 1972 г. по инициатива на Угринов, записвахме номерата на колите в "Школата на Държавна сигурност" в Симеоново, където ни караха да работим. Групата ни "за събиране на сведения" бе от пет души, но останалите останаха неразкрити!

По това дело, Христо Угринов получи присъда 12 г., аз 8, а доктор Пеев бе осъден на 3 години, защото "знаел но не казал"! Неколко пъти ни караха "на дело" в Съдебната палата, и там, в една от по-отдалечените килии за арестанти, където по стечение на обстоятелствата ме затвориха, попаднах на следния надпис на стената: **Бор. Ар. осъден на 15 г. за рев.**

дейност доктор Пеев е бил в една килия с Борис Арсов, по време на следствието им, на "Развигор". Там Арсов му е разказал следното: Идват един ден в жилището му, в Дания, няколко непознати. – "Как си бай Боре, какво правиш?" – докато влезнат! После го връзват, качват го на една кола, и на пристанището, направо с колата, го качват на кораб! Така Борис Арсов се озовава на "Развигор"!

След около година, чухме, че Арсов се "обесил" в пазарджишкия затвор! Беше ясно, че са го убили, но още не се знаеше нищо конкретно!

Десет години по-късно, – 1984 г., когато бях пак в Софийския затвор, осъден за "подготовка за създаване на противодържавна организация", ме заговори един колега, който през 1975 г. е бил в Пазарджишкия затвор, в наказателното отделение, точно срещу килията на Борис Арсов.

Този колега, специално ми разказа как видял през процепа за "сигналната палка" (или през шпионката?), следното: Една вечер надзирателите пускат в отделението двама цивилни и им отварят килията на Арсов! Той като ги вижда, явно ги познава и се отдърпва назад в килията си. Двамата цивилни влизат в килията му и затварят вратата зад себе си! Сутринта намират **Борис Арсов** обесен с чаршаф за решетката на прозореца!

Вече не съм сигурен, но май, очевидеца каза, че **намерили Арсов, обесен надолу с главата?!**

д-р Васил Пеев и ненаписаният български "ГУЛАГ"

Васил Пеев познавам от кремиковския затвор, където беше зъболекар, но тогава не бях близък с него. През 72-ра година, Угринов криел събираните от нас "шпионски" листчета, под балатона в зъболекарския му кабинет, разбира се, с негово знание! Не зная за какво беше тогава в затвора, но вероятно е бил за бегство. Помня, че на окачената на стената на кабинета му карта, по негово настояване, му "начертах" маршрут за минаване на границата, през Трънско!

Пеев, без да знае, че и аз съм в групата на Угринов, каза: – "Тоя Угринов е луд! Събира некакви сведения за "кисело млеко", и само ще направи некаква бяла" А то си беше почти така, но аз си премълчах, все едно не знаех нищо.

След излизането си от затвора, Угринов пренесъл "листчетата", в дома на Пеев, а той в последствие ги изгорил! Това научих по време на процеса, и най-вероятно, е било така!

Макар че с Пеев след това бяхме заедно, и в осмо отделение, и в първи отряд, на Старозагорския затвор, не зная колко години беше лежал в затвора! Но от разговорите ни, зная че е бил в повечето затвори на социалистическа България, включително и в Белене! Мечтата му бе, да напише български "Архипелаг ГУЛАГ", пред който, този на Солженицин, щял да бледнее, защото Пеев е бил свидетел на безброй затворнически съдби и одисеи, и на масови жестокости, а и целенасочено разпитваше и помнеше много случки и драми!

Последните два пъти, Пеев лежа за опити за бегства, и най-вероятно и предишните му присъди са били затова, но до 68-ма година, за бегство са "давали" от 5, до 15 години.

Заради стремежа си да опише нописуемата епопея на българските комунистически затвори и лагери, Пеев често повтаряше: – **"Аз трябва да оцелея! Аз трябва да оцелея!"**

От други затворници, разбрах, че по време на последната му присъда за бегство, комунистите умислено затворили Пеев в седмо отделение, с криминални мародери, които

неколко месеца го малтретирали жестоко (Така направиха и с моя приятел Огнян Ченгелиев)! Там Пеев заболял от рак, и малко елед като излязъл от затвора, починал!

Васил Пеев, не оцеля, и най-вероятно не е успял да напише българския "Архипелаг ГУЛАГ"! Но дано все пак има запазени някакви негови записки!

Първи слухове за "Хелзинки"!

Когато ме върнаха в седмо, след следствието за шпионажа, казах в килията, че ще ме съдят за шпионаж, по член 104, който предвижда от 10 до 20 години затвор, или смърт, а Асен, – криминален от Монтана, каза: – "Ти трябва да се гордееш че си политически"! И аз действително бях донякъде горд и доволен, и си казвах, че вече поне ще знам защо съм в затвора(!?), и поне щях да се броя за политически затворник, макар че официално, политически затворници в България нямаше.

Към края на годината, или в началото на следващата, в килията ни докараха Огнян Ченгелиев. Той и съпроцесника му Румен Панков, са били "Ди-Екс-ери" – слушатели на далечни, късовълнови радиостанции. Това е отдавна утвърдено международно движение на радиолюбители, които улавяйки предаване от далечна радиостанция, пишат до нея писмо с деня, часа и предаването което са чули, и от там получават картичка – потвърждение, които картички, радиолюбителите колекционират с гордост! И колкото по-далечна е радиостанцията, например от Нова Зеландия, Южна Африка или Таити, толкова картичката в колекцията им е по-ценна! Това движение издава и международен бюлетин със списък на честотите на всички възможни радиостанции по света, и часовете на тяхното предаване. Особен интерес за всички тях, са представлявали "нелегалните" радиопредавания, със все още неуточнени координати.

Нашите радиолюбители, с транзисторните си приемници, набързо уточнили приблизителните координати на няколко излъчващи от България, на чужди езици, радиостанции. Уведомили международния бюлетин, и затова бяха осъдени за шпионаж! Огнян на 8, а Румен, на 11 години. В началото на 75-та година, за първ път разбрах от Огнян Ченгелиев, че в Женева се водели някакви преговори за сигурност и сътрудничество, в които имало и специален раздел, за човешките права! Огнян вярваше и ме убеждаваше, че скоро ще можем да слушаме западни радиостанции, ще получаваме западни вестници, а и вероятно, и ще можем да пътуваме през граница. Веднага му възразих, че това е невъзможно, защото, и да подпишат договор, комунистите няма да го спазват, понеже комунистическата система е напълно несъвместима с човешките права, така че, само едно от тези права да е налице, системата ще рухне, и те го знаят много добре, затова никога няма да го допуснат! Така казах на Огнян, и в това не се съмнявах! Може би недооценявах, че ако се подпише подобно споразумение, това би ни дало някакво легитимно основание за "настояване", за човешки права? Но нали и до тогава си имахме "Международна харта за правата на човека", приета от ООН, и задължителна за всички нейни членки, но всеки който се е позовавал на тази харта, от източна Европа и СССР, – обикновено е завършвал дните си в затворите и лагерите! Така че, какъвто и договор да се подпишеше, ако няма реален международен натиск (а такъв дотогава нямаше), нищо не би се променило!

На основата на тези преговори, следващата, 1975-а година, бе подписано "Хелзинкското споразумение, за сигурност и сътрудничество в Европа", третият раздел, от което, – т.н. "трета кошница", – макар и със закъснение, изигра огромна роля за рухването на комунистическия блок, но само благодарение на западния натиск, и специално, на Рейгън!

Килията ни в Седмо отделение"

Килиите в седмо бяха 4 x 2 метра. Прозореца с дебела железна решетка е високо, така че за да погледнеш през него трябва да подскочиш за да се хванеш за ръба; да се набереш на мускули и да се хванеш за решетките. Но в действителност няма какво да видиш, защото от

источната страна на затвора, всички прозорци бяха закрити с ламарини и се виждаше само "късче небе"! Освен това рискуваш да те види надзирателят!

На пода има нар, повдигнат десет сантиметра над бетонния под, но в едни килии нара бе до половината на пода, а в други, почти върху целия под. Върху нара, а където нара е къс, и върху циментовия под, са наредени 3-4 дюшека. В килия средно бяхме по 7-8 човека, но ограничения за вместимост нямаше.

В килиите обикновено имаше и по едно малко, старо дървено шкавче, в което си държехме половинката хляб, който ни се полагаше на ден, както и чиниите и лъжиците. Други мебели не се разрешаваха, освен кофата за "спешни нужди", и пластмасовата дамаджана за вода!

Помня когато за първи път отворих шкавчето в 35-а килия и видях парче хляб, върху който се бяха натрупали кафяви хлебарки, като пчели върху пита! Веднага започнах да тръскам хляба и да гоня хлебарките, а бай Тодор, когото заварих в килията, ме успокояваше: – "Не ги закачай, те не са лоши!"

Храната бе за т.н. "неработящи" (за 22 стотинки, на ден). Сутрин давах по черпак "чай", – с вкус на парцал за миене на съдове, и по лъжица възкисел мармалад, от подменяните военновременни запаси, или конфитюр. За обед и вечеря, един ден е чорба от ориз, на следващия от фиде и на третия, от боб. Аз ядех само когато е боб чорба, а в останалите дни само хляб, от който ни се полагаше по половинка на ден.

Рядко се намира нещо останало от свиждането, което за мен бе през 3 месеца, когато можех да получа от близките, – 5 кг. храна и плодове. Но не на всеки има кой да дойде на свиждане, а който получи храна, обикновено се изяжда колективно за ден - два!

Другият източник на допълнителна храна е лавката, където веднъж седмично, може да се купи нещо за ядене, но месечната сума е ограничена на 8 лв. за осъдените на строг режим, и 5 лева за "усилено строг режим", а и не всеки има пари. Повечето бяха осъдени на строг режим и който е пушач, парите не стигат само за цигари! А аз вече бях на "усилено строг режим"!

Когато бяхме много гладни, имаше една голяма паница, в която дробехме хляб с вода и захар, и насядали в кръг, кусаме! Още помня как бай Тодор Циканделов, от Петрич, подканяше: – "Айде кусай! Нема я мъквати да те покани!"

Бай Тодор беше от една македонска група, възрастни хора от петричко, замисляли някаква дейност за обединение на Македония! Ако не съм точен, се извинявам, защото не всеки смееше да казва истината, за какво е съден, но на мен бай Тодор каза, че целели обединение на Македония, която в последствие да се присъедини към България! По техния процес, Тодор Циканделов бе осъден на 1 година, а останалите, на по 4 – 5! От тях помня името само на бай Пандо, който впоследствие бе и в Стара Загора.

От бай Тодор помня и части от две песни. От едната помня строфата: "Танкове минават, мрежите късат, и заминават за Скопие!" А от другата: "Линда е мома, мома еврейка, а люби българин. Брат ъ недава, брат ъ недава да люби българин!"

На каре (разходка) ни изкарваха по един час на ден. Карето в софийския затвор беше във формата на табло за "игра на дама", три квадрата, един в друг. Движехме се на групи, по килии, на разстояние 5 – 10 метра едни от други, за да не можем да си говорим! На каре не се изкарваха само намиращите се в карцера и в "подготвителната" килия, както и осъдените на смърт!

До умивалнята и тоалетните ни пускаха три пъти на ден, за две-три минути, по две-три килии едновременно. Имаше обаче един висок надзирател, Ефтим, който щом е на смена, отваряше почти всички килии едновременно, което бе рай за нас! Тогава за десетина минути, в умивалнята, се виждахме със съпроцесници, с приятели и познати! Обменяхме новини, информации и цигари, научавахме кой за какво е и откъде е. В седмо имаше и доста чужденци, предимно немци – главно за опити за бегство през граница – и постоянно чувахме как надзирателите подвикват, когато ги пускат до тоалетната: – "Алес, алес!", като си мислеха че викат: – "бързо, бързо", – защото само това знаеха!

През повечето време, докато бях в затвора, учех по малко английски, защото виждах, че английския ще е "световен" език, а и защото имах намерение да бягам за Америка. Нямах учебник или речник, защото в затворите постоянно се правеха "тараши" от надзирателите и се вземаше или изхвърляше всичко "съмнително". Докато бях в седмо, от съседна килия ми попадна английско-български речник. Седейки на пода, за около месец, преписах речника, за да го имам и за да науча нещо, по време на преписването!

Преписаният речник, съдържащ 10 000 думи, по случайно стечение на обстоятелствата, съм запазил. *(В старозагорския затвор преписах още един такъв речник, понеже предишния вече се намираще у нас, на село! За втория преписан речник, бях напълно забравил, но при следващото ми постъпване в Старозагорския затвор, Антон Запрянов ми го показа и ми припомни, че аз съм му го оставил. Този речник остана при него!)*

От седмо помня и едно момче избягало в западна Германия. Там е бил на военна служба при американците и си сменил името, на - Джон Фостър, и така съм го запомнил. Та както той ни казваше, от западен Берлин, американските войници многократно, легално преминавали в источен, но веднъж него го задържали и го върнали в България! Бях вече забравил, но Огнян Ченгелиев ми припомни, че Джон, вероятно заради това че не искаше да отговаря на българското си име, за което го биеха и тормозеха, се беше барикадирал в килията си, което се правеше често, понеже вратите се отваряха навътре. Надзирателите разбиваха вратата с лостове и го плискаха с врела вода от противопожарна кофопомпа! От тогава не съм чул нищо за него и най-вероятно са го убили, защото беше сериозен и твърд, макар и дребен на ръст!

В седмо оделение споделях, че: **Комунизмът е световна мафия, в сравнение с която, сицилианската е "благотворителна организация"!**

Осмо оделение – шивалната

Юни 75-та година, след 1 година в седмо, ме изкараха на работа в осмо оделение, – шивалната. Това бе оделение за по-тежки престъпления и за рецидивисти. Вече ми се бяха натрупали присъди от общо 20 години и 2 месеца, които евентуално, след т.н. "кумуляция", щяха малко да се намалят, но това не беше сигурно!

В осмо, за кратко се сблизихме с Христо Гамджалиев от София и Гюлейдин, от Свищов. Христо, след опит за бегство през граница, се озовал във военния арест в Плевен, където организираше превземане на ареста! Обезоръжили караула и избягали с оръжието. Но за ден-два, след преследване и стрелби из чукарите и лозята, северозападно от Плевен, един по един, били задържани всички, и Христо бе осъден на 14 години.

А Гюлейдин, турче от Свищов, не помня за какво бе осъден, но и той беше бунтовно настроен, и още щом разбра, за какво сме в затвора аз и Христо, ни предложи, след излизането си от затвора, да ни измъкне и нас! Това трябваше да стане, когато нас с Христо ни подкарат с влак на инсценирано дело, на което ние да сме свидетели или подсъдими. Знаехме много добре какъв е редът при конвоиране с влак, затова Гюлейдин щеше да организира обезоръжаване на конвоя!

Въобще не си въобразявахме, че това е просто и има голям шанс да се успее, и не подтиквахме Гюлейдин към такова самоубийствено начинание, но по принцип бяхме готови на всякакъв риск, защото целта ни бе, **"борба против комунизма, за свобода и демокрация"!**

В килиите имаше радиоточки (говорители), по които пускаха само радио София, и от управата на затвора, всяка сутрин четеха дълги заповеди за наказания с карцер. Добре помня как с Гюлейдин слушахме с въодушевление, от "радиоточката", македонската бунтовническа песен, за "Таке Даскалот и неговата верна дружина", от която помня следните строфи:

**... "Тогаж им викна Таке Даскалот,
на неговата верна дружина:
– Фърлайте бомби, тиран сопрете;**

**Откачи бомба, на нея легна,
жив на тиранот не се предаде.
Таке Даскалот славно загина**

живи во ра̀ка, не се дава̀йте!

за слободата на Македонија!

Тази бунтовническа песен много ни "импонираше", нищо че Гюлейдин беше турчин, но изглежда, още от онези години е негласно забранена и не съм я чувал от тогава!?

С Гюлейдин говорехме за непрекъснатата експанзия на комунизма и неспособността, или нежеланието на западната демокрация да му се противопостави ефективно! Изглеждаше, че най-вероятно, съветският комунизъм постепенно ще завладее целия свят! Тогава изказвах убеждението си, че **"и да завладее целия свят, и 100 години да го владее, коминизмът ще рухне от самосебеси, поради своята античовешка същност и явната си ирационалност"**!

Тогава, около 1975-та, съветският комунизъм бе в експанзия и продължаваше почти безпрепятствено, с пропаганда и сила, и с подмолна подкрепа от запад, да разпростира своето влияние! И от моя гледна точка, това бяха най-мрачните години за бъдещето на света и за световната демокрацията!

Наскоро след това ни разделиха, като само аз останах в осмо, но от идеята си, Гюлейдин не бе се отказал!

По това време, в дъното на коридора на осмо оделение, имаше няколко килии с чужденци, предполагам всичките криминални, с които не ни смесвах. Едно пълничко момче, за опит за бегство, от град Бяла, русенско, с когото бяхме близки, контактуваше с един немец, на име Волф. Веднъж, момчето каза, че немецът предлагал някакъв фотоапарат, за около 150 лева, който можел да прави снимки и нощно време. Позаинтересувах се, защото сметох, че няма да е лошо да се направят снимки на забележителностите на затвора, но парите трябваше да се вкарат отвън. Наскоро щеше да си излиза Гошо Чепинеца, който също бе в осмо и на когото адвокатът бе успял да направи кумулация на присъдите. Та той, обеща да намери парите и да ги вкара в затвора. Поусъмних се във версията на Волф, и когато Чепинеца, както се бяхме уговорили, дойде заедно с моите близки, на свиждане, му казах че се отказвам от идеята за фотоапарата!

В по-късни години чух, че имало някаква "разкрита" сделка с фотоапарат, но не разбрах имало ли е действително апарат, или е било само някаква уловка?

От 74-та, – 75-та година забелязах, че вече имам сериозни проблеми с паметта! Предполагам, от постоянното пренапрежение и липсата на време за припомняне на преживяното, усещах, че понякога ми се губят месеци, от близките години, и впоследствие с мъка успявах да си припомням и възстановявам по-важните събития! Тук трябва да уточня, че забравях, и забравям, само "сивото ежедневие", но запомнях събития и факти, които съм считал за твърде важни, и които не трябва да бъдат забравени! Но имена на хора, даже на близки приятели, често пъти въобще и не запомням! Така забравих и името на по-възрастен колега затворник, с когото няколко месеца бяхме в една килия, в осмо отделение, и много се сближихме!

Този мой колега и приятел (може би се казваше Кольо) е бил по затворите още петдесетте или началото на шеесетте години, заедно с Илия Минев, и още от тогава е правел опити да избяга! Той ми сподели идеите си за бегство през граница с балон, за което имал събрано оборудване и бил правел доста опити, а аз му обясних моите идеи за малки двувитлови вертолетчета, с по два мотоциклетни двигателя, което доста го въодушеви! Вертолетчетата предвиждах, като едно от самоделните "транспортни" средства за партизанска борба!

Моя приятел беше едър и рунтав, но добродушен, смел и открит. Но за съжаление, след една неразумна "раздумка" с доносници, го преместиха в затвора в Белене, където, както разбрах по-късно, от Илия Минев, е починал! За него зная само, че преди последния затвор, е живеел в град Рила при съпругата си!

Докато бях в югославския затвор, прочетох и за изобретен в Австралия, двигател с вътрешно горене, който бил във формата на "торта"! И от тогава често се замислях, какъв може да е принципа на този двигател, и дали не мога, на базата на тази идея, и аз да измисля нещо.

Голям стимул за търсене на някакво ново техническо решение, беше мисълта ми, това да е един от начините за финансиране на борба срещу комунизма!

Така, в началото на 1975 г., и аз "измислих" принципа на работа, на такъв двигател, заедно с основните съпътстващи го, технически решения, – в четиритактов и двутактов вариант! Давах си сметка, че понеже не знаех нищо по въпроса, е вероятно, наистина да измисля нещо ново, но и досега не съм проверил, има ли нещо оригинално в моето "изобретение"! А този род двигатели, както доста по-късно научих, се наричали – **"роторни, постъпателно-възвратни"**.

В осмо отделение отново се събрахме и с Данчо Мурука (Йордан Александров Лозанов), от Кремиковци. С него, както и в кремиковския затвор, споделяхме за въоръжена съпротива, за земянки и за начини на екипиране и укриване. По това време вече бях обобщил за себе си, идеите и един лозунг, под който мечтаех да отпочнем отчаяна борба против комунистическата диктатура в България: **"Свобода, истина, любов"**! А тези лаконични думи, и днес са напълно актуални! Тогава вече знаех за Християнската любов, но за съжаление, още не знаех Христóвите **Дъщернаучите истината и тя ще ви направи свободни"**!

Бях вече зле със здравето и плюех кръв, затова известно време бях и в "Болницата на затворите", намираща се в двора на Софийския затвор, където докторите препоръчаха да ми се направи "цветна снимка" в цивилна болница. Но разрешение за това, така и не бе дадено. Това споменавам само заради един друг "пациент" в затворническата болница, който по това време бе напълно спял и казваше че е бил началник на "идеологическия" отдел на Це Ка (Централния комитет на БКП). А "Полит бюро" – казваше съседа ми по легло, – "ни беше само през една стена"! Та този човек, – "идеологическият стожер на Партията", – често пееше следната песничка, която вероятно помнеше от детството си (а аз за първи път чувах религиозна песен):

"Неделя, неделя; камбаните бият, камбаните бият – бим, бам, бум, бим, бам, бум."

Канят ни на черква, Богу да се молим, Богу да се молим – бим, бам, бум, бим, бам, бум".

Някъде около юни, 76-та, започнаха да привикват, един по един затворници, извикаха и мен! По-късно разбрах, че викацията ни, е бил началник по Държавна сигурност на затвора. Той правеше "сондажи" за вербуване на доносници! С мен разговора му не потръгна и се отказа, но все пак ми каза: – "Ако те питат защо са те викали, ще кажеш че една женска организация, настоявала за помилване на затворници"!?

Въобщо не се съобразих с хитрото им прикритие, а казвах на всеки който пита, че са пробвали, дали след големите присъди, съм узрял за доносник!

Между виканите беше и едно високо момче, заловен след бегство през прокопан тунел от старозагорския затвор! Когато и той се върна от "срещата", каза това което бяха искали и от мен да казвам! Но това не значи, че той се е съгласил да е доносник.

След ден-два, "преведоха" голяма група от софийския, за ловешкия затвор. В групата бях и аз. Донякъде се радвах, че ще преживея поне някаква промяна, но промяната, както ме предупреждаваха, не бе към по-добро!

Ловешкият затвор

В софийския затвор имаше доста голям либерализъм в отношенията между затворниците и надзирателите, а в Ловеч надзирателите бяха надменни и високомерни! Макар условията в някои отношения да бяха по-добри, като, престоят на открито бе повече и при по-свободни условия, но имаше много по-голям произвол в отношението към затворниците, а оплаквания и жалби, както казваха тамошните затворници, не се пропускали да излизат от затвора.

Първото ми впечатление от ловешкия затвор бе от "приемната"! Вкарват ни цялата софийска група в едно сутеренно помещение, през което минава спуканата канализация на тоалетните от горните етажи. Вътре, купища боклук, дупки в стените, и ужасен смрад и задуха! Първоначално помислих, че ни вкарват за малко, докато ни разпределят, и си мислех, че няма да издържа повече от 5-10 минути! Но на големия примитивен нар, подпрян на криви дървета,

заварихме едно момче, което за наш ужас, каза, че тук бил от няколко дни! Върнал се от дело и чакал да го извика началника на затвора, за да може да се прибере в отделението! Такъв бе редът! Показа ни и ушите си, нагризани от плъховете през ноща. А дупки от плъховете имаше навсякъде, даже и покрай дюшеците над нара. – “Те излизат”, – вика, – “на глутници”! Първо излезе един, направи една бърза обиколка и се върне в дупката. След него изскачат всички и ако си заспал, ще ти оглозгат ушите и лицето.

Имахме достатъчно време да се убедим, че това е точно така, но понеже бяхме десетина човека и по принуда дежурехме, понеже нямаше място на нара, нямаше друг ухапан, по време на нашия престой, продължил около седмица!

Отначало, сериозно се задушавах от смрада и затова се придвижих по-близо до прозореца, където влизаше малко свеж въздух. Вечерта вързах двата края на едно одеало, за преминаваща над нара тръба, и легнах в него като в койка, защото на нара беше тясно. Но одеалото се отвърза откъм главата ми, и паднах по гръб върху нара, та от удара си изкарах въздуха и дълго време неможах да си поема дъх.

От софийската група с която пристигнах в Ловеч, помня само прекора на "Шестака"! Той и още едно момче, след "приемната", отказаха да излязат на работа и ги наказаха с, 2 x 14 дни, карцер. Не помня, но май отказаха да работят, именно заради "условията" в приемната?

"Фашисткия" карцер, както му викаха, се намираще също в сутерена, като прозореца му бе навътре към коридора. Върху решетките на прозореца, комунистите бяха сложили гъста телена мрежа! След като вкараха обаче, двамата софиянци, закриха плътно прозореца със шперплат, и продължаваха да му викат, "Фашисткия карцер", а не, "комунистическия", какъвто си беше!? В този карцер било още по-задушно отколкото в "приемната", казваха предишни обитатели! А може да си представите, какво е станало след като затвориха плътно единствения прозорец?!

Мен ме разпределиха в дърводелната, а отделението ни бе на първия етаж на затвора. Вторият етаж, беше – лудницата на затворите!

Незнам как е било в цели затвор, но в нашето отделение килиите бяха големи помещения. Леглата бяха на три етажа и бях пресметнал, че на човек се падаше по 0.8 кв. метра площ, от помещението. Аз бях на третия етаж и можех само да лежа, но не и да седна, защото таванът бе ниско над леглото и нямаше място! Нарочно избирах втория или трети етаж, ако има такъв, защото горе е по-топло, и защото по-спокойно можех да се занимавам с рисуване, чертаене и учене на чужди езици, предимно, от преписи от тетрадки или листа.

Обикновено съм мълчалив и въобще не обичам безсмислените спорове и скандали, но понеже в помещението бяхме триесетина души, не исках да търпя, когато некой, от незнание или умишлено, заблуждава и затъпява всички!

Бях много по-запознат, от останалите, по политическите въпроси и почти винаги вземах отношение, когато станеше нужда, като без заобиколки изразявах мнение, или цитирах факти. Това малко хора си го позволяваха пред такава "широка аудитория", но аз нямаше какво да губя!

С няколко момчета, осъдени също за бегство, и там се сблизихме и започнахме да обсъждаме различни идеи за бегства, за укриване и за съпротива, но сега не помня имената им. Ако не се лъжа, едното момче се казваше, Дуне, и бе от кюстендилско село!

Не помня и името на "Ушко". Викаха му така, заради клепналите уши. Той казваше, че е татарин и ми предлагаше да се включа в неговата или тяхната, турска тайна организация, "Свободата си искаме"! Неznam дали е имало такава, или това е било само идея. Вероятно е имало. Не приех предложението му и не го разпитвах, защото имах свои идеи и стремеж за организиране на някаква българска "демократична антикомунистическа съпротивителна организация"! Вярвах, че всеки човек, а и всеки народ, е длъжен да се бори за свободата си! Затова считах, че непременно трябваше да покажем и да докажем, че и в България комунизмът не се приема доброволно, и че и ние не сме по-долу от другите европейски народи, по свободолубие, борбеност и жертвоготовност! А комунистите, с масовия

след деветосептемврийски терор и с ликвидирането на националните лидери и организации, наистина доведеха България до незавидното положение, на "верен съветски сателит", което никак не бе добре за авторитета и бъдещето на България!

По това време в Ловешкия затвор, но в друго отделение, беше Петър Пасков, виден политически затворник, земеделец! Тогава за първ път чувах за него и живо се интересувах от подобни хора, но не ми се удаде възможност да разговаряме, защото много скоро ме преместиха от Ловеч! Изглежда Пасков е прекарал най-много години в затвора, по политически причини, но за съжаление, пред Христо Цачев, откровено е споменавал за себе си и ДС, озадачаващи неща, които, най-малкото, следва да се проверят!

В софийския затвор не се разрешаваха стъклени буркани, затова много се зарадвах когато видях в лавката на ловешкия затвор, компот от праскови. Едва чаках да ми излезе месечния картон за лавка и купих за всичките полагащи ми се 5 лева, за месеца, 5-6 буркана. Не съм много по яденето, но обичам плодовете и десертите, а такива работи в затвора нямаше! Но за нещастие тъкмо прибрах бурканите в едно самоделно шкавче в дърводелната, и още не бях отворил нито един, когато вечерта получих известие, че утре ме превеждат, без да ми казват закъде и без да мога да си взема багажа от дърводелната! Така компота, който дълго след това, "неможах да прежаля", остана в Ловеч, а мен ме подкараха неизвестно накъде!

Нали често споделях с много хора, опасни мнения и идеи, затова очаквах да ме карат за следствие в ДС! Споделях, не защото съм приказлив и непредпазлив, но за да разпространявам истините и да доказвам между по-будните и смели момчета, че има начини да се борим против комунизма, въпреки формалното им могъщество и въпреки липсата на подкрепа от някъде!

Оказа се, че ме преведоха в Старозагорския затвор, което доста ме зарадва. Тук бяха докарани преди мен доста мои приятели и познати, а и най-важното, щях да видя какво представляват политическите и има ли сериозни хора между тях!

В Старозагорския затвор

Закараха ме при началника на затвора и той ме пита: Ти политически ли си? А аз му отговорих: – "Е, може да не съм политически, но не съм и криминален"! След това ме вкараха в "Тежкия салон", където на част от килиите имаше табели:

осъдени за престъпления против Народна Република България

Вкараха ме в една такава килия и там, или заварих Илия Минев, или го докараха след мен, а по късно докараха и Ханс Алаксандър Клайн, – български гражданин от австрийско потекло. С бай Илия, когото дотогава не познавах, прекарахме в тази килия два месеца, а Ханс изкараха на работа по-рано.

Тежкия салон беше наказателно, изолационно отделение, подобно на седмо в софийския, но тук беше по-строго. Изкарваха ни до тоалетна, три пъти на ден, отделно, килия по килия, и докато още отивахме, нарочно започвах да викат да се прибираме. А трябваше да изплакнем със студена вода чинията за хранене; да изсипем и изплакнем "тоалетната кофа", да налеем вода за пиене, а и да ходим по нужда! Всичко ставаше на "тъгдък", с много викане и заплахи! Всеки ден ни извеждаха и на каре, по един час, всички едновременно, като се движехме, по килии, на разстояние 5-6 метра. Само тогава можехме да се поогледаме и да видим какви други затворници имаше в нашия салон, и евентуално крадешком да разменим некая дума. От всички в тежкия салон, помня само Димитър Велков, за когото ще става дума и по-нататък.

От Илия Минев разбрах, че моя съпроцесник, д-р Васил Пеев, е негов добър познат и приятел. И двамата били легионери и бяха изкарвали доста години по затворите.

След 16 години затвор, бай Илия е бил освободен, някъде 1964 г. след което 10 години е бил изселен в село Божур, Разградско. А този път беше осъден на 5 години, по чл. 108, за "клевети против народната власт", плюс 1 година за обида на съда, – по повод реакцията му,

против скалъпена "криминална присъда", че продавал част от произвежданите, от него, за някаква кооперация, пластмасови копчета!? С тези присъди, срещнах бай Илия в Старозагорския затвор, 1976 година.

Бай Илия разказа, как на два пъти, по време на предишния му затвор, са го изнасяли мъртъв, в книжен чувал, но и двата пъти се съживявал, "преди Циганина да го зарови"! – "Ето така", – казваше Бай Илия, – "сгъват те на две, и в чувалчето"! (А по разказ на Христо Цачев, в Белене, с брадва отсичали краката на недоубити лагеристи, които не се побират в чувалите)! Такава е била погребалната практика. Бай Илия казваше, че е прекарал в карцерите над 1300 дни!! А Ханс беше кротък, приятен човек, и понеже каза че е австриец, го попитах: – "Ще се присъедини ли Австрия към Европейския съюз?", и той уверено отговори: – "Ще се присъедини"! А тогава, 76-та година, това не само че не бе сигурно, но този въпрос въобще не се и повдигаше, защото на Австрия не се позволяваше да влиза в никакви съюзи. Все пак, Ханс излезе прав, защото само след десетина години, за добро или лошо, Австрия стана член на Европейския съюз!

Скоро изкараха Ханс на работа в първи "отряд", където бяха политическите, и в килията останахме само двамата с бай Илия. Радвах се че срещам стар, непречупен плитически затворник, от когото мога да науча много, но аз вече бях убеден привърженик на западната демокрация, въпреки всичките и недостатъци, и симпатизирах на БЗНС, а бай Илия беше преди всичко националист – легионер, и доста резервиран към запада, за което си имаше основания.

Славяни или прабългари – ненужен спор

С бай Илия често говорехме и спорехме за произхода на българите. Той, като легионер, не се съмняваше, че българи и прабългари, е едно и също, а аз считах и считам, че българите сме преди всичко славяни, – по език, по раса и по култура, а славяните по раса са арийци, както почти всички европейски народи! Затова веднъж попитах бай Илия: – Какви са били прабългарите по раса? И той, като се позамисли, за да не сгреши, отговори: – Те са си отделна раса!?

Прабългарите, сигурно не са били отделна раса, но по-важното е, че ние българите, по раса, по език и по култура, сме неразделна част от останалите европейски народи! Злоумишлено внушеното ни срамуване от славянството, и търсенето на някаква друга идентичност, в друга раса, е смешно и жалко! Убеден съм, че който априори приема, че сме преки наследници на прабългарите, се води само от официалната, фалшифицирана история, а не от реалностите!

А и аз доста време преди това, се бях интересувал и размишлявал, търсейки следи от прабългарите, в особеностите на езика ни, или във външния ни вид, но се убедих, че не сме нито тюрки, нито татари, нито угро-фини! Освен това, нали казват че има "Волжски българи", и добре се знаят, техният език и раса, и който иска, нека направи нужното сравнение! Та нали още в първите, официално признати, български писмени произведения, от 10-ти век, не само няма нито една тюркиска или друга съмнителна дума, но самите автори, с гордост наблягат, че става въпрос за **славянски народ и славянски език (язик словенск)**!

А между другото, и до днес в Трънско, а вероятно и в цяла западна България, на Бъдни вечер, с кратък символичен ритуал, все още се почита и славянският ни Бог" (или "светец") Джерман! Пред вратата на къщата се изнася храна и се призовава Джерман, със следните думи: – **"Ёла Джёрмане да вечерамо! Ёла сегá да вечерамо, а пóсле цёлу гóдин óчи да ти не виджуйемо"**! (За да не донася градушка) А при приближаващ буреносен облак, ние пастирчетата, и всички на полето, викахме: – **"Пренеси га Джёрмане!** (да пренесе облака на друго място)"

За позицията ми по този въпрос, допринасяше и съображението, за бъдещо сближаване с република Македония! А с абсурдната теза, за хуни, татари и тюрки, е нереалистично да очакваме разбиране и сближаване с братята ни в Македония, с които сме разделени по чужда воля. А трябва да се има предвид и това, че манията по прабългарите и по шатрите, бе официална политика в последните години на комунизма. А тогава всичко се вършеше

целенасочено и нямаше нищо случайно! Не се съмнявам, че целта е била, разединяване на арийските народи!

Предложих на бай Илия, за да няма излишни спорове и разделения, да оставим този въпрос, да се решава в бъдеще от науката, но той отказа! А когато стана дума за трънския диалект, бай Илия каза, че диалектите са извращение на литературния език! Но тези въпроси мен отдавна, живо ме занимаваха и ми беше напълно ясно, че диалектите са от хилядолетия, а литературният ни език е създаден в края на 19-ти век. Така че, диалектите няма как да са "извращения на литературния език", а са мост към миналото ни, и затова са подложени на усилване и изразена в книгата, двете заглавия: **Българите са коренни жители на Балканите и Национализмът е насаден на "пачи" (юдейски) яйца!**

Още от ученическите години, се интересувах откъде идва "членуването" в българския език, което е основната му отлика от останалите славянски езици, и дали това не е под влияние на прабългарския? И чак много по-късно, в Старозагорския затвор осъзнах, че членовете (вкл. в македонския и родопския говори), всъщност са чисто славянски местоимения, и че 90 % са еднакви със съответните местоимения в съвременните, сръбско-хърватски езици (където **-то, -та, -те** – означава - този, тази, тези!

Много преди срещата ми с бай Илия, знаех, че крайният национализъм може да е вреден и за собствената нация, а с подобна позиция, бай Илия, фактически не признаваше, населението говорещо диалекти, за българско!? А и днес, много хора и български институции се чудят защо българи от западните покрайнини в днешна Сърбия, а и в Македония, се отчуждават от България? Една от причините е, игнорирането на местния говор! Да, трънският говор е близък със сръбския, и това е естествено (нима трябва да е близък с татарския), но в Трънско, няма нито един местен човек, който да се съмнява, че е българин.

Крайно деструктивно беше и тоталното отричане на издадените или подготвяни за издаване – в Западните покрайнини, – "Шопски", а в Гърция, – "Помашки" (Родопски), речници! Но независимо от целите за издаването им, нали в края на краищата, става дума за български диалекти и за български думи, събрани в тези речници. Нямаше ли да е много по-добре, ако всеки българин още от училище знаеше поне по няколко изречения от основните ни диалекти, за да има елементарна представа, и да се гордее с тях, а не, както се е случвало и се случва, невежи хора да казват за македонския говор, че е сръбски, и за македонците, че са сърби! И после се чудят и възмущават, защо наши сънародници се отчуждават от нас!

Затова тук ще цитирам, родения и израсъл в южноморавския град Враня, сръбски генерал Михич, главен участник в преврата и убийството на Крал Милан и кралица Драга: – **"Във Враня имаше три махали: турска, сръбска и българска, но българската беше по-голяма от турската и сръбската, взети заедно. А аз бях от сръбската махала"** (което не значи, че там са живеели два различни народа – сърби и българи, а е вследствие на културно, образователно и икономическо влияние на освободената от турско, сръбска държава) След преврата, генерал Димитър Михаилов (Михич,) се преселил в гр.Трън, тук създаде семейство и оставил потомство. А горния цитат многократно ми е "декламирал", неговият вече покоен внук, известен български скулптор, – честен и добродушен човек – Димитър Тодоров Димитров. (Днес, 2009 г., на пазара има три речника на "трънския" говор. А моя речник още не е отпечатан!)

По-късно в "разряда", бай Илия пак се ядоса, като казах полу на шега, че "както вървят нещата, след време, нациите вероятно ще изчезнат или ще трябва да се направят резервати"! А той каза ядосан: – "Червената буржоазия ни държи по затворите, а синята буржоазия, ще ни държи в резервати!" Не исках да спорим и не му го казах, но имах предвид, прогресивно увеличаващите се контакти и обмен между народите, и ако не бе се ядосал, щях да му посоча – в колко насоки на самия него е повлияло следването му във Франция и Германия, и колко неща,

самият той е "привнесъл" в България", от чужбина! Този процес никой не може да спре, но той е естествен и сравнително бавен. А иначе, и аз съм категорично против, целенасочено да се прищпорват тези процеси, и насилствено да се налага изкуствена унификация на света, както се прави сега! В тази връзка, ще спомена, че чак около 1980 г. за първи път чух от радиоточката в затвора, по радио София, да излъчват песен на Бийтълс, а днес отвсякъде звучи английска музика, все едно че други народи, езици и култури няма! Несъмнено, това се прави целенасочено и даже още по-нагло, отколкото преди се налагаше руският език и "съветската култура"! И най отвратителното е, че това го вършеха и го вършат, едни и същи хора, кадри на една и съща Партия!

А веднъж, бай Илия ме попита: – "Кой, според тебе, е най-великият българин"? Отговорих, че за мен, най-велик е Левски. А той каза: – За нас, легионерите, най велики българи са: Аспарух, Паисий и Раковски! Но бай Илия едва ли е знаел за твърдото убеждение на Раковски, че ние сме древен, местен, балкански и европейски народ, от хиляди години!

Бай Илия често цитираше виждането на националистите: – "Индивиде, ти си нищо, – нацията е всичко"! А за демократите, индивидът, бил всичко! Но според мен, това са две крайности, а истината, и тук е по средата!

Друга причина за резервите ми към национализма е, че в крайното му разбиране, национализмът, до голяма степен е вид егоизъм, и в много случаи се свежда само до "измамно себевъзвеличаване и самозалъгване". А на мен, егоизмът, във всичките му форми, ми е максимално чужд. *(Тогавя наивно вярвах, че всеки нормален политик и всяка нормална власт, с изключение на комунистическата, държат сметка, първо, за националните интереси. Но няколко години след десети ноември, се видя, че нашите правителства, под чужда диктовка, явно или тайно, работят против националните ни интереси. Освен това, разбрах, че България е обградена от доста националистически настроени държави, което създава сериозен дисбаланс, във вреда на България, понеже нашият народ е много по-добронамерен и доверчив. Вярно е, че именно да се знае, че неколкото поредни вълни на антитурски кампании в България, и по време на комунизма, и през 1990, и през 2006 г., съвсем не произхождат от българския народ, а по същество, са анти български и анти национални провокации. Тези изкуствени, но изкусно дирижирани, псевдонационалистически кампании, имат и ще имат дългосрочни вредни последствия за България! А иначе, за България е крайно нужен, един разумен национализъм, за поддържане на някакъв междунационален баланс на Балканите, но комунистите и политиките ни, въобще, само имитират, и с това, умишлено компрометират национализма, както вече компрометираха демокрацията!)*

Някъде по това време съобщиха че е починал Мао Цзе Дун! Тогавя Китай, благодарение на комунизма и културната революция, беше страшно изостанала страна, въпреки милиардното си население. По този повод направих за себе си заключение, че комунистически Китай все още не представлява опасност, но ако възприеме някаква по-рационална икономическа система, а запази комунистическата диктатура, ще стане много опасен за света"! И това, което тогавя допусках, вече е факт, но засега Китай още не е опасен за света, и дано не стане! Съдейки обаче по източноевропейския опит, предполагам, че светът ще има огромни проблеми с китайската комунистическата мафия, която неизбежно ще се развие от неестествената китайска политико-икономическа система! (Но вече съм напълно убеден, че комунистическите власти и държави, изначално са под контрола на задокоеанските си господари, макар за неосведомените, това да е абсурд! А според юдейския план, комунистически Китай ще е следващият световен жандарм и тиранин, налагащ "Новия юдейски световен ред! – Вижте заглавията в пета част на тази книга!)

В "първи отряд" на Старозагорския затвор

Два месеца прекарах с бай Илия, в тежкия салон и ме изкараха на работа в първи отряд. Там вече бях повечето от приятелите и познатите ми от "седмо".

След като бях прекарал 5 години с криминални затворници, вече бях при политическите, а това си беше истински качествен скок! Надявах се да се запозная с цвета на българските борци за свобода и демокрация, и да сверя политическия си часовник!

Първи отряд бе разположен над тежкия салон, на два етажа, като между двата етажа имаше и вътрешна метална стълбичка. По-голямата част от политическите работеха в дърводелната, а другите коваха щайги. А от "щайгите", 72-ра година са избягали няколко души, през прокопан тунел! Имаше и пет-шест килии, изолирани неработещи, наричани "разряд".

В първи отряд заварих познатите ми от "седмо": Румен Панков, Ангел от Елов дол, моя съпроцесник Христо Угринов и много други. Уважавани от всички, бяха двамата приятели, Марин "Маркуча", от Перник и Кръстьо от странджанско, както и Едуард Генов от София, – заради участието им в бунта, заради големите им присъди и затова, че не бяха конфликтни, а честни и сериозни! А Едуард беше и изключително духовит.

След няколко седмици, разделиха първи отряд, на две. На втория етаж останаха разряда и щайгаджиите, които вече бяха "шести" отряд, а на третия етаж, – дърводелците, които си запазиха името, "първи" отряд. Металната стълбичка беше затворена, и така, двата отряда бяха напълно изолирани един от друг. Аз останах в първи отряд, понеже работех в дърводелната.

За нас политическите затворници беше много добре, че можехме да се абонираме за повечето български и за всички "съветски" вестници и списания. Това беше изборът в ония години. На месец заработвахме около 20 лева, от които 5, до 10 лева, според режима, ни се отпускаха за лавката, а останалите 10 – 15 лева се "депонират". Така, който освен на затвор, не е осъден, и на парична "глоба", може за година, да натрупа стотина лева на влог, и да се абонира за цялата сума. Групирахме се по няколко души и си разпределяхме, кой за какво ще се абонира, и по този начин можехме да получаваме и четем всичко, което представляваше интерес за нас, от българския и съветския (предимно пропаганден) периодичен печат.

Георги Касабов, осъден за взривяване на милиционерски участък, ми даде да прегледам едно руско списание, "Зарубежное военное обозрение"! Това списание ме шашна! Сигурно е било предназначено само за висшите съветски военни, защото то бе единственото комунистическо издание, което показваше и описваше, без никаква цензура, част от западната действителност! Описвах се и се показвах в цветни снимки и чертежи, всички видове въоръжения на западните страни, от автоматичните пушки, до бронирани машини, самолети, крайцери и т.н. Описвах се и в списанията, които впоследствие редовно се абонирах, научавах, освен за съществуващите, но и за новите разработки оръжия, които щяха да се приемат на въоръжение, години след това!

От въоръженията се интересувах поради любов към техниката и техническите постижения, но и за преценка на военната мощ на запада. Основен интерес за мен, обаче, представляваха малките, лесно преносими оръжия и екипировки, подходящи за използване в "партизански" условия! Редовно се абонирах и четех, всички технически списания и вестници, като: "БТА – Наука и техника", "Орбита" и "Техника Молодёжи". Четех, разбира се, и пропагандните вестници и списанието, "БТА По света", защото непропагандни политически издания нямаше, но винаги се намираше по нещо, между редовете!

В старозагорския затвор, вече се бях доста поизнервил и няхах това спокойствие, да си позволя да чета развлекателни книги и романи. От книгите четех само такива, от които можех да науча нещо практично. Четех, доколкото имаше, за пътешествия и исторически книги, но не исторически романи. За петте години в Стара Загора, съм прочел не повече от 20 книги, от които сигурно нито един роман! Защото си казвах: Романи четат скучаещите, а за жалост, моят живот е "по-интересен" от роман! Увлечах се от всяко четиво, но като четех книга, нямаша отношение към основната цел за която "живеех", се чувствах, един вид, – дезертьор!

А между другото, докато бях в "седмо", и четех попаднал ми роман на Джек Лондон, си казвах: "Нема ли и тука да се роди некой Джек Лондон, та да опише комунистическите затвори!"

А в комунистическите затвори, във всяко отделение или "отряд", които не бяха наказателни или изолационни, управата създаваше т.н. "Кулсъвети", от лоялни или преструващи се на лоялни затворници (то и самата комунистическа система си беше една голяма преструвка, за някаква идеология и за някакви добри намерения). Целта на затворническото ръководство бе, кулсъветите да служат за нещо като "трансмисия", между управата и останалите затворници.

Председателите на кулсъветите обикновено биваха очи и уши на администрацията и на ДС, но имаше и изключения, като Ганчо Савов, който дълги години беше председател на кулсъвета на първи отряд и библиотекар на затвора. Той беше един от многото невинни интелектуалци, жертви на комунистическата шпиономания. Не е бил открит противник на комунизма, нито преди, нито по време на затвора, но това не попречи да изкара 11 години в Старозагорския затвор! Ганчо е бил осъден за "шпионаж" и "идеологическа диверсия", затова че разпространявал "буржоазна естетика и ревизионизъм", от Чехословакия, Полша и Югославия, където, в Загреб, е завършил славянска филология!

В книгата си за затвора "Капан за контри", която издаде след многогодишни спънки, Ганчо добре описва, много страни от затворническия живот в Старозагорския затвор, през погледа на осъден без вина, интелектуалец.

В затвора не бях близък с Ганчо, но по мое мнение, въпреки че не бе се дистанцирал от затворническата управа, Ганчо се държа достойно и политическите затворници го уважаваха! А днес го уважават още повече. Но онези, които са го съдили за "разпространяване на буржоазна естетика", днес са измежду тези, които нагло, безочно и безнаказано разпространяват чалга, насилие и порнография! Например: рекламата на водка "Екстаз", по БНТ, 2004 г., в реклама, в продължение на седмица, в най гледаното време, в едър план ни демонстрираха "орален секс"! Не че съм краен морализатор, но ме възмушава лицемерието и демагогията, че уж имало закон за неразпространяване на насилие, порнография и какво ли още не. Но законите, и в тази област, както и във всяка друга, за свърх богатите комунистически мафиоти, не важат. Те демонстративно плюят в очите на цяла България, със сервилното мълчание на компетентните "органи"!

Политическите затворници и слуховете за амнистия!

В затворите по принцип постоянно се говори за "предстояща амнистия", и на тези напразни надежди, обикновено не обръщам внимание, но в старозагорския затвор, където от скоро бях, се говореше още по-усилено! И понеже за амнистия говореха, авторитетни, високо образовани и имащи връзки хора, допуснах, че може наистина да има нещо такова!

А в същност, за амнистия говореха по-необиграните и с по-слаба воля затворници, умело подлъгвани от затворническата администрация. Надеждата за "амнистия" бе един вид, спасителна психологична реакция на изненадващо попадналите в затвора невинни хора, с над десетгодишни присъди, да речем, за несъществуващ "шпионаж", или нещо подобно!

За шпионаж биваха осъдени много невинни, само за това, че при пътуване в чужбина, или при среща в България, с чужденци, са споменали къде са служили в армията, или къде и какво работят, или само са коментирали и цитирали факти и данни, публикувани в български вестници! Поне две трети от осъдените за шпионаж, бяха точно такива, а присъдите им обикновено бяха над 10 години! А над половината осъдени по "глава първа", от Наказателния кодекс, които наричахме "политически", нито бяха извършили нещо против властта, нито са имали намерение да вършат, а бяха просто жертви на комунистическия режим!

За да оправдае действията си срещу невинните хора, властта разпространяваше всякакви слухове пред познатите на арестуваните. Най-честият беше: "Еди кой си, бил шпионин на американците! У тях намерили радиостанция", та уж затова са го арестували и осъдили!

Между другото, голяма част от политическите затворници бяха турци и помаци (българомохамедани). За голямо съжаление, поради това че в нашия край няма турци и не бях свикнал с турските имена, сега помня имената само на няколко души. Естествено, помня Халил Расимов от Кърджали, с когото бяхме в една килия, в продължение на две и половина години.

По онова време още не бяха започнали "преименуването" на българските турци, но помаците вече бяха по затворите, точно заради насилственото и брутално комунистическо "покръстване"! А ето как са преименували помаците: Поредното село се обгражда с войска, включително и танкове. Милиционери, придружавани от местни комунистически лидери, тръгват от къща, на къща и отвеждат хората в кметството, където им "предлагат" нови имена, от утвърден списък! Извършеното от комунистите, насилствено преименуване, бе голямо кошунство, срещу това кротко и миролюбиво българско население! А върх на кошунството, бе преименуването на починалите им деди!

Помаците бяха по затворите, главно затова, че са се съпротивлявали срещу смяната на имената им, като, един от начините за съпротива е бил, с тайни делегации по планински пътеки да изпращат в чуждите посолства в София, своите оплаквания и протести! По планинските пътеки обаче, ги пресрещали въоръжени засади, и следвало – бой, убийства, затвори !

На дело за "кумулация" на присъдите

Още с постъпването си в първи отряд, подадох молба пред съда, за кумулация на присъдите ми. Кумулация, в моя случай ще рече: определяне на една обща присъда, от петте присъди които вече имах. От последните ми три присъди, за бегство от затвора – 3 г., за бегство през граница – 5 г. и за шпионаж – 8 г., общата присъда би трябвало да е 8 години, понеже "деянията" са извършени, преди да съм имал окончателна присъда, по нито едно от тези три деяния ! Като към тях трябваше да се добавят 4 г. и 2 м. от първите ми две бегства през граница!

Към края на 76-та или в началото на 77-ма година, ме подкараха на дело за кумулация, за Михайловград (Монтана). На новата софийска гара нямаше "етапно" и конвоираните през София, нощуваха в софийския затвор.

Онази година, за етапно ползваха една голяма ъглова килия в седмо отделение. В тази килия, при пътуването си към Монтана, заварих Гюлейдин, който се зарадва повече отколкото да е срещнал брат си, и ме разцелува! – "Не съм забравил за обещанието си", каза той! А аз, все едно го залях със студена душ, като му казах:

– "Не бързай! Политическите в Стара Загора, говорят, че може да има амнистия!"

– "И ти ли им вярваш бе? Не съм очаквал това от тебе!" Сепна се Гюлейдин и лицето му помръкна от внезапно разочарование, но все пак, преди да ни разделят, каза,:

– "Това което говорихме, ще стახе!" Но предполагам, в следствие се е отказал или не е имал възможност. И така бе най-добре, защото Гюлейдин беше женен и имаше дете, а с планираната от него отчаяна акция, с която да измъкне мен и Христо Гамджалиев, най-вероятно беше да пострада и той заедно с нас! От тогава не съм чул нищо повече за него! Но на хора като него, трябва да се помнят поне имената!

Веднъж, пак ме вдигнаха внезапно за някъде, без да знам за къде и за какво! Качиха ме в закритата кабина на една арестантска "УАЗ-ка" и цял час, шофьора – милиционер, ме разкарва из Стара Загора. Първо излязохме извън града за да зареди в някаква бензиностанция, после се отби в къщи за половин час, и най-накрая ме закара в етапното на гарата! И понеже не ми казаха къде ме карат, пак допуснах че най-вероятно ще е за някакво следствие в ДС.

Нямах никакво желание да започвам отначало, защото и тези присъди ми бяха повече, затова съжалих че не съм пушач, та да имам в себе си кибрит. Ако имах, щях да се опитам да подпаля уазката, както бях заключен в нея!

Оказа се, че пак отивам на дело за кумулация, този път в София.

Но от делата за кумулация, така и не разбрах колко ще ми е общата присъда.

В пловдивското "етапно" преспивах многократно, на път за, или от дело. Запомних го с това, че беше много мръсно. Докато в някои други етапни, милиционерите умишлено се престараваха да ни карат да чистим, да мием, да сгъваме и подреждаме одеалата под конец, то в Пловдив изглежда никога нито се миеше, нито се тупаха одеала. Затова одеалата постлани в килиите, както и неколкото сгънати за завивки, бяха страшно мръсни и прашни. А с тях се налагаше да се завивам и през глава, поради студа нощем!

Отказвам да работя!

Вече бях изкарал година в първи отряд, но не бях много очарован от политическите затворници, понеже бях очаквал повече! Свестни и сериозни хора имаше, но те бяха малцинство, а мнозинството бяха в затвора, само "по ирония на властта", или както се казваше до неотдавна – "за кеф на Офето"!

Все пак, климатът тук беше много по-благоприятен. Имаше какво да се чете, имаше с кого да се споделя и обсъжда. Но обсъждането и споделянето бе желателно да става само на четири очи и с повишено внимание, защото освен доносници, се предполагаше че има и подслушватели!

Аз не съм много контактен. Мненията си изказвах открито, по всички въпроси, само когато който ме питаше или когато станеше дума, но самият аз, не обичах да разпитвам хора с които не съм близък. Това е поради характера ми, а и поради естествената за онова време шпиономания, когато всеки се съмняваше в другите. Такова поведение и такъв характер, естествено, не са подходящи за бързо установяване на контакти, но отдавна бях забелязал, че които са много "контактни", в повечето случаи, са по-лекомислени и не особено сериозни.

А върху мен тежеха големите присъди, и най-вече, подтискащият факт, че една трета от света, страда под комунистически гнет, без никаква реална надежда за "близка свобода".

С подобни мисли, като прецених, че в случая нищо друго немога да направя, реших да откажа да работя. А за отказ от работа, обикновеното наказание бе, 14 дни карцер, и ако пак откажеш, още 14. На мен обаче ми се размина само с 10 дена карцер!?

Сигурно е било октомври, но времето беше много студено, а аз болнав и затова много зиморничав. Килиите в карцера бяха единични, около 2 на 1.20 м. Вътре имаше само един гол тесен нар, от шперплат, и от едната му страна оставаха свободни около 60 сантиметра, където поради студа, по цял ден ходех напред-назад. Вечер даваха едно много мръсно одеало, което сгъвах "от четири", постилах го, и свит на кълбо, се увивах с него отвсякъде, през главата и краката, без да събувам гумените галоши! Така, максимално свит, не трябваше да мърдам няколко часа, за да не изпусна който от краищата на одеалото, които едва удържах в ръце. И само така можех да се постопля и да поспя малко.

Понеже след побоите бях зле със здравето, беше ми студено и настивах, и при стайна температура, – още първия ден настинах и започнах да се потя. Летните дочени дрехи се навлажниха и ми ставаше още по-студено. След два-три дни, обаче, от почти непрекъснатото движение, напред-назад, преодолях настинката, която в нормални условия би ме държала най-малко седмица!

На ден, даваха по половин хлеб (около 300 гр.), но аз не го ядех, а го събирах. Не правех гладна стачка, но от напрежение, не ми се ядеше въобще.

Незная дали поради психическото пренапрежение и физическото изтощение, или по друга причина, но един ден усетих, че рязко започна да ми се променя емоционалното състояние, през интервали от около половин час. Безпричинно ми ставаше безкрайно тъжно и даже ми капеха сълзи, а след това ме обхващаше еуфория – силна безпричинна радост! Това се повтаряше неколккратно. Бързо осъзнах състоянието си и можех да се контролирам, но известно време "се

забавлявах", с неестествено променящото ми се състояние! Все едно че бях под влияние на някакъв наркотик!?

След десетте дни карцер, въпреки че пак отказах да раборя, не ми повториха карцера, както бе практиката, – най-вероятно заради крайно изтощения ми вид!? Така се озовах в "разряда", при петнадесетина изолирани неработящи. А между другото, "отряд, разряд, неработящи", са руски, комунистически заемки, копирани, както и почти всичко друго, от затворническата система на СССР!

В разряда, някои, като Илия Минев и Стефан Савовски, си излежаха присъдата, а други бяха изолирани по съображения на администрацията. Там беше и Васил Узунов, легионер, с най-дълъг затворнически стаж между политическите, тогава – 27 години! (Сега знам, че земеделецът Петър Пасков, е "лежал" над 30 години)

В разряда по това време беше и Петър Бояджиев. Преди да излезе от затвора, той ми остави събираните от него изрезки от вестници, в които преобладаваха изказвания на тогавашния американски президент Джими Картър. А Картър, по това време, бе доста популярен между политическите затворници, заради застъпването му за човешките права, а и по негово време за първ път започнаха да публикуват в тогавашните български вестници, извадки от речите на американски президент! Чувстваше се вече полъхът на срамежливото, но все пак много важно за нас, застъпване от страна на запада, за човешки права! Затова поисках от Бояджиев, ако има възможност, да напомни на западните ръководители, за политическите затворници в България, и да посочи, и моя пример, – как човек може да прекара живота си в затвора, само затова, че иска да напусне страната в която живее!

В разряда докараха и Николай Галев, с когото преди това бяхме в дърводелната, но не бяхме близки. Най-вероятно, понеже от политическите затворници, които имаха мнение и изказваха открито своите разбираня и позиции, – само аз твърдях, че ние българите, според расата и езика, и според историческите сведения, сме славяни, – Галев се бе настроил срещу мен, и в продължение на една седмица, щом биваха отворени килиите, открито ме дразнеше и предизвикваше да го ударя, и демонстративно се биеше в гърдите, като Тарзан, и викаше с некаква ярост: "Татарска кръв"! Но аз, слава Богу, се въздържах и не му посегнах, за да не правим удоволствие на комунистите и да станем за смях.

"Ужас и безумие"

Бях вече доста подтиснат от политическата обстановка в света и от очертаващата се перспектива, безропотно да изтърпявам абсурдните присъди. Постоянно мислех какво да предприема, а изборът беше твърде ограничен. Бях много изнервен и предпочитях да съм постоянно заключен в килията, за да нямам контакт с надзирателите и началниците, заради честите им заяждания, заради униформите им, и за всичко, което представляваха и символизираха! (И сега, все още трудно понасям униформените полицаи и костюмираните мъже, които, подсъзнателно асоциирам със следователи и затворнически началници!)

В разряда, вероятно вследствие на побоите, се разболях сериозно от сърце, или нещо белодробно, – все още неznam точно от какво. Имах болки в лявата, горна част на гърдите, ставаше ми все по-тежко, а сърцето чукаше така че неможех нито да лежа нито да седя по-продължително време и се налагаше да ставам, при което, около 5 - 10 минути сърцето ми биеше още по-бързо и силно. Състоянието ми ставаше поносимо, чак след десетина минути, след леко ходене, напред – назад, в килията.

Плювах кръв още от 74 -та година, но в началото мислех че е от зъбите. В разряда, вече нямах съмнение, че кръвта е от разбитите ми от боя, дробове. Затова вече почти нямах глас да пея, а и говорът ми от тогава е малко глух и не много ясен. Може би състоянието ми се влоши рязко, след като в килията правих няколко пъти стойка на ръце, а може причината да е била друга.

Но ставах все по-зле и вече си давах, най-много, една година живот. Това още повече ме подтискаше, защото пропадаха надеждите ми за някаква организирана борба против комунизма! Затова прехвърлях през главата си, какво бих могъл да направя, за да не си отивам напразно, и накрая се сетих за нещо, което въобще не би могло да се нарече разумно, но при положението в което бяхме, е обяснимо:

Бях се сетил, за бяля, че моят колега от бегството ни от затвора, Гошо Чепинеца, бе казал, че ще си извади очите в знак на протест. Това, тогава ми се бе сторило ексцентрично и откачено, но в случая, не знам защо, се спрях на този безумен вариант. Разбира се, можех и да се самозапаля, но това вече го правиха няколко души в затвора, а ефект нямаше. А си и представях, как спял, ако остана жив, ще разказвам за престъпленията на комунистите (сякаш щеше да има кой да ме чуе). Така, набързо написах една ДЕКЛАРАЦИЯ, с приблизително следното съдържание: **ДЕКЛАРИРАМ, ЧЕ ЩЕ СИ ИЗВАДЯ ОЧИТЕ, В ЗНАК НА ПРОТЕСТ, ЗАТОВА ЧЕ ВЕЧЕ СЕДЕМ ГОДИНИ СЪМ В ЗАТВОРА, САМО ЗАЩОТО ИСКАМ ДА НАПУСНА БЪЛГАРИЯ!**

Не посочих кога ще го извърша и изчаках повече от месец, за да се разчуе добре намерението ми, между колегите затворници, а и да дам време на властта да реагира.

И чак сега, 2005 г., се сещам, че тази декларация съм написал, след като няколко дни пих, успокоителни хапчета "диазепам", дадени ми от затворническия фелдшер, заради оплакванията ми от сърцето! А при фелдшера се отиваше, само след написване на молба, и след задължителното рапортуване: "Гражданино лекар, явява се лишечат от свобода Григор Симов Божилов Величков, № 45-97". Добре помня, че не допих диазепам, а написах протест до фелдшера, че ми е дал толкова силно действащо "лекарство"! Бях усетил и преценил действието на диазепам, но не бях се усетил, че под действието му, не трябва да предприемам нищо сериозно! Тогава бях в една килия с Димитър Велков, а малко след декларацията, ме преместиха при бай Илия Минев. Той ми каза, че е обещал на некой от началниците, да ме наблюдава, но нито той, нито некой друг от колегите, ме е разубеждавал. А аз, след като вече бях декларирали, – съзнателно не разсъждавах, доколко разумно е това мое решение!

По този повод, веднъж ме извика отрядния началник в кабинета си, и за да ме разубеждава, ме попита и това: – "Какво да кажа на сестра ти, която плаче отвън и пита: – "Защо бе..., защо?" А аз му казах: – "Вие ъ обяснете! Аз, каквото трябваше, казах!"

На този "разговор" в кабинета на отрядния, присъстваше и Ганчо Савов. А между другото, специално за този отряден началник, който временно заместваше нашия, и чието име не помня, – немога да кажа нещо лошо, понеже почти непознавах началниците, защото много рядко са ме привиквали, – вероятно, защото не правех отстъпки, а който веднъж отстъпи, все повече бива притискан да прави още отстъпки, и накрая, – да доносници!

В ония години, все още не вярвах в Бога, защото не бях чел и Евангелието (Благовестието), но и без да бях религиозен, безусловно вярвах в доброто! Но за съжаление незнаех, че и посягането на собствения живот и здраве, е тежък грях.

Все пак, благодаря на Бога, че ме запази и в онази крайно критична ситуация! Благодаря, най-вече за това, че днес, 30 години по-късно, имам възможност да опиша най-същественото, от това което съм преживял и видял, и по-важното: да споделя своите изводи и заключения! В противен случай, страданията ми по затворите, щяха наистина да са почти безсмислени!

Впрочем, тогава допусках, че ще живея не повече от година-две, не само поради силно влошеното ми здраве, а и поради непримиримостта ми.

Не бях решил кога да го "направя", но един от колегите - Боно Жиков, от Видин, ме попита, дали ще е на 9-ти септември, който приближаваше, и аз си казах: – защо не?

Вечерта на 8 или 9 Септември, 78 г., след като си легнахме, аз станах и потърсих приготвените ръждиви пирони, но се оказа, че единият липсва (вероятно бай Илия го беше скрил)?! Тогава взех единия пирон и едно малко неколкосантиметрово самоделно ножче, което имахме в шкавчето, и многократно се опитах едновременно, с двете ръце, от двете страни

на очите, да направя това което бях намислил и декларираше. Но се оказа, че очите са твърди, еластични, отскачат и не се двавт лесно. А трябваше едновременно да пробода и двете, но инструментите ми не бяха еднакво остри, затова внимавах да не пробода само едното, след което едва ли бих могъл да довърша и другото, и щеше да е голям провал! И така, поне на два пъти, докато правех многократните опити, усетих силно "хрускане", и мислех че е "готово", но отивах до малкото огледалце, и с учудване виждах че пак няма резултат! След още няколко опита, вече бях напълно мокър от пот, и отмалял от напрежение, и се наложи да отложя операцията, защото бях изненадан, че не ставаше така лесно, както бях очаквал. Тогава видях, че бай Илия се бе събудил, и като се досещаше какво правя, също се потеше и пребърсваше с кърпа!

Реших да премисля до сутринта! А аз, вечер мисля много по-интензивно и резултатно, но сутрин, – доста по-трезво. Сутринта, прецених че ще е много по-добре да се откажа, защото така и така, виждах, че бях взел прибързано и неразумно решение!

Позволих си да се откажа, само защото това не обвързваше директно никой друг, а само мен. В противен случай, нямаше да има отказване!

От този "безумен опит", минах само с едно кръвясало отстрани око, което от самосебе си, се оправи за няколко седмици.

В шести отряд

Когато отказах да работя, бях решил да изкарам присъдата си като неработящ, въпреки постоянния натиск и заплахи, от страна на началниците. Но след като се разболях, и след последното премеждие, реших че ще е по-добре да променя малко обстановката, иначе нямаше да изкарам дълго. Така, след една година в разряда, се принудих да изляза на работа в VI отряд. Там работата ни бе, главно, запояване с поялник, на куплунги към кабели, за ДЗУ Стара Загора (а куплунгите бяха френски, въпреки уж съществуващите търговски ограничения!).

В разряда и в шести отряд, бях и с доктор Николай Попов, изкарал най-продължителната гладна стачка! След един месец гладна стачка в разряда, го закараха в болницата на затворите, намираща се в Софийския затвор. Там го хранели насилствено с маркуч, като три пъти на ден, пет-шест души го хващат, пъхат му насила маркуч в гърлото, наливат му кисело млеко, с фуния, и така няколко месеца! По-късно, Попов повтори гладната си стачка и пак го хранили, или, измъчвали, по същия начин! Забравил съм колко време общо изкара д-р Николай Попов в гладна стачка, – мисля че бяха 10 месеца, – но по неговите думи, било световен рекорд!

Николай Попов бе осъден по чл 108, за "клевети срещу народната власт". Той настояваше да му се разреши да замине на запад. В края на краищата, постигна това, с цената на големи изпитания и мъчения, и с решаващата подкрепа от запад. Пролетта на 83-та година, доктор Николай Попов замина легално в Западна Германия.

В шести отряд заварих Георги Кулев "Гагауза", моряк от Варна, който бе вече "излежал" може би десетина години. Стабилен и сериозен човек, и голям привърженик на прабългарската история. Той ми помогна с доста неща и аз му останах задължен.

Много добре помня "групата – комбина", на Кандиларов от София, Боно Жеков от Лом, Асен от Септември и Цветан от Петърч, софийско. Със всичките бях близък, но с мен най-дружеше Цветан. Той се бе върнал от западна Европа и веднъж ми сподели, че Боно пише характеристики на политическите затворници и ги предава на отрядния началник!

Нямам основание да се съмнявам в казаното от Цветан, защото той дружеше с мен от години и го познавах добре, а и защото ми разказа доста подробности! И това което ми каза, съвпаднаше с факта, че Боно бе разпитвал и мен, какво мисля по определени въпроси, и си записваше! Неговото работно място бе пред моето и го виждах че си пише нещо. Веднъж ме попита, какво мисля за Ленин, а друг път, за "социалистическата култура"?

Отговорих му, че "Ленин е най-големият престъпник, в историята на човечеството, защото е идеолог и родоначалник на най-масовия терор, виждан някога в света (Сега вече зная, че идеолозите на комунизма са съвсем други, а главният изпълнител в Русия е бил Лейб Бронщайн - Троцки)! А за "соц. културата", казах, че е ерзац култура, т.е. "заместител"! Всичко това, Боно си записваше!

Имаше и един възрастен, дребен, леко мургав човек, за когото казваха, че е земеделски писател, но с него не съм бил близък, а за съжаление не помня и името му. Той също пишел кратки характеристики, но не с цел да ги дава на управата, а вероятно от професионален интерес. Неговите характеристики, криминални колеги му ги бяха измъкнали от шкафчето, и ги разпространяваха, с цел да го злепоставят. От тези характеристики, помня лаконичната му характеристика за мен: – "Подозрително мълчи"!?

Трябва да спомена и директора на "Златния Орфей", Генко Генов. Познавах го още от осмо отделение на Софийския затвор. В шести отряд, в Стара загора, често ставах от работното си място и вместо да пуша, както другите, отивах до умивалнята, където по няколко минути се разхождах напред-назад, умислен за комунистическата експанзия, и за съдбата на България и света. Там, веднъж ме завари Генко и ме попита, полу на шега:

– "Какво си се привел, като че целият свят е върху плещите ти?"

Явно беше доста проникателен, защото точно за това мислех, но не му отговорих, понеже доколкото знаех, Генко не беше открит противник на комунизма.

На Генко Генов, баща му е бил в Белене, като земеделец, но както и в много други случаи, и Генко, като син на лагерист, е бил вербуван от ДС. Това, документално, разкри Иван Янков, който разровил изхвърлените от Генко, в боклука, документи, преди освобождаването му от затвора (но и самата кариера на Генко, доказва това). Иван намерил саморъчно написано изложение до държавна инстанция, в което Генко споменава че е сътрудник на ДС! А иначе, не съм видял нищо лошо от Генко, нито пък съм чул от друг, лошо за него! Напротив, беше човек с добър характер. Както писах по-горе, в разряда бях известно време и с Димитър Велков. Всички ние бяхме, в някаква степен, "специални модели", но той наистина беше специален модел! Или не съм разбрал, или съм забравил, колко години бе лежал по затворите, и колко бегства през граница беше правил, но бегствата му бяха много, и в много държави. Казваше, че е бил в лагери за бежанци и в Гърция, и Турция, но не изчаквал дългите и често пъти, унижителни процедури и издевателства, и се опитвал да избяга и от там. Залавяли го и го връщали в лагера, и се принуждавал сам да се връща в България, а друг път са го връщали?! Последния път беше се върнал от западна Европа. Нямахше никого да му дойде на свиждане или да му изпрати малко храна, и гладуваше, но беше здрав.

На прозорците ни в разряда кацаха гугутки и гълъби, и Георги Велков започна да ги лови, и да ги "вари". В първия опит, му помагах и аз, макар че съм противник на убиването на животни. Купихме олио от лавката; направихме от консервена кутия, "кандило" с няколко фитила, и върху кандилото, в друга кутия, сложихме да се вари, вече оскубаната гугутка. Но само на Велков му се струваше, че гугутката е сварена, а тя си беже почти сурова.

Когато ги хващаше, гугутките пискаха и пърхаха силно с криле, а кандилото с неколкото фитила, пушеше и смърдеше, но понеже бяхме в последната килия в коридора, надзирателите не го усетиха нито веднъж. А той продължи да ги лови и вари, дълго след като бях излязъл на работа в шести отряд. По късно го изкараха на работа при нас и го запомних с многократните му "гладни стачки"! Сутрин, в знак на протест, обявяваше гладна стачка, а на обед я прекратяваше, и така, няколко пъти подред!

В шести отряд бяхме две и поиловина години, в една килия с:
— доктор Кондоферски, гинеколог от Самоков, осъден за "шпионаж";

— Соломон Йозеф, евреин от София, не лош човек, но "партиен кадър". Помня как отричаше, че има специални магазини за комунистическата номенклатура! Но така и не разбрах, за какво беше осъден.

— Халил Расимов, от Кърджали, осъден за шпионаж. Беше стабилно момче, а неговият чичо и съпроцесник, почина в затвора.

Освобождение от затвора

Когато "излежах" близо 10 години, подадох молба за справка, – колко ми остава от присъдата. Отговориха ми, че някъде след седмица, трябва да излизам!? Но както вече писах, така и не разбрах, колко всъщност ми е окончателната присъда. От неколкото дела за "кумулация", нито адвоката, нито некой друг, можа да ми каже, колко, в края на краищата, е общата ми присъда!

Мислех че в справката, са допуснали грешка, но си траех и само на Димитър Велков споменах за съмнението си, защото точно по това време, Велков беше преместен в наша килия. Но така или иначе, един хубав пролетен ден, на 9 март, 81 година, ме освободиха от затвора. Здравето ми се беше стабилизирало и не след дълго, започнах работа в една монтажна бригада, при Камен, приятел на брат ми Борис. Бригадата се занимаваше с монтаж на метални конструкции и семепречиствателни машини, към "Сортови семена"

1981 г. след 10 г. затвор – снимка за личен паспорт

А аз, освен борба против комунизма, сериозни лични цели неможах да си позволяя! Веднага започнах да търся излезлите преди мен от затвора, мои прители и познати. Търсех и тези, които трябваше да бъдат наскоро освободени.

Мои роднини ми дадоха под наем, техен свободен апартамент в София и там живеех, докато работех в монтажната бригада. Но понеже повечето неща от този период, макар и тенденциозно, са описани в обвинителния акт, от 83 г. който прилагам по-долу, ще спомена само това което в ДС не знаеха:

Пролетта на 82 г., месец Април, по време на "Фолклендската война", в София ме намери Димитър Велков. По това време, временно не ходех на работа, понеже здравето ми се беше влошило, и по предписания на различни екстрасенси и билкари, опитвах да се лекувам с билки. Велков ми предложи да се поскитаме по планините и да направим няколко скривалища, които да използваме за укриване и за транзитни бази за преминаване на границата. Трудно можех да му откажа, макар, че неговата идея не бе напълно съвместима с моите планове за организирана борба, което му и казах, но реших поне да му помогна и да видя не би ли излязло нещо полезно.

А Велков не бе си плащал квартирата в Пловдив и нямаше възможност да предприеме нещо сам. Така, с малкото мои пари, предприехме за десетина дни, малка екскурзия и под град Клисурса, близо до подбалканската магистрала и ж.п. линията, изкопахме една землянка и я маскирахме добре. В землянката, за съжаление излезе вода, защото Велков избра местност със северно изложение, и аз се шегувах, че поне няма да му се налага да излиза навън за вода.

Димитър Велков наистина си беше доста мнителен и при един случай, и тогава, прояви напълно неоснователна мнителност към мене. Затова му казах, че си тръгвам.

Бяха ми останали 10 лева, от които 5 дадох на него, и се прибрах в София.

Много по-късно, след десети ноември, Велков идва няколко пъти при мен на село, и каза, че все пак, една зима е ползвал земята.

Срещи с Илия Минев

Откак бях излязъл от затвора, ходих многократно и при Илия Минев, в гр. Септември. Вече познавах добре бай Илия, знаех и неговите особености в характера, и още в затвора бях преценил, че той едва ли ще може да се сработва и с неговите преки съидейници, – легионерите! Но все пак, твърдите и активни противници на комунизма, които познавах, бяха малко, а бай Илия, тогава бе най-авторитетен за мен.

При обсъжданя, с много хора бях привел хипотетичния аргумент, че ако България бе разделена, след втората световна война, на "северна и южна", щеше ясно да проличи разликата между комунизма и демокрацията, – в правата на хората, в икономическото развитие на държавата, и в стандарта на живот!

С Бай Илия дотогава не бях споделял за евентуална въоръжена борба, но до него бе стигнал слухът, че съм говорел нещо в тази насока, и затова при един случай, ми спомена, че не искал България да е разделена на "северна и южна"! – И аз не исках, но все пак допусках, че ако след една породължителна въоръжена борба, се постигне освобождаване поне на южна България, то това ще е много голям успех.

От този ни разговор, разбрах, както и предполагам, че бай Илия е категорично против да разсъждаваме за мащабна въоръжена борба, заради огромните отрицателни последствия! Разбира се, и за мен това беше голяма дилема, но бездействието и безперспективността, тогава, също не бяха приемливи!

По този повод бай Илия сподели, че за него е допустим само следният вариант, който бил обмислял: – Через младежи, да се свържем със студентите и да ги подготвим за една студентска демонстрация. А по време на демонстрацията, когато ще се създаде известен смут, ние пък, да превземем (или да неутрализираме) една много важна според него, държавна (или партийна) сграда, с което щяло да се стигне до ситуация, близка до преврат! Аз, като цяло, не повярвах че ще успеем да организираме студентите, а и с превземането на една сграда, пък била и най-важната, едва ли ще свалим властта. Затова му предложих, че може да обсъждаме такъв вариант, само, ако при очертаващ се неуспех на предложения от него план, това да се превърне, от провал, в начало на по-широка въоръжена борба, но Илия Минев не се съгласи. Така отхвърлихме и двата "въоръжени" подхода!

При друга среща, бай Илия предложи, една група политически затворници, да влезем в американското посолство и да поискаме среща с чужди журналисти, за да изложим нашите позиции, идеи и искания! Много добра идея, но тогава аз не се чувствах достатъчно подготвен и самоуверен, за да участвам в едно така важно представяне пред света, на българските противници на комунизма, защото се бях готвил "за друго"!

А веднъж ми каза, че е изпратил изложение до шведския министър-председател Улав Палме. Поправих го, че се казва Улоф, но той, вероятно нарочно, пак го нарече – "Улав"! Цитира ми и последното изречение от писмото си до Палме: – **"Помни, че комунистите, пак няма да ти простят!** Бай Илия имаше предвид, че въпреки поддържката за съветския комунизъм, от страна на шведските, а и на всички социалдемократи, – комунистите, накрая пак няма да им простят! И наистина, след няколко години, Улоф Палме бе убит, и мисля, че от комунисти!

А бай Илия, след 10-ти ноември, поне имаше средства и възможност да пише каквото иска, и каквото сметне за нужно, и няколко години издаваше вестник "Свободно слово". Затова донякъде го считам за виновен, че не описа биографията си и спомените си за Дружеството!

А сега ще поясня накратко, какво имах предвид, под "въоръжена борба", преди да се бях уверил, че не това е пътят: През седемдесетте години, и до началото на осемдесетте, бях съставил в общи линии, план за организирана въоръжена борба, за свобода и демокрация в България: Първоначално считах, че ще е нужно в некая от западните държави да се устрои един малък нелегален лагер за подготовка на доброволци от България и от емиграцията, но ми беше ясно, че това няма дълго да остане скрито за местната власт. Затова, в началото на осемдесетте години, опростих плана и реших че ще трябва да се мине само с елементарна полева подготовка, а основните принципи и методи на екипиране, укриване, преживяване и връзки с ръководството, ще трябва да са описани в едно кратко ръководство – наръчник. Бях измислил и една проста но ефективна система за шифроване на кратки радиосъобщения, за свързка, основаваща се на честотата, на употребата на буквите в нашия език.

Предвид изключително трудните условия за по-масова борба, счетох, че най-разумно ще е, наличните кадри да се разпределят, на принципа на "максимално разсредоточаване", с цел: дезориентация на властта; затрудняване на преследването ни и минимални загуби при локален провал. Идеята ми бе, във всяка община да имаме поне по един боец. А максималният брой на една група, да е до трима души, и ако станат четирима, задължително да се разделят на две групи, по двама, като предварително уточнят, в съответствие с "наръчника", начините и времето на редките, контакти помежду им, – само за взаимопомощ и за евентуални координирани акции.

В такава посока бяха плановете ми, но с времето все повече се убеждавах, че в условията на "дълбока нелегалност", за подобна форма на борба и оцеляване, няма да е по възможностите ни да отберем достатъчно хора, с нужните високи качества! Затова, 1983 - 84 г., обмислих, много по-прост и по-реалистичен план: Като имах предвид, политическото положение в света и в Европа, а и нашите възможности, целях да се демонстрира, че и у нас има организирана съпротива срещу комунистическата власт, и нашите демонстративни акции да не могат да бъдат укрити, а непременно да станат известни, и в България, и в света!

И понеже си давах сметка, че трудно ще можем да съберем, да отберем и обучим, много хора, затова се спрях на "акция" която може да се осъществи с десетина човека, – което бе напълно по нашите възможности. Считах че ако се прекъснат международните транспортни трасета, преминаващи през София, поне за една седмица, това не би могло да бъде прикрито по никакъв начин, още повече, че щяхме да се постареем да станат известни, и нашата акция, и нашите подбуди и цели!

Това можеше да стане, с взривяване на ключови, трудно възстановими мостове, около София, понеже тя е главен международен кръстопът на Балканите! При такава акция, не трябваше да се допусне да пострадат невинни граждани, особено пътнически влак! Допусках само, евентуални, неизбежни жертви на машинисти на товарни влакове!!

Ако такава акция успее, можеше да продължим да демонстрираме активност, като в началото организирано, а в последствие, и спорадично, прекъсваме главните електрически далекопроводи, което също щеше да има ефект, и не можеше да бъде укрито! А по-нататъшните ни действия, щяха да зависят, от политическия ефект и от нашите възможности! Но Слава Богу, че така се стекоха нещата, та нито съм взривил, нито убил, нито даже, шамар съм ударил некому!

Мислех как да включим името на Левски, и накрая избрах следния девиз, или поздрав, и отговор на поздрава: **"Само Левски и Гоце Делчев"**!

Трета градска болница
"Национален кардиологичен център"

Ноември 82 г. поради влошаване на здравето ми, престанах да ходя на работа. В началото на 83-та, с помощта на доктор Николай Попов и негов приятел, кардиолог, постъпих за изследване в Трета градска болница, в "Националния кардиологичен център". Там, при експерименти с апарат за командване на сърдечния ритъм – "пейсмейкър", докторът, чрез два електрода вкарани венозно в сърцето ми, му задаваше най-различни команди и ритми. И в един от режимите, когато сърцето ми бе принуждавано, чрез импулси от пейсмейкъра, да бие с ненормална сила, – в един момент, престана да бие, което веднага усетих. А докторът, като видя че с апарата не може да принуди сърцето да заработи отново, дойде до мен и ме удари два пъти със "саблен" удар, в сърдечната област. Сърцето ми пак не заработи, но бързо ми причерня пред очите, и секунди след това, изгубих съзнание! Всичко това стана за около половин минута. В помещението беше само експериментиращият доктор, а когато след, неznam колко време, почувствах че все едно върху гърдите ми има един тон тежест и с изключителни усилия се опитвах да поема "грам" въздух, край мене вече имаше доста хора! Слагаха ми маска, вероятно за кислород или за упойка, а аз се опитвах да им кажа нещо, но отново изгубих съзнание. Постепенно се свестих в реанимационната зала, като често повръщах, което казаха, било вследствие на упойката!

От този инцидент, поне разбрах, че при спиране на сърцето, се умура най-лесно. Не се чувства нито задушаване, нито болка, а само, – една "лекота"!

Отново в затвора !

За двете години, обикаляне, срещи и разговори, не бях постигнал почти нищо. В началото на 83-та година, започнах да усещам, че не е чиста работата на двама мои приятели от затвора, – Данчо "Мурука" от Кремиковци и Емил от Бела вода, Пернишко. Затова, една вечер в квартирата, пред очите на Емил, извадих иззад тапета, където криех неколкото листа, на които бях започнал да пиша "Ръководство – наръчник", за организирана въоръжена борба, и ги изгорих! Емил не ги знаеше, а аз, след като ги изгорих, му казах, че нямаше да е добре да ги намерят!

Пролетта на 83 г. освободих квартирата си в София и се прибрах на село. Усещах че положението ми става все по-несигурно. Насадох борове покрай къщата ни, с идеята поне те да останат след мен.

И наистина, една сутрин, в началото на Май, трима души от ДС ме арестуваха на село, още докато спех, и ме закараха на "Развигор". Там, за първия ми разпит се бяха събрали, пълен кабинет, следователи и началници. И като стана дума и за доктор Николай Попов, ме попитаха, – "откъде съм разбрал, че Попов е заминал на запад"?

– От радиото, – казах.

– От нащо радио ли? – попита следователя.

– Не от ващо... – от нащо! Отвърнах нарочно така, като имах предвид, западните радиостанции, и те добре го разбраха!

– "Нащо... ващо...", – промърмори си един от следователите, понеже отговора ми бе подигравка за тях, а те не бяха свикнали да им се подиграват!

Разпитвах ме на смени, целия ден без почивка, до късно вечерта. Не признах нищо, нито този ден, нито през двата месеца, докато бях следствен, макар ясно да разбрах, че двамата, в които се съмнявах, свидетелстваха срещу мен, и техните показания стигаха да бъда осъден. Пълното непризнаване, от моя страна, обаче не ми позволяваше да отричам и оборвам някои напълно несъстоятелни и нелепи обвинения срещу мен, защото нямаше как да кажа: – това е верно, но онова не, а просто отричах всичко!

По време на това следствие, в моята килия вкараха едно момче от антуража на Костадин Караджов – кмет на един от софийските "Райсъвети". Тях, след някаква "екскурзия" из Европа, ги бяха арестували на връщане в България. Както разбрах от съкилийника си, с когото след това бяхме и в Стара Загора, – те бяха сгафили нещо, по време на пребиваването си в Италия.

Не се разбира истинската причина за арестуването и осъждането им, но в Италия те се бяха срещали с български дипломатически представители, замесени в опита за убийство на Папата, и явно там нещо бяха изкривили "линията на ДС"! А в килията ни, момчето, което казваше че е "солташак" на Караджов, се отвърщаваше, че се е срещал с "убийци", защото явно, бе подразбрал нещо.

И след това следствие, пак ме закараха в седмо отделение на Софийския затвор, и ме оставиха сам в килия за около седмица. Допусках, че докато съм сам в килията, може и да ме ликвидират, но поне ми бе широко и можех да правя по пет крачки в една посока, ходейки почти непрекъснато напред-назад.

След седмица ме заведоха при някакъв началник. Оказа се Боян Мечката, който вече бе "младши лейтенант", началник на всички надзиратели, а дотогава беше старшина. Каза ми че отивам на работа в стругарната?

Не ми се вярваше, че ме изкарват на работа толкова скоро, и то в криминално отделение, но явно такава е била целта, да съм изолиран от политическите, предвид това за което ме съдят.

След около месец получих обвинителния акт и го давах да го четат всички по-будни и революционно настроени. Всеки който го прочетеше, се въодушевяваше, все едно е "позив", макар че много неща бяха измислици! В обвинението имаше и свободни съчинения на свидетелите, които явно са говорели така, както самите те са си го представяли, а и както са им внушавали следователите.

Тук преписвам обвинителния акт, като подчертавам или заграждам в рамка, онези части, които въобще не са верни, – като: "озлобени"; "да си окървяват ръцете" и т.н., а останалото е приблизително верно. (В скоби, правя и кратки пояснения, каква е истината!)

До тук не споменах почти нищо за двете години, след освобождаването ми от затвора 1881 г., за да не се повтарят много неща, с описаните в "обвинителния акт".

ОБВИНИТЕЛЕН АКТ

по следствено дело номер 67 от 83г. (вх. Номер 24 67 1983г.)

по описа на Софийска градска прокуратура

ПО ОБВИНЕНИЕТО НА

ГРИГОР СИМОВ БОЖИЛОВ от с. Парамун окр. Пернишки

ПО ЧЛ. 110 вр. 109 ал. 1 вр. 96, 101 и 106 от НК

Обвиняемият Григор Симов Божилов през 1970 г., като непълнолетен, излезнал незаконно през границата в Югославия, от където бил върнат и осъден на 8 м. лишаване от свобода – условно. Преди да изтече изпитателният срок, същият през 1971 г. отново избягал в Югославия и също бил върнат и осъден на 3 г. и 6м. лишаване от свобода. През 1973 г. избягал от затвора и за трети път излезнал незаконно през границата за Югославия. Отново бил върнат в страната и осъден на 5 г. лишаване от свобода. През 1975 г. бил осъден на 8 г. лишаване от свобода за шпионаж. В затвора престоял общо 10 г.

Обв. Божилов не възприемал общественно-политическата действителност в НРБ. Първоначално желанието му е било да живее на запад, където считал, че ще бъде материално по-обезпечен и "по-свободен", поради което три пъти е извършвал незаконно преминаване на българо-югославската граница. Впоследствие, свързвайки се в затворите с осъдени за противодържавна дейност лица, той се оформил като противник на социализма и на народната власт, и в съучастие с други лица, извършил едно от най-тежките престъпления против НРБ – шпионство, (л.22).

Още преди да бъде освободен от затвора, обв. Божилов, взел решение да провежда борба срещу установения строй и властта в страната. В тази връзка, той се уговорил със свид. Емил Бориславов Митев от гр. Перник, който също изтърпявал присъда за противодържавна

дейност в Старозагорския затвор, да се срещнат след излизането им на свобода и да помислят, как следва да действуват.

След излизането му от затвора м. март 1981г., обвиняемият решил да образува организация, която да извършва престъпления против НРБ. В същата, възнамерявал да привлече осъдени за противодържавна дейност лица, които не са отстъпили от старите си позиции. С тази цел, още през 1981 г., той неколккратно се опитал да се свърже със свидетелите: Емил Митев и Йордан Александров Лозанов от Кремиковци, с когото се познавали от съвместния им престой в Софийския затвор.

През м. март 1982 г., обв. Божилков установил връзка със свид. Лозанов, а в края на 1982 г. и със свидетела Митев.

В квартирата си в жк. "Люлин", в София, където живеел временно, обвиняемият се срещнал и изложил на двамата свидетели по отделно и по различно време, плановете си за създаване на противодържавна организация, като същевременно им предложил да членуват в същата. ***(Подчертаните или заградени части от обв. акт, не отговарят на истината.)***

Обвиняемият разяснил поотделно на Митев и на Лозанов, че за нейни членове трябва да се привличат осъждани за противодържавна дейност лица, а така също и някои криминални, които да се използват като "маши" за извършване на "черната работа". В по-късен етап се предвиждало привличането и на емигранти бегълци, на дисиденти и др. противодържавни елементи от останалите социалистически страни.

Структурата на организацията трябвало да обхване "бойни ядки" или "петорки" (всъщност – тройки), като с цел конспиративност, членовете на отделните групи да не се познават помежду си. Бойната ядка следвало да се оглави от ръководител, избран от членовете.

Ръководството на организацията трябвало да е добре законспирирано, като част от него и от членския състав действуват зад граница. За целта било необходимо организирането на постоянно действащ канал за преминаване на границата.

Организацията щяла да се свърже с реакционен капиталистически режим на запад, с цел получаването на всеобща помощ и подкрепа в борбата срещу властта в НРБ, изразяваща се в политическо покровителство и ръководство, финансово обезпечаване, снабдяване с оръжия и обучение в минно-поддривно дело.

За дейността на организацията обв. Божилков обяснил, че ще се състои в извършването на терористични актове – убийства на партийни и държавни деятели, отговорни служители от апарата на ДС и Народната милиция, и партийни секретари, а така също и в провеждането на диверсионни действия, като взривяването на възлови шосейни и ж.п. мостове, с цел парализиране движението в страната и предизвикване на политически ефект.

За материално осигуряване на организацията се предвиждало извършването на обири на банки, кражби, отвлечания с цел получаване на откуп. Обири и кражби трябвало да се извършват и от членовете зад граница, като с получените средства от продадените откраднати вещи се закупува оръжие. Същото щяло да се внася в страната по организиран канал за извеждане на членове на организацията, като се използват за превозването му до югославска територия, подкупени чуждестранни шофьори от международния транспорт.

Като най-добър вариант за въоръжаване на организацията, обвиняемият считал установяването на контакт с ливанските фалангисти, чрез специален пратеник, който да преговаря с тях. Предвидено било и оборудването на скривалища за оръжието, а също и за хранителни припаси и за укриване на членовете, преминавали в нелегалност. За целта било необходимо да се издирват подходящи, малкоизвестни пещери, – недостъпни, които да се пригодят и се замаскират входовете им.

Свидетелите Митев и Лозанов възприели тези планове на обвиняемия. На предложението на обв. Божилков за членуване в организацията, свид. Йордан Лозанов не отговорил изрично нито с "да", нито отрицателно, но от последващите му действия и разговори,

рил изрично нито с "да", нито отрицателно, но от последващите му действия и разговори, продължили до началото на 1983 г., е видно, че той се е считал обвързан с предложението.

Свидетелят Емил Митев, също приел отправеното му предложение и дал съгласието си да членува в организацията /л. 69/ (изобщо не е ставало дума за членуване, а за дейност!). С цел да поддържа по-непосредствени контакти с него, обв. Божилов му оказал съдействие да започне работа в неговата бригада и го приел в квартирата си в София.

Обвиняемият продължил да обсъжда бъдещата дейност на организацията с двамата свидетели поотделно. Като със свидетеля Митов, такива разговори са провеждали до края на 1982 г., а със свид. Лозанов – до м. януари 1983 г.

При един от разговорите си със свид. Лозанов, обвиняемият проявил интерес, какво точно работи във МК – Кремиковци. Разбирайки че е чугунодобивчик в доменен цех, той му предложил да намери начин за "изваждане от строя" на цеха, за да стане негоде да произвежда чугун. Свидетелят заявил, че не би могъл да направи това, тъй като не разбира от тези неща. Обв. Божилов се заинтересувал и от производството на останалите цехове, а също и от пропускателната система за влизане в Комбината и в самите цехове.

По повод забележката на свид. Лозанов, че дейността на организацията по извършване на терористични и диверсионни актове е много опасна и че е възможно "предателство", обвиняемият заявил, че на тези членове, в които се съмнява, трябвало да се "окървяват" ръцете чрез извършване на убийства на отговорни ръководители от партийния и държавния апарат, /л.99/. **(За Кремиковци, нито съм имал, нито съм предлагал подобни идеи, а относно "забележката на Лозанов", – действително, самият той е изказвал пред мен подобни разсъждения, които за мен са груби и примитивни.)**

При друг разговор, обв. Божилов възложил на свид. Лозанов да се срещне с негови познати от затвора, които да са "озлобени" срещу властта, за да ги привлече в организацията. Свидетелят заявил, че не поддържа връзка с никого от старите си познати и не изпълнил това поръчение. /л.105/

При обсъждане на необходимостта от издирване на подходящи скривалища – пещери, свид Лозанов споделил с обвиняемия, че му е известна в района на Кремиковци стара изоставена галерия, съществуваща от турско време, която би могла да се използва. От своя страна обв. Божилов заявил, че следва да огледат района около Черепишкия манастир, където считал че има пещери. В тази връзка, през лятото на 1982 г., обвиняемият потърсил свид. Лозанов в дома му в Кремиковци и предложил да огледат старата галерия. Същият бил облечен в туристически дрехи. Свидетелят отказал, тъй като се връщал от нощна смяна и бил уморен, но се уговорили това да стане по-късно. **(Не той, а аз отказах, понеже сериозно се усъмних в Лозанов).**

През м. септември 1982 г., по предложение на обв. Божилов, той и свид. Митев заминали с влак за гр. Видин за да издирват пещери в района на с. Лагошевци. Слезнали на гара Димово и пеша се придвижили към с. Лагошевци. Между двете села, край река Арчар, двамата търсели цял ден пещери, но успели да открият само сводове и малки входни дупки. Обв. Божилов предварително се бил подготвил за това пътуване, като закупил джобно фенерче с което да огледат вътрешността на пещерите, ако открият такива. Той заявил, че сам е ходил в Стара планина и бил се спрял на една пещера, но желаел да потърсят и в Ловешки окръг, където предполагал, че има много пещери. /л.86/. **(За това пътуване ме подведе "свид. Митев", който е прекарал няколко години като дете, в ТВУ-то на с. Лагошевци, като каза, че знаел една много удобна пещера!?)**

Според плановете на обвиняемия, необходимо било, част от членовете на организацията да действат зад граница, за да се "опипа" обстановката и се свържат с хора, които чрез изготвяне на фалшиви документи, да извеждат членовете през границата, да се създаде отделна "ядка", която да установи контакти с реакционен западен режим за оказване помощ в борбата срещу властта.

Свидетелят Митев дал съгласието си да бъде един от "задграничните" членове на организацията, но нямало подходящ случай за прехвърляне зад граница.

В края на есента на 1982 г., обв. Божилов и свид. Митев заминавали с бригадата на работа в гр. Лом. На Централна гара София, свидетелят случайно се срещнал с египетския гражданин Ериан Мата Дос, с когото се познавали от Софийския затвор. Дос бил осъден за подправка на документи и валутни престъпления. Свид. Митев обяснил на обвиняемия, кой е Ериан Дос и с какво се занимава. Последният заявил, че "такива хора трябва за нуждите на организацията и не трябва да го изпускате" /л.86/. Тогава свид. Митев се уговорил с египетския гражданин да се срещнат след 10 дни на същото място в 13 ч., за да проведат разговора.

При срещата си с Ериан Дос, Митев го завел в квартирата на обв. Божилов и му обяснил, че се нуждае от фалшив паспорт с който да излезе от страната на Запад. Дос му обещал да изготви паспорт срещу сумата от 3000 лв., които да се изплатят на три пъти: 1000 капаро, 500, при тръгването към границата и 1500лв. зад граница. /л.90/. Уговорили се извеждането да стъне през м. декември 1982 г.

Свидетелят Митев обяснил подробно за разговора си с египетския гражданин, на обв. Божилов и заедно обмислили възможността да намерят 1000 лв. за капаро. Сумата от 500 лв., която да се даде при тръгването към границата, обещал да осигури обв. Божилов.

От м. август до декември 1982 г., свидетелят Митев с одобрението на обв. Божилов, ходил два пъти да иска необходимата сума от свид. Стефан Вълков в Асеновград и три пъти от свид. Хр. Цачев в с. Долна Липница, В. Търновски окръг, като пътните разходи поемал обвиняемия.

В началото на м. декември 1982 г., свидетелят Митев получил от Тодор Димитров от с. Страхилово, В. Търновски окръг необходимата сума, чрез посредничеството на свид. Христо Цачев. И на двамата свид. Митев обяснил истината по предназначението на сумата. (След тази фактическа измама на Емил Митев, Христо Цачев, с цената на труд и лишения, възстанови сумата на Тодор Димитров!) Свид. Митев предал парите на Ериан Дос, била му направена от същия и снимка за паспорта, но впоследствие свид. Митев размислил и се отказал да извърши незаконно излизане през границата, като същевременно направил доброволно заявление до органите на МВР.

По отношение набирането членове на организацията, обв. Божилов извършвал системна дейност по издирване на осъдени за противодържавни престъпления лица, проучване на същите и привличане на подходящите. За да може безпрепятствено да извършва издирването, той отказал предлаганата му работа в Пернишки окръг, мотивирайки се с "недобро здравословно състояние" /л.134/, като постъпил в монтажна бригада, към ТВ на СБА, която работа е свързана с много командировки из цялата страна и които той използвал за срещи и разговори с познати бивши затворници /л.92/.

След излизането му от затвора през м. март 1981 г., до пролетта на 1983 г., той се срещал по негова инициатива с познатите му от затвора: Христо Цачев, Тодор Димитров, Стефан Савовски, д-р Николай Попов, Христо Угринов, Валентин Наков, с последния е разговарял само по телефона, като го поканил в квартирата си за разговор, но свид. Наков не отишъл. Некои от посочените лица е търсил и по няколко пъти, интересувал се е чрез близките им кога ще бъдат освободени от затвора. При разговорите е проявил интерес и към други затворници, за които считал, че могат да бъдат "полезни" за организацията /л.102/. **(Срещал съм се и с други колеги от затвора, но за тях не са узнали, а за други са знаели, но по съображения на ДС, не ги споменават в обвинителния акт!)**

С оглед изразяването мнения при разговорите и в зависимост от настроенията на "проучваните" от обвиняемия лица, той не е проявявал доверие към всички. По отношение на свид. Цачев, той е заявил пред свидетеля Митев, че бил "страхлив и бърборко"(!?), а за свидетеля Христо Угринов – че "много приказва и не може да му се има доверие". За същия, пред свид. Лозанов е казал че бил много озлобен и можел да се изпусне някъде /л.91 и л.100/.

Плановете и усилията на обв. Божилов да създаде противодържавна организация, не се осъществили на практика, поради трудностите които е срещал при привличане на членове.

Разговорите и обсъжданята на обв. Божилов със свидетелите Митев и Лозанов за създаване организация, както и проучванията по откриване на пещери, явно завършили във фазата на приготвянето, изразено в намирането на съучастници и създаването на условия за престъпна дейност. Факта с отказите на тези двама свидетели от участие в една организация поставяща си задачи за противодържавна дейност, особено при първоначалното мълчаливо съгласие на св. Лозанов, определя извършената дейност от обв. Божилов, като приготвяне към създаване организация.

На предварителното следствие обв. Божилов потвърждава, че през 1982 г. действително се е срещал и е провеждал разговори по негова инициатива с познати му от затвора, с цел да се "видят". Той отрича дейността си по образуване на противодържавна организация и многократните му разговори със свидетелите Митев и Лозанов в това отношение.

Като се има предвид изключителната предпазливост и конспиративност в действията на обвиняемия, а така също и факта, че свидетелите Емил Митев и Йордан Лозанов не се познават помежду си и никога не са се виждали, а изявленията им относно дейността на обв. Божилов се покриват, следва извода, че показанията им са достоверни.

При изложените обстоятелства и дейност, обв. Божилов е извършил престъпление по чл. 110 във връзка с чл. 109 ал. 1 във вр. С чл. 96 ал. 1 и 101 и 106 от НК.

От субективна страна, престъплението е извършено с пряк умисъл. Още в затвора обвиняемият е решил да провежда борба срещу установения строй и властта на НРБ. Той се е ръководил от целта да извършва дейност, чрез която да предизвика отслабване и създаване на затруднения на народната власт. Целта на групата е била да лишава от живот държавни и обществени деятели, да унищожава и поврежда съоръжения и друго значително обществено имущество и част от членовете да напуснат страната и се поставят в услуга на чужда държава или организация, за да ѝ служат във вреда на НРБ.

Обвиняемият Божилов произхожда от селско семейство. Баща му се е занимавал със земеделие, бил е миньор и животновъд, понастоящем е пенсионер, безпартиен. Мака му е също земеделски пенсионер, безпартиен. Обв. Божилов има двама братя и две сестри, по-големи от него, които живеят в различни населени места.

Начално образование обвиняемият е получил в родното си село, а основно, в с. Филиповци, Пернишки окръг. След това завършил две годишно ПТУ по вътрешни електроинсталации в София и през 1969 г. започнал работа по специалността, по разпределение към ДСО "Софстрой". От 1970 г. до м. март 1981 г., обв. Божилов изтърпява 5 различни присъди – за бягство от страната и затвора и за шпионаж в Софийския, Ловешкия и Старозагорския затвори.

След освобождаването му е работел като монтажник към НПК Садово, и от м. юни 1982 г. – също като монтажник към дирекция "Архитектурно-художествени строително-монтажни работи" при ТФ на СБА. За периода от половин година е характеризирани, като добър работник, ползващ се с авторитет пред колегите си /л.27/.

От края на 1981г. до началото на 1983 г. обв. Божилов е пребивавал в София в квартирата на негови роднини в ж.к. "Люлин". В характеристиката, дадена му от с. Парамун – Пернишки окр. е посочено че на изборите през 1981 г., той е скъсал бюлетина на всички кандидати на ОФ. Здравословно не е добре, страда от аритмия на сърцето.

При определяне на наказанието, следва да се приемат като отегчаващи обстоятелства осъжданята на обвиняемия за противодържавна дейност.

Причините за извършеното от обвиняемия Божилов престъпление се изразяват в отрицателното му отношение към социалистическия обществен строй, в натрупаната омраза и непримиримост към народната власт, по време на продължителния му престой в затвора.

В подкрепа на това са твърденията на свидетелите Митев и Цачев, пред които е заявявал, че в нашето общество съществувал "фалш" и имало "неправди". Властта ни била "власт на силата и на диктатурата" и липсвал демократизъм. Била създадена "нова буржоазия". /л.83, л.107/ **(Наистина казвах, но не "нова буржоазия", а "комунистическа феодална аристокрация", понеже комунистите, както феодалите, имаха неограничена власт и бяха над законите, – но за разлика от феодалите, – нямаха нищо благородно!)**

Предвид горното и на основание чл. 43 ал. 1 във връзка с чл 235 ал. 1 от НПК, СГП
О Б В И Н Я В А М : (и така нататък...)

29.08.1983 г. София ЕЛ/З

ЗАМ. ГР. ПРОКУРОР: /Колев/

Обвинителните актове, по политически дела, тогава обикновено "изчезваха"! Адвокатите ги вземаха за да се запознаят с обвинението и умишлено не ги връщаха, за да не остават документални следи за политическите процеси и за случаите на съпротива срещу комунизма! И с моя обвинителен акт, се случи същото, но за щастие, брат ми Борис бе направил ксерокопие, на единствения тогава "ксерокс" в София, на ул. Пиротска (Жданов)10! А това бе много важно, защото, както вече писах, използвах обвинителния акт за агитация между затворниците, понеже тогава никъде не можеше да се прочете нещо, което да е против комунизма!

Делото!

Сутринта, преди да ни подкарат за делото, се срещнахме в една от килиите, със "свидетеля" Емил Митев, който по това време беше осъден за обир на магазин и беше в затвора! Попитах го: – Защо си говорил такива неща? Недей поне на делото да ги повтаряш, или поне не говори за убийства, за което въобще не сме говорили! А Емил отговори:

– "Не смея! Пускаха змия в килията ми!? Ако следователят ми не присъства в залата, – ще отрека, но ако е там не смея"! Но каза, че ще присъства!

В съдебната палата, когато ме водеха от килиите, към съдебната зала, един от милиционерите, ме упрекна:

– "Не виждаш ли накъде отива светът, та се занимаваш с такива работи"?

– "Тú, не виждаш", – му отговорих.

И наистина, за разлика от 1975 г., когато комунизмът беше в експанзия, то през 1983г., вече имаше засилващи се съпротивителни движения в почти всички новозавладени от комунистите държави! А да не говорим за "Солидарност" в Полша! Виждаше се реална тенденция, обратна на експанзията! – Тенденция, водеща към провала на комунизма, но кога щеше да стане това – след 20, 50 или 100 години, никой не можеше да предвиди!

По време на двудневното дело, бяха интересни някои от репликите. Например, въпроса (скарването)на прокурора към свидетеля Йордан Лозанов, и неговия отговор:

– "А ти защо го издаде бе?"

– "Амии, ... аз мислех..., че не е верно" – отговори чистосърдечно Данчо!

А към Христо Цачев, викна:

– "Отговаряй точно, иначе и ти ще отидеш при него!"

А Цачев, за да ме защити, между другото, каза и следното: – "Той е най-добрия човек, когото познавам! Даже не яде месо, защото е против, да се убиват животните"! Това изречение съдийката изрично продиктува на секретарката, за да го запише в протокола. Впрочем, мисля че се чувстваше известна симпатия към мен, от страна на съдийката, а даже и на прокурора.

Очаквах да ме осъдят на 10 години, но ме осъдиха на 3 г. и 6 м.

– "Пръднаха ти на хуя"! Каза първият от криминалните затворници, от моето отделение, като му казах, колко са ме осъдили, понеше всички очаквахме много повече. А за мен бе най-

важно, че въпреки неуспеха ми да постигна нещо, поне не вкарах никого в затвора, а загазих само аз, както бе и редно! Не случайно, един от началниците на следователя ми, в ДС, който често влизаше в кабинета му по време на следствието, подмяташе към мен, полу на шега:

– "Сам съм, други няма!"

Боян Мечката стреля с Калашников по разбунтували се затворници – чужденци !

На 10 Септември, 83 г. в софийския затвор, бях свидетел на следния инцидент: Ядосани, че надзирател удари техен колега, понеже бе скрил парче хлеб, за да го внесе в отделението, група затворници – чужденци, въоръжени с лъжици, наскачаха в горната мрежа на колелото (стълбището на затвора) и искаха да се срещнат с прокурор. Тази проява не беше бунт, нито опит за бегство, а протест.

Веднага заключиха всички останали по килиите и не след дълго се чува писъци, и един от наща килия каза, че сигурно ги плискат с вряла вода!?

Чак на следващия ден, се разбра, че известният надзирател, а тогава вече, началник на надзирателите, Боян Мечката, взел автомат Калашников, и от първия етаж (трети пост), стрелял в неподчиняващите се, но не заплашващи никого, затворници. Един бе убит а друг ранен. Останалите пребити от бой, са завлечени в седмо отделение и след това преместени в Пазарджишкия затвор.

По това време началник на Софийския затвор беше Топкаров, бивш дългогодишен началник на Пазарджишкия. За времето докато е бил началник на пазарджишкия затвор, там са извършени много убийства на политически затворници и поне едно от убийствата, а най-вероятно всичките, е извършил лично Топкаров. Убитите - политически, за които зная, са: **Заркин, Борис Арсов и Володя Наков**. За тези убийства, извършени по жесток начин, има свидетели!

В софийския затвор, работата ми предимно бе, да почиствам ръчно с пила и със самоделен нож от ножовка, – оловни отливки за акумулаторни крайници (скоби), за "Жигули".

По време на излежаването на тази присъда, плюех често кръв. Често ми беше много студено и не можех да се стопля с часове. Чувствах се доста зле и установих само, че след като по време на следствието ми в ДС, 83-та г., правих "стойки на ръце", състоянието ми се влоши и плюенето на кръв се увеличи. Затова, от тогава, не съм си позволявал да правя "стойка", и кръвта намаля, но не се прекрати напълно и до днес!

Пак в Старозагорския затвор

След две години, пролетта на 85 г. внезапно ме "преведоха" в Старозагорския затвор, и там заварих много приятели и познати от предишната ми присъда, и се запознах с други.

Ще спомена няколко души:

– Иван Василев Янков, от Кърджали, изкара доста години в затвора, а след това бе изселен в гр. Априлци (след учредяването на дружеството). Есента на 88-ма г., замина на запад и сега е в Норвегия. Според мен, само Иван Янков стана идеен последовател на Илия Минев, по време на пребиваването им в "разряда". А Иван е и един от примерите, как комунистите използваша психиатрията за политически цели! Заради това че бе писал протести, управата го бе закарала в затворническата лудница в Ловеч (не помня за колко време)! А аз, като негов колега, го опознах добре и категорично заявявам, че той нямаше никакви психични проблеми, а напротив, – беше изключително стабилен и уравновесен! Вината му бе, че е убеден противник на комунистическата система и не мълчеше, а беше активен изобличител!

– Цеко Кръстев Цеков, от с. Клисурица, Монтанско, – осъден, заедно с Янко Янков, за "противодържавна организация"! По късно той бе един от подписалите "Откритото писмо", а при

учередяването на "Независимото дружество за защита правата на човека в България", стана негов секретар. Замина на запад, на 10 декември 88-ма г. с официално издаден паспорт.

– Андрей Димитров, локомотивен машинист от Раднево, по убеждение, земеделец, осъден на 10 г. за опит да създаде съпротивителна организация.

– Петър Гогов, от София, – националист, режисьор с образование и ерудиция, но с малко надменен характер. Запомнил съм го и с това, че казваше на висок глас: – "Югославия е измислена държава", – много преди некой да предположи, че тази относително просперираща тогава, комунистическа държава, ще се разпадне по шевовете си! Но за мое недоумение, Гогов казваше и, че "бил доволен от комунизма, поне затова, че всички пътища били асвалтирани!?" – Сякаш, ако не беше комунизма, е нямало да се асвалтират!?

– Емил Благоев – пилота, от Монтанско. – Направил опит за бегство със селскостопански самолет. Самолетът му свършил гориво над тогавашната юго-република Босна. Заловили го и го върнали в България. Тук го осъдили на 16 г. за "шпионаж"! Ето едно негово стихотворение, което ми изпрати, Иван Янков, докато бях изселен в Кайнарджа:

Изстрадани стремления

*Приятелю, несретнико незнаен,
защо си тъй замислен и посьрнал ?*

*Дали към свиден край, омаен,
случаен спомен те е върнал ?*

*Къде блуждаеш устремен?
Отвъд небеския зенит,
надхвърлил каменния зид
се рее погледът ти уморен.*

*Не казвай, че не те разбирам !
Болката е вездесьща ...
Търся правда, но не я намирам,
а вярата ми е могъща.*

*По път трънлив, досадно сив и сух,
познах и горест и лишения ...*

*но вярата и моят дух,
окрилят изстрадани стремления.*

*Към съкровена цел – желана,
с мъдрост жаждата си утолявай,
макар и птица окована,
не падай духом и не се предавай !*

**– 13 май 1987 година О.З. Ст. Загора
Емил Благоев**

– Коста Калмуков (брат Коста), от Карнобат, – вярващ християнин от евангелските църкви, – минал през много лагери и затвори, затова че брат му, още навремето успял да избяга в Америка, а и затова че е "активист" на тяхната църковна общност. Ето едно негово куплетче, което често повтаряше: **"Брат Коста от Карнобат, считан от някои за психопат,**

тъй работата издокара, че всички сложи на кантара!"

Брат Коста разказваше за лагера Куциан (или Богданов дол), където в най-големите мразове през зимата, за карцер е "ползвана" кучешка колибка край оградната мрежа, в която и той е пребивавал неколkokратно. На карцираните в колибката не разрешавали да се показват и е трябвало да ходят по голяма нужда в чорапите си, но не им разрешавали и да ги изхвърлят, затова ги окачвали в колибката, като наденици! Окачените чорапи замръзвали, така че от виелиците, непрекъснато се удряли едни в други и дрънкали силно, та дрънченето им се чувало и в **"Брат Коста"** на виелицата и дрънкащите "чорапи", се бе запечатала в паметта на брат Коста!

Тук ще опиша и едно негово по-особено преживяване:

По време на едно следствие, сложили отрова в храната му. Той бил сам в килията и вече умираше. Както си седял приведен на нара, по едно време почувствал, че гледа себе си, отзад в тила! Бавно се отдалечавал назад и нагоре, гледайки приведеното си тяло с клюмнала глава, да седи на нара. Чул глас: – "Ела с мен", и воден от дух, преминали през стените и се устремили нагоре. Озовал се Брат Коста, на небето, а там Самият Христос го целунал по челото и му казал, че ще трябва да се върне на земята, защото имал специална мисия!

След което, брат Коста се озовал пак в тялото си, помнейки добре, случилото се и мисията, която му е възложена, а от отровата вече нямамо и следа!

Но, както на повечето протестанти и евангелисти, така и на брат Коста бе втъпнено, че Христос бил първият комунист, и че християнството и комунизмът били едно и също! И понеже това сравнение, на някои може да се стори правдоподобно, ще напомня, че лъжата и насилието, – основните инструменти на комунизма, – са напълно противоположни на християнството, и са абсолютно несъвместими с него!

– Ще спомена и един скромен човечец, от източния край на Софийското поле, чието име не помня (но помня че жена му, която често споменаваше, се казвала Ружа). Той и негови съмишленици, заредили със взрив новопостроения тогава, паметник на "Априлските въстаници", – при откриването на който, трябвало да присъства Тодор Живков! Но в последния момент били разкрити. Та, помня как веднъж подигравателно го бъзикаха цивилните началници в цеха, където работехме: – Ако "стане нещо", ще станеш ли кмет на вашето село?

– "Аа, че станем". – клатеше отрицателно глава, позачервеният от притеснение шоп.

– Но все пак..., ако нещо стане? – продължаваха да го бъзикат.

– "Е паа..., ако стане нещоо..." – отговори уклончиво хитрият шоп!

Съветският комунизъм и политиката на запада!

Отдавна се съмнявах, но по време на изтърпяването на тази присъда (1983 – 85 г.), се убедих окончателно, че повече не трябва да се залага на "въоръжената борба". Отдавна ми бе ясно, че каквато и да е въоръжена акция, години наред ще бъде оправдание, и за икономическите несполуки на системата, и за допълнителни репресии спрямо народа! Но по-важното е, че насилието ражда насилие, а всяко насилие е зло, макар и да е подплатено с най-благородни подбуди! Ясно ми бе също, че западът няма да подкрепи и никога не е подкрепял въоръжена борба против комунизма. Но докато "този запад", не започна да оказва, макар и символичен натиск за човешки права, друг начин за съпротива, почти нямаше! Достатъчно красноречив е и широко известният тогава, лозунг на комунистите: **С кръв сме взели тази власт, с кръв ще я дадем!** За разклащане идеологическите и политически устои на комунизма, голяма роля изигра президентът Картър, с политиката си за зачитане на човешките права! Но реален ефект постигна само честната и решителна позиция на Рейгън, който има доблестта да назове **основния световен проблем** – Съветската комунистическа империя – с истинското ѝ име: – **"империя на злото"**! А това бе малкото, което бе нужно, за да я доведе до невероятно скоростижното ѝ рухване! **Друг е въпроса, че именно западът непрекъснато подкрепяше тази "империя" и продължава, след рухването ѝ, със всички средства да прикрива и оправдава престъпленията на комунизма! Днес, когато пиша тези спомени, Съединените Щати "освободиха" Ирак и Авганистан, както навремето СССР ги "освобождаваше"! А Куба, която е под носа им, не само че нямат намерение да освобождават, но флотилията им край Флорида, издирва, залавя и връща в Куба, всички бегълци, търсеци по всевъзможни начини, спасение от мизерията и комунистическата тирания на Кастро !**

А нали комунизмът в цяла източна Европа рухна, тъкмо, след като Унгария отвори границата си към Австрия, за хилядите източногерманци, напирани на запад! А какво да кажем за целенасоченото, нечовешко третиране на десетките хиляди, произволно арестувани иракчани и други мюсюлмани! Всичко това е страшен позор, и за САЩ, и за демокрацията, и за света в който живеем!

По време на затворническите години, по отношение слабостите и недостатъците на западната демокрация, прецених, че основният ѝ, "генетичен дефект", е пряката избирателна система, – т.н. "пряка демокрация". Именно тя предопределя **фасадната, – демагогска същност**, на "преките, общи избори" за парламент, при които, с помощта на рекламни методи и

много пари, на избирателите се рекламират и пробутват, непознати личности. Затова, според мен, преките избори са удачни само на ниво "община", където хората познават тези, които избират, и много по-трудно могат да бъдат излъгани.

Ето защо считах и считам, че най-лесният начин за елиминиране на този умишлено заложен недостатък, е: – въвеждане на двукамерен парламент, при който едната камера задължително да се избира, – непряко. Което ще рече: след провеждане на общинските избори (а общината нетрябва да е с население, повече от няколко хиляди души), избраният общински съвет, от своите редици избира представители за по-горната управленска инстанция, – "областния съвет". А областният съвет, съответно, избира или "отбира" представители за Сенат. Така, след известен период, – от качеството на работата на **непряко** избрания Сенат, и **пряко** избраното Народно събрание, се преценява, коя от тези институции е по-удачна, и съответно, нейните правомощия и задължения, се увеличават! И доколкото помня, тези разсъждения, споделих само с Андрей Димитров, но знаех, че ще е "много трудно" да се прокара даже и тази малка реформа.

Поредното ми освобождаване от затвора и подслушвателят!

Ноември 85-та година, изтърпах и тази присъда, като този път прекарах в затвора, само 2 години и 6 месеца. И естествено, никога не съм получавал каквото и да е намаление на присъдите, но два отработени дни в затвора, се броеха за три!

Неколко дни след излизането ми от затвора, в София беше делото на Андрей Димитров от Раднево, за обжалване на присъдата му. Той бе осъден на 10 г. затвор, за "Противодържавна организация", и както му бях обещал, отидох и аз, само колкото да му кимна с глава за поздрав!

Бяхме се разбрали и с Асен Методиев, от град Септември, да отида и на негово дело, но за съжаление, делото му още не бе насрочено. А когато отидох в гр. Септември, да питам неговия чичо, за кога е насрочено, – той току що се връщаше от делото и беше много ядосан на Асен, задето си бе признал едно криминално деяние, само за да се опита да направи "кумуляция" на присъдите си! Затова не споделих нищо с него, във връзка с това което ми бе поръчал Асен. Така или иначе, бях закъснял с един ден и неможах да изпълня обещанието си! А Асен бе в затвора, след като с бащи си и братята си, избягали в Италия, но Асен се върнал за нещо в Югославия, и там го задържали, и върнали в България. След това, в Пазарджишкия затвор, заедно с Емил Митев (който по-късно бе прокурорски свидетел срещу мен), подготвяли "освобождаване" от затвора, на Петър Пасков. С тази неизяснена афера, на Асен му бяха прибавили и вътрешна присъда. Неколко седмици, след излизането ми от затвора, постъпих в болница, за изследване на белите дробове, и цял месец бях по болници, но без резултат, защото не се уточни диагнозата, а плюването на кръв и другите ми оплаквания, си останаха!

Пролетта на 86-та година, дни преди да започне пореден конгрес на БКП, в паянтовата ни къщичка на село, случайно открих, току що монтиран миниатюрен подслушвател. Това стана по следния начин: Една сутрин пристигна началникът на МВР Трън, Геннадиев, и с различни поводи, изведоха от къщи, мен, майка ми и баща ми! Така у нас не остана никой, и "специална" софийска ДС бригада, през това време монтираше подслушвател.

След два часа се прибираме в къщи, без да подозираме нищо, и аз както обикновено, включвам радиото, но то не работи!? Започнах да проверявам каква е причината. Отворих контакта и виждам някакви съмнителни тънки, бели жички. Издърпах ги и измъкнах едно уст-ройство, – четиристенно, дълго около 5 см. и дебело 7-8 мм. Тънките жички бяха за хранване на подслушвателя от мрежата, а допълнителна малко по-дебела жица, дълга десетина сантиметра, водеше към микрофонче, – малко по-големо от главичка на кибритена клечка. Микрофончето бе заключено под капачката на контакта, откъдето "подслушваше" стаята.

Веднага се сетих какво е, и малко ядосано дърпнах жиците, та откъснах микрофончето, понеже жицата му бе провряна под мокавената конзола на контакта. Тогава разгледах

устройството и видях, че е бяло и има означения с латински букви и цифри, а за да не се забелязва, допълнително бе увито в черно тиксо, което отмотах.

Оказа се, че при монтирането на подслушвателя в контакта, "майсторите" не са притегнали добре една жица, която допълнително бях извел, за хранване на радиото.

Казах на майка ми, какво съм открил и го сложих в джоба си. В този момент пак пристигна началникът на МВР, Генадиев, и започна да търси повод, отново да ни разкара от къщи, за да проверят защо не им работи подслушвателят.

Тогава извадих от джоба си подслушвателя и подавайки му го, казах:

– Ако търсите това, вземете си го?

– Как го намери – попита изненадан той. – "Случайно" – казах.

А майка ми, дълги години след това, ги кълнеше пред контакта, като пред микрофон.

— II част —

"Откритото писмо – апел"

и "Независимото дружество за защита правата на човека"

Спомени за "Откритото писмо – апел"

Този текст, под заглавие, – "Нередактирана записка", – написах на ръка, на един дъх, на 26. 04. 91 г. вечерта, в София, в апартамента на Екатерина Маркова, по нейно искане. Оригиналът, Екатерина занесе в САЩ, с моя молба, да предаде копия, на нашите хора там, а и на всеки друг, който би се интересувал. Към този текст, добавих и ксеро-копие, на "кратката история" на дружеството, от бюлетин № 4, на НДЗПЧ, от Февруари 90-та година. Този текст дадох и на представители на дружеството в София.

При писането присъстваше и Стефан Савовски, когото накрая помолих да прочете текста и да се подпише, ако е съгласен с него. Той така и направи, но понеже нямаше свободно място на плътно изписаните 12 страници, Савовски написа под заглавието:

— "Съгласен съм с написаното"; датата; трите си имена; и се подписа.

Спомените редактирах и допълних, 2001 – 2005 г.

Есента на 1986 г. започна "Виенската конференция за преглед на изпълнението на договореностите от Хелзинки". В това време, по западните радиостанции бе разгласен меморандум, подписан от дисиденти от четири източноевропейски страни, по повод годишнината от **унгарските събития** и във връзка с Пражката пролет, и бунтовете в Берлин и Полша.

По повод горните две събития, и факта, че от България и за България нищо не се чува, и като имах предвид десетина бивши политически затворници, реших да направя всичко възможно да покажем, че макар и намиращи се в доста по-тежки условия, **и на нас българите, не са чужди общочовешките стремежи към свобода и човешки права**, и че съвсем не доброволно, сме съветски сателит!

От политическите затворници с които бях близък, Илия Минев бе най-изявен противник на комунистическия режим. Затова отидох първо при него.

Първите думи на бай Илия, при срещата ни, бяха за "меморандума"!

– Аз затова съм дошел, – казах. – Трябва да напишем поне едно изречение и да го подпишем няколко души.

Предложих да напишем кратък **апел за човешки права** и в него да декларираме, че се присъединяваме към източноевропейския меморандум, но Илия Минев държеше само на **"декларация за присъединяване"** към меморандума, като казваше че единствено тя ще има историческа стойност! А човешките права, неколкократно нарече – "правцá", и – **"като щели да ни**

торическа стойност! А човешките права, неколкократно нарече – "правцá", и – **"като щели да ни дадат некакви правцá, та голема работа"**!

Аз доста се озадачих от това отношение на бай Илия, защото основателно бях убеден, че само едно от човешките права да се спазва у нас, комунистическата система много бързо ще рухне. (Но годините на "демокрацията", след 10-ти ноември, показаха, че може на книга да имаш всички права, и пак да си безправен и незащитен! Затова, Илия Минев е имал право, да бъде така резервиран!)

А за да не спорим повече, кое е по-важно и по-ефектно, предложих, да напиша поотделно, – **"апел за човешки права"**, до Виенската конференция, и **"декларация за присъединяване"**. Уточнихме, че най-вероятно, аз ще предам подписаните документи в некое западно посолство, и най-вероятно, в Американското.

Разбрахме се да говоря с хората, които познавам, а бай Илия да говори с Ангел Грънчаров от ботевградско, който често идвал при него. Аз трябваше да се свържа и с Иван Янков от Кърджали и да му предам да се обади на бай Илия, във връзка с подписката.

В София говорих с бай Стефан Савовски и той се съгласи да отиде до Кърджали при Иван Янков, и да му каже да се обади на Илия Минев. Иван обаче, така и не се обади на бай Илия и затова, като помислих че не е разбрал важността на въпроса, реших и аз на свой ред да отида до Кърджали, но нямах пари! По тази причина отидох със Савовски при друг познат от Старозагорския затвор, Петър Гогов, с цел да преценя дали да му предлага да подпише и той, подготвяното писмо, и ако има пари, да му поискам 20 лева за отиване до Кърджали. Но както и допусках, Гогов не се впечатли от моето предложение, а ми разтяга надълго и на широко, че имал планове за бегство и за снимане на "шпионски" филм в Америка, за който имал готов сценарий. А и без да му бях му споменал нещо за пари, многословно изказа убеждението си, че "който в това време няма пари, не заслужава да живее"!?

Не се получи нищо от срещата ни с Гогов, затова казах на Савовски, че е много важно да отида и да предам на Иван Янков, да се обади веднага на Минев, и Савовски ми даде 20 лева! На него още не бях казал за идеята, макар че му имах пълно доверие.

Така заминах за Кърджали, без да имам адреса на Иван, а Савовски го знаеше и ми обясни как да го намеря, но не го запомних, като разчитах, че ще намеря Иван, в школата за шофьори, която знаех, че по това време той "караше". Неможах обаче да го открия и си тръгнах без резултат, защото го търсих в школата за любители шофьори, а той бил при професионалните! Това беше есента на 86 г. по време на "Възродителния процес", затова на влизане и излизане (или само на излизане?) от кърджалийски окръг, милиционери спираха всички превозни средства и влакове и проверяваха документите на всички пътници!

У нас, на село, написах първоначален вариант на "открито писмо – апел", в две страници текст. С този текст трябваше да обиколя приятелите и познатите ми от затвора, за да илюстрирам идеята ни, и разбира се, да се уверя, колко души биха подписали подобен апел. Първата страница бе почти същата, като крайния вариант на писмото, само дето липсваше предложеното по-късно, от Илия Минев, изречение. Втората, бе доста по-остра, но не беше дообработена. В нея визирах конкретно положението в България, в няколко насоки. Помня приблизително следните пасаж: **"С един замах на комунистическата власт, в България престанаха да съществуват един милион турци!"** А за правото на труд", пишех, че **"това право се използва само за пропаганда, а в същност, у нас правото на труд е превърнато в робско задължение!"**

Пишех още и: **"Като дългогодишни политически затворници, наш дълг, пред нашите приятели в затворите и пред хилядите български затворници, е да заявим: Условиата в българските затвори са нехуманни! Глад, студ, принудителен труд и своеволия върху затворниците, – такова е затворническото ежедневие! Ние сме свидетели и на много убийства на затворници, – политически, криминални и даже чужденци!"** Накрая на писмото, бе написано, че се присъединяваме към меморандума на дисидентите от източна Европа.

С този необработен вариант, тръгнах да обиколя колегите от затвора, на които разчитах. Стефан Савовски ме заведе при Едуард Генов, когото не бях виждал от затвора и не знаех къде живее. Дадох на Едуард да прочете текста и след това му обясних, **че има инициатива** да се изпрати подобно писмо до "Виенската конференция", – открито, с имената и адресите, на поне десетина души. Едуард каза, че ако го подпишат десетина души, и той ще го подпише! Тогава и Савовски го прочете и каза, че и той може да го подпише.

Обясних им, че този текст е само за сондиране на мнения.

– **Защо лежахме толкова години по затворите, ако сега не направим нещо?** – Каза Едуард и същевременно изрази мнение, че съдържанието е прекалено силно.

– "Силно е, но не е ли верно?", отговорих.

Едуард каза още, че ще е добре, ако може всички, които ще подпишем писмото, да се съберем и да обсъдим някои работи, но сам си отговори, че е най-вероятно да се съберем в "Старозагорския затвор"!

Като видях, че Едуард има две малки деца, му казах, че не е желателно да се подписва! В този дух, изразих мнение, че освен всичко най-лошо, което може да ни се случи, не е изключено и да ни изгонят от страната (което тогава бе почти немислимо, но само след 2 години, стана факт)!

– "Де да имаме тоя късмет", – каза Едуард!

А по отношение идеята за предварителна обща среща, това бе само пожелание, а на практика бе неразумно и би довело до почти сигурен провал. **Такава среща щеше да е крайно нужна, едва след успешно изпращане, и получаване във Виена, на замислените от нас документи!**

Моят замисъл бе: след като евентуално успеем да изпратим "апела за човешки права" и се убедим, че е получен, тогава да се съберем, да уточним и да оповестим, че е създадена, примерно: "**Българска хелзинкска група**". В онова време, само в подобна форма можеше да се води някаква борба за човешки права, – на основание "хелзинкските споразумения" от 1975 г. **А борбата за човешки права, е и политическа борба – за свобода и демокрация!**

След Едуард Генов, заминах за Търновско при моя най-добър политически приятел, Христо Цачев, от село Долна Липница. За съжаление, Цачев каза, че не е добре в този момент да подпише писмото, защото щял да си попречи на други, по-сериозни планове, които имал. Опитах се да го убедя, че по-сериозно и по-ефектно нещо, от такова открито писмо, не може да се направи! Същевременно отлично съзнавах, че с това писмо се обричахме, най-малкото, на още дълги години затвор, а това най-малко желях на най-уважаваните от мен хора! Затова неможех да настоявам на всяка цена да се подписваме, а просто проверявах мненията. А Цачев, за да ме подкрепи, каза, че "и трима души да го подпишат, ефектът ще е същия", – което бе така, но има значение, колко, и какви хора ще го подпишат.

На тръгване, Цачев ми даде 20 лева, макар че не исках да ги взимам, защото добре му знаех положението. А положението на всички ни, бе еднакво мизерно!

След Цачев, тръгнах за село Крушуна, Ловешко, при Радослав Проинов. Бай Радослав е бил комунистически партизанин, а брат му е убит, като партизанин. Завършил е две висши образования в Унгария, – металургия и биохимия. След унгарското въстание, 56-та г. заминал на запад. През осемдесетте години се върнал в България, но този път като националист, **да се бори против комунизма**, и се озовавал в Старозагорския затвор, откъдето се и познаваме!

От гара Летница, до селото, 7–8 километра, ходих пеша. Намерих бай Радослав в тях, късно вечерта. Тогава беше една студена и ветровита вечер, в началото на Декември. Бях доста измръзнал и при Радослав, на крак, изпих чаша вино, за да се постопя.

– **Хич не ми се връща, полусляп, в затвора! Немога да понасям надзирателите,** – каза Радослав, – **но ако е такова решението..., и аз се присъединявам!**

И аз не исках бай Радослав да се връща полусляп в затвора, и му казах:

– "Недей бай Радославе, ти си стар! Ще намерим хора за подписи". Той ми подаде 40 лева, а аз ги отказах, понеже знаех че няма никакви доходи, но той пак ми ги подаде, с думите:

– "Вземай! За тази работа трябва пари!"

По-добре да помогне с тези пари, си казах, отколкото да го вкарам пак в затвора!

Тръгнах си от село Крушуна, посред нощ, обратно за гара Летница. От там с влакове, сутринта пристигнах в Михайловград (сега – Монтана), и с автобус, – в село Клисурсица, при Цеко Кръстев Цеков. Тези пътувания бяха много рисковани, но друг начин нямаше!

След разговорите ми с хората до тук, се убедих, че трябва да променя радикално текста на писмото. Реших, вместо да пиша така както виждам и чувствам нещата, да съкратя съдържанието, за да остане само най-същественото. По този начин нямаше да дадем формален повод на властта, "законно" да ни преследва, но същевременно ще постигнем същия ефект!

Намерих Цеко в тях. Прочете текста и се съгласи по принцип. Попитах го, дали да добавя и едно изречение за защита на природата? – "Няма смисъл", – каза, и аз се отказах.

Казах му, че скоро ще дойда с окончателния текст.

На село уточних текста, като след всяко преписване, слагах в печката предишния вариант, за да намалю до минимум риска от провал.

В София се срещнахме с Илия Минев. Той прочете писмото и каза, че ще го подпише, ако добавя и: **"Свободно изразяване на мисли, мнения и убеждения, в писмена или устна форма – без страх от преследване!"**, като го повтори два пъти. Казах му, че няма никакъв проблем да го добавя! И така, след поредно пренаписване, на село, текстът придоби следния окончателен вид:

*До конференцията във Виена,
разглеждаща изпълнението на договореностите от Хелзинки*

ОТКРИТО ПИСМО – АПЕЛ

*от български радетели за човешки права,
– дългогодишни политически затворници*

Уважаеми представители на европейските страни, на САЩ и Канада. Ние се обръщаме към вас и към широката европейска общественост, с апел: конференцията във Виена да не приключва своята работа, преди да бъдат осигурени най-елементарни човешки права за всички европейски народи, – като: право на свободно движение и емиграция; право на обективна информация и право на свободна трудова дейност!

Докато не дойде ден, когато всеки гражданин в Европа, ще може свободно и без страх от преследване, да изразява своите мисли, мнения и убеждения, в писмена или устна форма, – хелзинкският процес няма да оправдае оказаното му доверие!

Ние сме напълно убедени, че без елементарни права и свободи, истински мир и сигурност, не може и няма да има!

Ако на конференцията във Виена не се удаде да постигне напредък по ключовия раздел от хелзинкските споразумения – раздела за човешките права – ние предлагаме, да бъде съставена постоянна европейска, междуправителствена комисия, която непрекъснато да следи и да разобличава, пред своите правителства и пред европейската общественост, онези правителства, за които подписването на раздела за човешките права от хелзинкския документ, е било само една от заблуждаващите маневри, и които и до ден днешен, единадесет години след Хелзинки, не са осигурили нито едно от основните човешки права за своите народи!

(Но ето вече 20 години след 10-ти ноември, това открито писмо, не само че не е публикувано, но не се и споменава! Само от този факт си правете извод за истинската същност на нашите демократи от СДС !)

Едновременно с "Откритото писмо – апел", на отделен лист, както се бяхме уговорили с Илия Минев, – написах:

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ

Долуподписаните български граждани, бивши политически затворници, декларираме, че се присъединяваме към меморандума от четирите източноевропейски страни, по случай годишнината от унгарското въстание и във връзка със събитията в Берлин, Варшава и Прага!

Така, двата документа бяха готови. Написах ги на ръка с печатни букви. Под текста на "декларацията за присъединяване" се подписах само с имената си, а на обратната страна на "Открито писмо – апел", освен подписите и адресите, пишехме колко и за какво сме били в затвора. Илия Минев беше изразил желание да отида първо при него, щом бъдат готови документите, но по транспортни съображения, отидох първо при Цеко Кръстев.

Той прочете документите и ги подписа, а аз се бях подписал първ, не за да се самоизтъквам, а за да не предлагам на другите, без да съм се подписал първо аз!

В град Септември, при Илия Минев, пристигнах късно вечерта на 18.12. 86 г. Подадох му документите на вратата и за по-голяма сигурност, останах да чакам отвън, прикрит в тъмното. Бай Илия се забави близо половин час. Когато излезе, видях че се е подписал под № 3, но за съжаление бе изпълнил с биографични данни, цялата останала част от страницата, като редовете му в долния край на листа бяха със все по-дребен шрифт и изкривени нагоре, на почти 45 градуса! Беше почти развалил документа, но при свършен факт нямаше смисъл да го упреквам. Попитах го само: – Къде ще се подписват останалите? – Ще се подписват на друг лист, – отговори той!

Илия Минев живееше в западния край на Септември. На излизане се разбрахме, че няма да ида на гарата, за да не излагам на риск начинанието, в най-решителната му част! Бях решил да отида пеша до гара Белово. Бай Илия ме изпрати до края на града, като ясно му личеше, че е много доволен от развоя до тук!

Беше около полунощ и аз поех през полето на запад, като разчитах да достигна жп. линията и да вървя покрай нея. След няколко часа наближих Белово и преди да стигна гарата, в една изоставена спирка скрих двата документа под стелките на обувките си, защото на гарата бе най-рисковано, особено нощно време! Тогава вървеше кампанията за насилствено преименуване на турците в България, и в отговор бяха извършени няколко терористични взривявания, включително, на гара и на пътнически влак! По гарите и във влаковете беше пълно с милиция. Затова само проверих кога има влак и се отдалечих.

В София стигнах рано сутринта на 19.12. 86 г. Понеже беше студено, а нямаше къде да вляза на топло, – час-два, се разкарвах с градския транспорт, докато стане подходящо време да отида при Божидар и Минка Статев.

Вече няколко пъти бях ходил при Божидар, при когото ме насочи Цеко. Те се познаваха от Централния затвор, където Божидар бе "лежал" за опит за бегство. Сега той бе обявил своеобразна стачка и официално бе декларирал, **че няма да излиза от апартамента си, докато не му се разреши да емигрира от България, – с целото си семейството!** Когато го търсят по телефона, вдигайки слушалката, винаги казвал: – "тук е комитетът за защита на човешките права"! Божидар бе в течение за инициативата и вече бе чел предварителен вариант на "писмото".

Около 8 ч. сутринта, влязох при Божидар и Минка. У тях, събух обувките си и извадих двата документа. И двамата ги прочетоха, но най-вероятно, понеже Илия Минев бе запълнил цялата страница, Божидар каза, че няма да се подпише директно на документите, а чрез свой човек ще изпрати подписите си в посолството на САЩ. Съпругата му Минка, каза, че ще подпише само единия документ, който считаше за "по-неопасен". За съжаление забравих, кой документ е подписала Минка. Но най-вероятно е казала, че ще подпише само "декларацията за присъединяване", и затова тази декларация е подписана от 7 души!

След посещенията ми в Статевци, по съвета на Божидар, реших да не рискувам повече и веднага да занеса писмата, в Американското посолство, – поради следните разбираеми причини:

Първо: След като Божидар и Минка Статевци ще предадат подписите си допълнително и на отделен лист, то и останалите могат да направят същото.

Второ: Несравнимо по-добре е да успея да предам документите с три подписа, отколкото да се стремя да ги подпишат повече хора, но накрая изключително важното начинание, да се провали!

Трето: Страницата за подписи, на “откритото писмо”, вече беше запълнена и другите подписи трябваше да се правят на отделен лист. Освен това, този ден бе последен работен за Виенската конференция (а може би и за Американското посолство), преди Коледните и новогодишни празници!

От Статевци взех пощенски плик. В него, без да го адресирам, сложих двата документа, – **“Открито писмо – апел”** и **“Декларация за присъединяване”**. Сложих също и две **служебни бележки**, с които бях освободен от затвора – Стара Загора, 81г. и съответно, 85г. В тях пишеше, с подписи и печати, за какво съм бил в затвора, кога съм “влязъл” и кога освободен! А до тогава бях прекарал в затворите, 13 години! В последната бележка имаше и кратка характеристика от затвора: **“По характер е тих, хитър и прикрит”!** Сложих също и “свидетелство за съдимост”, в което се изреждаха шестте ми присъди! Също така, в плика сложих и квитанцията с която наскоро ми върнаха обратно, от Старозагорския затвор, колет, изпратен от мен, за Михалис Михалис, колега – политически затворник, понеже исках да повдигна в посолството на САЩ, и въпроса за положението на Михалис, но нещата се развиха другояче!

В посолството на Съединените американски щати, съм влязъл след 9 ч. на 19-12- 86 г. Вътре във входа видях пред себе си няколко стъпала, и на площадката над тях - бюро, зад което седеше цивилен служител. От левата страна, долу до вратата, имаше остъклена, защитна кабина, в която седеше американски полицаи или морски пехотинец.

Служителят ме попита на български, – какво желая. Казах, че искам да разговарям с някого от посолството и да предам едно писмо. – “С кого искаш да разговаряш?” – “Нямам претенции”, казах, тъй като не познавах никого от посолството. Цеко Кръстев ми бе казал кого да търся, но аз не го запомних, като считах, че е по-важно да успея да вляза в посолството, защото тогава, влизане в западно посолство, беше направо лудост! А Цеко бе влизал и познаваше някои от служителите на входа, ме попита: – Какво е това писмо? – Отнася се за човешките права, казах. Той леко се усмихна и след като се допита по телефона, каза да пусна писмото в кутията отвън или да го оставя на бюрото при него!

Не бях подготвен за такова развитие и затова не бях залепил и адресирал плика! И сега, за секунди трябваше да решавам, да изляза ли отвън и да пусна писмото или да го оставя на служителите, който ми се стори съмнителен! Отвън можеше да ме сграбчат заедно с писмото (както и стана месец по-късно), а въпросният служител, може да предаде съдържанието на плика, където не трябва! Не ставаше дума за моята сигурност, а за сигурността на подписаните документи! Ако попаднат в “Държавна сигурност”, ще пропадне тази вече успяла инициатива! Предпочетох да оставя плика на бюрото на служителите. Не желаех да обяснявам във входа, за какво всъщност става дума, понеже допусках, че се подслушва, а нашата работа с подписките, не беше приключила! Нямах особено доверие по отношение сигурността на западните посолства в комунистическите страни и допусках, че съдържанието на плика може да попадне директно в “ДС”. Така, излязох от посолството, без никаква увереност, че документите ни ще бъдат препратени за Виена! Сега считам че е можело да настоявам да бъде приет, но тогава бях изненадан от отказа им да ме приемат, и не се сетих за друг вариант!

Същата вечер отидох при Едуард Генев и там разбрах, че току що, при съмнителни обстоятелства, е починал Петър Стефанов, наш колега от затвора! Обясних на Едуард, как съм предал писмото, и че има приложена отделно “Декларация за присъединяване”. Цитирах по памет на Едуард и съпругата му, “Откритото писмо – апел” и “Декларацията за присъединяване”, и как

сме се подписали на тях. В това време дойде и Савовски. Така и тримата уточнихме как те, и евентуално други, трябва да пуснат подписите си в пощенската кутия на американското посолство. **(Но в никакъв случай не може и не трябва да се прави разлика между подписалите се директно на документите, и предалите подписите си допълнително! Това разделение се получи само по “технически причини”!)**

Такъв начин за подписване, чрез допълнително предаване на подписите в американското, или в други западни посолства, щеше да е идеален, и много хора щяха да се присъединят към инициативата, но само ако бях получил уверение, че документите ни ще бъдат препратени до “Виенската конференция” !

За голямо съжаление, не само че няхах уверение, но както писах по-горе, имах опасения за съдбата на подписките! Затова неможех да агитирам други да се присъединят! Затова и не отидох повторно при Христо Цачев и Радослав Проинов, а бях сигурен че щяха да се подпишат, защото текстът на писмото вече беше относително безопасен и лесно щях да убедя и тях.

С Едуард и Савовски се разбрахме, че утре, на погребението на Петър Стефанов, ще се видим с по широк кръг наши приятели. Очаквахме да дойде и Ангел Грънчаров от Ботевградско. Вярвах, че ще го убедя и той да се подпише, макар че вече бе отказал на Илия Минев.

От Едуард разбрах, че наблизко живее мой много добър приятел и съкилийник от “седмо отделеление” на Софийския затвор, – Огнян Ченгелиев. Отидох и при него, разказах му за писмото, но той отказа да се присъедини.

Вървейки по улицата, говорехме с Едуард и Савовски, по отношение опасностите за нас. Казах им, че за този текст, е малко вероятно да ни осъдят, и че ако осъдят някого, то ще е само мене!

И тази вечер, както почти винаги, когато оставах в София, преспях в апартамента на брат ми Борис, в кв. Сердика. Там направих препис по памет, на “откритото писмо”, понеже го помнех дословно, за да могат утре ден да го прочетат Едуард и Савовски, и евентуално други желаещи.

На погребението на Петър Стефанов, Ангел Грънчаров не дойде. Видяхме се с други познати от затвора. Там бяха, Борис художника (който пишеше комунистическите плакати в затвора), и Георги Касабов. Савовски ми каза, че е пуснал в кутията на посолството на САЩ, неговия и на Едуард подписи

След погребението на Петър Стефанов, всички заедно отидохме в апартамента на Данов, с когото не бях близък. Разчитах че и Георги Касабов ще подпише, затова му дадох да прочете преписа на писмото. Той, след като го прочете, каза че сега не може да го подпише, но си запазва правото за друга акция, в бъдеще! Аргументира се, че има деца и че се занимава с друга, също важна работа и не иска евентуално да си попречи. От тогава не съм виждал Касабов, и чак 2000-та година прочетох, че по онова време той е пишел и разпространявал позиви, и не е бил разкрит до 10-ти Ноември.

В апартамента на Данов, дадох на Едуард и Савовски да прочетат преписа. Те се отделиха, с още няколко души, в друго помещение и когато се върнаха, понеже покрай панихидата, Данов беше пийнал, започна да ме обвинява и да налита да ме бие, че съм щял да вкарам Едуард, пак в затвора! Другите го задържаха, но се наложи набързо да развалим компанията, в памет на Петър Стефанов, и да се разотидем.

Същия ден отидох в гр. Септември при Илия Минев. Казах му че съм предал документите с трите подписа, че още двама са предали подписите си, и очаквам това да направят още двама. Минев беше много доволен!

Между другото, казах на брат ми Борис, че **“има вероятност пак да ме арестуват, заради едно писмо, но нема да се плашите! Нищо нема да могат да ми направят”!**

Дните минаваха, но за нашето писмо и декларация, не се чуваше нищо. Ако бях дал нужните обяснения, когато предадох документите в американското посолство и бях получил уверение, че ще бъдат препратени, нямаше да се налага да чакам да чуя от радиостанциите, че са получени

във Виена, а щях веднага да опитам, всички подписали се, да се съберем и евентуално, веднага да обявим, че сме създали някаква правозащитна организация!

Течеше вече втори месец. Чувствах се отговорен пред приятелите, ангажирали се с инициативата, и даже вече ми беше неудобно пред тях! Мисля че е било 27.01.87г., когато отидох при Божидар Статев и го попитах: **"Да вляза ли пак в посолството за да питам, каква е съдбата на подписките ни?"** Божидар каза, – "да"!

На следващия ден, 28. 01. 87г. в 9 ч. сутринта, бях задържан, точно когато докосвах дръжката на вратата, на американското посолство! Задържаха ме трима души. Двама ме държаха от двете страни, а третият, отзад. Завлякоха ме зад ъгъла откъм градската градина и ме набутаха в кола, а от там, на "Развигор" 1.

За седми път "постъпвах" там (понеже по време на следствието за "шпионажа" ме караха на дело в Монтана, и след това ме приемаха отново, като новопостъпил).

– Май се познаваме, – каза един от милиционерите, в приемната на ареста на ДС!

– Еми, ще се познаваме..., – тук влизам за седми път!

– Оо, значи ти много ни уважаваш, щом толкова пъти си бил при нас!

– Взаимно се уважаваме, – отговорих му и аз иронично!

До края на ареста ми, продължил два месеца, отричах да съм имал намерение да влизам в посолството, за да си спестя излишни разпити! Също така, докато не се убедех, че документите ни са получени във Виена, няхах намерение да признавам за правената подписка. Така се бяхме разбрали с колегите, подписали документите.

В ДС знаеха че съм разнасял нещо за подписване, но за учудване, все още не знаеха нищо конкретно. Те предполагаха, че съм дошел в София, за 40-те дни от смъртта на Петър Стефанов, но това бе съвпадение. Следователите се опитваха да ми внушат, че знаят нещо повече, но понеже не можеха да цитират поне заглавието на откритото писмо, се разбираше, че почти нищо незнаят.

Две седмици, при ежедневни разпити, не казах нищо за подписките. Втория ден от ареста, докато ми вземаха отпечатъци от ръцете, забелязаха че на лявата си длан имам записани с химикалка, пет-шест съкращения! Снимаха ги и дълго ме разпитваха и за тях. Затова, трябваше набързо да измислям съответни обяснения за всяко от съкращенията. Тези съкращения всъщност трябваше да ми служат за подсещане, кои въпроси да повдигна, в посолството.

Естествено, първо трябваше да питам за "Откритото писмо" и "декларацията за присъединяване". Другото бе, да разкажа за политическите затворници останали в затвора, като Михалис Михалис, един от стотиците деца емигранти, след гражданската война в Гърция, и брат Коста от Карнобат, – евангелист, – минал преди това и през социалистическите лагери! Щях да настоявам и за "сателитна телевизия", предавана от спътници на ниска орбита, за да може да се приема директно, без "сателитна чиния"!

Един от протоколите за разпит в ДС

За да се добие известна представа за протоколите от разпитите, и да е видно, как съм отговарял на следователя, от арестуването ми на 28 януари, – до 13 февруари, – тук преписвам дословно един от протоколите за разпит. Добавил съм само номера на следственото дело, защото в оригинала, вместо номер, е оставено празно място! Следователят е записал отговорите ми, леко променени, за да са в "юридическия стил" на ДС.

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ГЛАВНО СЛЕДСТВЕНО УПРАВЛЕНИЕ

ПРОТОКОЛ ЗА РАЗПИТ НА ЗАПОДОЗРЯН – София, 12. 02. 1987 г.

Подписаният Деньо Проданов Колев – следовател по ДС в Главно следствено управление МВР гр. София, по следствено дело 35/29.01.1987 г. по описа на същото управление и в съответствие с чл. 87–91,206,223,–227 и др. от НПК, разпитах в качеството на заподозрян: Григор Симов Божилов – с установена по следственото дело самоличност.

Разпитът започна в 14.15 ч.

Въпрос: От кога датира познанството ви с лицето Стефан Савовски и в какви отношения се намирате с него ?

Отговор: От 1976 до 1981 г. изтърпявах наказанието си в Старозагорския затвор. През този период от време се запознах с лицето Стефан Савовски който изтърпяваше също присъдата си в този затвор. С това лице се намирам в нормални отношения, но дали поддържам с това лице връзки и какво е тяхното естество, аз не желая да давам обяснения.

Въпрос: По какъв повод в средата на м. декември 1987 г. Вие посетихте домът на Стефан Савовски в гр. София ?

Отговор: На този въпрос не желая да давам каквито и да било обяснения.

Въпрос: При посещението на домът на Стефан Савовски, какви разговори водихте с това лице, със съдържанието на какъв материал го запознахте и какво му предложите ?

Отговор: И на този въпрос, конкретен отговор не желая да давам.

Въпрос: По същото време по какъв повод посетихте домът на Едуард Генев от София?

Отговор: Още веднъж повтарям, че за отношенията ми с приятелите, няма да давам обяснения.

Въпрос: Как да тълкувам отказа Ви да дадете отговор на горния въпрос: като потвърждение на факта че сте посетили неговия дом или като отрича не на този факт ?

Отговор: Отговора ми е ясен, посещавал съм някои приятели, но не искам да давам обяснения относно тези посещения.

Въпрос: Значи Вие не отричате посещението си в дома на Едуард Генев през средата на месец декември, така ли да разбирам отговора Ви?

Отговор: Не желая да давам обяснения по този въпрос, като мотивировката ми за това е, че не е извършено никакво нарушение на закона.

Въпрос: Присъствувахте ли на погребението на Петър Стефанов, и кога се състоя то ?

Отговор: На погребението на Петър Стефанов присъствувах, то се състоя мисля че на 20.12.1987 година.

Въпрос: По какъв начин узнахте за неговата смърт и за датата на погребението?

Отговор: Беше ми съобщено за това, но от кого и по какъв начин, не желая да дам обяснения.

Въпрос: Кои от Вашите приятели присъствуваха на погребението на Петър Стефанов ?

Отговор: На въпроси за мои приятели и познати няма да давам отговори.

Въпрос: След погребението, дома на кого от Вашите приятели посетихте и кои лица присъствуваха на тази среща в неговия дом.

Отговор: Не желая да давам отговор и на този въпрос ?

Въпрос: По какъв повод заедно със Стефан Савовски посетихте дома на Едуард Генев в град София, след погребението на П. Стефанов ?

Отговор: Няма да давам отговор на този въпрос.

Въпрос: Познавате ли лицето Илия Минев от гр.Септември и в какви от ношения се намирате с това лице?

Отговор: Познавам лицето Илия Минев от град Септември. Познавам го от 1976 година. С това лице се намирам в добри отношения.

Въпрос: По какъв повод посетихте в домът му в гр.Септември Илия Минев в началото на м. декември 1986 година ?

Отговор: Не желая да давам отговор на този въпрос. По отношение на въпроси които засягат моите познати и приятели, не искам да давам обяснения.

Горното продиктувах лично аз, прочетох го, правилно е записано и затова се подписвам.

Разпитът приключи в 15.50 часа.

СЛЕДОВАТЕЛ:

ЗАПОДОЗРЯН:

А току що прочетох пресниман протокол за разпит в ДС, в който, на въпрос на следователя: – "Какво написа Илия Минев на гърба на Откритото писмо?", – отговарям:

– **Пише, че в затвора е прекарал 23 години, и 10 години в изселване!**

Не бях прочел написаното от бай Илия, но нарочно отговорих с тези факти, за да напомня на следователя, че бай Илия - **има какво да напише и има пълно основание!**

(След десети ноември, бай Илия, имаше възможност да пише и публикува всичко, каквото сметне за нужно, защото имаше средства, дадени му от чужбина и няколко години издаваше вестник "Свободно слово"! Нямах намерение да го цитирам, но понеже по телевизия "Скат", Георги Жеков и Николай Галев, започнаха да ме наричат, "комунистическо ченге", – затова тук ще цитирам мнението на Илия Минев, за мен – от статията му "История на Независимото дружество", от вестника "Свободно слово", бр. 16, март 1992 г. стр. 2; написана от Минев: "... в последно време се шири слуха, че... Григор Симов е лансирал идеята за създаване на Независимо дружество за защита правата на човека ... Този циркулиращ слух е несъстоятелен, защото самият Григор Симов неведнъж ме е предупреждавал да не се поддавам на интригите на заинтересованите интриганти. Лично аз съм считал, считам и сега, че Григор Симов е честен човек, и че веднага след освобождаването му за трети път от затвора, дойде в домът ми в гр. Септември, през късната есен на 1986 г., пробивайки полицейския комунистически кордон, който охраняваше жилището ми, и ме попита какво да правим... Отговорих му, че е крайно време да осъществим – учередим Независимо дружество... за която цел посочих редица имена, които да ни съдействат в тази насока. Дори спомням си за да пробием полицейската охрана на домът ми... сред калта и снега минахме през блоковете на ТКЗС-то и му посочих пътя за гара Белово, за да избегне гара Септември. За честта на България, Григор Симов се справи блестящо с тази задача." – Това са цитатите които избрах, и нека всеки сам съди, доколко прав е Минев.

Следствието продължава

Аз по принцип не лъжа! Лъжех само следователите от ДС, когато се налагаше! Така, трябваше да лъжа и този следовател, от деня на арестуването ми, на 28 Януари, до 13 Февруари. Тогава той, след като се увери че продължавам да не признавам нищо, ми даде да прочета части от показанията на Цеко Кръстев и Едуард Генов. А те, в общи линии, бяха казали за какво става дума, и затова реших, че най-вероятно писмото ни е пристигнало, а и да не е, нямаше какво да крия. До тук мълчах, защото като инициатор и донякъде – агитатор, не трябваше да издавам моите колеги, за да не им навредя нещо, при още неясната съдба на подписката ни! Но като се убедих, че Цеко и Едуард, вече не крият какво сме предприели, казах на следователя, дословно: – "Хайде да не пишем повече глупости! Ще ви обясня точно за какво става дума!". И цитирах на следователя, дума по дума, точния текст на писмото. До тук те не му знаеха и заглавието, защото никой от подписалите се, не го бе запомнил точно. Казах на следователя, кои са подписали писмото, и по негово искане, обясних какво съм имал предвид със всеки израз в него. Всичко това, следователя записа в протоколите за разпит, а те, слава Богу, поне до 1998 г., все още се пазеха. Но в протокола за разпит, следователят, вместо моите думи: – **"Хайде да не пишем повече глупости"** – написал: **"Другарю следовател, искам да си призная..."!** И когато в края на разпита, ми представи протокола, за да го прочета и подпиша, – като прочетох това изречение, се позасмях, но за да не го карам да преписва отново дългия протокол, го подписах, въпреки това изречение.

Но много се ядоса следователя, когато към края на този разпит, му каза: **“Аз всъщност няма какво да крия!”** Скочи със заплахи да ме бие, но се въздържа, защото в ДС вече осъзнавах, че изпадат в позиция, да са безсилни против истината! Това ги вбесяваше!

След този разговор, следователят не ме вика на разпит месец и половина. Само веднъж ме отведоха в кабинета му, и там, освен него, срещу мен на масичката за арестанти, седеше непознат за мен човек. Като седнах, непознатият, без да се представи, каза кротко:

– Григоре, ние с тебе трябва да се разберем!

Но може би, понеже бях много изтощен и изнервен, не изчаках да разбера какво ще ми иска или предлага, а машинално му отговорих:

– Не можем да се разберем, защото седим от различни страни на масата! – Исках да кажа, че аз съм арестант, а той – началник от ДС, и нямам намерение да се разбирам или пазаря с тях. Тогава, човекът стана и си излезе, вероятно, не очаквал такъв отговор, след което, следователят смутено каза: – Как можеш така да се държиш! Ти не знаеш с какъв важен човек разговаряш!

В ареста на ДС изкарах два месеца, но този път едва оцелях. Храната бе по-добра от предишните години, но аз бях по-зле със здравето. Поради студа трябваше постоянно да се движа, но се изтощих и започнах почти да не мога да стоя прав!

По това време ми докараха един съкилийник. Ето как:

Един надзирател отваря вратата на килията и пита тихо, да не се чува в съседните килии: – Знаеш ли турски? – Не. След пет минути отваря друг и пак пита – "Разбираш ли турски?" – "Не", казвам пак. И след малко докарват в килията едно момче. Казваше се Ирфан Узсул, от Турция. Оказа се, че той говори английски, а и аз говорех елементарно.

Той бил тръгнал за Германия с фалшиви документи и го хванали на влизане в България. По убеждение бил левичар - комунист. В Турция често участвал в улични битки с полицията и имаше заседнал куршум под лявата мишница. Похвали се, че бил чел всичките трудове на Сталин.

Бързо се сприятели със следователя си и се хвалеше, че следователят му го канел да му гостува, когато го освободят. Но когато му **"разказах играта"**, какво е истинското положение в България, и какво стана с българските турци, – **него, буквално го втресе**, та трябваше няколко часа да го завивам, за да може да се съвземе от треската, а аз дебнех, да не видят надзирателите, понеже през деня е забранено да се лежи.

До вечерта Ирфан се пооправи. Утре ден пак го извика следователя и наново го подкова идейно. Затова като се върна в килията, Ирфан веднага ме попита: – "Ти антикомунист ли си?" – Да, демократ съм и затова съм антикомунист. – Но за Ирфан бе достатъчно да му потвърдя, че съм антикомунист, за да не взема присърце описаната му от мен, социалистическа действителност, и да си върне вярата в следователя и комунизма.

Между другото, в килиите на ДС, на "Развигор", съм прочел най-много "антисъветски" книги! Книгите вероятно са били издадени по време на Хрущовото, "размразяване", а след това са били иззети от книжарниците. Но, веднъж попаднали в ДС, никой вече не е обърнал внимание на съдържанието им, и ги даваха, от време на време, по килиите. А докато бях в Кремиковския затворнически лагер, у Христо Угринов, отнякъде беше попаднала книгата на Солженицин, "Един ден на Иван Денисович", та тогава и аз я прочетох.

СТРОГО СЕКРЕТНО! МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

ИНФОРМАЦИЯ

ДО ЧЛЕНА НА ПОЛИТБЮРО И СЕКРЕТАР НА ЦК НА БКП - ДР. МИЛКО БАЛЕВ

Относно пропагандни спекулации срещу НР България

През март т.г. на заседание на Виенската Среца, представител на американската делегация съобщил, че в посолството на САЩ в София, бил получен „Апел – открито писмо“ от шестима „политически затворници“ в НРБ. Подписалите апела твърдели, че в България няма сигурни

гаранции за защита правата на човека, и предлагали Виенската среща да упражнява контрол в това отношение.

Непосредствено след това изложение на запад е направен опит да се раздуха случаят и да се организира антибългарска пропагандна акция. Френският вестник „Кутидиен дьо Пари“ публикувал клеветнически материал, а радиостанциите „Свободна Европа“ и Би Би Си излъчили четири провокационни предавания. Специално се акцентирало на два момента – за първи път, отправяни официални протести от български граждани, не били анонимни, и второ, макар да не ставало дума за дисиденти от ранга на Сахаров и Солженицин, важен е самият факт за „потърпевши“ заради техните убеждения, лица, независимо от тяхното обществено положение.

Установено е, че „Апелът“ е написан ноември 86 г. От Григор Симов Божилов – 35-годишен, от с. Парамун, Пернишки окръг, многократно осъждан за нелегално преминаване на границата и за шпионаж. Под него се подписали също Илия Стоянов Минев – 70-годишен, от град Септенври, бивш легионер, два пъти осъждан за създаване на противодържавни организации, и Цеко Кръстев Цеков, – 30-годишен, от с. Клисурица, Михайловградски окръг, осъждан като ръководител на нелегална група.

На 19 декември м.г. Божилов предал материала в посолството на САЩ, където го посъветвали да намери и други съмишленици, които да подкрепят протеста. Впоследствие към апела се присъединили, с писма пуснати в пощенската кутия на Американското посолство, Едуард Генов – 41-годишен, от София, профилактиран като ръководител на нелегална организация, поставила си терористични цели, осъждан за разпространяване на вражески листовки; Стефан Димитров Савовски – 65-годишен, от София, осъждан за шпионаж, и Божидар Евстатиев Статев – 42-годишен, от София, осъждан за криминално престъпление и опит за бягство през граница. Замесените в това деяние лица, са профилактирани в Главно следствено управление, а спрямо автора на „Апела“ е приложена административна мярка, установяване в друго населено място. С оглед случаят да не се използва за антибългарски спекулации, воденото следствие е прекратено и от виновните лица няма да се търси съдебна отговорност.

Независимо от тава, има данни, че някои от тези лица продължават да се занимават с нелоялна дейност. Ето защо от страна на Министерството на вътрешните работи се предприемат комплексни диференцирани мерки за разлагане на групата и неутрализиране на евентуални нежелателни последици. Успоредно с това се засилва оперативният контрол спрямо осъжданите за противодържавни престъпления и лицата от политизирания криминален контингент, за недопускане на подобни прояви.

екз. № 501 № 3, 1987 г. В 3 екз.

№ 1 – др. Т. Живков № 2 – Памет № 3 – К. Д. Изп. Пр. Тодорова Нап. В. Калчева – 772

24.04.1987 год.

МИНИСТЪР: Димитър Стоянов (подпис)

Писмото е преписано от следния сайт, където е поместено като ксерокопие:
http://www.wilsoncenter.org/index.cfm?topic_id=1409&fuseaction=va2.browse&so

Интерниране в с. Кайнарджа Силистренско - 1987- 88 г.

След като изкарах два месеца следствен в ДС, следователят ми каза, че нямало да ме съдят, но ме изселват в село Кайнарджа Силистренско, за три години, на основание чл. 39, от закона за МВР. А след като изтекат трите години, щели отново да ми продължат срока.

До там щяха да ме карат "по етапен ред". По етапен ред се "карат" затворници за дело в друг град, и пътуването се нарича "делегация". Когато затворници се местят за друг затвор, се нарича "превод", и също става по етапен ред. По същия ред се превозват и изселвани.

За тази цел има пригодени специални арести (етапни отделения), на всяка възлова гара. Арестантите се съпровождат и охраняват от специални части към транспортна милиция. Във всяко етапно, арестантите обикновено преспиват и на следващия ден се поемат от друга милиционерска "бригада".

По моя маршрут за силистренско, пренощувах, незнам за кой път, в софийското етапно. По изключение, софийското етапно отделение се помещава в Софийския затвор, защото старото етапно на софийската гара бе разрушено, когато започна строежът на новата гара, 1970 – 71г., а ново не бе строено.

Следващите етапни през които преминах и преспях са: Мездра, Плевен, Горна Оряховица, Русе и следствения арест в Силистра. От етапния арест, до гарата и обратно, арестантите се придвижват пеша, с белезници, по двама. Качват се в едно от първите купета на първия вагон и в купето обикновено свалят белезниците.

При това пътуване, още в софийското етапно разбрах, че за наща подписка са съобшили по западните радиостанции и са чели писмото ни! Вероятно в плевенското етапно, се срещнах с български турци изселени в Белене, във връзка с "възродителния процес". Те също казаха, че са слушали по късовълновите радиостанции за "Откритото писмо – апел" и "Декларацията за присъединяване".

Един от изселените турци, запита: – "Каква може да е причината за този Възродителен процес", – и аз му казах моето убеждение, че идеята и заповедта за насилственото преименуване на турците в България, е дошла от Съветския съюз и най-вероятно е репетиция за подобна акция в съветска средна Азия! Предполагах, още, но не го казах, че се целеше и "отваряне на незарастваща рана" в отношенията ни с турското малцинство в България, както и трайно влошаване на отношенията ни с Турция, за да бъде България още по-зависима от СССР! (В това съм уверен и сега, но вече съзнавам, че идеята за преименуването не е руска, а е от по-високо и от по-далече) конвоирани беше и един брадат журналист от в. Отечествен фронт, когото изселваха за неплатена издържка, ако добре си спомням.

В село Кайнарджа, силистренско, ме докараха на 30 март 87г. и веднага обявиха община Кайнарджа за "гранична зона". Поставиха контролен пункт на "входа" на общината и пропускаха външни хора, само с "открит лист"! Граничната зона бе отменена след около 3 месеца.

Настаниха ме в една необитавана стара частна къщичка близо до центъра на селото, за която щях да плащам наем. Преди това ме уведомиха, че нямам право да напускам селото, а жилището немога да напускам вечер от 21 – до 7 ч., сутрин. Трябваше и да се подписвам в общината, сутрин и вечер в точно определен час. За всяко закъснение да се подпиша, повече от 5 минути, глобата беше до 200 лева (и веднъж ме глобиха 50 лева!). Разбира се, можех да откажа да се подписвам, въпреки заплахите със затвор, но в такъв случай не трябваше да работя, за да няма откъде да ми отдържат глобите. Така е правел няколко години преди мен, в същото село, **Володя Наков, когото, уж заради неспазване на режима и заради протести до различни инстанции, вкарали в затвора и наскоро след това, в Пазарджишкия затвор го убили, по жесток начин!**

Неколко месеца се подписвах само сутрин и вечер, но веднъж ме извикаха в милицията десарите от Силистра и ми дадоха да прочета дълга заповед, с която ме наказваха да се подписвам и на обед, в 12 ч, т.е. по три пъти на ден. В заповедта се цитираха много причини за наказанието: Бил съм извеждал хора през граница (?), бил съм против политиката на БКП и съм я саботирал, и много други, в този дух. В заповедта се намекваше и, че вече съм имал психични отклонения, понеже съм бил "кукал" от покрива на семепречиствателната станция, но беше ясно какъв единствено приемливо поведение бе, да работя и да съм материално независим. А нямах никакво намерение да бягам от изселването, което иначе не би било проблем за мен. Назначиха ме на работа като монтьор в зърнопречиствателна площадка – склад, край селото. Веднага писах на родителите си в село Парамун, да ми изпратят с колет транзисторния ми приемник "Селена", за да мога да слушам западните радиостанции. Така, някъде през м. май,

един от редакционните коментари на Гласът на Америка, бе посветен специално на нашия случай, в който се цитираше подписа ни, и че Илия Минев, по този повод е държан под домашен арест, а аз съм изселен в село Кайнарджа!

Фактът, че имената и съдбите ни са известни на запад, ни даваше известна сигурност. Основната ни цел бе постигната – за България вече се говореше, но формалното сформирание на правозащитна група или организация, се забави с моето интерниране, защото повечето от подписалите писмото, не се познаваха или все още нямаха връзка помежду си. До тогава само аз познавах всички, и всичките, повече или по-малко, ми имаха доверие.

Малко отклонение във връзка с "Възродителния процес"

Неколко дни ме боля зъб, но в Кайнарджа, по това време, нямаше зъболекар. Настоях пред кварталния милиционер, и той ме заведе, на зъболекар в Силистра, защото няха право да напускам селото. На връщане се качихме в някакъв ученически автобус. Повечето деца явно бяха турчета и на задните седалки си говореха на турски. И по едно време, една от учителките извика на шофьора: – Спирай, спирай! Автобусът спря а учителката отиде нервно към задните седалки и се развика: Защо говорите на турски? Кой говори турски? Децата се свиха, а учителката им повика още малко, прибра се напред и автобусът потегли.

Предполагам, че учителите са решили да се застраховат, заради милиционера в автобуса – квартален началник на община Кайнарджа!?

Докато бях изселен, есента на 87 г. при мен дойде Стефан Савовски. С него споделих да каже на нашите приятели да не спират до тук и да предприемат по нататъшни действия, – според възможностите! А условията явно вече бяха сравнително благоприятни!

Между другото, есента на 86-та г., в София, бай Стефан Савовски ми каза, че се срещал с някакви хора, – предсказатели ли, астролози ли, – неznam, защото въобще не го взех насериозно и не му обърнах внимание (но сега вече съм убеден, че са били масони), – и те казаха, че след две години, комунизмът ще падне! То ва ми прозвуча като: "Туркия ке падне", от "Под игото", и на шега го попитах: – "Къде? В България ли?" – Защото ако бе казал за конкретна страна, по-щях да допусна че може да има нещо в това предсказание (всъщност – "Не бе", комунизма ще падне, и в Съюза! Така казаха" – повтори Савовски! А след като бях интерниран, същото бе казал и на семейството на брат ми Борис, и понеже и те не го приели на сериозно, им казал: – "Ще видите!"

В Кайнарджа, два пъти ме посещава и приятелката на Иван Янков, Златка, от Кърджали, която живееше с него в гр. Априлци, където той бе изселен.

Със Златка споделихме за вероятността да ни изгонят от България, и аз казах за себе си, че вече се съмнявам дали трябва да напускам България, когато се усеща, че у нас все повече ще има възможности за полулегална борба за човешки права! Бях получил и писмо от Иван Янков, в което между другото ми пишеше: "В скоро време, теб ще те изтеглят на запад"! А той бил подал молба за изходна виза.

В Кайнарджа при мен идва няколко пъти и моя съпроцесник по делото ни за "шпионаж", Христо Угринов, който отдавна бе изселен в с. Ножарево, Силистренско. Угринов идваше нощно време, защото бягаше нелегално от Ножарево. С него веднъж дойде и един турчин, – Кадир, от с. Главеница, Силистренско, който ходеше много трудно, понеже явно страдаше от т.н. "множествена склероза". Той ми подари малко тефтерче, което още пазя. Веднъж ме посети и Христо Цачев.

Получавах писма и картички от политическите приятели: Цеко Кръстев, Илия Минев, Ангел Грънчаров и Цачев. А една картичка, просто невероятно за тогава, дойде чак от Германия, от д-р

Николай Попов!? Получавах и анонимни картички, като след 10-ти Ноември разбрах, че ги е пращал Гочо Халачев, от с. Пясъчево, Хасковско. От Любо Собаджиев, получих само празен плик, а съдържанието бе прибрано от ДС.

На тази снимка от онова време,

са: **Иван Янков, Златка, Ангел Грънчаров и Любо Собаджиев**

Заплатата ми бе 170 лева и понеже няколко пъти пращах или давах пари, на закъсали политически приятели, затова без обяснения, ми намалиха заплатата, на 100 лева.

Слушах редовно предаванията на западните радиостанции, а по Би Би Си, пускаха често запис на едно прекрасно инструментално изпълнение на "Шуми Марица". Щом пуснеха записа, веднага усилвах докрай, големия си транзисторен приемник, Селена! За съжаление, все още практически е забранен старият български химн, а записа от Би Би Си, не съм чул никога повече!

А сега, една малка шега от с. Кайнарджа: Председател на местния АПК - местният феодал, беше "другарят" Вълчев, и щом се чуеше да блее агне – беее..., местните хора казваха: – "Няма, а́, няма, бé! Другарят Вълчев знае кого да изяде"!

Една година след изселването ми, чух от радиото, че моите приятели са учредили – **"Независимо дружество за защита правата на човека в България"**! Названието е предложено от Минев. Мен и Минев са ни писали за учредители, макар че не сме присъствали. Аз, – защото бях изселен, а Минев, за да не се усети ДС, и да не провали събранието! По този повод изселиха и Едуард Генов, в с. Михалково, в Родопите, и Иван Янков, в гр. Априлци.

Някъде по това време, в Лондон започваше "Европейски информационен форум", в рамките на "Съвещанието за сигурност и сътрудничество в Европа". Написах едно кратко обръщение до "Форума", но нямаше как да го изпратя. Точно тогава при мен пак дойде Угринов, и обеща да занесе "писмото" в Германското посолство. Вече бях забравил за това обръщение, но намерих случайно запазената чернова, която тук преписвам:

ДО "ИНФОРМАЦИОННИЯ ФОРУМ" В ЛОНДОН

Уважаеми представители:

В настъпващия век на информацията, правителство, което поддържа информационни завеси, обрича себе си и своя народ, на застой и упадък!

За българските граждани, все още, единствен алтернативен източник на информация са западните късовълнови радиостанции. Особено значима роля между тях, изпълнява българската секция на "Радио свободна Европа", която, след прекратяването на заглушаването ѝ, се превръща все повече в – истинска българска радиостанция!

Уважаеми представители: У нас в България, сме все още, толкова далеч от свободното движение на идеи и информация, колкото и преди Хелзинки! Затова се надяваме, Информационният форум в Лондон, да завърши с такива споразумения, които да доведат до действителното вдигане на желязната завеса, и до деня, когато вече няма да имаме нужда от радио Свободна Европа!

Не вярвам моето обръщение до "Информационния Форум" да е получено, макар че, след десети ноември, Угринов потвърди, че го е предал в Западногерманското посолство. Но още на следващата или по-следващата вечер, в предаване на Дойче Веле, германският канцлер, в свое изказване, все едно цитираше първото изречение от моето писмо! Но това сигурно бе съвпадение.

(Всичко което пиша е абсолютно верно и искрено, защото истината е моята цел, но само в това обръщение, до Информационния форум, съм си позволил, по целесъобразност, да направя малка "четка", или, "да дам рамо", на радио Свободна Европа! А в действителност, доста по-малко слушах това радио, в сравнение с другите, понеже по-лошо и по-трудно се приемаше.)

Внезапно освобождаване от изселването

Веднъж, както обикновено, се прибирах от работа към стопанския двор, извън селото, където живеех, и на асвалта видях ударено от кола куче, на което бяха счупени двата предни крака. Неможех да го оставя така. Занесох го в двора на стопанството и дълго време се мъчих да му фиксирам и превържа краката, със слаба надежда да зараснат! Докато го носех, мислех за "добрините" и за последствията от тях!

На другия ден след обед, ме извика кварталният милиционер и със заповеднически тон ми нареди, веднага да издавам каквото съм получил като работник в АПК-то, и още утре да се явя в МВР гр. Трън! Стана ми смешно, че вместо да кажат, че ме освобождават от изселването, те се стараят и това да изглежда като заповед! А между другото, бригадира ни от зърнопречиствателната полощадка, ми прошеушна, че мен и другите като мен, щели да ни съберат и да ни закарат някъде, за да ни избият! Това може действително да е говорено, но най-вероятно е било, за пред местните хора, за да не изглежда освобождаването ми, като отстъпление на власт. А когато бях в Кайнарджа, когато някой ме попита или когато станеше дума за политика, винаги говорех каквото мислех! Хората там бяха кротки и добродушни, но малко страхливи и напласнени. И може би, понеже говорех открито за себе си и за политика, някои от тях и до края не повярваха, че съм изселен, а казваха: – "Ти сигурно си от Държавна сигурност. И друг път са ни пращали такива, уж изселени, а те ни следели, кой какво краде от стопанството!"

Издадох каквото трябваше, приготвих си багажа и на сутринта занесох кучето в двора на склада за зърно, като помолих колегите да му дават поне вода.

(Край на текста, писан 91 г. – редактиран и допълнен 2001– 2005 г.)

Международен паспорт!

В село Кайнарджа изкарах година и половина, до Октомври 88 г., когато в България пристигаше на посещение американският зам. държавен секретар по човешките права, Уайтхед. Затова така внезапно ме освободиха от изселването, и дошлият от София, в гр. Трън, представител на ДС, ми предложи да подам молба за международен паспорт, за да замина на запад, но аз веднага отговорих: – "Не съм подавал молба да напускам страната, и няма да заминавам"! Тогава той започна да ме заплашва и наблегна, че нямало да ни позволят да продължаваме да се занимаваме с "незаконна дейност"! В противен случай ни чакало затвор! Така постъпиха и с останалите няколко души, които бяха изселени във връзка с "Дружеството".

Въпреки заплахите, или именно заради тях, отказах и не заминах с Едуард Генов, но след десетина дни, като се допитах с останалите приятели и с близките ми, приех и аз да замина. Щяхме да пътуваме за Виена, заедно с доктор Сватовски, Екатерина Маркова и нейните две деца.

Само бай Илия изрази съжаление, че съм решил да заминавам, но прие решението ми, и пак потвърди за себе си, че в никакъв случай няма да се съгласи да напуска България. А аз му напомних да не допуска дружеството да съществува само "проформа", което ще е много удобно за комунистическата власт! А се и опасявах, че след като доста активисти напуснаха България, да не се раздели дружеството, на "вътрешно и върховно", защото вече имаше такива признаци: След като Едуард замина на запад и направи изказвания по западните късовълнови радиостанции, Бай Илия намери кусури в изказването му и беше много ядосан. (Същото се повтори по-късно и след като замина Цеко.) Сигурно затова, при следващото събиране на активисти на дружеството, в апартамента на Екатерина Маркова, Илия Минев предложи аз да съм координатор на

пълномощниците на "Независимото дружество", в чужбина. Присъстващите се съгласиха, и в такава "качество" тръгнах за Виена, на 10 (или 9 ?) ноември 88 г., заедно с доктор Сватовски, Екатерина Маркова и нейните две деца.

Но още веднага след "избирането" (или назначаването) ми за задграничен координатор, възникна малък спор между мен и Минев. Казах му, по моя инициатива, че ще положа всички усилия да изпращам за дружеството, по малко пари. Имах предвид поне по 50 – 100 лева на месец, които мислех да отделяме от "социалните" помощи, каквито се дават на политическите емигранти, а ако започнем работа или намерим кой да даде повече, още по-добре! Минев настоя, ако изпращаме пари, да ги изпращаме само на него! А аз не се съгласявах, като считах че е по-важно да се изпратят до когото има възможност в дадения момент, – още повече, че тогава пращането на каквото и да било, от запад на изток, бе много сериозен проблем и трябваше да се използват всякакви явили се възможности! Не ставаше дума за големи суми и не беше страшно, ако случайно некой си ги присвои. Но не се разбрахме с Минев и той се разсърди сериозно! Този кратък спор, бе на четири очи, и така се разделихме.

Проблемът с парите за нашите чести пътувания, бе доста сериозен, защото всички ние бяхме, в най-добрия случай, на мизерни заплати или без никакви доходи. А за личната си издържка и разноски по обществените работи, всеки се оправяше сам, без никаква помощ от никъде! В деня на тръгването ни за Виена, да ни изпрати, на Централна гара в София, бе дошел и Илия Минев. Понеже съзнавах, че от една страна той има право, като настоява само на него да се изпращат пари за дружеството, а и като го виждах какъв подтиснат вид имаше, му казах, че ще направя както той настояваше! Така се разделихме.

Този ден, във в. "Работническо дело", бе поместена следната статийка:

Несъстоятелни твърдения

СОФИЯ, 9 ноември (БТА). Напоследък западни информационни средства твърдят, че български граждани, членове на някаква "група за защита на човешките права", са били "изгонени", а други, "предстои да бъдат изгонени" от Народна република България. БТА получи информация, че тези лица не са принуждавани да напускат страната, а са заминали по свое желание, с редовни документи, издадени в отговор на молбите им за пътуване в чужбина.

Такъв е случаят с Едуард Генов и Иван Янков. На Екатерина Маркова, Христо Сватовски и Григор Симов са издадени задгранични паспорти по тяхно искане и могат да заминат зад граница в удобно за тях време.

Компетентните съдебни органи не са получавали молби за регистриране на някаква "група за защита на човешките права" и не е известно да съществува такава или подобна група. Очевидно става дума за твърдения, които не отговарят на истината. Това са измислици на хора, които искат да създадат политическа сензация и очакват да получат съответното възнаграждение.

"Митничарите", а всъщност, десарите, ми взеха багажа да го проверяват в друго купе, и след проверката не ми върнаха половината неща, – главно, стари писма и документи!

На унгаро-австрийската граница, след като австрийският митничар ни попита, кои сме и къде отиваме, аз, като видях че Екатерина и Сватовски, не разбират добре какво пита митничарят и не могат да отговорят, му отговорих на немски, който знаех съвсем малко, колкото за беля: – **"Ние сме български политически емигранти!"** Митничарят веднага се ядоса! Поиска ни троснато, да покажем колко пари имаме, и като му показах моите 50 долара, – заяви: – "Това не са пари!" ! И по този повод ме свали от влака, а Сватовски, Екатерина Маркова и децата ѝ, останаха в купето и влязоха в Австрия.

След като ме върнаха от границата, първо намерих Американското посолство в Будапеща и поисках да получа съдействие, но служителката на гишетото, за да ме отпрати, ми отговори така: – "Трябва да се обърнеш към австрийското посолство! Ти говориш много добре английски, а в

австрийското посолство всички говорят много добре английски!" В австрийското посолство в Будапеща, очаквах бързо да разрешат въпроса, затова наех за три дни, частна квартира, чрез туристическо бюро, но минаха трите дни и аз неможах да остана повече в квартирата, защото вече свършвах 50-те долара!

Докато ме размотавах и чаках някакво решение от австрийското посолство, двадесетина дни спях на гарата в Будапеща с унгарските клошари, с които събирахме и продавахме празни бутилки, за да си купуваме хлеб. Видях, че случаят явно няма да ми се разреши, а и отдавна бях свършил парите, и затова трябваше да се връщам в България. Можах да замина и за Швеция, понеже в паспорта ми бе написано, че мога да отида в Австрия и Швеция, но нали бяхме тръгнали за Виена, където да се съберем със Едуард Генов, а и не очаквах да ме размотават толкова време в посолството, и свърших парите!

Така се наложи да намеря и българското посолство, откъдето ми отпуснаха пари за връщане, които след това възстанових в троен размер!

Като се завърнах в България, с група активисти на дружеството посетихме в Монтана, Цеко Цеков, секретаря на дружеството и мой приятел от затвора, който на свой ред, утре ден, на 10 Декември, щеше да заминава на запад. Встрани, го попитах: – "Сега кой ще е секретар на дружеството, и той ми отговори: – "Ти"! Бяхме се отделили с него само за момент и нямаше време да му отговарям. Попитах го, само за да чуя има ли някакво предложение, а не че аз имам амбиция за секретар.

Цеко каза, за себе си, че няма да се връща в България, а аз, между другото, внимателно му споменах, че може да не бъде приет много добре на запад, понеже чух от Димитър Томов, как Петър Бояджиев се заканвал, че Цеко щял да изгние по лагерите!? Незнаех каква е причината за тази напълно неочаквана за мен позиция на Бояджиев и Томов, но бях, меко казано, озадачен!

Там в Михайловград (Монтана), предложих на Димитър Томов, – на утрешния ден, 10-ти Декември, да направим демонстрация в София, по случай "деня на правата на човека", но Томов и другите отказаха, с довода, че сме малко (а по западните радиостанции, Томов твърдеше че сме много!). А аз считах, че и трима души да участваме, пак ще е добре, но предложението ми не се прие.

На следващия ден, 10 Декември, изпратихме Цеко, от Централна гара София. Изпращаше го и десарят, който бе заплашвал и мен, и който ми даде международния паспорт! Същата група активисти, веднага след като изпратихме Цеко, отидохме в гр. Септември, да посетим председателя на дружеството, Илия Минев. Разчитах че бай Илия ще приеме моето предложение за демонстрация, но от ДС попречиха на срещата ни в този ден! В град Септември ни арестуваха всички и без да можем да се срещнем с Минев, ни закараха обратно до гарата, за да се върнем в София.

По време на този кратък арест, десарите ми предложиха да ми дадат (вероятно да ми обменят?) 200 долара за да замина отново на запад, но аз отказах, тъй като и без това, предишния път бях тръгнал с нежелание. Тогава ми взеха международния паспорт, който наскоро ми бяха издали. **Така, въпреки че прекарах по затворите 13 години, затова че исках да напусна комунистическа България, счетох че вече ще съм по-полезен у нас! Тук, макар и в условия на полулегалност, вече имаше някакви възможности да се оказва натиск за човешки права, а с това, и за демокрация!** А за човешки права и за демокрация, тогава трудно можеше и да се мечтае, и почти никой, не смееше публично да спомене нещо в тази насока!

Сигурно е било Декември, 88 г., когато Илия Минев бе написал заявление до Пазарджишкия окръжен съд, за регистриране на дружеството и поиска двамата да отидем в съда, за да го внесем официално. Така и направихме, но датата не помня! Било е преди 10 декември, преди Цеко да заmine на запад, защото в заявлението, Минев подписа секретаря на дружеството, Цеко Цеков, и аз му направих забележка, но той се оправда, че го е подписал "със запетая"! Знаех че със запетая не може да се подписват важни документи, но нямаше полза да спорим!

В указания ни от съда срок, пак двамата, проверихме за резултата, и както се очакваше, молбата ни бе отхвърлена, без аргументи!

Събранията на дружеството в София и Асеновград

На 25 Декември, Коледа, трябваше да проведем събрание на дружеството, край Ихтиман, в една "вилничка" на Екатерина, но всички пристигнали там, бяха арестувани. Мен ме арестуваха още на автобусната спирка в нашето село и ме държах в МВР Трън, до късно след обед, когато сметоха, че събранието ни вече е провалено, Добре че бях предложил, ако не успеем в Ихтиман, то да се съберем същата вечер, в апартамента на Екатерина! Така и направихме. Успяхме да се съберем повечето от активистите и проведохме първото си, по-разширено събрание.

На това събрание, преизбрахме Илия Минев за Председател, а на мястото на заминалия на запад, секретар, Цеко Кръстев Цеков, по предложение на Минев (който преди това се бе консултирал с мен), избрахме задочно, поета от Пловдив, – Петър Манолов. Избрахме и пълномощници за следните области: **Софийска – Екатерина Маркова и Павел Стефанов**

Михайловградска – Цветан Златанов

Пловдивска – Стефан Вълков

Хасковска – Борис Лафчиев

Варненска – Зейнеп Ибрахимова

Русенска – Сабри Хамдиев

За координатор на пълномощниците, по предложение на Минев, избрах мен, но в края на събранието, Минев нареди, името на координатора, т.е. моето име, да не се огласява!? Според мен, така или иначе, името на координатора на пълномощниците, не можеше да остане скрито за ДС, и сигурно не това е било съображението на Минев. И затова името ми наистина не бе огласено. **За говорител бе избран Димитър Томов.**

Повечето предложения за избиране, бяха на Минев, и се приемаха единодушно. На мен не ми бе направило впечатление, и не обърцах внимание, но от другите след това чух, че по принцип, бай Илия не давал да се спомене за "заместник председател" на дружеството!

Събранието ни завърши успешно, но голяма спънка за разгръщане на дейността ни, бе това, че никой от софийските активисти на дружеството не искаше телефонът му да бъде обявен по радиостанциите, и така хората много трудно можеха да влязат в контакт с нас!? А аз нямаш телефон.

До есента на 88 г. не бях участвал в никакви събрания и нямаш представа че трябва да се води протокол, но понеже почти във всяко жилище където се събирахме, обикновено имаше радиокасетофон, аз, поне на два пъти, предложих да правим записи на нашите събрания, на касетофон, но и двата пъти предложението ми бе отминато с мълчание!

(Сигурен съм, че "Държавна сигурност" все пак е правела записи на нашите сбирки, по един или друг начин, и въпрос на обществен интерес и натиск е, – записите, доносите, и всичко намиращо се в архива на ДС, относно "Независимото дружество за защита правата на човека", да стане обществено достояние !)

След това събрание, замислих да създадем към дружеството "секции" – за защита на работниците, на природата и т.н., но поради последвалата криза в ръководството на дружеството, тези идеи не се реализираха така, а членове и симпатизанти на дружеството, учредиха: "Подкрепа" и "Комитет за защита на вярващите". А по-късно, и Екогласност.

Следващото събрание, за обсъждане и приемане на устав, се проведе в Асеновград, в апартамента на Стефан Вълков. Мястото и датата, определи Минев.

В хола на Вълков, "на бюрото" пред събранието, седяха Илия Минев, Стефан Вълков и Николай Галев, когато бай Илия представи за "кадровик" на дружеството!? Виждах Галев на наше събрание, за първ път (може би, защото доскоро бях изселен), и едноличното решение на Минев,

да го назначи за "кадровик", не ми хареса, защото знаех от личен опит, за някои недостатъци в характера на Галев, а и явно бай Илия щеше да продължи и в бъдеще да ни сервира еднолични решения, които в много случаи биваха не съвсем удачни!

Не че Галев може да е доносник, и не такива бяха резервите ми към решението на Минев, но знаех, че бе малко с "детски характер", а и го бях чувал в "разряда", да казва за Че Гевара, че бил герой!?

Проекти за устав прочетоха, Димитър Томов и Илия Минев. Проекта на Томов не бе обсъждан, а по отношение проекта на Минев, казах, че съм съгласен, но ако се направят три съществени допълнения, – а именно:

1. В ръководството на дружеството да бъдат представени различните политически течения у нас. (По подобен начин се бе изказал по радиото, и наскоро заминалият на запад, Едуард Генев!)

2. Пълномощниците по области, да се избират от местните членове и да се предлагат за утвърждаване на ръководството, а не да се назначават.

3. Важните решения да се вземат от разширеното ръководство (а не еднолично от председателя, каквито случаи често имаше)!

Ако не бях поставил тези условия, вероятно проектоуставът на Минев щеше да бъде приет. Гласувахме за моите предложения, но само още двама души ме подкрепиха, и аз приех това решение.

Не помня кой, може би Манолов, предложи, да се гласува точка по точка проектоустава, но изненадващо, Минев отказа да се гласуват спорните въпроси! Започна да се държи доста грубо и така набързо загуби пълното предварително доверие към него от страна на участниците в събранието. Последваха кратки спорове, между бай Илия и другите участници, и ядосан, че не се приемат без гласуване, неговите предложения, бай Илия каза: – **"Който е с мен, да излиза след мен!"**, и излезе сам от хола на Вълков! След малко, след него излязоха, само домакина Стефан Вълков и Николай Галев.

Знаех, че бай Илия и Вълков са легионери, а и Галев е с подобни убеждения. Нямах нищо против тях и ги уважавах, като борци против комунизма, но за дружеството, едвали щеше да е добре, да придобие само "легионерски" облик! Това би стеснило обществената подкрепа, и най-важното, – подкрепата на запада! **(А дали некой си е въобразявал, или сега си въобразява, че без подкрепата на запада, тогава можеше да се говори за човешки права, а комунистическата власт щеше да търпи "дружество за защита правата на човека"!?)**

След известен смут, събранието продължи без Илия Минев. Взе се решение, избрана комисия да подготви нов проектоустав, на базата на прочетените два, и на 11.01.89 г. да се съберем отново, в Пловдив, в дома на Петър Манолов, за да приемем устава.

От разговорите и дискусиите, помня следните моменти: Петър Манолов предлагаше за устав, "хартата за правата на човека", като вероятно бъркаше устава с "програма". Хартата за правата на човека, наистина бе идеална за наша програма, но уставът урежда предимно организационните въпроси!

Ясно се чувстваше разочарование от Илия Минев, и само братът на Зейнеп Ибрахимова, се опитваше да го защити, като каза: – **"Държавна сигурност иска да сменим Минев, – значи не трябва да го сменяме!"** А аз казах: – **"Те настояват да го сменим, само за да създават дразги между нас, а иначе, им е по-удобно да натякват: – Минев е легионер – фашист, – и да настройват хората срещу дружеството! А ако действително искат да го сменим, ще позволят да проведем следващото събрание, в противен случай, няма да ни позволят!"** На този разговор бе свидетел и Зейнеп Ибрахимова, и съм сигурен, че добре го помни, защото на 11 януари, бяхме арестувани всички, включително и тя!

А братът на Зейнеп (да ми прости, че не помня името му), в защита на Минев, каза и следното: – **"Комунистите най-се плашат от фашистите, защото те най-добре се справят с тях!"** Разбира се, това го знаехме много добре, но за да не дадем повод да ни обвиняват във

"фашизъм", му отговорих така: – "Важното е какъв е крайният резултат от "фашизма" (всъщност – национал-социализма), защото в края на краищата, комунизмът дойде при нас, и поради тях!" А отец Топузлиев, вметна: – По делата им ще ги познаете!

По време на тези спонтанни обсъждания и разговори, бяхме на две-три групи и е вероятно другите да са обсъждали и други въпроси, и да не са следели нашия разговор. Между другото, мисля че и на това събрание предложих, да записваме на касетофон нашите събрания, но никой не реагира! Пак повтарям, че ДС винаги имаше начин да се информира за всяка наша поразширена проява, чрез подслушване или чрез агенти, защото ние не бяхме конспиративна, а отворена и безпроблемна за следене и манипулиране, организация! Записването бе нужно главно на нас, а не на ДС.

Но така или иначе, аз дадох повода за спора и последвалата сериозна криза в дружеството, което не значи, че ако не беше този случай, всичко щеше да е наред !

За следващото събрание, на 11-ти януари, софийската група пристигнахме в Пловдив, с две коли. Още на влизане в града, милицията ни спря и ни закараха в един от пловдивските арести. Малко по-късно, ни преместиха в друг милиционерски участък и започнаха, един по един, да ни настаняват в ареста. По време на настаняването ни в ареста, разположен на два етажа, се засякохме десетина души, включително и Зейнеп Ибрахимова! Добре помня как в този ден бях настинал и кашлях непрекъснато, а тя гледеше тъжно, докато ни разпределяха в ареста.

В този арест не видях всичките активисти на дружеството. Дочух че ни били разделили в два пловдивски ареста, а може другите да са били задържани само за кратко!

Бяхме се уговорили, ако бъдем арестувани, да обявим гладна стачка, и така направихме. Мен ме държаха два дни в пловдивския арест, след което, с ръце на гърба, с белезници, ме закараха с кола, на ул. Развигор 1, в София. Караха ме на задната седалка, между двама дебели милиционери, които ме притискаха така, че ръцете ми се изкълчваха и опъваха, та белезниците още по силно мие стягаха.

И в Пловдив и в София, не дадох никакви показания. На обвиненията на следователите, че сме правели заговори, отговорих: – **"Не правим нищо тайно, и даже можем да проведем събранието си, пред вас, в следствения кабинет"**! Кое много ги ядоса! Не знам само дали сбърках, че им обещах, както те настоявах, да ме освободят, при условие, че няма да напускам един месец, община Трън. С това условие, след три дни арест, ме освободиха. Най-вероятно, и без това, щяха да ме освободят, защото точно тогава в България пристигаше френският Президент, Франсоа Митеран.

От "Развигор", веднага отидох при Екатерина Маркова, която като ме видя че влизам, ме целуна, каточели идвах от Диарбекир. При нея заварих още няколко души от дружеството, между които и Димитър Томов. Там рзбрах, че всички задържани в Пловдив, вече са освободени. Екатерина ми призна, че е подписала да не се занимава повече с дружеството. Това се принуди да направи, заради двете си малолетни деца, които, ако тя бе задържана, оставаха сами. Тази ѝ постъпка напълно оправдавам, още повече, че тя продължи, както и преди, да ни подкрепя и съдейства! Между другото, Екатерина се бе завърнала от Австрия, заради проблеми в лагера за емигранти, а се били скарали и с Едуард, но скоро след това, пак замина, като настоятелно подканяше и мен, да заминем заедно, но аз вече бях отказал да напускам България!

След излизането ми от ареста, прекратих гладната стачка и заминах на село за един месец, както бях обещал в ДС. Тогава не знаех че Илия Минев и Петър Манолов, са обявили безсрочна гладна стачка, за която научих по-късно от радиото!

За арестуването ни в Пловдив, във в. "Работническо дело", на 13 януари, излезе следната статийка:

Съобщение на МВР

На 11 януари 1989 г. органите на МВР с разрешение на прокуратурата задържаха в Пловдив група лица, между които Илия Стоянов Минев, Григор Симов Божилов, Димитър Томов Йорданов, Благой Василев Топузлиев и други, по-голямата част от които са осъждани за различни престъпления. Следствените органи предприемат необходимите действия за изясняване на фактите и обстоятелствата, уличаващи тези лица в извършване на престъпления от общ характер, изразяващи се в това, че в съучастие и съзнателно са разгласявали неверни твърдения с цел да създават недоверие към властта и нейните мероприятия.

След приключване на разследването материалите ще бъдат предадени на прокуратурата.

Това бе втора публикация, в която се споменаваше че има някакво движение или група хора, борещи се за човешки права, като се цитираха и имената ни! Такова нещо не бе допускано десетилетия, но явно повече неможеха да игнорират и премълчават набираща известност, продемократична, правозащитна дейност!

По повод гладните стачки на Петър Манолов и Илия Минев, доста хора се обаждат до западните радиостанции в тяхна защита и подкрепа! По това време, за първ път се чу и името на Румен Воденичаров, за когото никой от нас, до тогава не бе чувал. Воденичаров няколко пъти е посещавал Илия Минев, по време на гладната му стачка в гр. Септември и многократно се изказва по радиостанциите, в негова защита.

Клеветническата кампания срещу ръководството на дружеството

В началото на Февруари 89 г., в гр. Трън, в предприятието, в което принудително ме назначиха на работа, дойдоха двама журналисти, от в. "Работническо дело" и от софийския областен вестник "Априлско дело", с настояване да ме интервюират! Отказах им, понеже вече знаехме че готвят оклеветяването ни и ще използват интервюто само за повод. Но след като обещаха че ще ми дадат презапис на касетата с интервюто, се съгласих! Обещаха, и излъгаха!

Интервюто се проведе в едно от работните помещения. "Журналистите" запълниха една касета с отговори на техните въпроси, и си заминаха. След няколко дни, на 7 февруари, във вестник "Работническо дело" излезе голяма статия, озаглавена:

"КОЙ И КАК се бори за правата на човека в България?"

Статията беше изцяло клеветническа, целяща да даде тон и насока за "всенародно осъждане и възмущение"! Още на следващия ден започнаха да се провеждат нарочни събрания на "трудовете колективи" и партийните организации, и съответните "отзиви" във вестниците!

Цялата статия беше за Илия Минев; за мен; за Едуард Генов и за Петър Манолов. За Минев пишеха че е легионер – фашист! За мен, че съм "криминален престъпник – борец за човешки права", и че съм бил крал икони в Югославия! А центърът на статията, бяха най-тенденциозно подбрани стихове и съчинения на поета Петър Манолов, иззети от дома му! Тези части от негови съчинения бяха извадени извън контекста на творбите му и нямаха никакво отношение към дружеството, но за целите на оклеветяването, ги приписваха като уж извадки от наши документи и програми! А под един от цитираните негови куплети, бих се подписал и аз:

"Освободете ни от освободителите, Горбачов!

Освободете ни от освободителите, Рейгън!

Освободете ни от освободителите

и повече не ни освобождавайте – от нашия живот, от бъдещето ни!

Не ни освобождавайте и не нахлузвайте на шиите ни азиатски феодален гнет!"

От моето интервю нямаше и едно изречение!

След тази "статия", от МВР Трън ме закараха в Перник, при окръжния прокурор, за да ме заплашва! Там видях и Николай Галев, от Радомир.

След това ме закараха в София при зам. областния началник на МВР (по ДС), пак с цел, предупреждения и заплахи! И като ме попита за статията в "Дело", казах, че почти всичко написано, са клевети, и че не е поместено нито едно изречение от едночасовото ми "интервю"!

И вероятно затова, не след дълго, на 28 февруари, в софийския областен вестник "Априлско дело" (а Софийска област тогава бе цяла югозападна България), публикуваха още една подобна статия, но този път, специално срещу мен, с ироничното заглавие:

ТРЪНСКИЯТ "МЕСИЯ"

**– След 13 години затвор за криминални престъпления – борец за човешки права
– Среща в Трън с Григор Симов – "куриера-координатор"
на т. нар. "Независимо дружество за защита правата на човека в НРБ"**

В тази статия бяха поместили малки части от интервюто, – тенденциозно подбрани, – като повечето от отговорите ми бяха леко променени, така че да звучат малко несериозно или да са неясни. Пак ме наричаха криминален престъпник, и че в Югосалваския затвор съм бил за кражба на икони! Пак цитараха извадени от контекста, съчинения и разсъждения на Петър Манолов, като ги обявяваха за "извадки от програмата на дружеството"!

Авторите на интервюто и на статията са: Драгомир Пенчовски и Енчо Цветков. Единия от двамата "журналисти", по-късно работеше в президентството, при Желев!

От тази статия в "Априлско дело" преписвам част от отговора ми, за обвиненията срещу Минев, че бил фашист и не бил подходящ за председател дружеството: **... "Специално за Илия Минев, не съм убеден, че той не е подходящ за член на дружеството. Поне от лични впечатления, от това което зная за него. Той многократно е казвал, че легионерската организация не е била фашистка, както се обвинява, а е имала демократични цели"**

А ето и един от непубликуваните във вестника им, въпроси на интервюиращите, и моя отговор, който добре помня: **Въпрос: — "Ако се отворят границите, както ти настояваш, откъде хората ще имат средства да пътуват?" Отговор: — "Ако нямат средства за по-далече, – поне до Солун и Бело море всеки би могъл да отиде..." !**

Месеца, през който бях обещал да не напускам общината, изтече, но от МВР ми заявиха, че "забраната е продължена"! Нямах намерение да се съобразявам с тази забрана, но милиционерите дебнеха около къщичката ни и на автобусната спирка. Веднъж даже пречакаха и спряха автобуса, на излизане от трънската община, свалиха ме демонстративно и ме закараха в МВР Трън. Така ме дебнеха денонощно!

Въпреки това, щом се наложеше, обикновено намирах начин да прескоча до София и да се срещна с когото трябва. За деня на обесването на Левски, някой спомена, да поставим венец на паметника му, от името на дружеството, но и предложителите започнаха да се дърпат, че ги следели постоянно. Така, тази хубава идея пропадна. От Екатерина Маркова научих, че една жена предлагала апартамента си, за дейността на дружеството. По късно разбрах че тази жена е Мариана Златева.

Не зная по чия инициатива, пролетта на 89 г. по радиостанциите бе обявено, че в нейния апартамент, ще се проведе събрание или конференция, на Независимото дружество. Може би, понеже това "събрание" бе така широко разгласено, ДС не допусна да се съберем. Мен ме спряха близо до жилището на Мариана. Между другото, може да объркам последователността на някои събития от 89 г., за които споменавам, а може и нещо грешно да напиша, понеже минаха 15 години. Това е така, защото за 89 г. не съм записал нищо, нито в "кратката история на дружеството", написана в началото на 90 г.; нито в "нередактираната записка", от 91г., като наивно разчитам, че скоро тези събития ще се разгласят широко!? Но съм написал нещо грешно, то ще се поправи от спомените на други участници в събитията, а евентуално и от разсекретени документи на ДС(?!) По това време започнаха и вълненията на българските турци, и понеже телефона на Мариана Златева бе разгласен, започнаха да се обаждат наши членове и симпатизанти, турци, от североизточна България, и да и искат съдействие. Настоявах и да отидем на място, но Мариана

не искаше! Да ида сам, нямайки подкрепа и съдействие поне на софийската група, беше почти безсмислено, а нямах и пари!

Така, освен с разгласени декларации в тяхна подкрепа, по западните радиостанции, и с разгласена гладна стачка, с друго не подкрепихме нашите съграждани, турци и помаци, когато най-имаха нужда! Гладна стачка правихме и след арестуването на Тренчев, Босия, Гагалов, Бялков, Запрянов, Събев и Собаджиев, които основаха "комитет 273".

Започнахме да се събираме всяка седмица, в апартамента на Златева. Там веднъж дойде и отец Амбарев, от Пловдив. Той се оплака от Илия Минев и настояваше да отидем с Мариана в Пловдив, за да обсъдим там, в по-широк кръг, този и други въпроси. В уговорения ден отидохме с колата на Мариана, но отец Амбарев го нямаше! Срегнахме се и разговаряхме с други членове на дружеството, но имената и адресите им отдавна не помня. А вечерта по радиото, Амбарев се обяви за **"генерален пълномощник"** на председателя на дружеството, Илия Минев!?

Пролетта, на 3-ти април, във вилата на Румен Воденичаров, в Панчарево, се проведе събрание на дружеството, за което не бях уведомен! Внезапно при мен на село, пристигна с кола Драгомир Цеков, или Павел Стефанов, (не помня кой, защото и двамата бяха идвали да ме вземат) и ми каза, че е започнало събрание, а аз не съм бил уведомен!

Пристигнахме към края на събранието и участвахме в избирането на Румен Воденичаров, за "нещо" (говорител на дружеството ли, на мястото на Димитър Томов, – вече не помня). В събранието участвах, и председателя на дружеството, Илия Минев, и секретаря, Петър Манолов. Там бе и Тренчев.

! (А току що, на 21 октомври, 2005 г., научих от моя приятел и колега от затвора, и от дружеството, Христо Гамджалиев, че събранието в Панчарево е записано на касетофон! Прослушах двете касети, на които е записана по-голямата част от събранието, и в запис, освен другото, ясно се чува, че бай Илия предлага, Румен Воденичаров да бъде избран за говорител на дружеството, а Димитър Томов, за зам. председател! С това не обвинявам бай Илия, но и той, по-късно, нямаше никакво основание, след избирането на Воденичаров за председател на дружеството, да казва, че "Воденичаров, даже не е член на дружеството"!

След това събрание, софийската група, продължихме да се събираме при Мариана Златева. А Мариана много се бе ядосала на Воденичаров, че по време на събранието в Панчарево, бе казал че сме демократи, а тя била монархистка, и повтаряше: – "Той ще ми казва, че сме демократи!" Вероятно е мислела, както много хора, че демокрация и монархия, са несъвместими, и предполагам е бъркала, "демократи", с "републиканци", та затова така се ядосваше.

Някъде, по това време, започна "Парижката конференция, за сигурност и сътрудничество в Европа", на която, за пореден път, щеше да се обсъжда, изпълнението на договореностите от Хелзинки! И понеже Държавна сигурност осуети провеждането на януарското ни събрание, арестува ни, а след това на много от нас не ни позволяваха да напускаме родните си места, – в дружеството останаха много висящи въпроси. Неможахме да приемем устав, не уточнихме предстоящите ни задачи и акции, не се знаеше кой ще ръководи дружеството, защото по време на Асеновградското събрание, развалихме отношенията си с председателя Илия Минев, и нито можахме да се съберем, за да изясним и изгладим отношенията си, нито да обсъдим евентуален избор на нов председател! А на "Панчаревското" събрание, доколкото разбрах, защото пристигнах към края, тези въпроси не се и повдигнаха!

Секретарят на дружеството, Петър Манолов, щеше да емигрира за Франция, поради натиска на ДС, и щеше да се опита да представлява дружество, на "Парижката конференция". Преди да замине, отидох до Пловдив да се срещна с него, за да се информирам за позицията му в Париж, и да обменим мнения за ситуацията в дружеството, но неможах да го открия. Вместо това, край дома на Манолов ме арестуваха, след което, трънските милиционери дойдоха с кола, чак в Пловдив и ме прибраха в Трън! Освободиха ме на следващия ден.

От името на Независимото дружество, Костадин Георгиев, секретар на софийската група, написал и с Мариана Златева изпратили до Парижката конференция, изложение, в което между другото, България и българите се представяха като най-големите военнопръстъпници на балканите, и върли подтисници на всички малцинства – от освобождението ни от турско, до сега!

За изпратеното становище научих постфактум! Веднага настоях, и изпратихме втори вариант, в който уточнихме и премахнахме личните виждания на Коста. Но кой вариант е представен в Париж, и дали въобще е представен, не зная!

След събранието в Панчарево, Румен Воденичаров замина, както казаха, на експедиция в Хималаите, където често ходел. Но сигурно преди още да замине, по настояване на мнозина, а както пише в една публикация, самият Румен Воденичаров, – по предложение на Мариана Златева, сме го избрали за председател на софийската група. Сега нямам спомен, къде и как е станало това, и вероятно не съм присъствал?

Мариана Златева държеше да се събираме при нея, но според мен, не проявяваше голяма активност, особено по време на вълненията на турците. А от нея, като домакин и адресат на телефонните обаждания, зависеше много, защото, обикновено, домакинът беше като председател! Аз предложих, и останалите приеха, вече да се събираме на публични места, например, на първо време, в некая градинка. Само Мариана не одобри тази промяна. Наричаше ни "градинкаджии" и вече не дойде при нас, с едно изключение – при избирането на Воденичаров за председател на дружеството!

Неколко пъти се събирахме в градинката зад Народната библиотека, а после, на по-видно място, – в градинката срещу университета, от към народното събрание! Сбирките ни бяха ежеседмични.

На една от тях, стана дума за преговорите с неколкото други "неформални" групи, за някаква форма на съюзяване или единодействие. По начало, от "клуба за гласност и преустройство" не искаха да контактуват с нас, понеже бяха комунисти, а ние, с биографиите си, и със смелите си изяви, според тях, сме били много крайни! Опитите за контакти и разговори правеше, най-често, Любо Собаджиев от Русе, председател на "Гражданска инициатива". Той ни информираше, с кого и какво е говорил, за съюзяване или единодействие.

На една от срещите, в градинката пред университета, Костадин Георгиев, секретарят на софийската група на дружеството, предложи, името на евентуалния съюз на неформалните групи, да е: **"Федерация на демократичните сили"**, или съкратено, както той сам го произнасяше: — **Фе Де Се!** А аз предложих: – **"Движение за народно самоуправление и национално възраждане"**. – "Как, как", – попита Собаджиев, и аз му го повторих.

Така, от предложението на Коста Георгиев, чак след десети ноември, се оформи названието **"Съюз на демократичните сили"**!

Не зная (или не помня) по чия инициатива, през лятото се направиха два опита за събрание (или конференция) на дружеството! Единият опит беше в Плевен.

От София за Плевен заминахме с две коли, а Воденичаров пътуваше с мотоциклет. Събрахме се на "Панорамата", в Плевен, но се оказа че въпреки пристигналите още няколко души от други области на България, пак бяхме недостатъчно на брой, за да проведем замислената, но явно, съвсем не подготвена конференция!

За другото събрание, което е трябвало да се проведе на "Петрохан", въобще и не бях разбрал, а за направения опит, научих след това!

Както разбрах по-късно, и както пише Воденичаров, на Петрохан е отишъл само той.

Тези опити за събрания бяха предприети главно, за да бъде сменен Илия Минев. За смяната на Минев бяха всички от софийската група на дружеството и повечето от присъствалите на асеновградското събрание. Имаше смут обаче, по този сериозен въпрос, между активисти на дружеството от провинцията, които не бяха присъствали в Асеновград и които не бяха в течение за "работите" в дружеството. За смяната на Минев бях и аз, но не виждах кой може да го замести.

Избирането на Румен Воденичаров

През септември, в апартамента на Екатерина Маркова, която по това време вече беше емигрирала на запад, се проведе събрание, за смяна на председателя. В апартамента на Маркова, вече живееше под наем "активистът" на дружеството, Владимир Кръстев, който, по негови смели самопризнания (в-к "Демокрация" от 14 май 91г.), по това време е бил агент на ДС! За това му признание, искрено го поздравявам, понеже само той има доблестта да си признае!

На събранието присъствахме 12 души, от които само трима не бяхме от София. Повечето области на България, в които имахме пълномощници, не бяха представени, но събранието започна и некой предложи, както се и очакваше, Румен Воденичаров, за председател. А Воденичаров не присъстваше (ако не се лъжа?!). Всъщност, и на предишните събрания не се държеше сметка, кои присъстват и гласуват; кои и защо отсъстват, и дали всички са били уведомени за събранието, – така че, това не беше прецедент

Аз не гласувах за Воденичаров, защото не го познавах и, естествено, имах съмнения. А понеже не виждах между нас човек подходящ за председател, – предложих Димитър Томов, който поне вече бе станал известен и често даваше изявления по западните медии, а и бай Илия, в Панчарево, го бе предложил за зам. председател. Томов беше близък и с Петър Бояджиев, и поддържаше телефонна връзка с него, а Бояджиев, до голяма степен, ръководеше дружеството, от Франция, чрез Томов! Но Мариана или Томов, само като контра на моята позиция, предложиха мен, но аз отказах. След гласуване с ръка, се избра Воденичаров. Резултатите от гласуването записваше Костадин Георгиев, секретар на софийската група.

Така бе избран Румен Воденичаров, за председател на "Независимото дружество за защита правата на човека в България"!

След гласуването, си направихме снимка, на балкона на апартамента. На нея, от лево, на десно, сме: **Константин Георгиев, Григор Симов, Владимир Кръстев, Рут Леви (играеща ролята на приятелка на Кръстев), † Стефан Савовски, Васил Костов, Мариана Златева, Димитър Томов, Волен Сидеров, Драгомир Цеков и † Коце Иванов. Снимка - Магда Георгие-**

Както писах по-горе, имах сериозни резерви към Воденичаров, но след като вече бе избран, приех избирането му, понеже дружеството вече месеци бе почти блокирано!

А за Волен Сидеров, от онова време, мога да кажа следното: Когато пролетта на 89 г. започнахме да се събираме в апартамента на Мариана Златева, там често присъстваше и Волен, а Мариана ни го представи, като - приятел, и в това качество той присъстваше, и по-късно, гласува за избирането на Воденичаров. (За Сидеров ще стане дума и по-нататък)

Първата ни публична изява

За 19-ти октомври, по предложение на Воденичаров, насрочихме публична "сказка", на дружеството, пред Народната библиотека "Кирил и Методий". Това щеше да е първа публична изява на опозиционна организация, в комунистическа България! Но мисля, че тази ни проява не беше разгласена по никакъв начин. Само аз, саминициативно написах с фулмастер няколко обяви и ги разлепих на видни места, над входовете на централните пешеходни подземи.

На уречения ден, повечето софийски членове на дружеството, се събрахме на тротоара на булеварда пред библиотеката, понеже милицията бе завардили района пред самата библиотеката, а Воденичаров спореше (или разговаряше) с обградилите го униформени офицери от МВР. Явно, някои от нашите са били уведомени предварително, че няма да ни разрешат да проведем публичната сказка пред Народната библиотека, а ни предлагали да направим това, в "Южния парк"! Затова некой носеше свит на роло плакат, в който пишеше, че "сказката" на "Независимото дружество за защита правата на човека", се премества, и ще се проведе в "Южния парк"! Колегите ми не смееха, но аз разгънах плаката и с помощта на Коста, го държахме десетина-петнадесет минути, срещу движението на преминаващите пешеходци. Около нас стоеха и кържеха доста цивилни десери, и един от тях ни снима, както държехме плаката. Явно не беше журналист, защото от същата група, друг ни подкани:

– "Хайде, хайде, – подържахте си плаката, а сега заминавайте за "Южния парк"!"

Не чакахме повече да ни подканят и се запътихме за там. Когато започнахме да се събираме около първите пейки на парка, вече се притъмняваше. Заформи се група от около 20-30 души, повечето непознати, а по-предпазливите обикаляха наоколо, все едно, случайно минават от там! Виждаха се фотоапарати и телевизионна камера.

Воденичаров се покачи на една пейка и започна да чете **"Всеобщата декларация за правата на човека"**! Присъстващите наобиколиха пейката, като явно, доста от тях бяха от ДС. Те се провикваха и апострофираха Воденичаров, с изрази, като: –**"Какви права бе?"**! Беше вече тъмно и Воденичаров, с фенерчето, с което си осветяваше текста, започна последователно да осветява лицата на апострофиращите го провокатори. Така те се стъписаха, уплашени че с осветяването им, излизат от удобната им анонимност, и постепенно престанаха да подвикват! А аз, като видях агресивното държание на част от присъстващите, заех поза на "бодигард", зад Воденичаров, който преотстъпи четенето на друг, а той се зае само с осветяване лицата на провокаторите ни, приключваше успешно! От БНТ, мисля че от студио "Екран", взеха интервю от Воденичаров и от мен, но то не се появи никъде, а само е послужило за визуална информация на партийната и ДС върхушка, за "необичайното за социализма" обществено явление!

Това "явление", несъмнено са възприели като начало на бързия провал на тяхната диктаторска система, основана на лъжи и насилия! Затова са ускорили провеждането на подготвеното **"кардинално преустройство"**, с което да изпреварят, неизбежните събития!

Не помня по чия инициатива, но решихме да пишем декларация в защита на малцинствата в България. Воденичаров искаше да включим и "македонско" малцинство, аз се противопоставях, като изложих следните аргументи: Мнозинството от населението в Пиринска, както и в цяла Македония, до втората световна война, е определяно, и се е самоопределяло като българско. От тогава насам, в пиринска Македония никога не е провеждан референдум или допитване, които да показват, че това население вече не смята себе си за българско! Разбира се, има малък брой хора с македонско (прокомунистическо – югославско) самосъзнание, – главно, вследствие проведеното от комунистите, след 9-ти 44 г., насилственото записване на хората в пиринския край, като македонци! Затова, според мен, не можем да предопределяме народностното самосъзнание на хората от Пиринска Македония, като добре знаем че в пиринско, мнозинството са били и продължават да се чувстват българи, въпреки всичките комунистически експерименти и насилия! А ако бяхме споменали македонско малцинство, това можеше да се възприеме, че се съмняваме, че населението в пиринска Македония, е българско! А иначе, уважавам и защитавам

правото на самоопределение на хората от Пиринска, и от цяла Македония, особено ако са преследвани заради своето самоопределение, но историческата истина е безспорна!

Между другото, най-вече, тази противоречива позиция на Воденичаров: – от една страна, – за македонско малцинство, а от друга, – последвалите му националистически изяви след 10 ноември, – според мен, показва някаква негова зависимост!

През месец октомври издадохме първия "Информационен бюлетин на Независимото дружество за защита правата на човека в България"! Бюлетинът беше набран на компютър от, или чрез Воденичаров, и разпечатан на принтер. Разпространяваше се и на дискети. А че е стигнал до доста хора в София, се убедих по-късно, когато само от моето село, двама души, живеещи в София, независимо един от друг, ми се обадиха, че са чели бюлетина, понеже в този бюлетин бе поместено и следното мое "съчинение", написано по повод закона за "жителствата":

За селото и за България

*Тоталитарната система, наложена в страната ни, наскоро след 9.IX.44 г., непрекъснато ни убеждава, че по природа е античовешка, антинародна и антинационална. Преди всичко обаче, тя е **анти-селска** !*

Неописуеми са физическите погроми и психическите травми, причинени при така наречената "коллективизация", която всъщност е, – безпричинна, насилствена конфискация на земята и имуществото на българските селяни!

Единствената неугасваща искрица надежда, след този нечуван погром, над огромното мнозинство от българския народ, бе вътрешният оптимизъм на хората, че това не е възможно, че това е някаква нвеобяснима грешка и затова, рано или късно, безумието ще се поправи. Безумието още не е поправено, но резултатите от този варварски експеримент, надминаха опасенията и на най-непоправимите песимисти! Мнозинството от довчерашните грижовни и компетентни стопани на земя, добитък и инвентар, наследявани от поколения и умножавани с денонощен труд, напълниха градовете, като черноработници в грандоманските заводи – гробници. Десетки години вече, тези заводи работят на загуба. Десетки години тровят безмилостно беззащитната природа. А за тях, и покрай тях се унищожиха с лека ръка, милиони декари най-плодородна земя. Стотици хиляди нивички, в планинските и полупланински райони, обработвани от хилядолетия, така запустяха, че вече са необработваеми. Запустяха кошари и обори; опустяват все повече, и рафтовете за хранителни стоки в магазините!

*Така, оставени без имот и поминък, без реална перспектива, селяните напуснаха масово селата, а тези които останаха, неусетно, но методично, бяха превърнати в **крепостни селяни** !*

*"**Всички хора се раждат равни**" – се казва в хартата за правата на човека, но за българските комунисти – "псевдоаристократи", налагащи все нови и нови разпоредби и беззакония, тази харта явно не струва нищо!*

*С наредбите за жителствата, с бюрата "труд и работна сила", със забраната да се назначават на работа лица заети в селското стопанство, в България се утвърди, не "реален социализъм", а "**реален феодализъм**", на който би завидял всеки средновековен феодал !*

На българския селянин е отнета почти всяка възможност да се засели или само да работи извън "своята" община, в някой от близките градове. Това се отнася и за жителите на по-малките градове, които биха искали да живеят и работят в по-голям град. Пред тях се изправя стена от непреодолими забрани!

*Най-непристъпна за всички по-низши от столичаните, във феодалната йерархия, е **столицата** ! Единствено за жителите на "главния град", не важи "феодалното право". Те са свободни да се заселят или да работят, почти във всяко населено място в страната! Да,*

такова е, в няколко изречения, днешното положение на българския селянин и на българското село.

А какво са селото и селяните за България?

Селото: – това е България! Селяните: – това са българите!

Кой не знае, че до неотдавна, България бе селска страна. Корена на нашия народ, на нашата култура е в селата! Но какво остана от тази култура? Местните диалекти и наречия са на изчезване. Народните песни са почти мъртви, за разлика от съседни нам народи. Те престанаха да се развиват и обновяват веднага след "колективизацията". По радиото, от десетилетия се въртят едни и същи песни. Повтарят се по такъв начин и в такъв вид, сякаш само с единствена цел, да втръснат на народа, и един ден самите хора да въздъхнат с облекчение, ако се прекратят предаванията на народна музика!

Изтързнати са българите от националния им корен! Отчуждени са насилствено от земята им, **и от самия източник на живота – Природата!** Изтързнати са корените на българската нация, и пред очите ни тя вехне! Вехне духовно, вехне и физически! А за това, крайно тревожно състояние, и за тези съдбоносни негативни процеси, не само не се търсят и не се предлагат решения, но и престъпно се мълчи! Подтиска се и се парира всяка градивна дискусия. И не може да бъде другояче, защото за да има обективна дискусия, трябва нещата предварително да се назоват с истинските им имена.

Сегашната социална и национална политика, освен че е против интересите на националните малцинства, най-вече е против интересите на самата българска нация. Нещо повече, – **тя е пагубна за България !!!**

У нас властва безправие. На дъното на това безправие е българският селянин!

Алтернативата е една : гражданска активност, демокрация, правова държава !

(септември 89г.)

(Послепис: За съжаление, след 10-ти ноември, вместо възраждане, – българските села, и цяла България, се доунищожават! И това се върши, не от некомпетентност, а по указание на световни сили, които отлично знаят, че с унищожаване на селата се затрива автентичната местна култура, и с това, безвъзвратно се затриват народностите и нациите! Или: след комунизма се доунищожават онова, което не бе унищожено, но с други средства и с друга демагогия! Останалото е приспивна песен за наивници!)

Текстът е от черновата и има незначителни различия, в две-три изречения, с отпечатания в бюлетина, защото бях упълномощил Воденичаров, ако прецени, да направи корекции. Тук прилагам текста от черновата, понеже отдавна нямам "бюлетина", а и не одобрявам направените малки корекции от Воденичаров!

Първият брой на бюлетина, получих по време на посрещането в София, на идващата за първ път в комунистическа България, известна тогава говорителка на радио "Свободна Европа", Румяна Узунова. Срещата се проведе зад Орлов мост, в апартамент, който беше пълен с български дисиденти, от различните неформални групи. Там хвърлих поглед на моето есе, в току що отпечатания на принтер, информационен бюлетин на дружеството, и с химикалка зачертах добавените в увода от Воденичаров, едно-две изречения, като настоях да се коригира текста в следващите отпечатвания, но текстът така и не бе коригиран, защото следващо отпечатване, нямаше!

Любо Собаджиев ме представи на Румяна Узунова и аз ѝ дадох първия ни Информационен бюлетин, но тя, малко изненадващо, не обърна внимание, нито на бюлетина, нито на месента на 89 г., по повод провеждащия се в София, международен "Екофорум", бе сформирана още една неформална организация, "Екогласност". По време на екофорума, се даде възможност на прокомунистически "неформали", да придобият известност и популярност, с която

скоро след това, щяха да бъдат представени за "първи лица", на не съвсем спонтанно сформирания демократична опозиция!

По това време се проведе и "Подписката пред Кристал"! При разгонването на участващите в тази инициатива на "Екогласност", бяха арестувани и малтретирани няколко души и от дружеството. Един от тях бе Коста Георгиев!

Своеобразният ми арест в Трън !

В деня на "събитието пред Кристал", 26 октомври, бях при Христо Цачев в Търновско, и като се прибрах вечерта в София, разбрах, че от милицията ме бяха търсили в апартамента на брат ми Борис! Арестуваха ме на следващия ден, на село и до 1 ноември, всяка сутрин милиционерите (пожарникари!) ме вземаха от нас с джип и ме държеха в коридора на милиционерското управление в Трън, до вечерта, когато ме връщаха в къщи, а сутрин отново ме прибираха! Няколко дни ме държеха в коридора, но понеже по затворнически навик, много ходех напред-назад и им пречех, ми разрешиха да стоя отвън пред милицията! Там се е разиграл и следният дребен, но показателен случай, разказан ми наскоро от една бивша пощальонка в Трън:

– Знаеш ли че заради тебе веднъж ме арестуваха?

Когато те държеха пред милицията, беше много студено и аз като минавах край тебе, си ухах на ръцете, а ти ме попита: – "Студено ли е?"

Отговорих ти, че ми измързнаха ръцете, и само това беше. Но зад ъгъла ме настигна джип на МВР; качиха ме и ми казаха: – "Приеми че си арестувана"! Вкараха ме в милицията през задния вход и започнаха да ме разпитват, какво сме си говорили с тебе, дали си ми поискал вестник и дал ли си ми някакъв телефонен номер! Казах им какво ти ме попита и какво аз ти отговорих, и че не си ми давал нищо. Взеха ми чантата с вестниците и писмата, и ми казаха, ако имам в чантата пари, да си ги взема. Отговорих им, че за пари не ме е страх, защото могат да се възстановят, но ако се изгуби писмо, то не може да се възстанови! Претарашуваха чантата ми, обискираха най-щателно и мен, и накрая ме попитаха, ще се подпиша ли, че нищо не си ми давал! Подписах се, и чак тогава ме освободиха!"

Споменавам този дребен случай, за да припомня атмосферата от онези години!

А аз нямаше как да съобща на колегите от дружеството за моето положение, затова изпратих "нелегално" майка ми в София. И веднага, след като по Свободна Европа съобщиха за моя случай, десарите прекратиха своеобразния ми арест, но, по следния начини: Докато още ме държеха арестуван, на 30 Октомври, пред МВР-то, ми връчиха следната заповед, от директора на предприятието в което работех:

"Поради остра нужда в материалното производство
ПРЕКРАТЯВАМ

Платения годишен отпуск за 1989 г. на
ГРИГОР СИМОВ БОЖИЛОВ – стругар към
предприятието ни, считано от 31.10.89 г."

Разбира се, тази заповед нямаше нищо общо с "остра нужда в материалното производство", а бе с цел да прекратят ареста ми, но и да прекратят отпуската ми, за да бъде ангажиран и да нямам време да пътувам, – понеже докато бях арестуван, "ползвах годишната си отпуска"!?

Екопоходът на "Екогласност"

След Екофорума, бе насрочен и проведен, "Екопоходът". В екопохода, превърнал се спонтанно в първи "митинг – шествие" за демокрация в комунистическа България, неофициално

участвахме и ние от дружеството за защита правата на човека! На този митинг – шествие, за първи път започнахме да скандираме групово: "Де-мо-кра-ци-я, Де-мо-кра-ция!", а от прозорците на "Народното събрание", ни гледаха, наистина, като чудо невидяно!

На тази снимка, направена от Магда Георгиева, е запечатано струпването на хората за "Екопохода" пред Александър Невски, близо до Народното събрание.

В "кръгчето" съм аз, а под стрелката, най-вероятно е Гошо Чепинеца ?

В отговор на излъченото по Свободна Европа, есе на Марко Ганчев, – "Обувката на пепеляшка", по повод събитията пред Кристал, – описах накратко, моите виждания за поставяните под съмнение от Марко Ганчев, наши идеи и цели! В деня на екопохода, дадох ръкописа на Румен Воденичаров и той го включи във втория информационен бюлетин на дружеството.

На 10 ноември, по време на третата ни сбирка – митинг, в Южния парк (а до 10-ти, само ние от дружеството се събирахме там), Воденичаров ми даде втория бюлетин, отпечатан върху безконечна хартия и още ненарязан! А аз, като разчитах че по късно ще се сдобия с друг екземпляр от бюлетина, дадох още неразгънатия от мен брой, на присъстващия на сбирката, мой приятел, Христо Цачев, понеже той бе от по-далечната провинция. Но вторият ни бюлетин, така и не се разпространи, и аз нямам този брой, както отдавна нямам и първия, затова тук не помествам това мое есе!

Никой още не знаеше за извършващата се смяна на Живков, когато на 10-ти ноември, в парка, пред насъбралите се петдесетина души, Воденичаров, с приповдигнат тон, каза между другото, и следното:

– "Снощи, свободните граждани на Берлин, танцуваха върху "Берлинската стена!"

Вечерта, в автобуса с който се прибирах за село, чух от радиото, голямата новина за смяната на Живков! Така ме завари 10-ти Ноември!

След десети Ноември

Започна подготовката за първия митинг на все още необединените "неформални" сдружения. С Петър Бояджиев може би все още не бях разговарял по телефона, а само му бях оставял съобщения на телефонния му секретар. И чак след десети Ноември, се случи та попаднах в апартамент, където се обади Бояджиев. Не помня за какво разговаряха с него, но когато и аз взех слушалката, той ме попита: – "Колко души ще се съберат на митинга?" – "Около 30 000, предполагам", му отговорих. – "Малко", – каза Бояджиев. Казах му също, че ще се оттеглям на село, а с ръководството нека се заемат по-образованите!

Веднага след 10 ноември, в дружеството влязоха, предполагам чрез Воденичаров, още няколко души: Липовански, Лунд, Методи Недялков, Красен Станчев, Сашо Стоянов и доста други!

Събрахме се, мисля че в апартамента на Липовански, да одобрим подготвеното от Воденичаров изказване на митинга. Обърнах му внимание, за сигнала до мен известие, от моя приятел и член на дружеството, Христо Гамджалиев, че в пещта за отпадъци, в софийския затвор, се горят масово архиви! Но Воденичаров се ядоса и отказа да обърне внимание на този важен и тревожен факт!

Третият бюлетин на "независимото дружество" не излезе, поради внезапната промяна на 10-ти ноември, и вече се подготвяше бюлетин № 4, за който написах кратка история на дружеството. Ръкописа дадох на Васил Костов. Той го е преписал, с леки промени, и го е предал за отпечатване.

Бюлетина излезе, но кратката история бе отпечатана с прекалено много (вероятно, умишлени) грешки.

Митингът на СДС в Кюстендил и моето обръщение

Някъде в началото на февруари, преди конференцията на дружеството, бе насрочен митинг на СДС, в Кюстендил, Воденичаров предложи да отида да говоря от името на дружеството, заедно с още един, непознат ми, човек, който може би се казваше Абрашев. Изказването си написах вечерта, в апартамента на брат ми Борис.

Вторият представител на дружеството, така и не го видях по време на митинга. А митингът в Кюстендил беше голям. Прочетох обръщението си, към края, понеже отстъпих реда си, на Петър Берон. Тук преписвам обръщението, от ръкописния оригинал, който пазя:

Честита пролет граждани!

Дами и господа; Преди малко повече от три години, седем души българи, бивши политически затворници, изпратиха "ОТКРИТО ПИСМО – АПЕЛ", за елементарни човешки права, до "Виенската конференция, за сигурност и сътрудничество".

Тази скромна, но смела и навременна инициатива, сложи началото на организираното правозащитно движение в България! В това "открито писмо", по-най човешки начин, се апелираше за най-елементарни човешки права, като: Право на свободно движение, на обективна информация и на свободна трудова дейност. В него също се казваше: – "Докато не дойде ден, когато всеки гражданин в Европа ще може свободно и без страх от преследване да изразява своите мисли, мнения и убеждения, – "Хелзинкският процес" няма да оправдае оказаното му доверие"!

Граждани! Сега можем уверено да кажем: "Хелзинкският процес" оправда оказаното му доверие. Ние вече можем почти свободно да изразяваме нашите мисли и убеждения, но какво стана тогава, преди три години? ДС, посрещна "на нож", нашата хуманна инициатива! И за да покажат, че не са "село без кучета", арестуваха всички подписали откритото писмо! Мен, след два месеца следствие в килиите на ДС, ме изселиха в Добруджа. А иначе, аз съм от трънско. Останалите радатели за човешки права, също бяха арестувани, но след като прекараха различни срокове, като следствени в ДС, бяха освободени.

Една година след това, на 16 януари, 1988 г., тези хора, заедно с други активисти, учередиха "Независимо дружество за защита правата на човека в България" и подадоха

официално, документи за регистрация. В учредителния протокол се казваше: Дружеството ще се бори, с мирни и демократични средства, за зачитане на човешките права в България, и ще подпомага българските власти, при всички инициативи в тази насока!

Подадената от нас ръка, бе високомерно пренебрегната, а срещу ръководството на дружеството, с председател Илия Минев, секретар Цеко Кръстев и пълномощник Едуард Генов, – започнаха гонения и репресии.

Преди една година, въпреки постоянните арести и гонения, когато нашето дружество печелеше все по-голяма известност и подкрепа, и успешно се разгръщаше в страната, ДС арестува цялото ръководство на дружеството и ние нямаше да излезем от затвора, ако не беше решителната международна подкрепа!

Само след три дни, властите се принудиха да ни освободят, но продължиха да ни държат под домашен арест. И за да ни съкрушат окончателно, както те се надяваха, предприеха клеветническа кампания срещу дружеството и срещу неговото ръководство – с цялата мощ на пропагандните средства! И една година след това, – сега, когато сме на път да станем правова държава и има реални тенденции, средствата за пропаганда да се превръщат в средства за информация, – ние настояваме да се каже на българския народ истината:

"КОЙ И КАК се бори са правата на човека в България!"

— Граждани на Кюстендил! Дами и господа! Предлагам, всички ние заедно да настояим, вестниците "Работническо дело" и "Априлско дело", да публикуват опровержения на поместените преди една година в тях, статии, – на същите страници и в същия обем! Става дума за статиите: **"КОЙ И КАК се бори за правата на човека в България"** и **"Трънският месец"**. — Който е съгласен да поискаме такова опровержение, да вдигне ръка! (Всички вдигнаха ръка и се вдигна истинска гора от ръце.) — Благодаря ви!

Граждани: Програма на нашето дружество е "Всеобщата декларация за правата на човека". Нашата крайна цел е, българското законодателство да се приведе в съответствие с международните договорености, за човешките права!

Член на дружеството, може да стане всеки български гражданин.

Благодаря ви за вниманието, и **ПОБЕДА!**

След няколко дни, същото обръщение прочетох и на първия импровизиран митинг в Трън, но там присъстваха само около двеста души. От излизането ми от затвора, ноември 85 г., и до сега, живея на село, и както всичките ми пътувания по обществени задачи, така и това до Кюстендил, си беше за моя сметка, а и не съм очаквал да е другояче.

През февруари се проведе първата "Национална конференция" на дружеството. В подготовката ѝ не съм участвал, но името ми беше поставено на първо място в листата на предложените за избиране в новия управителен съвет. По време на конференцията, си дадох отвод. Не исках да съм в ръководството, поради много причини:

- 1 – Явно, вече нямаше да съм между свои в ръководството на дружеството.
- 2 – На самата конференция, а и преди нея, вече се получаваха известни сблъсъци с Илия Минев и събраните около него хора, поради неудачното избиране на Румен Воденичаров.
- 3 – Нямах квартира в София и нямаше средства, да се издържам.
- 4 – Наивно вярвах, че нещата в България, така или иначе, ще вървят към много по-добро!?

Към края на конференцията, споровете в залата на "Дома на киното", се усилваха. Затова, с Коста и Драго, излязохме в кафето. След малко дойде Воденичаров и ме помоли да ида да кажа нещо, защото конференцията може да се провали. Нямах желание да се изказвам, но Илия Минев, като главен аргумент против Воденичаров, твърдеше, че Воденичаров "Даже не е член на дружеството", а бай Илия бе казвал това и за други членове, когато му ставаха неудобни!?

Така, покрай основателните аргументи, Илия Минев използваше и неистини, което за мен не бе приемливо! Не обичам никакви неистини, особено по най-сериозни въпроси, и от сериозни

хора, затова влязох в залата и направих изказване за "откритото писмо" и за събранието във вилата на Румен Воденичаров, в Панчарево, където заедно участваха, и Илия Минев, и Румен Воденичаров, и където никой не каза, че Воденичаров не е член на дружеството! Там, за първ път видях Воденичаров, като домакин на събранието и уважаван участник, – избран и за говорител на дружеството! И както писах по-горе, за това събрание не бях и уведомен, а пристигнах "неканен", към неговия край!

Именно, на панчаревското събрание, Воденичаров бе легитимиран в дружеството! (Но за съжаление и Илия Минев, в неговия вестник, "Свободно слово", от 93 г., пише, че не било нужно да се отварят архивите на ДС, а било достатъчно само да се съди по дейността на всеки!?)

На излизане от конференцията, **Драгомир Цеков ми даде 20 долара**, и се разплака от мъка, че бе преизбран Воденичаров! Чак тогава разбрах, колко сериозно е разочарованието му! В действителност, след десети ноември бях почти изолиран от ръководството на дружеството и не бях в течение за проблемите и конфликтите там! В контактите и преговорите с другите "неформални" организации, а след това и на "Кръглата маса", участваха Воденичаров, Драгомир Цеков и Костадин Георгиев. Вероятно така е решил Воденичаров, макар аз, като координатор на дружеството, да бях втори в ръководството, след председателя, и трябваше поне да знам, кой ще представлява дружеството във водещите се важни преговори!

Двадесетте долара, дошли незнам от къде, бяха единствената парична подкрепа, която съм получавал, освен дадените ми от моите приятели, преди 10-ти ноември, по време на обиколките за "откритото писмо", – **от Савовски – 20, от Цачев – 20 и от бай Радослав – 40 лева!** А тези пари, в онази ситуация, наистина бяха "златни левове"! (**Наскоро се разбра, че 20-те долара ги е дал на Драгомир, нашият съидейник Веско Маринов, гражданин на САЩ, а Драго пък ги даде на мен!!**)

Още на следващия ден, след конференцията, при мен на село, дойдоха Драгомир Цеков и Костадин Георгиев, да ме агитират, да се обявим против проведената конференция. По принцип и аз не бях очарован, нито от състоянието в дружеството, нито от резултатите на конференцията, но не смятах че е редно, вчера да сме участвали, а днес да се отречем от стореното. Според мен, всеки е трябвало да каже своите мнения и предложения, по време на самата конференция, а с тях двамата, седяхме през цялото време заедно, и не останах с впечатление, или поне не ми казаха открито, че са били против преизбирането на Воденичаров!

През Юни 90 г., сменихме Воденичаров, но вече бе късно и това не помогна дружеството да се съвземе. А аз, още веднага след десети ноември, наивно считах и казвах, че времето на дружеството е минало, понеже то изпълни своята роля, а сега идва времето на партиите!

Първите демократични вестници

През зимата на 1990 г. излезе първият опозиционен вестник "Свободен народ". Още първия брой на вестника разлепих на видно място, отпред, на автогарата в гр. Трън. Скоро след него започнаха да излизат "Демокрация" и "Народно земеделско знаме", но както в началото, така и години по-късно, тези вестници, на практика не се разпространяваха извън София. Затова се налагаше да ги купувам чак от там, но няколко пъти пътувах до София, специално за вестник и се връщах с празни ръце! Въпреки това, няколко месеца редовно разлепвах всеки попаднал ми нов брой на поне един от опозиционните вестници. Поддържах "стенвестника", на стената на автогарата, чак до първите избори, когато комунистите добиха кураж и ми забраниха, под предлог – чистотата на стената. Неразпространението на вестниците ни и незаинтересоваността на ръководителите на СДС, бяха ясен знак за неискраната им и фалшива опозиционност. А за да не си помисли кой, че "те не са знаели", – уверявам, че лично аз (за първи и единствен път), случайно срещнах председателя на СДС, Жельо Желев, по време на конференцията на "Независимото дружество", когато бяха излезли вече няколко броя на в. "Демокрация", и му обърнах внимание за този проблем, като поисках да се

заделят и изпращат по няколко, или поне един вестник, за всеки общински координационен съвет на СДС, но той нито обърна внимание, нито ми отговори. А ако неможеха да подсигурят нормалното разпространение, то организирането на алтернативно разпространение, не беше никакъв проблем, понеже и без това, хиляди ентузиастични пътуваха до София, за митинги, за контакти и за съвети по организационни въпроси! Така че, оправдание за първите ръководители на СДС, няма!

В началото на 91 година, за няколко месеца, бях член на "временната общинска управа" в гр. Трън. Трябваше да се създадат и селски (кметски) временни управи, за което, реално, нямаше никакви правила. Увещавах няколко души в селото ни, който да се кандидатира за "председател на временната управа", но никой не се съгласи. И като не можах никого да увеща, – направих подписка с предложение до общинската временна управа, аз да съм председател на временната управа в моето село Парамун. Подписаха се повече от две трети, от стотината ни жители. Така, след много "консултации", а по-скоро, спорове, между общинските ръководства на СДС и БСП, бях назначен за селски кмет (председател на временната управа), на мястото на кметувалия вече 17 години, наш съселанин – комунист!

Недописаната история на дружеството

Надявам се, историята на "Независимото дружество за защита правата на човека в България", да се допише, след като се съпоставят спомените на главните участници, и след като публично се проучи архивът на ДС! А пълната картина ще се изясни, когато "излязат на светло" разработките на Държавна сигурност, и за останалите неформални сдружения, и за първите година на демокрацията! Чак тогава ще се види, че всичките ни демократични лидери, или почти цялата ни, т.н. "политическа класа", всъщност са тайни офицери или, най-малкото, доносници на ДС, или са от други служби и отдели на БКП! Казано ясно, – комунистическата "Държавна сигурност" беше, и продължава да е, истинският кадровик, и на основните "демократични" партии и организации, и на "организираната престъпност"! И затова, вече е почти сигурно, че архивите на ДС няма да бъдат отворени, и то, главно по вина на СДС!

А че ДС е кадровик на СДС, осъзнах още в началото на 90-та година, но като добронамерен човек, очаквах нещата постепенно да се изясняват, изчистват и развиват към много по-добро, и за народа, и за държавата ни! **Но това, което фатално преобърна предвижданията, и попари моите, и на мнозинството българи, очаквания и надежди, бе – напълно неочакваното и, на първ поглед, нелогично съюзяване на демократичния запад, с най висшите кадри на БКП и ДС! Ето защо, точно тези кадри, днес съставляват икономическата и политическа класа, която "с решаващата подкрепа" от запад, превърна страната ни в мафиотски вертеп!**

По време на затворническите години, чувствахме и знаехме, че комунизмът всячески се подкрепя от влиятелни западни "кръгове", но че тези задкулисни "кръгове", отдвана са господари на света, и че освен създатели, са и върховни господари на комунизма, – се убедих категорично, чак през деветдесетте години!

И все пак съм убеден, че Независимото дружество за защита правата на човека в България, изпълни своята "прометейска" мисия, и да се допуска, че при онези условия е можело и много повече, едва ли е реалистично!

А това е самозалепващата емблема на дружеството, от есента на 1988 г. След 10-ти ноември, Бранков каза, че той е направил емблемата, във Виена?

СДС — подставена организация

Като член на Независимото дружество за защита правата на човека, а от началото на 1990 г., и на БЗНС "Никола Петков", участвах в създаването на общинската организация на СДС в гр.Трън. Бях активен член, до началото на 95 г., когато СДС се преобразува в партия. Лично аз, с голяма надежда очаквах това да стане, понеже функционирането на СДС, като съюз на партии и организации, казано на жаргон, – си беше "чиста порнография".

Ако в една община, например, се създадеше силна демократична организация и тя представлява общинския КС на СДС, то не беше проблем за заинтересованите наши противници, чрез свои хора, да регистрират в София, още две други партии или организации. По този начин веднага си осигуряваха мнозинство и спъваха работата на общинския СДС. Така се процедираше през цялото време, докато СДС беше съюз от партии и организации! Но след преобразуването в партия, вместо да се превърне в стабилна демократична организация, СДС стана още по-зависим от комунистите и техните интереси. Точно това време, по примера от София, мутрите, и мутренските отношения в СДС, навлязоха и в провинцията, и стана достатъчно ясно, че на такива като мен, мястото вече не е в СДС !

Чашата окончателно преля, когато правителството и парламентарното мнозинство на ОДС, не спази собствения си закон и не само че не отвори архива на ДС, но и не допусна, на мен и на мнозинството като мен, да прегледаме досиетата си! А това бе последният пробен камък, или лакмусът, с който непогрешимо се доказа, че всичките ни "демократични лидери" и депутати, са подставени лица на половинвековните ни поробители! По-красноречиво доказателство за фалшивата им демократичност, от отношението към архива на комунистическата Държавна сигурност – няма! Всичко останало, е демагогия и политически театър!

Така че, огромният проблем, за ролята на Държавна сигурност, от преди десети ноември, та и до сега, ще си остане в сферата на спекулациите, докато реално не се отворят архивите! Но за това, все още няма, и едва ли ще има, политическа воля, въпреки демагогските пози на добре познати лица, – особено преди избори! А липсата на такава воля, доказва че БКП и ДС, имат пълен контрол над целия "политически елит", и над държавата ни, въобще!

В тази връзка, всички, които пеят, че било късно да се отваря архивът, че там нямало нищо интересно, че бил прочистен, или пък че щяло да се навреди на националната ни сигурност – всички те, ако не са глупци, са "вълци в овчи кожи"!

Но важното е да се знае, че както почти всичко в източна Европа, така и неотварянето архива на ДС, зависеше и зависи, най-вече от позицията на запада! Да сте чули некой от Европейския съюз или САЩ, да настоява за отваряне на десарския архив и да иска декомунизация, или да критикува България в тази насока?! Едвали от запад ще чуем

някога подобни критики! А съдбата на този архив, в който се оглеждат 50 години от нашата история, и където са запечатани съдбите на стотици хиляди най-достойни български граждани, е предрешена! Чака се само удобен случай за неговото фиктивно изгаряне! И ако това наистина се случи – ще е най-голямото престъпление на комунизма и на неговите могъщи западни създатели и покровители!

Когато 1995 г., приключваше кметския ми мандат, не се кандидатирах за следващите избори, и с идеята, да имам известни приходи и свободно време, за да мога да напиша спомените си от затвора и от "дружеството", започнах "бизнес" като едноличен търговец, и след около година, вече държах три съвсем скромни "магазинчета", в моето село и в гр. Трън. Всичко това започнах без никакъв капитал, а само със символични, лични средства. Но есента на 96 г., олигархията предизвика невиждана до тогава в България, инфлация, и само за 4 – 5 месеца, левът се обезцени 50-кратно! Аз, уж "преживях" инфлацията, но вече едва успях да подържам "бизнеса" си, като плащах само минимална заплата на моите продавачи. Тъкмо вече бях уредил всички необходими документации – договори, лицензи, санитарни и пожарни разрешителни, когато ме голобиха за липса на касови апарати, което до тогава при нас не се изискваше. Така, поради липса на средства, едва успях да задържа само крайпътния мизерен селски магазин, на разклона за нашето село Парамун.

За подписката и пресконференцията, която проведох в началото на 2001 г., и за стари компютри, похарчих оборотните пари от последния ми магазин. Така, пролетта на 2001 г., след 5 години "търговия", затворих и този магазина, и останах само с няколко крави.

Вече имам повече крави, но не се отказвам от тях, само поради любовта ми към животните и към земеделската идея, макар да ми е пределно ясно, че присъдата над независимите стопани – селяните земеделци – отдавна е произнесена и даже - вече е изпълнена!

Започнах да пиша спомените си и 2003 г., и 2004 г. вече бяха готови, но финансова възможност да издам спомените и изводите си, имам чак сега – 2010-та година. И чак сега, спокойно мога да споделя, че през последните 20 години, сериозно се опасявах, да не се случи така, че да не успея да напиша спомените си, но слава Богу, мисля че успях, та борбите и страданията ни по затворите, да не останат, никому неизвестни, и с това, почти напразни! А многогодишното забавяне използвах, за да допълня книгата си с документи и факти, които преди да имам интернет, нямаше как да науча. И слава Богу, защото сега именно тези документи и неопровержими факти, поместени в пета част, са същината на тази книга, а спомените ми, макар да са важни и интересни, са само един вид – увод! Но за да разберете най-важните заглавия в Пета част на книгата, най-добре е да четете наред, макар някои неща и да не ви харесат, защото между важните документи има хронологична и фактологична последователност!

И още веднъж - слава Богу, че отбрах, преведох и поместих в тази книга, най-важните, неизвестни или малко известни на мнозинството ни, разобличаващи документи и документирани изказвания, които ни отварят очите.

Нека не си затваряме очите за истината и за Христовите думи, защото думите Му са голата истина за нашето, уж, "модерно", "демократично" и "прогресивно" време:

"Ще научите истината и тя ще ви направи свободни"

"Аз съм пътят, и истината, и животът"

"Княз на света е Сатана"

"Горко вам книжници и фарисеи – лицемери, задето обикаляте море и суша, да добиете един последовател, и като успеете, правите го син на ада, дважд "по-достоеен" от вас".

"Ваш баща е дяволът, и вие неговите похоти искате да вършите...!"

– III част –

СДС не отвори архива на ДС !

1990 – 2001 г.

За човешки правдини

Веднага, след като пролетта на 91 г. станах председател на временната управа (кмет) в нашето село, на кметската пишеща машина, във връзка с публикуваните, две години преди това, клеветнически статии срещу дружеството, написах до вестниците "Дума" и "Време" (бившите – "Работническо дело" и "Пиринско дело"), следното обръщение:

Непобедимата идея за човешки правдини

Преди две години, февруари 89 г. за гладните стачки на Петър Манолов и Илия Минев, от Независимото дружество за защита правата на човека, се заговори по всички западни радиостанции. Интелектуалци от България и чужбина, открито и решително се обявиха в защита на гладуващите, и най-вече за връщане архива на поета Манолов, иззет му от служители на ДС.

В защита на активистите от "дружеството", се ангажираха международни организации и правителствени ръководители от запад!

Точно тогава, комунистическата машина у нас, – виждайки че ще загуби тоталния контрол над обществото, ако допусне да хване корен непобедимата идея за човешки правдини, – даде ход на дирижирана клеветническа кампания срещу дружеството и неговото ръководство!

Надявам се че днес, бившите пропагандни средства на БКП, – "Работническо дело" и "Априлско дело", – са вече наистина СРЕДСТВА ЗА ИНФОРМАЦИЯ и няма да е проблем да се публикува кратко разяснение, на страниците на днешните им наследници, – "Дума" и "Време".

Не става дума за опровержение, защото авторите на статията във в. "Дело", – "КОЙ И КАК се бори за правата на човека в България", от 7. 02. 89 г. бяха надминали всички граници в оклеветяването на първите организирани застъпници за човешки права в България !

Какво всъщност се случи преди две години, в началото на 89-та година ?

На 11. 01. 89 г. ръководството на дружеството трябваше да се събере в дома на Петър Манолов в Пловдив, за да обсъди и приеме устава на дружеството. Всички пристигнали в този ден, обаче, бяхме арестувани! Но благодарение на незабавните международни протести и предстоящото посещение в България, на Франсоа Митеран, – само след три дни, бяхме "освободени". Освободиха ни от ареста, с условие да не напускаме местоживеенето си, 1 месец. За мен този срок, в последствие, бе продължен с още 1 месец.

По предварителна уговорка, всички ние от ръководството на дружеството, трябваше да обявим гладна стачка, ако евентуално ни задържат. По време на тридневния ни арест, а и след

това, бяхме напълно изолирани един от друг, и дълго време неможахме да научим, че Манолов и Минев са продължили гладните стачки и след ареста. Вероятно най-изолиран бях аз, понеже живея на село и нямам телефон, а милицията от трънското МВР, денонощно дежуреше около къщата ни, за да са сигурни че няма да мога да се срещна с никого.

На 2. 02. 89 г. при мен в гр. Трън, където току що, принудително бях започнал работа, дойдоха двама журналисти с касетофон, и настоятелно искаха да ме интервюират. Отказах, макар че нямах нищо за криене, защото знаех че интервюто ще е само повод, да се публикуват клеветнически статии срещу дружеството. Но след като ми обещаха, че ще ми предоставят касета със записа на интервюто, а и без това неможех да им попреча да напишат каквото си искат, оправдавайки се с отказа ми да говоря, – аз приех !

По време на интервюто, продължило около час, единият от журналистите, така се престараваше да защитава тоталитарния комунистически режим, че от него едва успях да взема думата. С особено раздражение реагира, когато споменах, че нашето дружество е "правозащитна организация". "Другарят" изглежда бе убеден, че само ДС, към която явно принадлежеше, е такава организация !

Само няколко дни, след полу-насилственото интервю, на 7. 02. 89 г. във в. "Работническо дело", цъфна, почти на цяла страница –

"КОЙ И КАК се бори за правата на човека в България"

Предчувствията ни, за предстоящо оклеветяване, се сбъднаха.

По команда, тази неподписана статия, бе "обсъждана" в партийните организации и "трудовите колективи", из цяла България ! Във вестниците организирано се публикуваха писма на "възмутени граждани" !

Не бях изненадан от безпределните лъжи в статията, и от злостните коментари в писмата на възмутените "другари". В тези статии няма нищо друго верно, освен имената на избраните жертви от ръководството на дружеството, – Илия Минев, Григор Симов, Едуард Генов и Петър Манолов ! Явната цел бе: – безогледна дискредитация на самата идея за организирано правозащитно движение в България!

Наскоро след като си прочетох скроената ми криминална биография в "Дело", бях удостоен лично с подобна статия в тогавашния софийски областен вестник "Априлско дело", от 28. 02. 89 г. под заглавие, "Трънският месия". Този път се изненадах, защото освен вече публикуваните в "Дело" клеветнически свободни съчинения, се цитираха и някои мои, почти неподправени изречения от интервюто. Статията бе подписана от Драгомир Пенчовски и Енчо Цветков.

Всъщност аз считах и считам, че трябваше да се публикува само оригиналният текст от записа на интервюто, което би било най-доброто опровержение и морално обвинение към организаторите на онази клеветническа кампания. За щастие, сега, – може би благодарение и на нашето дружество, – може да се говори и пише всичко, но все пак, много по-важно е, кой какво е казал тогава ! Затова ще настоявам, въпросните журналисти "да си спомнят" къде е касетата със записа, и макар с двегодишно закъснение, да ми предоставят обещания запис !

Всичко съм готов да простя, и прощавам, но унищожаването и укриването на документи, какъвто е и тази касета, – немога, и мисля че не би трябвало да се прощава !

Впрочем, ако някой от причастните вестници, ми предостави място на страниците си, бих публикувал и конкретни опровержения, с факти и документи !

м. Март 1991г. с. Парамун, Трънско, Григор Симов

С това изложение, посетих редакциите на двата вестника, но те отказаха да публикуват каквото и да е, под предлог, че не били същите вестници, понеже си бяха сменили имената!?

Есента на 91 г., на проведените избори, спечелих кметското място в селото ни.

Кандидатирах се, не защото имах амбиция, но за да покажа на все още страхуващите се и

невярващи съселяни, че комунистите могат да бъдат победени. А за да илюстрирам страха у хората, тогава, преди изборите 91 г., ще цитирам следното изречение, казано ми от моя съселянин, Сима "Гемето", за предстоящото гласуване: – **"Тия път че се преста́рашимо!"** (Този път ще се преста́рашим – да гласуваме за СДС)!? А това значи, че на първите избори, доста хора "не са се преста́рашили", което личеше и от резултата !

А след като СДС спечели изборите, – декември 91г., по аналогия на писмото от 86-та г., написах ново, "открито писмо – апел":

ДО ПРЕЗИДЕНТА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ДО МИНИСТЪРА НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ
ДО МИНИСТЪРА НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

"Открито писмо – апел"

Уважаеми Господа, най-висши ръководители на Република България: Есента на 86 г. шестима българи – радетели за човешки права, подписахме и изпратихме "Открито писмо – апел" – за човешки права, до "Виенската конференция за сигурност и сътрудничество в Европа". Като автор на това писмо и като един от подписалите го, ви моля, сега когато няма никакви пречки за това, да се разпоредите, – всички документи и факти относно писмото да се разсекретят и да станат достояние на всеки заинтересован гражданин!

Моля Господин Министъра на Външните работи да спомогне да се изясни – каква е била позицията на българския представител на Виенската конференция, след като там е било прочетено нашето Открито писмо!

Моля Господин Министъра на Вътрешните работи да бъдат събрани и разсекретени всички документи и факти за преследването ни, от органите на ДС, след изпращането на въпросното писмо!

Моля нашия достоен Президент, господин Жельо Желев, ако е възможно, да прояви лична заинтересованост във връзка с настоящия ми апел, тъй като отдавна се поставят въпроси, – "Кои, и с какви подбуди и цели създадоха или възродиха демократичната опозиция в България". А групата българи, дългогодишни политически затворници, изпратили откритото писмо и година по-късно, януари 88, създали "Независимото дружество за защита правата на човека в България", бяха съществен елемент от новосъздадената опозиция!

В Р Е М Е Е да започне да се отговаря на многото въпроси, оставали до сега без еднозначен и категоричен отговор!

Господа министри от първото демократично българско правителство: като осъждан 6 пъти по политически причини; прекарал в затворите 13 г. и накрая, заради "откритото писмо" интерниран в Добруджа, – изразявам пред вас, жизнената си заинтересованост за съдбата на досиетата и в частност, за моето!

Всичко съм готов да простя, и прощавам, но унищожаването на документи за нашата история, според мен е непростимо! Считам, че всяка помисъл за унищожаване на досиетата е най-тежък грях спрямо жертвите и спрямо историята на България !

Настоявам пред вас, моето досие на политически затворник и незаконно преследван български гражданин, – да се разсекрети, като се вземат мерки, нито лист от него да не изчезне!

Уверен съм, че това е начинът, много въпроси да намерят своя отговор, а съмненията и колебанията да намалееят!

24. 12. 91 г. С най-голямо уважение : Григор Симов Божилов с. Парамун общ. Трън

Това "открито писмо" предадох в редакцията на в. "Демокрация", на политическия редактор, Невен Копанданова (по късно – главен редактор). След седмица отидох отново, и Копанданова ми върна текста, с обяснение, че "неможе да им послужи"!

На излизане от сградата на ДС, случайно се срещнахме с главния редактор Волен Сидеров, и понеже се познавахме от дружеството, той за втори път настоя, на следващия ден да поговорим в неговия кабинет. Използвах случая и подадох на Сидеров, върнатото ми от Копанданова "писмо", за да го прочете и утре да си каже мнението.

"Утре" отидох в уречения час пред кабинета на главния редактор, но се оказа, че след като бе прочел писмото, Сидеров "вече не ме познаваше"! Излиза и влиза няколко пъти, покрай мен, от кабинета си и като видя че продължавам да чакам, каза на секретарката, че днес няма да е тук, и замина нанякъде!

Свидетел на случая е бившият активист на дружеството, Иван Петров от Плевен.

От този опит във в. "Демокрация", нагледно се убедих, че на този етап няма да има смисъл да предлагам писмото си за публикуване на друго място! А защо Сидеров и редакцията на "Демокрация" реагираха така? – Защото са служители на ДС!

И това е една от причините да настоявам за отваряне архива на ДС, но и защото в архивите и досиетата е по-голямата част от биографията ми, и не бих желал тя да се изгуби или в бъдеще да се манипулира. А и много от данните намиращи се там, несъмнено имат историческа стойност! **Вижте по-нататък в книгата – "Защо трябва да се отвори архивът на ДС?"**

Кому е нужна България без българи?

(По повод споменаването на Волен Сидеров)

Към избуялите напоследък в България, "ДС" националисти, се отнасям силно резервирано, защото, нито комунистическата "ДС", нито преименуваните "служби", на днешната мафиотска олигархия, могат да са национални! Най-изявените националисти днес, са "Атака", но и тя явно е десарска организация, както и повечето основни партии у нас, като целта на създаването ѝ е да обира протестния вот на разочарованите избиратели и да ги насочва в глухата линия на омраза срещу турците и исляма. И веднага трябва да кажа, че сатанизирането на мюсюлманите, налива вода в "мелницата на разложението и унищожението"! През тази мелница са минали, или предстои да бъде "прекарани", всички народи и автентични култури, докато оцелелите не бъдат превърнати в умаломощена, безлична и безволева маса! Затова, всички добронамерени хора и всички автентични религии, вкл. мюсюлманската, следва взаимно да се уважават и да се подкрепят, защото, много повече е общото между нас, отколкото онова, което ни разделя! Особена сега, когато от доста години е подета мръсна пропаганда против исляма, и се води злодейска война, уж против "световния тероризъм", а всъщност, против свободата на всички **Витази война, наемниците – окупатори, са наричани "рейнджъри", а защитниците на домашни огнища, – "терористи, свързани с Ал Кайда" !?** Разделянето и насъскването ни на верска основа е тактика на световната мафията на еврейските юдомасони и техните тайни, нечестиви, мафиотски организации!

А за България, основният ни национален проблем, в сравнение с който, почти всички други, освен нравствените, се обезсмислят, е, че при крайно негативната демографска тенденция и

с приспивния лозунг, – "В България всички са българи", – освен всичко друго, само след 20 години България ще е циганска държава! Затова е важно да се знае, че понятията, "нация" и "национализъм", умишлено се замъгляват, а е съвсем естествено и логично, че единствено българите могат да са българска нация, – другото е абсурд ! Затова трябва ясно да разграничаваме понятията: българин и български гражданин, и само в по-широк смисъл, нацията е сбор от всички народности и малцинства населяващи една стран! Затова народностите в България трябва да се назоват с истинските им имена, и да се каже и пише ясно, – кой какъв е по народност, – според произхода му, а не според "самоопределението", защото самоопределение може да има само в конкретна спорна ситуация!

Според наложените ни днес закони, примерно аз мога да се "самоопределя" и запиша "китаец", но това ще е само смешно и абсурдно! Да, смешно и абсурдно е, но тези закони и тази политика ни се налагат целенасочено, именно, за да разводнят и затрият нациите!

Фаворизирането и подстрекаването на някои малцинства, и поставянето им над закона, като циганите в България, е дело на една световна нечестива сила, която съвсем не се е загрижила за циганите, но целта ѝ е, унищожаване на европейските арийски народи, от които, българите са неразделна част! А постигне ли целта си, нечестивата сила, още по-безпроблемно ще се справи и с циганите. Не че циганите са по-прости, – напротив, по-хитри са от българите, но са по незаинтересовани за утршния ден. В тази връзка, вмъквам извадка от протокол 17 на "нечестивите", която се отнася за християнството и другите религии, но важи и за нациите: **"Само години ни делят от момента на пълното унищожение на християнската религия. А що се отнася до другите религии, – ще срещнем още по-малко трудности да се справим с тях"**! Още в древноарийския епос "Махабхарата", създаден преди хиляди години, е написано: **"При добра управа, народът се увеличава"**! А днес, ниската раждаемост е характерна за целия "запад", включително и за бившите комунистически страни, което е достатъчно показателно! И няма как да е другояче, щом в целия, уж християнски запад, вместо почитане на морала, семейството и Бога, т.е. християнските ценности, – зли сили натрапват безверие, алчност, насилие, егоизъм, арогантност, разврат и поругаване на всичко свято!

А първопричината за проблемите с турското малцинство, и тук е в "еврейското масонство" и в неговия проводник в България – ДПС, а не в турците. Проблемът с българските турци, преднамерено бе създаден по времето на комунизма, с насилственото им преименуване, а скоро след това, през 1990 г., комунистите отново подеха антитурска и анти ислямска, **псевдонационалистическа кампания**, чиято цел бе, да се притъпи демократичният ентузиазъм и той да бъде насочен в "глуха линия"! Но и сега, 2006 г., по подобен сценарий, и със същите кадри, – разочарованието пак бе насочено в антитурска посока, а истинските проблеми – **ограбването и мафиотизирането на България, и безнравствените войни в Ирак и Авганистан, останаха на заден план!** По този начин умишлено се компрометира и национализмът, както вече бе компрометирана демокрацията. Затова, на изборите за президент, комунистът Първанов, спечели две трети от гласовете, за недоумение и "ужас" на всеки, що годе разумен човек!? А е ясно, че избирателите на БСП, плюс турците и циганите, са две-трети от галсуващите в България, и че анти турската кампания, само изкуствено сплашва и мобилизира турците, и гарантира победата на Комунистите! Нямам съмнение, че юдомасонската върхушка на висшите военни в република Турция, неизменно властваща там, още от времето на Ататюрк, – вилнее и у нас ! Тази върхушка, има много по-висок ранг, в световната масонска йерархия, в сравнение с масоните в България, затова България е подчинена на турските масони, както доскоро бе подчинена и на сръбските! Затова Ахмед Доган има прекомерна власт и се изживява като масонски "Генерал Губернатор" на България! Но всеки, който се постави в услуга на дявола, един ден, неизменно получава заслужената си, "дяволска отплата"! А мюсулманите в България трябва да знаят, че турските политически водачи, са толкова мюсулмани, колкото нашият президент Първанов е християнин!

Така че, ако не се има предвид първопричината – световното еврейско масонство – е все едно, да се бие самарът, вместо магарето! Затова, всеки който сочи българските турци, за главен проблем на България, ако не е глупак, е съзнателен манипулатор!
(Вижте в Глава пета, на тази книга, заглавието: "Национализмът е насаден на пачи яйца"!)

Законът за достъп до документите на бившата "Държавна сигурност" (ЗДДБДС)

През 1990-та година, бях писал молба до МВР, да ми се издаде документ, че съм бил изселен по политически причини, в периода 1987-88 г., и бях вече забравил за тази молба, когато 92 г., изненадващо получих отговор, на типова бележка с готов текст, в която бе попълнено само името ми и името на с. Кайнарджа, и със стандартен текст, с който се отговаря на всички еднакво, ме известяват, че **"в архивите и фондовете на МВР не се установиха данни за обстоятелствата по чл. 2, за които се предвижда еднократно обезщетение"(!?)**

По това време на власт бе СДС, а министър на вътрешните работи, Соколов. Молбата ми, да получа документ за изселването, не бе във връзка с обезщетения, понеже имах предостатъчен стаж в затвора, – 13 години, а обезщетения се плащаха само за около 2 години затвор, и който е "лежал" повече, – "да не е лежал"! Цинизмът на тази бележка е в друго: **Аз, "до вчера" бях изселен, заради застъпването ми за човешки права, а днешната уж демократична власт, ми отговаря: – "Не се установиха данни ..."**! А печатите от адресната регистрация в паспорта ми, още показваха кога съм бил изселен в с. Кайнарджа, и кога съм отписан!

Значи, тогава ми отговарят, – "Не се установиха данни ..." , – а по-късно, 1998 г., когато поисках да видя досието си, – ми отговориха, че "нямам досие", а вместо това, подробно цитират, – кога, къде и защо съм бил изселен, и даже, че: "Изселването ми повлияло добре и съм се бил поправил, затова ме били освободили"!?

А истината е, че ме освободиха под натиск от запад, и в директна връзка с посещението тогава в България, на американския зам. Държавен секретар по човешките права, Уайтхед.

А когато, Август 1997 г. в Народното събрание започна разглеждането на проектозакона за достъп до документите на бившата държавна сигурност, или т.н. "закон за досиетата", – понеже сериозно се съмнявах в искрените намерения на "демократичното мнозинство", – още същата сутрин застанах до Народното събрание, със следния плакат:

ГОСПОДА ДЕПУТАТИ ОТВОРЕТЕ АРХИВА НА ПОЛИТИЧЕСКАТА ПОЛИЦИЯ НА БКП – "ДС"!

ТАМ СА КОРЕНИТЕ НА ОРГАНИЗИРАНАТА ПРЕСТЪПНОСТ;
НА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ И ПОЛИТИЧЕСКИТЕ КУКЛОВОДИ!

Застанах край работния вход на събранието, но веднага ме изгониха. Гонеха ме отвсякъде, докато не застанах край паметника на "Цар освободител", срещу Народното събрание. Там стоях с плаката, всеки работен ден, в продължение на седмица, докато закона не бе приет!

Но закона се прие в крайно окастрен вид, като в него се гарантираше, че няма да се разкрият имената на никого от служителите на ДС, които продължават да служат във вече преименуваната "НСС". Също и онези, които по някаква причина са напуснали "държавна сигурност", но отново се върнат на служба, – се гарантираше че няма да бъдат разкрити работните им досиета! Това означаваше, че никой служител от бившата ДС, няма да бъде разкрит, но уж, поне щяха да дадат

право на преследваните от ДС, да прегледат досиетата си. "Да, ама не"! Оказа се че това е поредната измама!

На 1 септември, 97 г., както бе по закона, подадох заявление в МВР, с искане да ми се разреши да прегледам досието си, и изчаках едномесечния срок. Минаха не един, а три месеца, но отговор не получавах.

След като и от министъра на вътрешните работи, не получих отговор, – на 13. 01. 98 г. отидох в София и писмено уведомих кмета, Софийански, че от 19. 01. 98 г., възнамерявам да стоя с плакат пред министерския съвет, в продължение на един месец.

А на 16 януари, 98 г., няколко стари членове на "дружеството", вкл. Илия Минев, проведохме среща по случай десет години от учредяването му. На тази среща предложих, и всички се съгласиха, да подпишем следната декларация, адресирана до главните държавни институции и до средствата за информация:

ДЕКЛАРАЦИЯ

**От членове на "Независимото дружество за защита правата на човека",
по случай 10 години от учредяването му**

**Господа: Долуподписаните членове на НДЗПЧ в България, ДЕКЛАРИРАМЕ нашето настоятелно искане, най-после, осем години след 10 ноември, 89 г., да се разсекретят архивите на бившата Държавна сигурност, имащи връзка с нашето дружество, а така също и досиетата на всеки един от нас. Същевременно изразяваме възмущението си, че онези от нас, които подадоха молби, още на 1 септември, все още нямат отговор!
София, 16. 01. 98 г.**

Пръв подписа декларацията, Николай Галев, но поради грешки в текста, се наложи да я препиша, а Галев вече си бе заминал и затова неговото име не е на декларацията.

Тази декларация, заедно с Петрана Стоева, разнесохме до упоменатите инстанции, като изисквахме и входящи номера. Петрана Стоева, и по късно, по време на протестите ми с плакат из София, ми оказваше неоценима помощ!

Между другото, повечето изложения и декларации, се налагаше да давам за преписване, в офиси за компютърен набор на текст, защото няхах компютър, а там винаги преписваха текстовете с много грешки. Затова, макар че междувремето биваха размножени, на следващия ден се налагаше да се преписват наново, този път с други досадни грешки! Тези материали трябваше пак да се размножават, и за всичко това плащах и губех много време.

На 19 януари, отидох с плаката си, в центъра на София и там пред бившия партиен дом заварих група мирно протестиращи, затова, че държавата не им е изплатила заплатите заработени в чужбина. Те, като ме видяха с моя плакат, се зарадваха и ме извикаха при тях. Аз обаче трябваше да отида до общината за резултата от подадената от мен молба за разрешение за протеста ми с плакат. Затова забих плаката си до техните и отидох до общината за да си получа разрешението, но там ми връчиха забранителна заповед!?

Бях решил да стоя с този плакат, край правителствените сгради, поне един месец, затова, въпреки забраната, застанах на тротоара пред "партийния дом", но след 5 минути дойдоха полицаите и ме арестуваха. А преди да ме арестуват, от в. "Сега" са ме снимали в гръб, и утре ден публикуваха снимката ми, на първа страница. Това е и единствената снимка, от моите протести! Така, този ден прекарах арестуван в пето РПУ на МВР. Привечер ме закараха в софийското кметство, за да подам нова молба, – макар че по закон, това се изискваше само за групови шествия, митинги и демонстрации!

Там подадох нова молба, със следното съдържание:

Господин Кмете:

Моля да ми се разреши да протестирам мирно с плакат, пред бившия партиен дом, от 21. 01. 98 г. в продължение на 1 месец.

По време на протеста си няма да създавам условия за нарушаване на обществения ред, няма да преча на движението и на минувачите. Така също, няма да преча на други, евентуално протестиращи там.

На тази молба ми отговориха, че ми разрешават да стоя от 9 до 10 ч. на 21. 01, на тротоара, пред още неразрушения тогава мавзолей!? Така, на тази дата, стоях целия ден пред мавзолея и там съчиних следната нова "молба", която подадох на 23. 01:

МОЛБА

от Григор Симов Божилов от с. Парамун, общ. Трън

Господин Кмете,

Шокиран съм от факта, че в една демократична уж страна, гражданин не може без разрешение да застане с плакат в своя град и да изрази публично своето отношение или протест по даден въпрос! Като същият гражданин не нарушава обществения ред и не създава условия за нарушаване на обществения ред и сигурност; не пречи на движението на коли и пешеходци; като на плаката няма непристойни думи, хули или предизвикателства.

Като ви благодаря Господин Кмете, че ми разрешихте да стоя с плаката си - 1 час пред бившия мавзолей, а не пред бившия партиен дом, както аз желая, – пак Ви моля да разрешите да застана с плаката си пред бившия партиен дом за срок от 1 месец. Защото така или иначе ще стоя с плаката си в София, независимо още колко пъти ще бъда арестуван.

Макар че в първата си молба към Вас описах причините за моята демонстрация или протест с плакат, пак Ви пиша съдържанието на плаката си:

от едната страна:

Господа, нямам отговор за досието ми в ДС, от 1. 09. 97 г. до сега!

– Григор Симов Божилов, 7 пъти следствен в ДС, 6 пъти осъждан,

– 13 г. в затвора; 1 г. и 6 м. изселен – заради човешките права!

от другата страна: – същото, плюс, – "Моя случай не е изключение"!

23.01.1998 г.

с уважение:

Разбрах, че нямат намерение да ми разрешават, затова повече не ги и питах, но полицаите ме гонеха, а някои ме и молеха да се преместя от техния район. Затова отидох пак срещу народното събрание, до паметника "Цар освободител", където бях стоял през август, и се оказа, че само там не ме гонеха, като че е "ничия територия", измежду две районни управления на МВР!? Беше средата на зимата, – снег и студ, а аз боелен, но решен да стоя цял месец, – за пример и за "обвинение"! Нямахше къде да преспивам, и всяка вечер се прибирах с автобуси до село, а пътуването само в едната посока е повече от два часа! През деня, само по 1–2 пъти, за по 5 минути, оставях плаката си побит, за да отида за топъл чай, или до тоалетна.

През цялото време докато стоях с големия плакат, – ежедневно идваха и си заминаваха, с вой на сирени, кортежите на министри и на министър-председателя Костов. Идваха и си отиваха чуждестранни делегации, но нито един народен представител не мина наблизо, да се заинтересува, кой и защо протестира, нито пък някой журналист посмя да се доближи, а само, хилейки се, ме наблюдаваха, иззад остъклените врати на парадния вход на събранието! Разбира

се, всички виждаха и добре знаеха, за какво става дума, но гузното им поведение издаваше истинската им същност!

Само обикновени граждани, се спираха и ме подкрепяха. Видях ме и Янко Янков, известен политически затворник и председател на "Партия Либерален Конгрес". Той се интересува, и от името на организациите които представляваше, написа изложения до всички главни български инстанции, с копия до посолствата на държавите подписали заключителния акт от Хелзинки. Но отговор не се получи от никъде. Янко Янков писа още няколко пъти, но резултатът бе нулев!

След три седмици, край мен мина и ме позна, Петър Бояджиев, с когото се познавахме от Старозагорския затвор и който след това, фактически беше "заграничен координатор", от Марсилия, на Независимото дружество, а по-късно беше и кандидат за министър-председател от БСП. Бояджиев каза, че точно тези дни чете своето досие и ще се опита да направи нещо и за мен. На следващия ден пак дойде и каза че е уредил среща с началника на "отдел архив" на МВР, Серафим Стойков. Така, с Бояджиев влязохме в Министерството на вътрешните работи, в кабинета на Стойков, а плаката оставих побит на обичайното място, пред паметника "Цар освободител". Серафим Стойков обеща, че на следващия ден ще мога да прегледам досието си.

На следващия ден, вече без плакат, пак отидох в София и в "читалнята" на ул. Гурко, вместо досието със събираните агентурни разработки и доноси, ми предоставиха да прегледам следствените и съдебните ми дела, които аз и без това познавах, но все пак бях доволен, че са запазени следственото дело за "Откритото писмо – апел", дадох заявка да ми копират десетина страници, за което се плащаше по 20 стотинки на страница, а на "улицата" се плаща по 4 ст. (Един от копираните протоколи за разпит в ДС, е поместен в тази книга.)

Разбрах, че само това ще е ползата от протеста ми до тук, и след като поради измамата от страна на началника на архива на МВР, вече бях прекратил за един ден, протеста си, реших че няма да има особен смисъл да продължавам да мръзна из София, във февруарския студ. (А току що – април 2010г. прочетох интервю със Серафим Стойков, който още в началото предупреждава журналистите: **"Вие трябва много да внимавате, когато говорите с такива като мен, защото ние много лъжем! Ние мислим едно, казваме друго, а вършим трето"**!)

Някъде по това време, ходих и до редакцията на в. "Демокрация", и къде ли не, но никъде не искаха да публикуват нищо! И само със съдействието на Георги Жеков, във в. "Анти", на 31 януари публикуваха част от "молбата" ми до Софийски, но без най-съществения, първи абзац. И от тогава, издателството на "Демокрация и Анти", наричам, – издателство **"Анти-демокрация"**! А понеже с това ще обидя много от читателите на **"ПРО & АНТИ"**, – пояснявам, че: **в този вид, и с тази издателска политика, публикуваните в Анти, материали, спомени и мнения, достигат само до много ограничен кръг, отдавна изолирани и умишлено маргинализирани групи и личности, в които само създават измамно чувство, че "всичко се публикува и всичко се знае", а всъщност, до огромното мнозинство от българските граждани, тези факти въобще, ама въобще не достигат !?** Но все пак, малко са вестниците в България, които публикуват истини за нашето минало, затова по-нататък в тази книга, си позволих да препиша, почти дословно, статия на Едвин Сугарев и Недко Петров: **"ГЕНЕЗИСЪТ НА КОНТРАБАНДНИТЕ КАНАЛИ"**, публикувана във вестник **"Про & Анти"**.

Веднага след безрезултатните ми протести с плакат, написах изложение, от което, тук преписвам само трета страница:

... Господин министър на Вътрешните работи, – от разговорите ми със стотици репресирани, от разговорите ми с колеги от затвора, и от личен опит, се убедих, че Законът за достъп до документите на бившата ДС, въобще не се изпълнява, по отношение на репресираните лица, като:

1. На разработваните от ДС, но неосъждани, стандартно се отговаря, че за тях не е събирана информация в бившата ДС!

2. На осъжданите по дела на ДС, въобще не се отговаря, или им се дават за прочит, не досиетата им, със събираната за тях информация, а съдебните и следствените им дела, които не са досиета и не попадат под разпоредбите на закона за досиетата!

3. Специално пригответената читалня на ул. Гурко е винаги празна, като в нея средно на ден влизат по двама – трима души, а местата са 26! Така че, и дума не може да става, че неможело да се смогне да се обработят всички желаещи да си видят досието!

По неофициален път се свързах с началника на архивите на бившата ДС, г-н Стойков, който "уреди" да си прегледам досието на 10. 02. 98 г. Не се изненадах, когато вместо досието ми, със събираната по агентурен път информация, ми представиха моите съдебни и следствени дела!

ГОСПОДИН МИНИСТЪР НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ, ако в най-скоро време не ми се даде достъп до досието, ще считам че:

1) ПОЛИТИЧЕСКАТА ПОЛИЦИЯ НА БКП – "ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ", САМО Е ПРЕИМЕНУВАНА В "НАЦИОНАЛНА СЛУЖБА ЗА СИГУРНОСТ"!

2) ВИСШАТА НОМЕНКЛАТУРА НА БКП И ДС, СА ПОДЧИНИЛИ И ПРИСПОСОБИЛИ ДЪРЖАВАТА НИ, КЪМ СВОИТЕ ПРЕСТЪПНИ ИНТЕРЕСИ !

3) У НАС ВЕЧЕ ТЪРЖЕСТВУВА МАФИЯТА, ПРОИЗЛЯЗЛА ОТ, И ОРГАНИЧЕСКИ СВЪРЗАНА С БКП И "БИВШАТА" ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ !

В такъв случай няма да имам друг разумен избор, освен да подам молби за ПОЛИТИЧЕСКО УБЕЖИЩЕ до всички страни, подписали "Заключителния акт от Хелзинки", от Съвещанието за сигурност и сътрудничество в Европа, чрез посолствата им в София, пък макар и този мой отчаян акт да остане само един символичен протест срещу беззаконието, наложено у нас, от уж "бившата ДС".

Аз не съм космополит и България ми е скъпа "но истината ми е по-скъпа"! Убеден съм, че истината е най-добрият избор за всички, включително и за България!

Прилагам копия от: 1. Открито писмо – апел

2. Декларация от НДЗПЧ

3. Молба до Софийска община

17.02.1998 г

Някъде около 1 май, получих "отговор" на това изложение. В отговора изреждаха присъдите ми и споменаваха само, че 1989 г. в МВР Трън, ми било регистрирано "Дело за оперативна разработка" (ДОР), с псевдоним "Язовец", по линия "опит за бягство зад граница", което 1990 г. било унищожено, – и толкова!?

Явно, и този отговор бе само **лукава подигравка**, защото: за какво "бягство зад граница" може да става въпрос, когато тогава вече бях отказал да замина на запад, с официално издадения ми паспорт!? А и кой ще им повярва, че от 1970 – до 1989 г. не съм бил следен и разработван от ДС, и не съм имал досие, когато точно през това време е цялата ми дейност, заради която ДС ме е осъждала 6 пъти и освен 13-те години затвор, дълго бях изселен заради "откритото писмо" за човешки права!?

След този "отговор" на МВР, съставих и размножих комплект документи, в 12 страници, от всичките писани дотогава изложения, и ги разнесох по редакциите на вестниците и другите средства за информация. В комплекта документи, включих:

1. – "Откритото писмо – апел", от 1986 г.

2. – "Открито писмо – апел", за в. "Демокрация", от 91 г.

3. – Декларацията на членовете на НДЗПЧ, от 98 г.

4. – "Молбата" до Софийски, от 23. 01. 98 г.

5. – Изложението до министъра на МВР, от 17. 02. 98 г., и други материали!

Подобни "свитъци" разнасях многократно по редакциите на вестниците, с копия до всички държавни инстанции, и до западните посолства! Но нито нещо бе публикувано, нито имаше

реакция от държавните инстанции! Само, след всеки мой "рейд", раздадени по редакциите материали, – от МВР публикуваха по едно кратко съобщение в "Труд", че, еди колко си души вече са прегледали досиетата си, но било трудно и ставало бавно, и тем подобни залъгалки.

Така, въпреки множеството материали, които разнасях по редакциите, по темата за досиетата не бе публикувано нищо. Чак 5 месеца по-късно, на 29 юли във в. Континент, Тошо Пейков успя да публикува статия за истинското положение със закона за досиетата, а на 21 август, във в. Труд, по повод дадените ѝ лично от мен, няколко месеца преди това, материали, – излезе статия на Румяна Братованова, "**Досиетата, – смалената епопея на забравените**". В нея, освен моя случай, се споменаваха и някои от висящите въпроси, по темата за досиетата.

Но вместо това да бе начало на обсъждане по тази важна тема, то, това бе краят! **(Не случайно, в разнасяните по медиите материали, винаги включвах и "откритото писмо – апел", но то все още не е публикувано, и след 20 години "демокрация"! Вече е 2010 г.)**

Безрезултатни пресконференции за неизпълнението на закона за "досиетата"

Веднага след като се убедихме, че никъде нищо не се публикува, – по инициатива на Янко Янков и Тошо Пейков, – на 4 март проведохме пресконференция за да дадем повече гласност за неизпълнението на закона за архивите на ДС, и в частност, за моето досие! Раздадох и много материали, – същите, които преди това бях разнасял по редакциите, но медиите продължаваха да ни игнорират!

Есента на същата година, Стефан Чанев, стар легионер, по-известен като директор на "агенцията за чуждестранна помощ", заедно с група политически затворници, също проведе такава пресконференция. Но от всичките тези пресконференции, проведени в агенция Балкан", никъде не бе публикувано нищо, нито дори бе споменато за тях! На тези пресконференции се събрахме само ние – политическите затворници, а журналисти, ако въобще идваха, присъстваха само като "свидетели".

За да е напълно ясно, че става дума за целенасочена цензура, пак подчертавам, че все още никъде не е публикувано "откритото писмо – апел", което 1977 г. бе прочетено на "Виенската конференция за сигурност и сътрудничество в Европа", и което фактически, постави началото на "Независимото дружество за защита правата на човека", и на организираното "дисидентско" движение в България, въпреки че заедно с предоставяните на медиите други документи, винаги прилагам и "откритото писмо"!

Януари 99 г., Петър Гогов и Георги Жеков, поели инициатива, на нарочна пресконференция да представят Илия Минев. Поканиха и мен, но се оказа, че инициативата им е спонтанна и не беше подготвено нищо. Минути преди да започне пресконференцията, се постави въпроса, – кой да я води? Един човек от гр. Банкя, настояваше, той да води пресконференцията. Казах това на бай Илия и го попитах, кой да води пресконференцията, и той каза: – "ти, ти"! Така, в последния момент, без никаква подготовка и план, трябваше да импровизирам като водещ. ~~Но все пак водещ~~ протече добре.

Но и тази пресконференция бе отмената с пълно мълчание. А най-лошото е, че никой от нас не направи поне една снимка за спомен, от тази, а и от другите пресконференции! Агенция "Балкан", в която провеждахме пресконференциите, правеше видеозаписи на всички пресконференции, но те и да пазят записите, едва ли ще ги покажат!

На следващия ден, след тази пресконференция, пак се събрахме, понеже беше предвидено честване на поредната годишнина от основаване на "дружеството", но "честването", си беше почти "излагация", понеже, освен че нямаше никаква подготовка и дневен ред, – нямаше и водещ! По време на това честване, написах следната декларация:

Декларация – политическа оценка

Ние, участвалите в честването, проведено на 16. 01. 99 г. в салона на КТ "Подкрепа", по случай 11 години от създаването на "Независимото дужество за защита правата на човека в България", ДЕКЛАРИРАМЕ:

— Вече е напълно ясно, че и този път са излъгани надеждите на българския народ, за една свободна, демократична и правова България!

— Вътрешната политика на днешните, уж демократични управници, малко се различава, от управлението на БСП!

— Борците за демокрация и човешки права, по времето на комунизма, отдавна са изтласкани от всички подстъпи към властта и днес мизерстват!

— Във всички държавни институции, като: Президентството, министерствата и комитетите, и особено МВР, – на всички нива, – на служба са същите комунистически кадри, – от шофьорите и метачките, до началник отделите!

— Както и при управлението на Жан Виденов, и днес няма нито един осъден за разграбването на България!

— Оказа се, че и днешната "демократична" власт, продължава да покровителства червената мафия, която ограби България и която поддържа фрапиращото беззаконие, корупция и престъпност!

— Приетият закон за достъп до архивите на ДС, бе така извъртян, че послужи само да прикрие и легализира служещите от десетилетия, тайни и явни агенти на комунистическата ДС, и само се пусна слухът, че архивът бил вече, едвали не, отворен!

— Упълномощени да проверяват за наличието на досиета, са същите, които с престъпни методи и за престъпна власт, трупаха този огромен архив!

— За нас е ясно, че това Народно събрание няма да отвори архива на комунистическата Държавна сигурност, няма да спре разграбването на България и няма да донесе благоденствие за мизерстващото мнозинство от българския народ!

Но докато писах и редактирах декларацията, повечето от присъствалите на честването, мнозинството от тях – легионери, вече си бяха заминали, затова не я прочетох, а редактирания ръкопис, остана в известния политически затворник, Байко, който обеща да го препише на машина. (И Байко почина наскоро! – Вечна му памет!) Тук поместеният текст, е от останалата в мен чернова. Помествам го, за да документирам моето и на повечето мои колеги, отношение към политиката на управляващия тогава, СДС.

Проект за "Дружество на политическите затворници"

От пресконференциите за досиетата, вероятно най-разгласена бе, пресконференцията на Чанев, защото на нея се събрахме повече от 100 души. По време на тази пресконференция не успях да взема думата, за да обявя на събралите се колеги, идеята за учредяване на "Дружество на политическите затворници – за взаимопомощ и взаимодействие". Подобна организация беше жизнено необходима, особено за няколко от моите приятели, – едни от тях, тежко болни, други стари и безпомощни, и всичките мизерстващи! Затова, наскоро след пресконференцията, посетих Чанев в неговия апартамент и му показах проекта си за дружество. Той взе присърце идеята и преписа ръкописа на своя компютър, а аз вече бях разпратил ръкописния проект, до няколко мои приятели:

*"Дружество на политическите затворници"
за взаимопомощ и взаимодействие*

1. Дружеството обединява непримиримите борци за свобода, демокрация и национално възраждане, – **политическите затворници на комунизма в България**. Тези, които на дело доказаха верността си към националните и общочовешките ценности и идеали !

2. Създаването на това дружество се налага поради всестранното изолиране и обричане на мизерия и унижения, на доказалите се борци за демокрация, – от уж демократичната ни власт! Учредяване на подобно дружество е още по-наложително, поради пълното бездействие и безличие, на двата (казионни) съюза на репресираните, които излъгаха надеждите на безбройните жертви на комунизма !

3. Целта на дружеството е, всячески да съдейства за оказване на крайно нужната юридическа, медицинска, социална и материална помощ и подкрепа, на отхвърлените и игнорирани български политически затворници. Ясно е, че и днес, 10 години след "демократичния" десетоноемврийски преврат, на нас все още гледат, като на "врагове на народа", вездесъщите власти и спсциалните им служби !

От помощ и подкрепа отдавна се нуждаят преживелите по 10, 20 и даже 30 години, из комунистическите затвори и лагери, – претърпели безброй мъчения и унижения, борци против комунистическата диктатура !

За осъществяване на горните цели, е нужно:

а). Привличане на юристи и лекари, на влиятелни интелектуалци и общественици, – имащи желание да допринесат за облекчаване участието на ненужните днес борци за свободна и демократична България !

б). Изнасяне пред обществото и пред компетентните наши и международни органи и организации, на красноречивите факти за миналото и настоящето, на "бившите" политически затворници !

в). Дружеството ще помага и съдейства за установяване на трайни връзки, между мизерстващите, и по тази причина, изолирани един от друг, бивши политически затворници, – за обмен на идеи и мнения, и за политическо взаимодействие! Дружеството ще организира срещи, на които да се чуе и нашият глас в пост-комунистическата ни, мафиотска държава – нашата родина! – Гласът на доказаните родолюбци, българските политически затворници!

В края на април, в апартамента на Стефан Чанев, по негова покана, се събрахме 6 души: Чанев, Ганчо Савов, Янко Янков, Румен Панков, Коце Иванов, и аз.

Съставихме инициативен комитет, насрочихме учредително събрание за 5 май, което бе след около седмица, и упълномощихме Чанев да пусне обява във вестник и да ангажира помещението. След два-три дни звъннах на Чанев, да чуя докъде е стигнал, и разбрах от близките му... че е починал! Съмнявам се, а и неговите близки също, че внезапната смърт на Чанев е естествена, защото освен че подкрепи и се ангажира с тази инициатива, – дотогава Чанев бе издал и две книги: "Открито писмо до моите агенти" и "Шесто за нас, и ние за шесто", а третата му книга, – "В огледалото на досието", остана неиздадена в компютъра му !?

Тук ще цитирам едно лаконично мнение на Чанев, изказано по следния повод: Знаех че Чанев е легионер и му споменах, че по мое мнение, повечето легионери са подписали да сътрудничат на ДС, уж "по патриотична линия", а той веднага отговори:

– "Всички, всички са подписали" !

Аз не вярвам всички да са подписали, но така или иначе, подписалите (независимо от кои партии) са много, а неподписалите и несътрудничилите на ДС – малко! Затова е важно, кои от подписалите, реално са навредили некому. Но има огромна разлика между подписали и неподписали, и между сътрудничили и несътрудничили. А най-важното е, че едни са подписали, след като са били измъчвани в продължение на месеци и години, в следствени арести, в лагери

и затвори, а комунистите, чрез ДС, са принуждавали жертвите си, да подписват и да доносничат ! И това разграничение – е най-същественото !

За съжаление, и Илия Минев, във вестника си "Свободно слово", бр. 37, от 1993 г., пише, че не било нужно да се отваря архивът на ДС !? В статията му, "Кой е този лидер от СДС", Бай Илия твърди: **"Напълно достатъчно е да се съберат делата и документите на отделните политически лица, и по тях да се прецени дадената личност, на коя страна е"**. Да, делата и документите са най-важни и показателни, но все пак, са едната страна от истината! Не по-малко важни са делата и документите, записани в архива на ДС! Без тези документи, винаги ще има съмнения и подозрения, – кои са били правозащитници и борци за демокрация, и кои са се представяли за такива, а са сътрудничели на ДС ?

Защо днес прехвалените "патриоти" от ДС, не излязат с гордо вдигнати глави и да кажат с какво са допринесли на националната ни сигурност? Трябва ли постоянно да се припомня и доказва, че комунистическата ДС и националната ни сигурност, са две противоположности?! Нека поне си припомним, политиката на БКП и нейната ДС, спрямо българите в Пиринска Македония, където по нареждане на БКП, затваряха, измъчваха и убиваха всеки, отказал да се отрече, че е българин! А и всеки в България, по онова време, който се е осмелявал да произнесе или напише: **"За България"**, – е бивал пребиван и вкарван в затвора. А днес, гонителите на българите, лицемерно и безсрамно са се нарекли:

"Коалиция за България" !?

С колеги от затвора, с които поддържах връзка, продължих да правя опити да се съберем десетина човека, за учредяване на така нужното ни дружество, но мнозинството мои познати и приятели от затвора, са от провинцията, и едни, като Цачев, бяха тежко болни и неможеха да пътуват, а други нямаха никакви средства даже да дойдат до София. Скоро след това, и аз останах без средства, и така, тази идея остана нереализирана.

Речник на дисидентите

На 30 и 31 октомври, 1999 г., от **"Дружество ГРАЖДАНИН – Център за изследване на антикомунистическата съпротива и на дисидентството в България"**, поканиха двадесетина души на "Международна конференция и кръгла маса, на тема: **"РЕЧНИК НА ДИСИДЕНТИТЕ"**! От българска страна, главен представител, домакин и организатор, бе Михаил Неделчев. За пряко участие в дискусиите на "кръглата маса", освен други, бяха поканени, Любо Собаджиев и Ганчо Савов, а останалите бяхме само слушатели.

Шефът на тази инициатива (финансирана от САЩ), един поляк, между другото каза, че те не се интересували, кой е бил от "ДС" и кой не!? Което ще рече, че искаха да узаконят агентите, представяли се за "дисиденти", и явно целяха да ги подредят на първите места в проектирания речник!? Разбира се, нямаше да имам нищо против, ако служители от ДС, са участвали в опозиционните групи и искрено са се е стремяли да променят тогавашния режим, но без да скриват своето минало. А друг е въпросът, какво се разбира под натрапеното ни от запад, определение "дисиденти"?

И понеже към края на конференцията се видя, че вероятността да ми дадат думата, да кажа няколко изречения по въпроса за досиетата и архива на ДС, е минимална, – Собаджиев каза, че ще ми отстъпи правото си да се изкаже пред конференцията! Но организаторите така усухаха дневния ред, че не дадоха думата, нито на Собаджиев, нито на Ганчо Савов! Но все пак, милостиво разрешиха, който има да каже нещо, – да го даде в писмен вид! Затова се наложи да седна и на коляно да напиша това което исках да кажа, но не успях да допиша и редактирам краткото си изложение и се наложи да им го предам по-късно, чрез Ганчо Савов, в приблизително следния вид:

Изложение, написано на коляно,

пред конференцията по "Речника на дисидентите"

Днес е ясно, че дисидентството се разви като ефективно движение, след като започна да използва само законни форми на протести и изяви. По начало, тоталитарните комунистически режими не спазваха, а и не бяха в състояние да спазват даже собствените си закони и конституции! Затова, вместо да отричат и не признават "комунистическата законност", борците против комунистическата диктатура, наблегнаха на спазването на вътрешните държавни закони и на международните договорености. Парадокс ли е обаче, че и днешната демократична власт в България, не спазва и не изпълнява някои от собствените си закони? Закона за досиетата, например!

През 1997 г., най-после, се прие някакъв, макар и импотентен закон за архивите на ДС, и аз, като осъждан 6 пъти, и прекарал в затворите 13 г., по политически причини, – а след това, един от организаторите на "Независимото дружество за защита правата на човека", и негов координатор, в периода 1988 – 89 г., – **поисках и продължавам да настоявам да прегледам досието си**, и да копирам по-важните за мен страници, както е по закона! Но поне за сега, няма никаква вероятност това да се случи!

Затова сега, вместо на 10 ноември да празнувам десетата година от демокрацията, – ще трябва за пореден път да изляза с плакат, поради липса на друг избор, и пак да настоявам да получа това, което ми се полага по закон!
31.10.99 г.

От тази конференция, минаха много години, но още не съм чул да е написан "Речникът на дисидентите"! (Появи се чак през 2007-ма, но моето име го няма, и по-добре!) И така, на 10 ноември, 99 г., се наложи пак да отида в София, със следния плакат:

НЯМАМ ДОСИЕ В ДС !?
13 год. ПОЛИТИЧЕСКИ ЗАТВОРНИК
6 ПЪТИ ОСЪЖДАН ОТ "ДС" - 1970 - 1985 год.
ИЗСЕЛЕН ЗАРАДИ "ЧОВЕШКИТЕ ПРАВА"
КООРДИНАТОР НА "НЕЗАВИСИМОТО ДРУЖЕСТВО
ЗА ЗАЩИТА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА" 1988 – 89 год.

ПРОТЕСТИРАМ И ОБВИНЯВАМ !
Григор Симов Божилов

Софийските полицаи веднага ме погнаха, не защото плаката им изглеждаше "опасен за реда и сигурността", а защото много добре знаеха за какво става дума!

Този път не чаках да ме арестуват, а се местех от едно място, на друго място, но навсякъде същото. Видях че няма смисъл насила да се опитвам да стоя някъде със скромния си плакат и отидох в клуба на репресираните, на Дондуков, при Иван Станчев, с когото се познавахме от скоро. Той се заинтересува, преснима плаката ми и пое ангажимент да внесе поредно изложение, в правителствената сграда, където работеше.

А в деня на конференцията по "Речника на дисидентите", по инициатива на Тошо Пейков, заедно с него и Петър Гогов, посетихме бай Илия Минев в старческия дом в Пазарджик, за да подпише и той, подготвеното от Пейков, обръщение до френския ТВ канал "Арте", относно "забравените борци против комунистическата диктатура". Това вероятно е бил последният политически документ, който Илия Минев подписа.

Подписка и нова пресконференция

Месец декември 2000-та г. във връзка с внесения проект в Народното събрание, за изменение и допълнение на закона за "досиетата", предприех следната подписка:

ПОДПИСКА

*от бивши политически затворници,
за реално отваряне архива на бившата ДС*

Ние, бившите политически затворници, от времето на комунизма, с настоящата подписка ЗАЯВЯВАМЕ:

България ще се освободи от воденичния камък на комунистическото си минало и ще се отърве от задушаващата прегръдка на "силовите групировки", когато безусловно се отворят архивите на комунистическата "Държавна сигурност".

Ние се чувстваме длъжни да вземем публично отношение по този, наистина "цивилизационен избор" за България, макар да ни е трудно да вярваме, че парламентарното мнозинство, което не изпълнява и досегашния закон за досиетата, – има сериозното намерение да приеме нов, по-радикален закон!

Показателно е, че отново се предлага да не се разкриват агентите и доносниците на "ДС", които и сега служат в "Националната служба за сигурност".

Ако и в новоприетия закон остане такъв член, то ще е ясно, че и днешната "Национална служба за сигурност", ще си е всъщност, – преименуваната "Държавна сигурност"

Без кадрови катарзис, няма никаква декомунизация! Има само – 10 години демагогия и национален упадък!

Господа депутати: Отворете реално архивите!

Дистанцирайте се от служещата на КГБ, и по същество, АНТИ-българска, ДС!

Подписаха се следните 10 политически затворници, петима от които, вече не са живи!

- † Стефан Димитров Савовски от София, – 13 г. и 6 м. затвор
- аз, Григор Симов от с. Парамун, – 13 г. затвор и 1 г. и 6 м. интерниране
- † Любомир Собаджиев от Русе (живуц в София), – 7 г. затвор
- Радослав Петков Проинков от с. Крушуна, – 3 г. затвор (не зная дали е още жив?)
- † Христо Дафинов Цачев от с. Д. Липница, – 17 г. затвор и лагер
- † Константин (Коци) Борисов Иванов, от Монтана, – 5 месеца затвор
- Огнян Христов Ченгелиев от София – 4 г. и 5 м. затвор
- Стоян Николов Гигов от с. Насалевци, – 2 г. и 6 м. затвор
- † поп Иван Николов Паунов от с. Сопица, – 2 г. и 2 м. затвор
- Райчо Йорданов Георгиев от с. Режанци, – 9 г. лагер, затвор и интерниране

Подписката предадох, чрез Иван Станчев, на депутатите вносители на законопроекта за изменение на закона за досиетата! След което, насрочих и проведох, заедно със сина на Стефан Чанев, – Иван Чанев, – следната пресконференция:

Пресконференция в агенция "Балкан", на тема:

**Досиетата, архивите и законът за достъп до документите
на бившата държавна сигурност (З Д Д Б Д С)**

— участници:

Григор Симов Божилов – представител на група политически затворници
и Иван Чанев – син на политическия затворник Стефан Чанев

— дневен ред:

1. Нежеланието на властите да изпълняват закона за досиетата; и новият законопроект за изменение и допълнение на същия закон!
2. Банална или актуална е тази тема?
3. Подписката.
4. Защо трябва да се отворят архивите на ДС?
5. "Откритото писмо – апел" то 1986 г.
6. "Независимото дружество за защита правата на човека" и разработките на ДС, за неформалните организации!
7. Коментар от Иван Чанев, за тъмните дела на ДС, по времето на Комунизма, и до днес. Пресконференцията, на пръв поглед, се проведе успешно. Имаше журналистически интерес и раздадохме много от подготвените писмени материали. След пресконференцията дадохме и интервюта за няколко телевизии, но в края на краищата, пак нищо не бе публикува или показано!

— Следват два от материалите, прочетени и раздадени на тази пресконференция:

АРХИВИТЕ, ДОСИЕТАТА И ЗАКОНЪТ ЗА "Д Д Б Д С"

Банална или актуална е тази тема?

Щеше да е банална, ако след "голямата промяна", 89 г., ситуацията в България се развиваше по нормален и приемлив, за мнозинството от нас, начин. Ако бе установен правов ред и законност; ако държавата ни се бе декриминализирала и замогнала; ако отдавна, мнозинството от гражданите, бяха престанали да се питат: – преди ли бяхме по-добре или сега?

Очевидно, плюсовете в нашата демокрация са малко, а разочарованията, много!

Защо е тази наша единадесетгодишна агония?

Не е ли защото, бившата комунистическа номенклатура, реши да премахне пречещия и вече "социалистически строй"? Затова, **ТЕ** отказаха, и номенклатурните привилегии, и "държавния и партиен контрол", – и предпочетоха ролята на **ОЛИГАРХИЯ**! Роля, обещаваща им всевластие и пълна безнаказаност!

С десетоноемврийския преврат, **ТЕ** ни вкараха в своята нова игра, – този път, – игра на демокрация! **ТЕ**, с кадрите си от многобройните служби и отдели, приватизираха и мутризираха България!

ТЕ са тези, които нямат никакъв интерес, обществото ни да знае "**КОЙ, – КОЙ Е**" – в политиката и в бизнеса!

Пак приближават избори, но особен избор няма! За да имаме избор, трябва да знаем кого избираме! В противен случай, – пак и пак, ще се чувстваме излъгани и разочаровани!

Уместен цитат от "тайните протоколи" - Протокол 3:

..."Спомнете си Френската революция, на която ние дадохме името "Велика": Всички тайни за нейната подготовка са ни известни, защото всичко беше наше дело. Още от тогава ние водим народите, от едно разочарование, към друго..."

Архивите на ДС трябва да се отворят, защото:

- 1 – "Ще научите истината и тя ще ви направи свободни!" (Думи на Христос, от св. Евангелие)
- 2 – Отварянето архивите на ДС е все още неизпълнен дълг към българското общество и към жертвите на комунизма у нас!
- 3 – Дописването на най-новата ни история ще е нереално, без съпоставяне и анализиране на общодостъпните факти, документи и спомени, и документите в огромния ДС архив!
- 4 – Отъждествяването на националната ни сигурност с филиала на КГБ в България - ДС, е лицемерие! Заплаха за националната ни сигурност са тези, които десетилетия наред крепяха с престъпни средства, чужда, античовешка система и идеология!

- 5 – Естествено е, човек, чийто живот е преминал в килиите на ДС и в затворите на НРБ, да е жизнено заинтересован, биографията му в досиетата, да не бъде унищожена, а възможно най-скоро да стане обществено достояние. В противен случай, утре нашите преследвачи и угнетители ще бъдат "изкарани" борци за демокрация, а жертвите им – доносници и екстремисти!
- 6 – България никога не е избирала комунизма на свободни избори. Комунистическата диктатура у нас е наложена с масов терор, пропаганда и изолация от света. Истината за терора в годините след 9 септември, недвусмислено ще блесне от ДС архивите!
- 7 – Ако в архива на ДС, действително има факти, примерно, че в убийството на Георги Марков, или в опита за убийство на Папата, е замесена българската ДС, това няма да дискредитира България, а ще дискредитира комунистическата система! Само укриването на подобни факти, дискредитира България!
- 8 – От днешното безнадеждно състояние на Българската православна църква, ще се излезе, ако от досиетата на ДС се отберат и предложат за избор, неопетнените или най-малко позволилите си компромиси с вярата и съвестта си, архиереи и свещенослужители.
- 9 – Съдът и прокуратурата нямаше да са така импотентни в борбата с престъпността, ако за всяка възлова длъжност в техните структури не се отбираха "прависти", само с дългогодишен стаж в комунистическата система!
- 10 – Реална борба с организираната престъпност ще е възможна, само ако се знае **КОЙ – КОЙ Е**, в днешна България, включително и в съдебната ни система, и какъв е кадровият и финансов генезис на така наречените **"силови групировки"**!
- 11 – Нека не си затваряме очите! Който не търси истината, не са му присърце елементарната нравственост и общественото добро!
- 12 – "Искайте и ще ви се даде"! (Думи на Христос, от св. Евангелие)

И молбата към "цивилизована" Европа остана "глас в пустиня"!

Извадка от приветствието на д-р Тошо Пейков,

ръководител на Българската делегация,

към участниците в заседанието на Бюрото на Парламентарната асамблея на ОССЕ (Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа) София, 5 декември 2004 г.

Уважаеми господин Председател, скъпи колеги,

България е щастлива да Ви приветства с "Добре дошли!" в своята столица – София ...

... В края на нашето председателство искам да поставя един исторически въпрос, който с г-н (външния министър) Соломон Паси не успяхме да решим. Затова ми се ще да разчитам на вашата помощ: Все още са живи политическите затворници на комунистическия режим в България. Същите, които пишеха и промушваха с риск на живота си през високите дувари на комунистическите лагери и задани обръщания, петиции, послания, декларации и писма до първата и най-голяма правозащитна организация на стария континент – "Съвещанието за сигурност и сътрудничество в Европа" (СССЕ). Нейната наследница – **Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ)**, днес е правоприменик не само на славата, но и на задълженията. Още преди пет години, на 30 октомври 1999 г., група политически затворници изпрати открито обръщение до свободните граждани на западния свят. Ще си позволя да цитирам:

"Към вас се обръщат все още живите мъченици на комунистическия режим. Ние, затворниците от българския "Гулаг", бяхме главни съюзници на вашите правителства във времената на Студената война. Текстовете на наши декларации срещу подписническия режим кънтяха от трибуните на правозащитни форуми,... в Белград, Виена и Париж... Гласовете ни

се чуваха от радиостанциите на Свободния свят... Не съжаляваме, че нашите страдания бяха използвани за дипломатически натиск срещу диктаторите в Източния блок, под мотото "да защитим човешките права". Но години след падането на Берлинската стена, нашият живот и нашите права са отново застрашени...

Обръщението е подписано от Илия Минев, Петър Гогов, Григор Симов, Ангел Грънчаров, Георги Константинов, Стефан Вълков, Румен Панков. Защо ги изброявам? Защото един по един, те си отиват от този свят. – Мъченикът Илия Минев се спомина през януари 2000 година. Преди дни почина един от последните "кореспонденти" на Хелзинкския форум – Христо Цачев от Търновско. Но останалите са все още живи и живеят забравени от новите герои. От 1999 г. насам, за пет години, нещата за тези хора малко са се променили. Наш дълг е да преоткрием и разкажем тяхната история.

Затова, в качеството си на ръководител на българската делегация, аз се обръщам към вас **с молба да издирите в архивите на ОССЕ обръщения, петиции, послания, декларации и писма на български граждани, изпратени от затвора, с вик за помощ, към правозащитната ни организация, ...** с цел да ги огласим пред българската и европейската общественост...

С уважение: Тошо Пейков

Но отговор няма!

Добавка по темата за архива на ДС, от 2010 г.: Подтикнат от приятели – журналисти, 2010 г. отново подадох заявление до новата комисия за разкриване архива на ДС. И на 12 април ме извикаха да си видя досието... Но както и преди 12 години, когато ОДС отказа да покаже досието ми, отново, най-лицемерно и нагло се подиграха с мен, като ми предоставиха да прегледам, едно по едно, съдебни дела, от периода – 1970 – 1987г.!

Ето това, за мен, е реалният резултат от двайсетте години демокрация.

Впрочем, разбрах поне, че досието ми още се намира в МВР, което значи, че и сега съм обект на наблюдение и разработки (изкарване на заплати и оправдаване на служби) от страна на "демократичното" ни МВР. Преди, в угода на СССР, а сега на САЩ.

Равносметката е, че по време на комунизма съм бил "разработван" от ДС – 19 години, а по време на демокрацията – вече 21 години.

А за отваряне архива на ДС, за колективните разработки, за "Независимото дружество", е ясно, че не може да става и дума. Но има и друг въпрос: Защо съдебните дела още са под разпореждане на комисията за архивите на ДС? – Според мен, за да може комисията да лъже и манипулира репресираните от комунистическата ДС, възрастни хора, че уж им показва "досиетата".

**О майко моя, родино мила,
защо тъй жално, тъй милно плачеш?**

**... Ах зная, зная, ти плачеш майко,
затуй че ти си клета робиня
и твоят свещен глас, майко,
е глас без помощ, глас във пустиня...**

– IV част –

Комунизмът – дела и документи

Спомени на Христо Цачев от лагера "Белене" 1956 - 59 г.

В първи отряд, на Старозагорския затвор се сближихме с Христо Цачев, от с. Долна Липница, Търновско. Когато вече пишех спомените си и се опитвах да спомена с по няколко изречения, повече хора, се оказа, че за Цачев (а и за Илия Минев), не знаех основни факти, макар да бяхме най-добри приятели! Затова, по мое искане, при едно от посещенията ми при него, само няколко седмици преди да почине, пролетта на 2004 г., Цачев ми продиктува главните факти и дати, от биографията си.

През онези фатални месеци не можах да намеря или да купя касетофон, за да запишем всичко, което Цачев можеше да разкаже, а той помнеше много добре всичко и всички, макар да беше тежко болен.

След смъртта на Цачев, заедно с неговата изключително добра и грижовна съпруга, Мария, прегледахме останените от него писмени документи, сред които намерих саморъчно написани спомени, за периода 1944 – 1959 година! В тези спомени, "за щастие", влиза и беленският лагер! **От спомените на Цачев, тук помествам само частта, за трите години в лагера Белене**, роден 1934 г. След 9-ти, 1944 г., до началото на петдесетте години, като активист на Земеделския младешки съюз, разпространява написани на ръка позиви, и заедно с други активисти на БЗНС от околията, създават нелегална земеделска съпротивителна организация, заради което два пъти е осъждан и до 1956 г. прекарва 5 години в затвора. През това време многократно, жестоко е бил пребиван!

Следват спомените на Цачев, за лагера "Белене":

... На 3 ноември 1956 г., на трите врати, на главния вход на "Висшия партиен дом" в София, залепих три еднакви плаката, с размери: 1, на 1.20 м., със следния текст:

**ДА СЕ ОСИГУРИ СПОКОЕН И СНОСЕН ЧОВЕШКИ ЖИВОТ
ЗА ВСИЧКИ БЪЛГАРСКИ ГРАЖДАНИ !**

**ДА СЕ ДАДЕ ПЪЛНА И БЕЗУСЛОВНА АМНИСТИЯ
НА ВСИЧКИ ПОЛИТИЧЕСКИ ЗАТВОРНИЦИ !**

Същия ден Унгария скъса с "Варшавския договор"!

След като ме арестуваха и вкараха в сградата на партийния дом, първо ми направиха обиск. Тогава почнаха да скачат с токовете на обувките си по пръстите на краката ми, да ме блъскат в гърдите, а след това ме закараха в един голям кабинет.

Там бяха трите плаката и трима човека, като единия беше генерал. Човека със светлия костюм, ме запитва: Какви са тия плакати и къде са другите хора?

Отговорих му, че исканията написани на плакатите са ясни.

В това време генерала каза, че били хванали половината хора, да съм признаел за другата половина! Обърнах се към него и му заявих: Щом сте успели да хванете половината, помъчете се да хванете и другата половина!

Човека със светлия костюм, който явно беше най-главният на следствието (по-късно разбрах, че бил "зам министър на вътрешните работи", по ДС), пламна от злоба и ярост; бавно тръгна към мен, повтаряйки: – "Да се опитаме да хванем и другата половина ... ! Да се опитаме да хванем и другата половина!"

– Помня само, че два три пъти, ме удари в слепоочието, с юмрук. Като се свестих, разбрах, че един ми е надигнал главата, като ме дърпаше за косата и държеше под устата и носа ми голяма кърпа, за да предпазва килима от кръвта, която течеше.

(Цачев допълнително ми разказа и следната полукомична подробност:

"Въведоха милиционера, който охраняваше входа, и го питат:

– Ти защо не го арестува бе? А милиционерът отговори:

– Ами... вие не видяхте ли камионите с войници и картечници?!"

Явно милиционерът е помислил, че се извършва преврат и не е посмял да реагира!)

След това ми поставиха белезници и с джип ме откараха в следствения отдел на ДС, който се намиреше в софийския затвор. Там ме вкараха в една килия, през която минаваха 20-30 см. дебели тръби от парното и беше много горещо. – Имах чувството, че изгарям и дробовете ми се пръскат от горещината и липсата на въздух!

Там ме държаха десетина дни, през което време многократно съм изпадал в безсъзнание от голямата горещина и задухата. Следователите ми бяха идиоти! Сменяха ги няколко пъти, като единия от тях, не разбрах как се казва, беше по-човечен и пред мен дори изказваше възмущение от властта за трудния живот в България, и т.н. Незнам дали така мислеше или това казваше с някаква цел, пред мен.

По едно време, около два месеца след арестуването ми, следователя ме извика в кабинета си и ми даде очилата, които Георги Кумбалиев (зам. министър по ДС) ми счупи, при боя в партийния дом, и ми каза, че щели да ме освободят и много да съм внимавал, къде какво говоря.

И действително, привечер ме освободиха, като ме накараха да се подпиша че съм си получил всичките вещи, и в колко часа ме освобождават от ареста. Аз смятах че с това правеха някакви трикове, с цел да ме проследят, или нещо друго! И така излезе.

Заминах за "Баташкия водносилов път", където работех, за да си взема багажа, а след това мислех да си отида на село. Но пак ме арестуваха и ме откараха отново в София. От етапния арест, заедно с други 10-15 човека, ни откараха в Белене, като от софийското етапно, само мен и Александър Пършев, от София, ни вързаха един за друг с белезници, и така ги стегнаха, че до Белене ръцете и на двама ни, се подува и силно ни боляха.

Прекараха ни през един понтонен мост и около 12 км. вървахме пеш, до втори обект. Лагера беше ограден с бодлива тел, като на всеки 80-100 м. имаше вишки, кучета и силно въоръжена охрана. Дадоха ни стари окъсани войнишки дрехи и по две изтъркани одеала. Бараките бяха плетени от пръти и измазани с кал, а покрива, със стари турски керемиди, като на много места бе продънен и сутрин върху нас имаше сняг. Наровете бяха на два етажа, също плетени и покрити с папур.

Особено лете, неможеше да се спи от дървеници и комари, които ни смучеха кръвта. Храната беше помия, колкото да се каже че ни дават някакво ядене. Хляба уж 500 грама, но нямаше и 400.

От начало, близо година ни лишаваха от всякаква кореспонденция, колети и т.н. После разрешиха да получим от близките, по 4 кг. храна и 4 кг. плодове, на три месеца, и доколкото си спомням, – по 8 лв. на месец и по едно писмо.

Нас политическите лагеристи, ни държаха отделно, преградени с бодлива тел от т.н. "хулугани". Между тия хулугани, по-голямата част също бяха политически, но понеже преди това не са лежали по затворите и лагерите, с политически обвинения като нас, – затова ги отделяха, за да не се дава вид, че има много политически лагеристи! А те с нищо не можеха да докажат, че не са хулугани, криминални и т.н. В България няма законност, човечност и морал! Това е то комунизмът!

На около 400 – 500 метра от нашия лагер, беше лагера на жените, – също като нашия, ограден с бодлива тел, вишки, кучета и добре въоръжени милиционери. Доколкото можехме да разберем, там имаше около 600 жени, чийто режим и живот, също беше трагедия! – Откъснати от живота, побоища, смърт и т.н.

"Празнуване на нова година"

В помещението бяхме около 170 човека. Имаше една иззидана печка, отгоре с дебела ламарина, но тя нищо неможеше да затопли, понеже на много места покрива беше пропаднал, небето се виждаше и върху нас навяваше сняг. Но върху печката поне можехме да си затоплим вода в кутии от халва.

Понеже беше голям глад, когато копаехме пръст за дигите, събрахме разни грутки, като малки картофчета, и по този начин можахме да съберем няколко кг. Доктор Сиво Чапаров, от Стара загора и д-р Свинарски (?), които гледаха добитъка, можаха да ни донесат за нова година, и малко царевични зърна. Сварихме ги и по този начин посрещаме нова година, като за всеки раздадохме по две три супени лъжици грутки и по 1 лъжица царевични зърна.

В помещението не бяха случайни хора. Имаше свещеници, министри, депутати, офицери, генерали, лекари, адвокати и др. Аз бях един от най-младите лагеристи и като такъв, най-вече аз варех "продуктите". След като раздадохме поравно на всеки, към 11-12 ч., от големите мъки към семейства и близки, и от неизвестността на съдбата ни, – без никой да е организиран, всички почнаха да пеят разни църковни и новогодишни песни, които продължиха почти цяла нощ. Това вбеси надзирателите и администрацията, и на следващия ден някой ни е наклеветил (Разбрахме, че един от тях е Милко Домозетов). Нас ни извикаха и ни съблекоха голи, по долни гащета и ризи с къс ръкав, и ни вкараха, през зимата в карцера, покрит с турски керемиди, през които снежинките прелитаха. Бяхме наказани: – аз, Страти Димитров, от с. Ново Паничерево бургаско, Стойко Коричев, от Ст. Загора и Иван Титев, от с. Галата – варненско. И четиримата бяхме по убеждение земеделци. Обвиниха ни, че уж ние сме били организатори на това "тържествено" посрещане на нова година, което не беше верно. В карцера, голи, гладни, върху цимента, наказани за 28 денонощия, действително щяхме да умрем и четиримата. Но по неизвестна божествена сила, или по случайност, не зная, но явно Бог ни помогна, та на следващия ден, един от главните надзиратели ни отключи за да ни изкара за клозета, и като ни видя голи в заимния студ и снежната виелица, разбра че така скоро ще загинем. И като се прибрахме в карцера, почна да ни пита, кой от къде е. Последен аз му казах, че съм от Долна Липница. Оказа се че същият води жена от моето село и шурейт му беше навремето наш човек – земеделец. Този надзирател е бил някакъв шеф в Ловеч, по търговията, но нещо се провинил по партийна линия и за наказание го докарали надзирател в лагера, с цел да се "осъзнае и поправи". Така той ни съжали и ни каза, че в съседния карцер било пълно с папурени рогозки. Каза ни да вземем една рогозка и да я

постелем на цимента, за да може върху нея да лягаме, но ни предупреди, че ако случайно дойде някой от началниците и види рогозката, то ние да не го издадем, че ни е разрешил да я вземем, защото и него тогава го чакало най-лошото. Аз обещах да кажа, че аз съм взел рогозката без надзирателя да види.

Този надзирател, казваше се Фильо, обещаша да поиска от неговите колеги да им вземе дежурствата, докато изкараме 28-те дни карцер, като се престори, че уж след това имал важна работа, и те пък тогава да го заместват. Каза ни още, че докато е той дежурен, ще гледа да ни донеся мако повече храна от кухнята, под различни предлози. И така, при условията при които бяхме поставени, това ни спаси от гладна смърт и от замръзване! Благодарение на този надзирател, Фильо от Ловеч, ние останахме живи и сега мога да опиша този случай!

Не се мина много време, след това наказание, и мен пак ме вкараха в карцера, без да ми казват за какво, а то било, понеже съм получил обвинителен акт за поставените плакати на партийния дом. Вкарали са ме в карцера, за да немога да се обадя на някой адвокат и на моите близки; да направя възражение и т.н. Чак в деня, когато щяха да ме конвоират за делото в София, – в карцера дойде надзирател, да ме кара да се подпиша на призовката, че съм получил обвинителния акт, в деня когато ме карцираха, а не в момента когато ми се връчва! Отказах да подпиша. Началника на ДС, Борис Митев, който бе причина, много хора да загинат в Белене, каза на надзирателя: – "Остави го! Като не иска да подпише, ние ще пишем че сме му я предали и той е отказал да я подпише! Но щом се върне от делото, една нощ ще го изкараме и ще го залепим на оградната мрежа!" Кое то ще рече, все едно, при опит за бегство са ме убили.

Въпреки заплахите, аз не подписах. Изкараха ме от карцера, накараха ме да се омия и обръсна, и веднага ме конвоираха до София за делото, което щеше да се гледа на следващия ден в съдебната палата.

Когато ме вкараха на съдебното заседание, влязоха доста млади хора, които били студенти – слушатели. Щом застанах пред съда, съдийката започна да ми чете обвинението. Аз я прекъснах и исках да се отложи делото, за да мога да си подготвя защитата; да направя възражение; да пиша някои свидетели; да си взема адвокат, който да се запознае с делото и т.н. Прокурора не ми уважи исканията, което стана причина да влезем в пререкания с него. Аз го обвиних, че като блюстител на закона, – че не си изпълнява както трябва служебните задължения; че елементарните ми законни права не се спазват; че всичко това което правят е незаконнообразно и затова протестирах! Накрая стигнахме до споразумение, преди да си дам съгласието че ще отговарям на въпросите на съдията и на прокурора, то, аз да задам на прокурора няколко въпроса и той да ми отговори на тях!

И така, – първо го запитах: Признава ли фашизма, за една от опасните диктатури на света? Той каза, че е така и че те, комунистите, са били в авангарда на борбата против фашизма. А аз му казах, че антифашисти са Де Гол, Аденауер, Айзенхауер, Чърчил и т.н., и че когато фашизма е опустошавал Европа, то Москва и комунистите, вместо да се вдигнат на борба против фашизма, имаха с тях пакт за приятелство и взаимопомощ и не си мръднаха пръста в защита на тия народи! Прокурора започна да беснее и започна да ме пита какви са другите ми въпроси, а те бяха: – "През времето на фашизма, имало ли е правосъдие"? Той отговори, че фашизъм и правосъдие, са две несъвместимости! А аз му казах: Диктатурата ви, и правосъдие, са две несъвместимости!

Запитах го още: През 1933г. във фашистка Германия, имало ли е правосъдие или не? Той ми заяви, че с отговора на втория ми въпрос, смята че ми е отговорил и на този, третия, и ме попита със стиснати зъби, имам ли други въпроси! Казах му, че имам, но първо искам да се изкажа във връзка с отговорите му и действителността.

Казах му: – Вие казвате, че фашизъм и правосъдие, са две несъвместимости, и че през 1933г. във фашистка Германия, не е имало правосъдие. През 33.г. фашистите в Германия, съдеха Г. Димитров, Попов, Талев и др., в обвинение, че са извършили голямо престъпление – запалването на Райхстага. И въпреки всичко, на подсъдимите им е дадена възможност да имат адвокати, и то от чужбина; на делото да присъстват техните близки и т.н. А сега вие комунистите, когато мен ме съдите, 30 години по-късно, – когато човешката култура и правото, трябваше да са на по-голяма висота; когато само преди една година имахте "Априлски пленум" и отчетовете за грешки, маса престъпления дето са извършвани, като невинно са вкарвани хора по затворите, лагерите и т.н, – ето че сега не се спазват елементарните ми права! Нито адвокат, нито подготвена защита, нито свидетели, нито близки, да видят и разберат, как беззаконно ме съдят за нищо! **Не че съм палил или събарял сгради, а само защото съм искал, "да се създадат условия за целия български народ да живее спокоен и сносен човешки живот"**! – Това какво престъпление е, и по какъв безправен начин ме съдите? – Ето какво е вашето правосъдие!

Прокурора взе да ме прекъсва. Няма да ми позволи, подсъдимата скамейка да съм я правел на трибуна за вражеска пропаганда, и т.н.

Но случило се е така, че съдийката която ме съди през 1949г. в Павликени, като малолетен, – заради позивите, – сега същата пак ме съдеше в София! Аз не я познах, но самата тя ми припомни. И когато влизах в пререкания и спорове с прокурора, понеже виждаше че съм прав, тя каза че ще впише в протокола, че не са ми били спазени законните права и ако не съм доволен от присъдата, можел съм да я обжалвам.

От държанието ѝ и от погледа, разбрах че иска да ми даде минимална присъда, и аз се съгласих да се гледа делото. И действително, тя ме осъди на една година затвор, като ми призна предварителния арест. Фактически аз я бях излежал и следваше да ме освободят от Белене, – но при комунизма няма право и законност! Въпреки че ме осъдиха на 1 година, 3 години ме държаха в Белене, чак докато на 4 септември 1959 г. лагера бе закрит!

След делото ме върнаха в лагера Белене. Не се мина много и началника на ДС – Борис Мutow, ме вижда че си пера дрехите на мястото където беше определено за пране, – до клозетите, и ме запита: – Цачев, защо тук си переш дрехите? Отговорих му, че нали тук е определеното място за пране. – "Така ли се отговаря?" И нареди на надзирателя Минко Цоков, да ме вкара в карцера и да ми съблече дрехите.

Наказанието ми беше, за нищо, защото той е намислил да ме накаже и каквото и да бях му отговорил, или ако бях мълчал, пак щеше да го стори! Това беше само повод!

В карцера, надзирателя Минко Цоков, ме накара да се събличам. Аз отказах! Борис Мutow беше вън до карцера и извика "зам. четния" Жабаров, – криминален лагерист – касоразбивач, а в лагера беше бияч. Като дойде Жабаров, ме ритна в стомаха. Аз от болка се свих и през това време те са скачали върху мен, защото бая време – целия ден и през нощта съм бил в безсъзнание!

Сутринта съм се свестил и като ме изкараха за клозета, лагеристите видели че целия, и дрехите ми (то какви дрехи – къси гащи и риза с къси ръкави) са кървави, и обадили на нашите полит. лагеристи!

Така се е случило, че на следващия ден е идвал някакъв инспектор от София и е привиквал някои полит. лагеристи за "разговор" или за разпит. Викали са и бившия министър-председател, Коста Муравиев, и на вътрешните работи – Христо Стоянов. Двамата са протестирали от несправедливото ми карциране и от жестокостта на началника на ДС, – Б. Митов. Този инспектор дойде в карцера с полковник Куманов. Като ме вижда целия кървав, ме попита за какво съм наказан. Обясних му за случая, така както си беше и му казах, че това е нещо обикновено и е редовна практика на Бор. Митов, и че той винаги може да намери повод, когато реши да вземе здравето и живота на някого!

Този инспектор (не го знам как се казваше) постъпи човешки. Накара ме да напиша обяснение, кое как е било, за да ме накаже н-ка на ДС Митов, и ме освободиха от карцера.

Като излязох от карцера, бай Коста Муравиев и Христо Стоянов, – бившите министри от кабинета на Ал. Стамболийски, ми казаха как са се застъпвали за мен, пред този инспектор, и как са изказали своите възмущения и протести, против своеволията на някои от началниците, по отношение на нас лагеристите!

Наказателната бригада!

След това, в лагера направиха "наказателна бригада"! В нея първоначално бяхме 15-20 човека, а впоследствие останахме 10-12. Това бяха Коста Муравиев, Христо Стоянов, Крум Неврокопски, Сашо Пършев, Манол Журналов от Пловдив, аз, и още няколко души. Отделиха ни в наказателната бригада, не че имаме някакви нарушения на правилника на лагера, а за да плашат с нас, останалите лагеристи. Например, докато в лагера нормата беше: да се изкопае и иснесе с тарги на дигата, на разстояние 100 -200 м. – 5 кубика пръст, на човек, – то в наказателната, нормата бе – 10 кубика!

Понеже не ни даваха колички, а с тарги носехме пръстта, – трябваше да се групираме по двама, и така двамата трябваше да изкопаем и пренесем, – 20 кубика!

Естествено, това беше нещо невъзможно, но с това плашеха другите. – Това е большевишка тактика на управление. За да се подчиняват и изпълняват, хората трябваше да има от какво да се страхуват! За цивилизацията, заплаха бяха лагерите, затворите и убийствата, а за лагеристите, – наказателните бригади, карцерите, убийствата и т.н. Понеже неможахме да изпълняваме нормата, то винаги имаше поводи да ни наказват. Най напред ни наказваха с намаление грамажа на хляба, а след това почнаха да ни карат и през нощта да работим: – пълнене на понтоните с вода; помпане от двете ръчни помпи на ръка и прекарване с колички и бурета в тях, – по 100 литра вода. Ако не бягахме с количките, криминални биячи ни биеха със сопи, а когато бягахме, водата от буретата се плискаше, и пак ни биеха, защото сме разливали водата! И в двата случая, боят ни беше сигурен.

Така, цели два месеца, денонощно ни караха да работим! Денем не ни биеха, а вечер, това бе нещо обикновено! Аз съм издържал две денонощия и след това съм припаднал за няколко часа. Като дойдох в съзнание, трябваше пак да се хващам да работя!

Два месеца не знаехме какво е лягане и спане! Припадането на лагеристи, беше редовно. Имаше надзиратели, които, като припадне, идваха и ни риташа по главите. Но имаше и някои по-човечни, които не ни закачаха и ни оставяха докато дойдем в съзнание, и по този начин малко ни се възвръщаха силите.

За бой и наказания, винаги имаха повод. Ние едвам се движехме от изтощение. Всичко ни тежеше, даже шапките! Денем не ни даваха да сядаме да починем. Разрешаваха само на обед, за 50-60 минути да седим, докато се храним, и то, не на сянка, а на слънце! Така през време на един обяд, бай Христо Стоянов, припадна. Аз тръгнах да му дам малко вода и да го поляя по главата, а мръсника - убиец, – надзирателя Върбан (Мечо), вдигнал автомата и се прицелил в мен. В това време Стоян Колев, лагерист от с. Полска Могила, Старозагорско, – извика: – "Христо, залягай!" Веднага залегнах на 2-3 метра от бай Христо! Върбан ме изпсува, прибра автомата, извади пистолета си и дойде с насочен пистолет към мен. Постоя така малко и ми каза, че сега ми се разминава, но ако продължавам така, ще ме разстрелят!

След някой ден, докато се хранехме, минава край нас н-ка Ив. Горанов. Храната която ни даваха в канчетата, освен рядка вода - помия, беше пълна и с малки червейчета. Това, особено лятно време, беше нещо обикновено, защото за готвене докарваха понякога и дреболии от птичекланницата в гр. Левски. Вътрешности, глави и крака от пилета, и тази карантия я държеха на открито във варели. Варелите стоеха на слънцето открити и не ни разрешаваха да ги покривем с нещо, затова веднага ги нападаха зелени мухи. Първия и втория

ден беше по-добре, но третия и четвъртия ден, варелите се пълнеха с малки бели червейчета.

Когато Горанов минаваше край нас, му каза: – Гражданино началник, не вярвам това да е било в Диарбекир! Невярвам и в германските концлагери да са ги хранели с червеи! И му посочих канчето си, колко червейчета има! Той се позасмя, а при него усмивката беше рядкост, и каза: – "Цачев, карайте! То всичко е минало през огън!" – И замина към женския лагер да се развлича с някоя по-красива нещастница, което бе редовната им практика!

А бай Коста Муравиев ми каза: – "Как посмя да му кажеш това, особено дете го сравни с Диарбекир и германските лагери на Хитлер!" Чудеше се и как Горанов не почна да ме ритам и да скача върху мен, а се засмя и тръгна към женския лагер!

Бай Христо предположи, че не е искал да си разваля настроението, преди обедната среща с "мадамите". И действително, не се минаха 3-4 часа, и кофтите (затворник, помощник на надзирателите) ме повика за някаква справка в канцеларията, и ме поведе към щабното ръководство, т.е. канцеларията на Горанов, който беше отворил вратата и ме чакаше в коридора. Още от коридора започна да ме блъска в гърдите, да ме ритам в слабините и да удря, където свари. Най вулгарно ме псуваше и се заканваше да ме убие. – "Вие сте гадове – врагове на народа! И червеите за вас са много! Вие сте докарани тук, да ви унищожаваме, а не да ви угояваме!" Псуваше, удряше и риташе, но неможа да ме повали (Цачев беше едър и як) и видя наблизко една (дъска) събувалка за ботуши. С нея почна да ме удря по главата. Улучи ме в слепоочието и така успя да ме повали. Започна да скача върху мен и съм загубил съзнание!

Горанов беше истински сатана! Жесток садист – убиец! Беше решил да ни ликвидира всичките от наказателната бригада! Един от верните му кофтите беше казал на Коста Муравиев, че случайно дочул как Горанов предлага на някой си инспектор – генерал, да почне да убива, на нощ по 10-15 човека, а инспекторът му казал, че ако пита него, и всичките да ни избие за една нощ, не му мигало окото, но лично той не може да му разреши, понеже това било правителствен въпрос!

Чудното ни спасение от избиване!

Ние чувствахме че ни чака най-лошото, но кога и как ще стане, не знаехме! Казаното от Горанов, пред генерала, още повече затвърди нашите съмнения и бяхме уверени, че ние от наказателната бригада, ще бъдем първите жертви! И действително, както Горанов е планирал, щеше и да го извърши, но благодарение на Божията закрила, останахме живи!

За да осъществят пъклените си планове, почнаха да ни изкарват нощем да работим на 400 метра навън от лагера. На 25 август 1958 г., цялата наказателна бригада (тогава бяхме около 10-12 човека) ни изкараха в изкопите извън лагера. Направили ни големи тарги, побиращи 150 – 160 кг. пръст, и ни караха да ги изнасяме на дигата.

Горанов и милиционера – убиец, Върбан, седнали на една маса. Над тях от дървото увиснали ел. крушки. Те пият, а двама цигани, единия с хармоника, другия с тарамбука, им правят увеселение! След като изпиеха по някоя чаша, – ставаха, и със здрави сопи започваха да ни бият, където сварят, и това продължи цяла нощ!

Сутринта ни накараха да се измием от кръвта и ни вкараха в лагера да закусим чай от тревя, от острова. Без да е подсладен или, някой път, съвсем малко сладък, с малко мармалад, и седмично, един или два пъти, по 40-50 гр. сирене. През деня работим на обекта, по 10 -12 часа, без да сядаме, освен на обед

Вечерта на 26, срещу 27 август, 58-ма г. Горанов запланирал, в 12 ч. през нощта, да ни избие всичките от наказателната бригада, и с цел да камуфлира причините за убийството ни, решават умишлено да прекъснат тока, към 12 ч. през нощта. Тогава да ни разстрелят и да кажат, че когато тока е угаснал, ние уж сме нападнали охраната, и затова те в самоотбрана са ни разстреляли! Вечерта, с цел малко хора да знаят истината, за охрана на

11 лагеристи, оставиха само трима надзиратели, и то, най-верните им хора, най-големите зверове – убийци, които с убийства са доказали верността си! Искали са после да кажат, че ние сме използвали намаления състав на охраната и изненадващо сме ги нападнали в тъмнината!

Както го е бил запланувал Горанов, – от ликвидирането са ни дележали 15 - 20 минути. Чак по-късно разбрахме, как сме били спасени!

Началникът на охраната, който е бил и партиен секретар на администрацията, е разбрал че след като ни убият, ще се вдигне шум извън пределите на България, понеже измежду убитите, освен нас, които нямаме политическа известност, има и хора, като бившия министър-председател К. Муравиев и министъра на вътрешните работи от кабинета на Ал. Стамболийски, – Христо Стоянов, и че заради тях ще се дигнат големи протести. И понеже той (началника на охраната) знае много добре, каква е тактиката на комунистите, че те вършат престъпления, и после вината хвърлят на един или група хора, че уж те са виновни, а не партията им! И като така, цялата вина ще падне върху партийния секретар и началника на охраната, които постове той заемаше!

И за да има, в такъв случай, някакво оправдание, привечер, към 5 ч., той се обажда до ЦК на БКП, че тази нощ в 12 ч. ще бъдат убити 11 човека от политическите лагеристи, сред които, Муравиев и Хр. Стоянов!

Този началник на охраната и партиен секретар, ни най-малко не се бе загрижил за нашето спасение, защото дотогава, неговите подчинени са убивали, под най-различни предлози, много и много политически затворници и лагеристи, но той се обадил за в случай, че от ЦК на БКП, решат да припишат това убийство, не на партията и държавата, а на отделна отговорна личност, какъвто е именно той! Но явно, Природната сила го е накарала така да постъпи и ние да бъдем спасени!

След вечеря, пак ни изкараха да копаем пръст в траповете, на 400 м. извън лагера, там където първата вечер Горанов и Върбан ни биха жестоко. Тази вечер, на 26, срещу 27 август, 58 г., когато ни конвоираха към траповете и минавахме край стола на МВР, Горанов, пиян, след като ни напсува, каза на охраната: – "Оставете ги тия гадове да подишат още малко въздух! Ако ѝскат да копают!"

Тая вечер охраната ни действително бяха малко, – трима души. Като ни закараха в траповете, ни оставиха да копаем, без да ни викат, а между нас беше едно мълчание, понеже всички чувствахме какво ни чака! Явно щеше да е по-лошо от онази нощ, когато цяла нощ ни биха, Върбан и Горанов!

Към 12 ч. без 20 мин., във въздуха се видяха светлини на фарове, които идваха към втори обект, към нас, и бай Христо Стоянов, ми каза тихо:

– "Адашче, тази нощ, с тези камиони, ще ни изкарат трупове от тука!"

А Сашо Пършев му каза:

– "Това не са камиони, а леки коли".

– "По какво разбираш, че не са камиони?" Го запита Бай Христо.

– "Бързото клатене на лъчите на фаровете, нагоре - надолу, показва че са леки коли!"

И докато изясняваха дали не са камиони, едната кола вече зави край женския лагер и докато дойде до нас, и другата се появи. От първата кола слязоха инспекторите от МВР, Ковачев и Бакърджиов, а от другата, други двама, непознати за нас. По-после разбрахме че са от ЦК на БКП! От охраната дадох сигнал с пищялка и от стола на МВР изскочиха, Горанов, пиян, по потник, и другите негови апаши – убийци, като Мечо и т.н.!

Ковачев го запита:

– "Какви са тия хора посред нощ, тук в траповете?" А Горанов отговори

– Това са гадове, които не трябва да живеят!

После те нещо му казаха тихо, но Горанов пак им повтори същото! А те, като видяха че е пиян, спряха да говорят с него, дойдоха при нас и запитаха Муравиев, какво правим в тия трапове, но Муравиев не му отговори! И те пак го попитаха:

- "Защо не отговаряш? Не чу ли?" Тогава Муравиев каза:
- Не знаете ли защо са ни изкарали през нощта в тия трапове?
- Горанов каза, че не сте си изпълнявали нормата, затова!
- Че кой може да изкопае 10 кубика и да ги пренесе на 200 метра, на дигата?

След разговора им с Муравиев, наредиха да ни приберат в лагера и започнаха, един по един, да ни привикват и да ни разпитват, кой за какво е бил бит от Горанов, и т.н.! След това ни разрешиха да се приберем в помещенията.

Така, след два месеца, за първи път легнахме на нарочете! Два месеца припадане, бой, ритници и денонощен непосилен труд! Неописуеми мъки и страдания! Всичко това, беше по-лошо от ад!

Както по-горе писах, бяха ме осъдили на 1 година, а прекрах в Белене, три години, и една година след този случай, на 4 септември, следващата - 1959 г., заедно със всички други, ме освободиха от Белене!...

Това е краят на спомените на Цачев!

За съжаление, поради тешките болести и беднотията, Цачев не успя да напише повече и спомените му свършват тук! Но борбите и страданията му, не свършват с Белене. След беленския лагер, той е преживял още много години по комунистическите затвори, за да станат общо – 17. В наказателната бригада в Белене, Цачев е бил близък с Крум Неврокопски и Сашо Пършев от София, понеже са били на една възраст. Пършев, по-късно емигрирал в САЩ, където (по думите на Цачев) е бил убит от гърци, агенти на ДС !?

Неколко месеца след освобождаването му от Белене, в началото на 1960 г. Цачев изпраща изложение до Генералния секретар на ООН; до президента на САЩ и до Тодор Живков, в което описва при какви условия се държат затворниците и лагеристите в България, и за постоянните политически убийства! Изложението пуска и в пощенската кутия на американското посолство в София!

За това изложение е осъден на 3г. и 6м. и прекарва в Старозагорския затвор, до 64г. От този затвор специално спомена, българския турчин, Мехмед Фауд Юмеров, като добър, честен и начетен човек, бивш представител на Турция в България!

През 1971г., изселват Цачев, и той се принуждава да направи опит да мине границата, но е задържан недалеч от "Калотино"! За този опит за бегство го осъждат на 3 г. Но тази присъда, се вижда малка, на комунистите и те го осъждат на още 8 г. затова че бил извършвал строителни работи и сключвал договори с общински предприятия, "не по държавните разценки"! Тази прикачена присъда, по официално признание на тогавашните офицери от ДС, е призната за неоснователна, а "Държавен и финансов контрол" отхвърля обвиненията и заявява, че няма претенции към Цачев, но съдът, въпреки липсата на основание, потвърждава присъдата и се **привага се тима: предвид личността на подсъдимия, съдът е взел правилно решение!**

Така Цачев изтърпява и тези 8 години, и то, при най-тежки условия! Четири години го държат в "наказателна изолация" (запечатка), в смъртните килии на врачанския затвор, където е подлаган на системен тормоз и опити за убийство! След това е прехвърлен в Старозагорския затвор, откъдето се и познаваме, и 1979г., след 8 години е освободен! В първи отряд на Старозагорския затвор, Цачев беше близък с Петър Бояджиев, който му бе споделил че е социалдемократ.

Преди да излезе от затвора, Цачев ме помоли да му препиша на ръка, с най-дребен шрифт, по-важните негови изложения и протести до властите. Той настояваше да издълбаем токовете на обувките му, с които щеше да излезе от затвора, за да скрием там листчетата и да залепим нови подметки върху тях. Но за наша изненада, за излизането му от затвора, неговите близки му изпратиха обувки, на които токовете имаха гумени капачки, които се сваляха и в тях се

откриваше голяма кухня! И така, в тях Цачев изнесе от затвора, важните за него, писмени документи.

През 1984 г. Цачев изтърпява и присъда от 6 месеца, в Ловешкия затвор, затова че казал на кварталния началник на МВР: "Не спазвате законите и не се интересувате от истината и правдата, а действате като пионки!"

В ловешкия затвор са били заедно с Петър Пасков. По късно, Цачев бе един от първите членове на "дружеството"! Той не успя да допише спомените си, но ако даде Господ, ще се опитам аз да допиша и публикувам борбите и страданията му за свобода и демокрация, и за идеите на БЗНС. Но и само беленските му спомени да останат публикувани, няма да е малко, защото от опит знам, че който не разбира от една дума, няма да разбере и от 100 !

† Христо Дафинов Цачев, от с. Д. Липница, Велико Търновско, почина на 2 май, 2004 година, – никому неизвестен и ненужен!

България - след 9-ти септември 1944 г.

"С решаващата помощ на съветската армия", на 8-ми, срещу 9-ти септември, масони и комунисти правят преврат, с който свалят земеделското правителство на Муравиев и забраняват всички партии, неподкрепящи комунистическия "Отечествен Фронт" (ОФ). От земеделците, легално остава само левото крило "Пладне", което с участието си в ОФ, доста улеснява утвърждаването на комунизма в България! Водач му е току що завърналия се от емиграция в Англия, Г. М. Димитров (Гемето), а след последвалото засилване влиянието на БЗНС, Гемето е подгонен от комунистите и се укрива в Американското посолство. Тогава го замества Никола Петков. По настояване от Москва, веднага след 9-ти, комунистите, провеждат неколкomesечна кампания за арестуване, измъчване, ограбване и зверско избиване на всички по-видни и по-грамотни българи, като: кметове, полицаи, търговци, учители, свещеници и интелектуалци! И за тази "активна борба против фашизма и капитализма", убийците - садисти, десетилетия получаваха големи "народни пенсии" и множество привилегии, а наследниците им, днес са първи капиталисти!?

Всички, заемали дотогава някакви постове в държавата, и непоклонили се на новата власт, са вкарани в арести, затвори и каторжни лагери. Освен тях, с присъди и без присъди, в затворите и лагерите са и хиляди младежи, само затова, че са членували или са подкрепяли някоя от многото национални патриотични организации, като, – легионери, бранници и много други.

Но и отечественофронтовската "идилия" не продължава дълго. Скоро Никола Петков разбира че комунистите не се съобразяват с никакви демократични правила и норми, а вместо това, методично налагат свой жесток диктаторски режим!

Като водач на обединената демократична опозиция, в рамките на прокомунистическия ОФ, Никола Петков получил подкрепата на главния водач на земеделците, до 9 септември – Димитър Гичев. Така, имайки подкрепата на всички демократични партии и организации, Н. Петков се опитва да се поротивопоставя и да разобличава от трибуната на Народното събрание, налаганата комунистическа диктатура и повсеместен терор, но вече е било късно!

Ето и един кратък спомен и на баща ми, за събрание на БЗНС в Княжево, София:

– "Земеделците се събираха в един салон, а комунистите се бяха струпали отвън, – викаха и ни замеряха с камъни. Никола Петков ни ободряваше от трибуната: – **"Небойте се другари!"** – Но когато в салона (утрчаше) тичайки влязоха няколко души с окървавени глави, всички постепенно се разбягаха и събранието се разтури!"

Скоро комунистите арестуват Никола Петков в Народното събрание и го обесват в затвора! Забраняват и останалите легалните, дотогава, опозиционни партии, и затворите се препълват със земеделци. А в затворите и лагерите, условията са свирепи! От нечовешките условия и чрез системни истезания, затворниците биват принуждавани да сътрудничат на ДС и да доносят срещу своите колеги и познати! Националистите – легионери, са принуждавани да сътрудничат на ДС, уж, по патриотична линия, а земеделците – по антифашистка! По-малодушните земеделци от крилото "пладне", са били подтиквани, публично да заявяват, че **"девети септември е светла дата"**, и даже са принуждавали други да повтарят тази нелепост! Така, земеделците "пладняри", са насъсквани срещу истинските земеделци и срещу всички неподкрепили политическия параван на комунистите – "Отечествения Фронт" (ОФе).

Това е една от многото гаври с политическите затворници, но е закономерност за онази тиранична система, в която демократите бяха наричани – фашисти; борците за свобода бяха – врагове на народа, робството беше – свобода, лъжата – правда, а истината – вражеска диверсия!

Идеалът на комунистите и реалността в СССР

След комунистическия преврат на 9 септември, от горите и от тайните квартири излизат многобройните комунисти и комунистически партизани, които преди да хванат гората, са били градски терористи, криминални престъпници и всякакви нехранимайковци, укриващи се от властта и мечтаещи за "съветска комунистическа власт", и в България.

А ето какво е представлявал по това време "Съветският съюз" – комунистическият им идеал: десетки милиони измрели от нарочно предизвикан глад, или избити; невиджан до тогава в света, масов терор; системно се отнема цялата произвеждана земеделска продукция, а всички по-добри земеделски стопани биват убити или арестувани, и които преживеят издевателствата, загиват в безбройните затвори и лагери на ГУЛАГ, заедно с милионите други невинни жертви на масовия болшевишки терор; и закономерно, голям процент от избитите, или държани повече от 10 години в затвори и лагери, са били комунисти, включително и български.

А ето каква е била реакцията на запада, за осъдените на смърт в СССР, в лицето на един от превъзнасяните "пролетарски интелектуалци и хуманисти", – милионерът, Бертолд Брехт: – **"Колкото по-невинни са, толкова повече заслужават да умрат"!**

Този Бертолд Брехт, демагогски се обличал, уж с "пролетарски" дрехи, но скроени от известни моделиери, и ушити от най-скъпия тогава плат! А в СССР, милиони селяни от поволжието и Украйна, и от цялата огромна страна на "съветите", след като им отнели земята и имуществото, – измират от глад, и цели народи са интернирани на хиляди километри, като, голяма част измират. Такава "съветска власт" са се борели комунистите. Идейната им заслепеност илюстрира следният пример, разказван ни в "разряда" на Старозагорския завор, 1978г., от един много възрастен политически затворник (може би се казваше Бояджиев):

– Аз, – казваше той, – съм най-старият комунист в България. Член съм на Партията, от двадесет и (не помня точно коя) година! Ние комунистите, тогава бяхме толкова заслепени, че когато, след нападението на Германия над СССР, чухме, че в Съветския съюз е обявена амнистия, – бяхме много озадачени, защото мислехме, че там **не може да има затворници"!**

Този колега от затвора, професионално се е занимавал с класическа музика, и е живял в средите на най-известните композитори и музиканти.

По примера и пряката диктовката на съветските болшевики, българските комунисти, и в България, успяват за няколко години да постигнат почти същите плачевни резултати, като в СССР! На управленски длъжности масово са назначавани напълно неграмотни, но верни хора! И то не е само в първите няколко години. На гр. Трън, например, през педесесетте

и шеесетте години, кмет е бил Христо Тодоров (Руста), който през десетина-годишното си кметуване, не е можел да се подписва, та затова му направили специален печат, вместо подпис. (По свидетелство на Митко Павлов, от гр. Трън)

А какво да кажем за старателно укриваните масови зверства:

Починалият преди неколко години, мой приятел – скулптор, Димитър Тодоров Димитров, разказваше за нарязани на парчета арестанти в трънската гимназия, а парчетата с кофи били изсипвани в минаващата през гр. Трън, река Ерма! Когато попитали един милиционер, за един от арестуваните (имената не запомних), – милиционерът отговорил:

— "**Аа... нъга одавна га изедоше шатиците у Йерму**".

А братът на наскоро починалия юрист, Юлиан, е арестуван, като ученик в гимназията, и зверски убит, заедно с още много други, в отдалечената планинска местност, "Шобльин чифлик", – само затова, че е бил член на българска патриотична организация!

Ще цитирам и откъс от книгата на Николай Илиев:

"Боян Попов – водач на Горяните в Трънско":

"С утвърждаването на большевишкия строй, се развихри една нечувана и невидана кървава вакханалия. По разпореждане на Коминтерна, чрез Съветското посолство, още в първите дни след 9. IX. са обявени т. нар. "40 безотговорни дни на революцията", през които червените зверове вилнеят из цялата страна; без съд и присъда избиват цвета на българската нация, – нейната интелегенция, и вършат какви ли не безчинства и грабежи. А т. н. "Народен съд", през 1945 г. издава смъртни присъди на безследно изчезналите и избитите, с единствената цел, да има основание за конфискуване на техните апартаменти и къщи, в които се настаняват новите властници..."

На 4.10.44г. група арестувани са докарани в месността "Секирица", Трънско, и там са избити: **Драгоман Таков Пеев, Стоян Гогин, Драгомир Йосифов Тодоров, Кирил Христов Тодоров, Кирил Христов Андонов и Тодор Таманджиев**. Подробни сведения за това зверско убийство ни дава и Боян Попов, който като войник станал неволен свидетел при избиването на тези хора. През същия този ден, следобяд, заедно с един началник от управлението на МВР Трън, и още един войник, закарали с рейс оръжие в Брезник. На връщане спрели пред седалището на партизаните (групата за прочистване) във Филиповци (трънско), които се били настанили в една къща в центъра на селото, близо до моста. Отговорник на тази група убийци, повечето партизани, бил един партизанин от Радово.

Боян влязъл да се види с него (понеже са съселяни) и изтръпнал от ужасяващата картина, която се разкрила пред очите му. В стаята, съблечени съвсем голи, седели на столове, токущо докарани няколко арестанти, чиито имена споменахме по-горе, – посинели, подпухнали и окървавени от побоищата, които им били нанесли техните палачи. Последните се въртяли около тях и не преставали да ги блъскат и ругаят. Между арестуваните бил и неговият съселянин **Тако Захариев Радичев**. Боян се стъписал от това, което видял. И докато осъзнае какво става, отговорникът радовчанин дал знак с ръка на другите, а те като че ли само това чакали, – присвили телата на арестуваните с главите надолу, привързали ръцете и краката им ниско за столовете и започнали да ги избиват, като с прикладите на автоматите си, които държели за цвета, им нанасяли удари, където завърнат и им разбили главите. Боян, въпреки голямата си уплаха и притеснението, което изпитвал, намерил сили в себе си и се застъпил за Тако, върху когото настървено сипел удари радовският партизанин.

– Чакай бе, какво правиш, – хванал го за ръката Боян, – Тако никому нищо лошо не е сторил и лоша дума за него никой не е казал? Как така ще го убиваш? – убеждавал го Боян. Казал му още много неща, че са от едно село и добре се познават, а и той много добре знае, че Тако е невинен. И дори да е виновен, как така си позволява да убива своя съселянин. Поне може друг да направи това, и т.н. Упорито настоявал да остави Тако на мира, да не го убива... Но вместо да предотврати това убийство, самият партизанин става негов извършител.

– Какво, уплаши ли се?... Ако не можеш да гледаш, махай се! Тако е мръсник!

И с още 2-3 удара по главата го доубил. След това убийците извлекли телата на избитите, някои от които били още полуживи, завързали ги голи, за краката с по едно въже за рейса и така ги влачили до клисурата "Секирица", където ги доубили и ги хвърлили под шосето в клисурата.

Секретните указания на БСП

(Този материал е заловен от членове на БДФ, в Казанлък!)

УКАЗАНИЯ ЗА ПО-НАТАТЪШНАТА РАБОТА НА ОБЩИНСКИТЕ И МЕСТНИТЕ ПАРТИЙНИ ОРГАНИЗАЦИИ НА БСП

Организация отпор, към ВПС на БСП. До всички партийни организации на БСП

След минималната ни загуба на изборите през октомври 1991 г. не трябва да се губи самообладание, няма място за тревога и страх от загубата ни. Напротив, казаното от А. Луканов – и когато губим ние пак печелим – важи с всичка сила особено за нашите организации, претърпели неуспех в изборите. Затова горе главите и на работа защото след не много време правителството на СДС ще падне и ще има нови избори. Подготовката за тях е изцяло във ваши ръце, затова спазвайте всичко което има в тези указания!

1. Общински съвети в които има мнозинство на СДС или заедно с други представени общински съветници трябва да се направи следното:

1. Не се противопоставяйте явно на решенията, които се вземат с мнозинство от противниците – СДС или СДС, ДПС, СДС център и евентуално БЗНС.

2. Търсете хора от техните редици, които имат амбиция за директори, началници и други. Предлагайте сътрудничество (тайно) обещавайте и няма да се противопоставяте на техните желаниа и предложения.

3. Много важен момент в работата на общинските съвети е да се поставят наши хора начело в групите на СДС, ДПС, СДС център, БЗНС.

4. Ако има лица, които неможете да контролирате или не се поддават на по-горните предложения за кариера в работата, намерете начин те да бъдат отстранени и компрометирани пред обществото. Компрометирането в никакъв случай да не става от хора на БСП. Това трябва да стане от нашите в СДС.

5. Търсете и внедрете в редиците на СДС деца и внуци на АБПФК, бивши членове на БКП (по възможност млади хора), лица, които са назначени от нашите правителства до 91 г. директори и началници, лекари, учители, управители на фирми.

6. Там, където в местните КС на СДС има водачи с изграден обществен авторитет, направете всичко възможно да бъдат отстранени и на тяхно място да се наложат нашите хора, предпочита се те да оглавят партиите в СДС и оттам целият местен КС на СДС.

7. Да се избират лица, лежали по затворите за криминални престъпления и да им се оказва необходимата подкрепа, за да влязат в КС на СДС. Те да се ползват с неафиширана ваша подкрепа.

8. Внедрените от нас лица да се подкрепят неофициално и да не им се пречи, напротив, да се използват срещу онези местни лидери, които могат да обединят отново хората и да попречат на изборната ни победа в предстоящите скорошни избори.

9. Да се използват всички възможности на изпълнителната власт (кметове, зам. кметове и председатели на общински съвети), които са от СДС за компрометиране. Опитайте да запазите нашите кадри в общинската администрация. Да не се завършва или да не се започва ново строителство там, където кметът е от СДС.

10. Да се образуват инсценировки с предварителни сценарии, следствия и съдебни дела срещу лицата, водили активна предизборна кампания срещу БСП. Да бъдат разпорстранявани слухове за тези лица в негативен порядък.

11. Важна основна задача е да се получи разцепление в редиците на СДС, да се избере ръководство на СДС, което да е съставено от наши подставени лица и да няма обществен авторитет. Това са задачите. Решението им трябва да започне веднага защото изборите са на прага ни.

Институцията на доверените лица

В служение на златния телец
или, как стана трансформацията на олигархията
(Извадка от "Втора книга на летописите", на Тошо Пейков)

... Голямото изнасяне на капитали, тяхното влагане в смесени дружества и западни банки, беше дирижирано от партийната администрация на Горбачов, съобщиха преди време "Интернешънъл Хералд трибюн" и Пари Мач".

Горбачов и шефът на КГБ, Крючков, стават особено активни в своята дейност по обезпечаване на олигархията, след 13 февруари 1990 г., когато е отменен чл. 6-ти от съветската конституция, регламентиращ ръководната роля на КПСС. Приблизително по същото време падна и чл. 1-ви от живковата конституция. Събитията в София и Москва се дирижираха синхронно. Какво се случи?

Заместник председателят на КГБ Филип Бобков (същият е и шеф на Пето управление на КГБ – Идеология и дисиденти, – аналог на българското 6-то управление) съставя по поръчение на Горбачов, план "За ефективно използване на партийната собственост". Планът гласи:

1) Явните парични фондове на КПСС и на казионните организации, трябва да бъдат инвестирани открито, само в обществени, социални или благотворителни фондове. Така ще стане невъзможна бъдещата им конфискация.

Примери: Спомнете си как, напук на закона за конфискация на имуществата на БКП и казионните организации, с помощта на министър от СДС, беше трансформирано в акционерното дружество "Софис", имуществото на казионните български професионални съюзи (наследени от КНСБ), – как общественият фонд ТНТМ се възроди след ограбването му в така наречената фондация "Еврика". Как Мултигруп и Първа частна банка създадоха синдикалната каса "Подкрепа". – Как подчиненият на генерал Бобков, офицер от Шесто управление на ДС, Димитър Иванов, стана вицепрезидент на Мултигруп и основа осигурителен фонд. Как същият, вече открито, посрещна в България началника си по КГБ, Бобков, и написа предговор към книгата му, с многозначително заглавие "КГБ и властта". Как контролираната синдикална върхушка от "Подкрепа" и КНСБ, работи неуморно "за ефективното използване на поверената ѝ партийна собственост" в Бистрица (след наемането ѝ от Максвел) и в небостъргача на БПС на Солни пазар. Как международният аферист Робърт Максвел регистрира на ул "Ангел Кънчев" в София

(седалището на Мултигруп) сдружението "Интербизнес 91". Спомнете си твърденията на руски автори, че по поръчение на КГБ, Максвел е закупувал на запад валута, трупа е милиардни дългове и е ограбвал контролираните от него социални и пенсионни фондове, в полза на съветските си партньори...

2) Скритата печалба да се използва за създаване на концерни, предприятия, акционерни дружества, застрахователни компании и банки, за закупуване на анонимни акции "на приносител", с цел осигуряване на бъдещ доход за стратегическите цели на администрацията на КПСС (БКП), при спазване на строга конфиденциалност и скритост на партийното участие. Капиталът може да се прехвърля в други сфери, но контролът върху него трябва да се запазва! ...

... Владимир Владимиров – отговорен счетоводител и офицер от ДС (УБО), разнасял по време на предишния режим куфарчето с валутата по домовете на членовете на ЦК на БКП, наречен от колегите си "куриерът на партията". През 1989 г. Владимиров беше издигнат за шеф на надзора на БНБ, а малко по-късно (по времето на Софийски) стана шеф на важната Пощенска банка. Виденов го изгони от там, но олигархията го постави да пази тайните на фалиралата вече БЗК. Служебният премиер Софийски го помаза отново и го постави (макар и споменат като служител на ДС в списъка на Бонев) пак начело на Пощенска банка. Фактът че все още е там, е доказателство за безспорната връзка между Луканов, Максвел, Тилев, Владимиров, **Софийски**, КГБ и ДС. 3) Да се сформира на територията на СССР и на други страни **Институцията на особено доверените лица** на Партията, и Група на засекретени членове, осигуряващи дейността в извънредния период.

Примери: Висшите апаратчици на ЦК на КПСС и техните слуги от БКП съставиха списък на бъдещите колониални администратори – акционери, а в наши и чужди банки откриха сметки със съответните парични суми на всеки отделен акционер. Ако Атанас Тилев, Красимир Стойчев, Ангел Първанов, Илия Павлов, Валери Найденов. Емил Кюлев или някой друг се опиташе да присвои за себе си от дела на Партията, то тя го задържаше в подчинение чрез чрез познатите си методи. Какви бяха те? Висши партийни финансисти съставиха и размножиха в хиляден тираж на няколко езика, следния важен документ:

Лично задължение пред КПСС (БКП)

Аз, (примерно, Димитър Христов Иванов), член на БКП, партийен билет №..., с подписа си потвърждавам съзнателното си и доброволно решение да стана Доверено лице на Партията и да изпълнявам възложените ми от Нея задачи, където Тя ме изпрати и във всяка обстановка, като не разкривам своята принадлежност към Институцията на доверените лица.

Задължавам се да пазя и внимателно да използвам в интерес на Партията, поверените ми финансови и материални средства, възстановяването на които гарантирам, още при първото поискване. Всички спечелени от мен, в резултат на икономическата дейност на Партията, парични средства, признавам за нейна собственост и гарантирам предаването им по всяко време и на всяко място.

Задължавам се да спазвам строга секретност на поверените ми сведения и да изпълнявам поръченията на Партията, които ще ми бъдат предадени от упълномощени за случая лица.

Дата..... Подпис на члена на КПСС (БКП): Подпис на длъжностното лице:

С нарушаване на задълженията по горния договор, може да си обясним повечето от убийствата на известни "бизнесмени"! ...

.....

Описаната тук, от Тошо Пейков, схема за "стопанисване" на партийните финанси, чрез "доверени" или подставени лица, всъщност, е схемата по която се управлява и целият "световен капитал", който е концентриран в ръцете на юдомасонския Синедрион ("синагогата на Сатана")! Реалният

собственик на капитала на света и на всички т.н. “международни корпорации”, е ЕДИН, и всичките банкери, милиардери, милионери, са “доверени” или подставени лица – управляващи чужди капитали – капитала на “единната и непоклатима” юдобанка. Да, това може сега и да ви се стори откачено, но като прочетете следващата – Пета част, от тази книга, ще е добре отново да се върнете на тези редове!